

CONNEXION

Journal of Humanities and Social Sciences

Vol. 12, No. 1
January-June 2023

ISSN 2821-9651 (online)

Muscles that Matter: An Interpretative Phenomenological Analysis of Emotions and Experiences of Female Bodybuilders in Italy

Fabio Calzolari

School of Social Innovation, Mae Fah Luang University

Corresponding author e-mail: Fabio.cal@mfu.ac.th

Abstract

In Italy, female bodybuilders challenge attractiveness stereotypes because timidity and slenderness, not outward behaviour and a muscular frame, are women's most valued characteristics. Surprisingly, the stories of this population have been, at best, subliminal within the Italian discourse of sport. This manuscript redresses such oversight by exploring the narratives of 30 female bodybuilders via online qualitative interviews conducted between January 2019 and 2022. The participants ranged in age from 19 to 35 years, were Italian, trained daily and lived in Naples, Bologna, Milan, and Rome. Interpretative phenomenological analysis influenced the research project. Specifically, it permitted the author to evaluate how individuals make sense and derive meaning from their personal and social worlds. Outcomes demonstrate how women can subvert the idea that gender and body are static, removing the default presumption of femininity and masculinity to biological femaleness and maleness. For the respondents, bodybuilding was a means of empowerment. The more they trained, the more confidence they gained. Social media and reality TV shows helped them thrive as athletes but also caused unrealistic expectations of how they should be. Notably, results underline that some people get image and performance-enhancing drugs (IPEDs) to enhance their agency further. They also detailed how COVID-19 negatively affected the interviewees, causing them to pause, adapt or renounce their quest for a muscular ideal. Future scholarships can document the consumption of anabolic-androgenic steroids (AAS), a category of IPEDs, among amateur and elite female bodybuilders in Italy and how this group cope with masculinisation. If done correctly, these probes can facilitate the creation of harm prevention and reduction guidelines.

Keywords: Bodybuilding, IPEDs, AAS, COVID-19, Italy

Introduction

In bodybuilding, people aim to improve the size and tone of their muscles via weightlifting, dieting, and rest (Martin & Gavey, 1996). The sport was invented in the 19th century by the Prussian strongman Eugen Sandow and grew in popularity between the 1950s - and 1960s. It got global recognition in the 1970s following the rise to stardom of Austrian-American actor Arnold Schwarzenegger (Saunders, 2009). In Italy, bodybuilding has been historically associated with men. Because of that, women who do it may upset the normalised body and gender ideals (Dutton & Laura, 1989). Public responses to transgression have traditionally ranged from confusion and fear to disgust and anger (Mennesson, 2000; Sisjord & Kristiansen, 2009). Most scientific publications on bodybuilding have been quantitative and stressed the relationship between the sport and performance and image-enhancing drugs (IPEDs) (Liokaftos, 2019). They often described the licit and unlawful items individuals consume to boost performance and improve looks, from anabolic steroids to growth hormones, insulin and stimulants like caffeine amphetamines or ephedrine. A few investigations also highlighted how Western societies interpret bodybuilding and the ways by which public attitudes can shift. These scholarships are worthy but tell little about personal perspectives and lived experiences. There are exceptions, however. Underwood (2018) let bodybuilders speak about themselves. By doing that, she uncovered homosocial relations among athletes and how cyberspace can de-gender the traditionally feminised traits of emotional vulnerability and intimacy. Phoenix and Smith (2011) followed a similar path and delineated how mature bodybuilders cope with natural ageing and physical decline. This paper aims to expand the international literature on the outside and inside of sport, with attention given to the signification of the body and the performativity of gender. It will also try to decode the impact of COVID-19 on athletes' daily lives and how IPEDs circulate among the interviewees. The first section elucidates the project's methods, methodology, and theoretical background. The second draws on online qualitative one-to-one interviews with 30 women to outline their sports narratives. The third summarises the findings.

Materials and Methods

Objectives

The author identifies mainstream interpretations of sports in Italy, how they emerge and are communicated, and then inspects how they affect women's connection with them. He also reflects on bodybuilding, the personal/situational factors behind using IPEDs and how COVID-19 shaped the interviewees' daily lives. The author assumes that (a) In the West, collective consciousness favours men to the disadvantage of other genders (Theberge, 1997); (b) Women whose comportments and aesthetics are deemed abnormal often suffer from lesbian labelling and other homophobic accusations; (c) COVID-19 disrupted regular training and coaching schedules. (d) The consumption of legal/illegal androgenic anabolic steroids (AAS) and other image and performance-enhancing drugs

(IPEDs) can result from the notion that some aspects of the body or gender are flawed. (e) Not all IPEDs are dangerous. Likewise, not all of them are illegal. The problem is that people can self-describe and self-administered them. (f) Individuals confronted with doping (the consumption of banned substances by athletes as a means of cheating) temptation can violate moral standards via conscious and subconscious psychosocial manoeuvres.

Theoretical Framework

Judith Butler and Rewyin Connell's operas inspired the author to unpack female bodybuilders' embodied and gendered practices and the structural forces that shape and are formed by them. Butler (2004) writes that gender is not biologically determined but rather a performative act. Said differently, individuals constantly make it through their actions, gestures, clothing choices, and other expressions of identity. However, people must be careful because for society to accept them, they should not transgress norms nor challenge authority (Reddy & Butler, 2004). They move within boundaries that constitute them as (worthy) subjects. Central to this conceptualisation is that men and women are assumed to be heterosexual, an idea often accompanied by the positioning of the gay (the 'feminine man') and the lesbian (the 'masculine woman') as objects of ridicule. About the body, Butler assumes that it is not a pre-existing entity but one, like gender, with a past (of conformity/docility and resistance). We can use bodybuilding to test her theory. The sport is perhaps a unique technology of disciplinary power which enlists players to produce the right body and gender. However, it can also lead them to do the opposite, blurring the lines between masculinity and femininity or rejecting them altogether. Women with bulky muscles defy public expectations. However, society can sensationalise the sexuality of their poses, reinforcing the notion that they exist not as rebels but as erotic spectacles for a male audience (Richardson, 2008). More examples are possible. Human basic biology is no different from other primates. There are marked sex differences in these species, which are mostly caused by testosterone. Women who take androgenic-anabolic Steroids (AAS), chemical replicas of the gonad/masculine hormone, symbolically and materially transform themselves and disrupt the common knowledge assumption that a specific (fixed) gender corresponds to a specific (fixed) body. For Schippert (2007, p. 158) and Richardson (2004), when observing Hollywood and bodybuilding superstar Arnold Schwarzenegger, it is not immediately evident how this extremely muscular man relates to fluidity within categories such as heterosexuality and homosexuality and the intriguing, unconventional aspects they encompass. However, there are instances specifically associated with him that indicate a slippage of masculinity into something else. The renowned film *Pumping Iron* (1977), which played a significant role in popularizing bodybuilding in the US, opens with scenes depicting Schwarzenegger and his gym buddy engaging in ballet, learning the art of presenting themselves in an ideal manner. In this paradoxical pursuit, the athletes strive to display their (heterosexual) masculinity while partaking in the (traditionally feminine) activity of posing. These scenes highlight one of the numerous intriguing ways through which indicators of sexuality become intertwined with these

gendered gym bodies, presenting complex and ever-dynamic associations.

Connell (2005) calls 'hegemonic' masculinity the apex of male mannerism, and anyone who aspires to the top of the hierarchy must display heterosexuality, whiteness, physical prowess, and suppression of emotions. In this setting, 'complicit' masculinity is staged by those who may disagree with the framework but do not do much to rebuke it; 'marginalised' masculinity includes those who, despite subscribing to socio-cultural axioms, cannot fully achieve them due to certain negative traits they have; 'subordinated' masculinity points to persons whose features are opposite to those valued the most by the masses. Notably, all these archetypes are mere fiction (Connell, 2013). They only exist as ideological devices. As such, none can achieve them. However, they are still a standard against whom everybody is compared. The pressure is real, as is the prestige built on the perceived proximity to perfect manliness (Connell, 1995). 'Hegemonic' femininity is the reverse of the pyramid of manhood or the predilection for features historically cited as womanly such as heterosexuality (made manifest by the presence of husbands, boyfriends, children, and gender-specific genitalia), modesty, and thinness.

Connell's formulations can explain why bodybuilding falls between hegemonic masculine and feminine. Men of colour may go to the gym to assert their manliness and bravado in the face of racial stereotypes, while working-class persons can do it to navigate their status and assert the relevance of physical labour. For Women, the sport can be a platform to confront biases (placing them almost on the same level as people of colour). We can also utilise Connell's stances to inspect IPEDs. The consumption of substances to reach hyper-muscularity has primarily been linked to elite male athletes, whom the West portrayed as the pinnacles of manhood. Christiansen (2020) designed a classification system for fitness dopers, formulating motivations such as performance, power, adventure, risk-taking, knowledgeability, self-control, and more. On the other hand, women's adoption of IPEDs has often been treated as an abnormality in academic and public discourse (McGrath & Chananie-Hill, 2009). More recently, however, they have attracted sociological interest. Women who take IPEDs can assert novel forms of hegemonic femininity and defuse the stigma of lesbianism (Harris & Clayton, 2002), signalling that muscles (but also specific dress codes and mannerisms) do not belong only to men and what constitutes the apex for one gender (a perfectly defined physique and an iron-willed personality) can do the same for the other.

Research Design

The author adopted an interpretative phenomenological analysis (IPA) to scrutinize female bodybuilding. The methodology originates from the philosophies of Phenomenology and Hermeneutics (Watney, 1994) and endorses semi-structured interviews, focus groups (albeit rare), documents and diaries. IPA recognises that sport is not just about physical and cosmetic actions but also involves psychological and emotional aspects, which must be integrated into all the stages of the research. The ideographic core of IPA leads us to realize that an event must be storied (be

lived, told and heard) to exist. Examining how persons interpret their world generates novel and sometimes unexpected knowledge. Contrary to the belief that people prefer avoiding harm, Wainwright and Turner (2004) found that ballerinas deem pain and injury fundamental signs of their habitus. In data collection, IPA requires the interviewer and the interviewees to work together, sharing opinions and even preconceptions, without fear of judgment from both parties. Such a bifocality denotes interpersonal respect, facilitating trust in the sociological encounter. In IPA, a primary question can be: How do female bodybuilders in Italy conceive themselves, their sport and society?. A secondary question might be how they approach IPEDs, while a third can dwell on the impact of COVID-19 in their felt space and time. In data collection, IPA urges scholars to keep in mind that not everybody wants to share information; when it does happen, some might be unable or unwilling to express them correctly. Therefore, they must listen carefully and continuously verify the content of speeches and the arguments behind them (raw materials). In data analysis, IPA favours – once again – interaction between the researcher and the researched for discovering what matters the most to the stakeholders. IPA guided the author to enter what Rapport and Wainwright (2006) termed the hermeneutic cycle, moving from a phenomenological/insider to an interpretative/outsider position and back. He came to the interview texts with preconceived notions, biases, and a particular cultural and historical background. He then broke his assumptions into their constituent parts, shared them with the participants and bridged the gap between his and their convictions. Finally, the author used gained knowledge to inform his discussions with the women and the making of the manuscript. As an illustration, he realised that respondents interpreted IPEDs as means of socialisation. Specifically, some manipulated ingestion/injection episodes to fit in a specific subculture, thus proving that drugs are never neutral agents. He also noticed that due to COVID-19, many people felt the time was slowing down, but there was also an underlying sense of having limited time, not in matters of health risk but in the chances of training. COVID-19 also deformed people's perception of their surroundings. What were once familiar loci (e.g., the house) became hostile and suffocating. Like Mosley (2009), the interviewees discovered that in hospitals and clinics, the physician's voice often covers that of the patient(s), and that was disturbing (at least for them) because sense and meaning-making happen in the dialectical revealing. Thanks to IPA, they could reclaim their identities and connection to bodybuilding from the dominance of medical prognoses.

“As a woman in bodybuilding, I have faced discrimination. Tough stuff. But guess what? Talking to someone about it has been a total game-changer for me. Therapeutic as heck. Having that person who listens without judgment? It's like a weight lifted off my shoulders. Now, here is the crazy part. Out of curiosity, I tried some weird stuff for bodybuilding. But I quickly realised it was not for me. I cut that out of my routine, no shame in admitting it” (Maria, age 26, Rome)

Setting and Recruitment Procedure

The author conducted the research between 2019 and 2022. He implemented three methods to arrange the sample universe. He posted requests on social media platforms like Facebook and Reddit/bodybuilding. The messages contained a hyperlink or a QR-Code to an information sheet, general data protection regulation, and two informed consent forms (in Italian and English): one concerning being in the project and one about participants' comments being used for appropriate, specified scholarly purposes, from publications to presentations. People could also access online the inclusion criteria, which were age (18+), gender (female), the language spoken (English/Italian), and having trained for at least two weekly sessions for 12 months. During the interviews, the author politely asked the women if they could search for other candidates (snowball sampling). However, he made a judgment call as to whether to approach someone. Those who were or appeared uncomfortable with the prospect of contacting others were not confronted. This was done to avoid the minimal risk of discomfort generated by being expected to nominate people or do other things not mentioned in the participant information sheet. Furthermore, the author emailed athletes he knew with an informal invitation specifying that if they wanted to enter the survey, they should reply to him and that more information would come (direct approach). When individuals who decided to join failed to download the documents, did not read them or had doubts about them before and during the interviews, the author offered new copies and explained their content. Ultimately, the author enrolled 30 female amateur/recreational bodybuilders from Naples, Bologna, Milan, and Rome. The mean age was 29 years. Their body size varied, but they were muscular with low body fat. The average self-declared height was 170 cm, and the weight was 71 kg. Most were full-time employees, and the minority were university students (undergraduate and graduate) with part-time jobs. The jobs listed were high school teacher, researcher, banker, and seller. Ten were married, 16 lived with a partner, but four did not disclose their relationships. At the start of the meetings, the author explained that the conversations would be tape-recorded and anonymous (albeit not truly confidential, as quotations were utilised in the write-up). He also offered an accurate and fair description of risks occurring v. anticipated benefits.

Data Collection Tools

The author organised semi-structured interviews, which lasted 40-60 minutes on ZOOM and SKYPE. Web-conferencing was cost-saving (no need to travel from Thailand to Italy and vice versa), eliminated in-person stress, and could be done during the pandemic. Before commencing data collection, the author made analytical memos to point up his and the interviewees' situated knowledge and life background. He also solved latent logical flaws and discrepancies inside the research's structure. After each meeting, the author secured the files in a password-protected hard drive in his Mae Fah Luang University office and the paper documents in a locked cabinet at home. The author identified people by pseudonyms, age, and city of origin. When he finished transcribing the interview texts, he

submitted the participants a copy of the materials via email to review and edit, telling them that should changes be made, they must indicate them.

Data Analysis

As typical of IPA, the author conducted a thematic analysis (TA). He began with open coding, as Blair (2015) recommended. He read the transcripts thoroughly and broke them into themes. He then moved to axial coding to synthesise and relate data together. The author concluded the process with selective coding to figure out core categories. In this context, NVivo software (macOS version) expedited data organisation, storing and reading. Participants' discussions coalesced around seven salient motifs: **[Subalternity]**: Women are treated differently than their male counterparts in sports and must cope with an aggressive/conservative environment. **[Pumping Iron]**. Bodybuilding uncovers how individuals can unite masculinity with femininity or invent something unique **[Juiced]**. Competitiveness, a desire to increase body mass or an obsession towards an imagined or actual bodily defect can set off MD and bring about experiments with IPEDs. However, the latter is not bad per se. Their dangerousness or goodness/effectiveness depends on how individuals select and combine substances with diet and training. Some chemicals are legal, while others are not. Some bring benefits, while others are detrimental **[Once You Step into a Gym, You Are Forever Small]**. AAS symbolise female empowerment because they make women feel better about themselves. However, they can also be a marker of male supremacy since consumption means masculinisation **[The Great Reset]**: In COVID-19, the monotonous life cycle of one confined to one's site quickly disrupts routines **[Down the Rabbit Hole]**. COVID-19 reveals how over-burdening space and over-signifying time can decenter (personal and group) identity and deform the perception of space and time **[Back to the Basics]**. From 2021 onwards the participants have begun living again and come up with narrative schemata to confront the past and move forward.

Reflexivity Statement

The author conducted all the interviews for this study and has gotten involved with Italian sports communities. He has professional and personal connections with various bodybuilders. Throughout the project, he consistently reflected on the fact that although nowadays there is greater acceptance of females in sports in Italy, there still are limits as to how much athletic prowess and muscularity are socially acceptable.

Results

In Italy, women have difficulty doing activities deemed masculine by the collective imagination. The participants claimed that femininity is a disguised code word for heterosexuality and that the real problem undergirding bodybuilding is the fear that it turns them into lesbians. To avoid stigma, most engaged in identificatory displays consistent with classical gender and body category expectations and in opposition to those connected to their sport. Having makeup, wearing skirts or being seen with boyfriends or husbands were strategies to reaffirm heterosexuality.

In short, they tried to minimise or, in some circumstances, eradicate their selves to prevent being portrayed as deviant. Four interviewees confessed to taking anabolic-androgenic steroids (AAS), a subset of IPDEs, at least once to overcome stagnation in their muscle growth and cheat their way to a better body. The mean age was 21 when they consumed doping agents and did so in Southeast Asia, where they were available over the counter. They got lower dosages than men, generally taking periodic breaks to limit collaterals. This praxis was also evidenced by Börjesson et al. (2021) and Havnes et al. (2021). People who steered away from AAS did so because of a certain level of resilience to peer pressure and awareness of lingering risks, such as masculinisation or reluctance to purchase products overseas, in nations where the quality and legality of supplements might differ from their country. In Italy, AAS for sports are illegal, but anyone who buys them in authorised pharmacies but with a different purpose beyond cheating in a competition does not commit a crime. The law also punishes people who import ergogenic aids that the Italian Medicines Agency (AIFA) does not tolerate or authorise. All women took fat burners and metabolic stimulants (another IPEDs subset), such as medium to high doses of caffeine and guarana, and a pair tried pseudoephedrine (found in nasal sprays for cold relief).

The participants seldom hung out often with their friends and loved ones not to compromise their athletic skills. Moreover, the discomfort caused by weightlifting was preferable to the affliction caused by missing a session. The respondents could go to hospitals and clinics whenever needed but complained about medical hegemony in the patient-physician relationship, contributing to their accounts' partial or complete neglect. Two-thirds of them reported some impact of COVID-19 on their bodybuilding regimens, with one-third being affected intensely. Those with negative situational perceptions endured more depressive thoughts, increased anxiety, and mood swings than subjects who adapted to the pandemic. During COVID-19 aesthetic quality of the interviewees' surroundings, the type of personal space and privacy, and the amount of stimulation all affected adaptive tasks and choice of coping responses. Although the participants hoped to change Italy for the better, they conceded that they could not do it alone – as they are niche actors in a niche sport - and that the process of social metamorphosis requires an investment of time, the mastery of a set of techniques, and the acquisition of specialised knowledge that, not many possess or are willing to obtain.

Limitations

The author found consistency in the answers he received to his questions. Nevertheless, the participants might not have been the best to access the knowledge he hoped to acquire. The sample consisted of women from only four Italian cities. Hence, the generalisation of the findings should proceed with appropriate caution. Furthermore, a life narrated from the present backwards can quickly appear inevitable, and with a direction, it did not necessarily have when it was experienced. Web-conferencing is a promising strategy for conducting research across geographically

dispersed people. However, incompatibility between the method and the technical competency of the individuals could have prevented otherwise eligible candidates from getting involved.

Discussion

Subalternity

Sports outline how gender and body are objects and agents of change. Female athletes often receive fewer media attention than males. More disturbing is that pregnant women can be sanctioned for not informing their colleagues and coaches of their status or even the intention to become mothers, as in the case of Italian volleyball player Laura Lugli. Importantly, this condition is not limited to Italy but diffused among most Western countries. American Kerri Walsh Jennings, an ace in beach volleyball, was famously told by her sponsors not to have a family to avoid compromising her career (Coche & Tuggle, 2018). The participants acknowledged that corporations view children as a distraction to the extent that women can be uncomfortable voicing their opinions for fear of reprisals. Most internalised the labour culture and adjusted their lives to it (Sexton & Bowman-Upton, 1990). In Italy, few professional leagues are open to women. All this leads to a series of remarkable discriminations. For instance, unlike men, female players do not have (complete) social security and (many) ad-hoc insurances. The circumstance inevitably obliges them to reinvent their careers after perhaps many years of complete dedication to sports. There is also an under-representation in the technical leadership of teams in the institutions that make decisions and among managers, illustrating the urgency for better-targeted and better-resourced gender equality programs (Cibibin & Leo, 2022). Many interviewees laughed sceptically when questioned about what the state and the public can do to get women into positions of responsibility. The good news is that there appears to be lately a positive turnaround. Companies are starting to see support as an investment, not a moral duty (Lorenzini, 2020), and since 2022, women have been paid to play soccer in major leagues.

“So, I just gotta vent for a minute about the major nonsense we face in sports in Italy. It is frustrating as heck! As a female athlete, I cannot help but notice the glaring disparity in resources, opportunities, and recognition because of our gender. But I refuse to let this hold us back. I have got a vision. I see a way out through inclusivity. We need to invest in women's sports, demand equal media coverage, and break those darn stereotypes that hold us back”. (Giulia, age 33, Rome)

“Italy has this messed-up notion that women should fit into some narrow, predefined box. Well, let me tell you something. Despite the constant judgment and prejudice, female bodybuilders are out here proving that strength is not just about muscles. It is about determination, discipline, and pushing our limits. It is about embracing our power and owning our bodies, no matter what others say”. (Elena, age 27, Naples)

Pumping Iron

Eugen Sandow, born in the late 19th century, pioneered bodybuilding. In 1891 he organised the first major competition called the Great Show in London (Chapman, 1994). In 1901, the first National Physique Committee (NPC) contest was held in the US, marking the beginning of bodybuilding as an organised sport. In 1965, brothers Ben and Joe Weider founded The International Federation of Bodybuilding and Fitness (IFBB). In the 1970s, Arnold Schwarzenegger's athletic and cinema career further popularised the institution. Today, the men's divisions encompass Physique, Classic Physique, and Bodybuilding, while women have Bikini, Figure, Physique, Bodybuilding and Fitness. These categories are divided into classes by age, height, weight, novice, and open. Italy recognises bodybuilding but considers it a niche occupation, more so when women are implicated (Schwarzenegger & Dobbins, 1998). The diffidence is comprehensible as soon as we realise that for the Italians, bodybuilding is at best a manifestation of male narcissism (which is not great but still acceptable as being tough is a characteristic of manhood) and at worst a tool to queer women in that it can make them have simultaneously masculine and feminine characteristics (axiomatic sexuality is a dogma in Italy, a Christian country), troubling the ascribed gender and body limits. Curiously, as pointed out by the interviewees, absolute dimorphism does not exist in nature. There are differences in skeletal muscle kinetics, muscle volume and the distribution and quantity of adiposity, but the type and number of muscles are the same across the sexes.

"With bodybuilding, I have become a strong, muscular woman. And yeah, it's been fantastic to feel empowered and confident. But, there is a flip side to it. People have made assumptions about me, called me names, and even questioned my femininity. It hurts. Well, guess what? I am proud of myself, and their opinions do not define me". (Maria, age 29, Naples)

"Sports can help women realise their dreams and win their over-dependency on men. Furthermore, practice can improve a person's health and mood, especially when encountering like-minded people. Erica and I often travel abroad together and like exploring the bodybuilding scene outside Italy. We are keen on learning new techniques or smoothing the ones we already know. Last year, we went to the USA, and it was incredible. We befriended so many persons and forgot the problems of our country". (Laura, age 30, Rome)

"There are sexists, and we should not be surprised to meet them. I believe that gender stereotypes can erode a woman's confidence, so we should stop paying attention to naysayers and focus more on lifting weights or running, and the day will not seem so bad. Women face too many hurdles that have little to do with their ability and everything with their gender and body. We are supposed to speak, dress and look in a specific way, and when we say enough with these constrictions, then hell comes". (Maria, age 22, Milan)

Richardson (2004) asserted that different types of built bodies exist. The physique of martial artists results from numerous fights. Likewise, one of the swimmers is the product of years spent in the water. However, although muscular and sturdy, they lack something. In bodybuilding, aspect rather than strength is essential. While muscles must be large, achieving the desired look requires something more, specifically an extremely low body fat percentage, giving a paper-thin effect on the skin and promoting vein visibility, or what people call being ripped or shredded. Symmetry from top to bottom and right to left is also necessary because it improves overall functional fitness and reduces injury. Furthermore, for bodybuilders and their aficionados, it is much more appealing to the eyes than having one part that stands out (Steele et al., 2019). Arnold Schwarzenegger was known for his exceptional equilibrium between muscle groups and proportions. Most people argue that his dimensions were so great that it was like putting a mirror down the centre of him (Schippert, 2007).

The interviewees emphasised their passion for bodybuilding in all their speeches. Sometimes, they risked injury partly because they enjoyed it too much and did not want to stop sweating. Furthermore, they recognised the feeling of camaraderie shared with their friends, and the pleasure of having it kept them returning to the gyms. Social networks like Facebook, Twitter, and Instagram provided a safe space to connect and learn from one another. Because gender cannot be located within, it must be displayed on it. This can be done through clothing, makeup, and hairstyles. All the informants told the author they rebuked stereotypes, but paradoxically most reiterated, though perhaps unconsciously, traditional visions of beauty, respect and womanhood. Another fact that struck the author was the apparent indifference to competition. On almost every occasion, his impression was that these women did not want to earn money or glory. They appreciated bodybuilding because it taught them to set goals, follow a structured workout program, and adhere to a healthy diet. They gained psychological and emotional resilience as they progressed and demonstrated pride in their accomplishments (despite some contradictory attitudes). Through the years, and after many confrontations, the interviewees learned to talk with people they disagreed with more effectively. They corrected misconceptions and, crucially, made compromises. They realised it is easy for someone to refute facts but harder to refute experiences.

“We want visible muscles, but we do not wish to become men. Perhaps some of us in our community are lesbians, but most are heterosexual women who want to be fit. In my case, I always wanted to be attractive. However, when I was younger, I thought about leaving bodybuilding because of the critics I received from my siblings and relatives, but my boyfriend suggested I keep training and trust in myself. When I did it, I made him immensely proud of me. He told me that he loved the way I was”. (Laura, age 28, Bologna)

Juiced

Bodybuilding and cosmetic surgery are close to one another because they both lure practitioners into a quest for aesthetic perfection. Flawless noses and lips are the most sought-after products in a surgeon's office, just as large biceps and pectorals are the most coveted goals in a gym. The bodybuilder has a 'body puzzle' and a 'signature body' because each part is complexly fashioned in 'the way of'. Athletes at the elite level can offer programs for those muscles that give them the most notoriety. Their physiques are 'sold in pieces', but unlike those made by the surgeon's chisel, they cannot be bought. They can only be obtained with strenuous effort or with the help of substances which is why the doping industry is booming. Originally, image and performance-enhancing drugs, or IPEDs, were primarily associated with competitors seeking an edge in their respective sports fields. However, their market has expanded to recreational players (Hutchinson et al., 2018). There are several types: (1) Stimulants like caffeine and ephedrine reduce tiredness and fatigue. (2) Human growth hormone (HGH) makes more energy available by stimulating the breakdown of fat. (3) Beta Blockers halt adrenaline, slowing the heart rate, reducing blood pressure and muscle tremors, and inflating the ability of a person to concentrate. (4) Diuretics assist in weight loss and permit other substances in the system to be flushed out of the body more quickly. (5) Anabolic-Androgenic Steroids (AAS) mimic the effects of testosterone and thus enhance muscle growth (Nøkleby & Skårderud, 2013). AAS are taken in the same dosage for 10 – 12 weeks at maximum in a scheme known as cycling. It is an on/off technique because users can abruptly quit substances at the end of a cycle and give time to themselves to recover. There is also the stacking approach, where people get more than one type of AAS and several other drugs simultaneously or take the same ASS via oral and injectable pathways. Furthermore, individuals can opt for pyramiding or the strategy of initiating with a small dose of AAS and increasing that over time (until they reach a peak at mid-cycle) before diminishing the intake (gradually tapering off the dosage to zero) (Lippi & Guidi, 1999) which allow them to adjust to high doses. Unlike cycling, pyramiding lets subjects taper off gradually.

AAS disrupt the delicate hormonal balance, leading to various health problems. Potential risks include liver damage, cardiovascular issues (e.g., heart attacks, strokes), kidney dysfunction, high blood pressure, and hormonal imbalances (Monaghan, 1999). AAS can also masculinise women (testosterone is produced in their ovaries and adrenal glands, though in far smaller amounts than in men), and those injecting them can contract human immunodeficiency virus or HIV if they share needles (Underwood & Olson, 2019). As with any medication, they should be taken under the guidance and supervision of experts. Underwood (2013) agreed with this portrayal but contended that normality might be continuous with pathology, rationality with irrationality, and choice with compulsion. König (1995) pointed out that huge differences in the price of IPEDs are standard, with the

cheapest being a fraction of the most expensive. Such a gap hits persons with limited finances and heavy dependency (Kolt, 2012). Italy opposes doping under law b. 376 of 14 December 2000, but it criminalised it only in competitions. It also forbids selling and buying AAS and other drugs outside official pharmacies.

Four informants recalled taking AAS briefly while vacationing in Southeast Asia a few years before the meetings with the author. With the aid of online chat forums and their partners, who were also bodybuilders, they searched for information regarding cycling, stacking and pyramiding. They took AAS out of curiosity and stopped consuming them when they became concerned about their toxicity. They mentioned to the author that where they had holidays, there are less strict quality standards outside Italy and the European Union (EU) (Callery & McArdle, 2011), and it is not always evident if buyers get real products or counterfeit items. Moreover, since AAS for sport are unlawful in Italy, there were no official guidelines to help them decide what to get and refuse. Due to the differing implications of shame versus guilt, capturing the distinction between these two emotions was crucial in the project. The first centred on a non-moral negative self-judgment. On the other hand, the second is the awareness of having done something wrong to others. The interviewees felt guilty for putting themselves at risk of harm but did not feel humiliated. Like many others, they acknowledged that their drive for bodybuilding made them miss socialisation opportunities, embrace doping and have their families worried, but they did not think they failed to meet their moral standards. They were angry, confused or depressed at some point but never conceived themselves as truly bad (as friends, mothers, or wives). In other words, they separated their behaviours from what they were as persons.

“While chilling in Southeast Asia with my boyfriend, I got caught up in the steroid craze for that perfect physique. I tried a few times, and It was dumb, and I feel guilty for that. Am I ashamed? No, I learned from my mistakes and moved on. I also told my friends at home to be careful when they travel and not just buy whatever they can because some products are fake while others are too dangerous. Better safe than sorry”.
(Nadia, age 31, Bologna)

All women commented on muscle dysmorphia (MD), an ailment where individuals display an excessive fixation with their looks (Cerea et al., 2018). Unsurprisingly, those with it train and diet more than average and can also go after IPEDs for faster and better results (Olivardia et al., 2000). Whereas the participants did not admit having MD, they assumed that gendered social control and power relations (including verbal and sexual abuse) that many women negotiate daily could easily trigger mental disorders. Furthermore, they noted how medical hegemony in clinics and hospitals compromises doctors' relationships with their MD patients. The issue was raised when some interviewees remembered that their physicians relied more on second-hand information

(e.g., previously formulated charts and notes) than their first-hand accounts. This is not to contend that there is no place for formal therapy in Italy; rather, the reflections pointed to the worthiness of accepting more empathic arrangements.

Once You Step into a Gym, You are Forever Small

AAS have masculinising properties as they derive from the male hormone testosterone. Women exposed to them can reach hyper muscularity while suffering from hirsutism (increased facial hair), the loss of the menstrual cycle and a deeper voice, among other things. AAS-induced gender and body transformation can be short-term, long-term or permanent, covert or overt, depending on the quantity and quality of the products. Some athletes consume AAS because they are a shortcut to better gym performance. Others want to win muscle growth stagnation, expedite fat loss, and thus refine their looks. Some compete in bodybuilding, but many are just amateurs. AAS can be taken as pills or injections (Havnes et al., 2021). Most users follow a single mode of administration despite the high prevalence of stacking (van de Ven et al., 2020). AAS are a mainstay among persons designated female at birth (DFAB) and wish to become male (transmen) (Moravek, 2018). Cisgender/heterosexual women under ASS therapy have more impaired psychosocial functioning and greater negative experiences in social relationships than those who do not take ASS, likely driven by stigma and invalidation. One reason is that these individuals took possession of a medical procedure not meant for them and whose final objective, the complete transgression of gender and body, they do not want to achieve. Another problem is that AAS are addictive. As soon as one cosmetic goal is achieved, a new one appears. Every muscle can be bigger or better shaped. Moreover, media offer audiences a distorted reality where everybody is perfect, thrusting individuals to compare themselves against fiction (most images and videos are edited). Even if media affect both men and women, the latter tend to be more positively and negatively influenced (Grabe et al., 2008). The participants who got close to AAS agreed that tv programs and sports and fashion magazines could fuel drug abuse and glorify consumerism. Once decried as an abomination, low-rise jeans are repopulating Italy. Most gyms have seen an uptick in women enrollees, which owners and coaches attribute to a desire to obtain a fat-free abdomen. The informants also insisted that the politics of bodies and gender is a battleground for distinguishing social strata. More money means better bodybuilding studios, healthier food and safer drugs. On top of that, being fit broadcasts to people that a woman has the time and capital to take care of herself.

The Great Reset

The measures Italy took to slow down the spread of COVID-19, such as arrests and lockdowns, undermined the enjoyment of sports in a way never seen before (Svensson & Radmann, 2021). Between 2020 and the beginning of 2021, most international, regional, and national events were cancelled or delayed. COVID-

19 is a humanitarian disaster per se, but it is also a crisis that radicalises gender and body vulnerability, as evidenced by the growing amount of violence against women (Anurudran et al., 2020). Upticks of harassment were reported soon after announcing stay-at-home orders (Lundin et al., 2020). Italy adopted the EU digital COVID-19 certificate to reinforce the vaccination campaign, making it difficult, if not impossible, for persons without it to do anything (Barbara et al., 2020). The participants stopped going to the gym to avoid exposure to or transmitted COVID-19. Being stuck at home without a clearly defined plan caused uncertainty about the future, excessive body checking, unexplained laziness, and a somewhat inability to focus. The respondents had to live closer with some persons (e.g., family members and siblings) and further apart from others (e.g., lovers). They also had to aid frail and elderly relatives. Ironically COVID-19 put men and not women in double jeopardy. Society considered them deviant as caregivers if they offered types and amounts of care that differed from women and deviant as men if they cared in the same manner as women. Unfortunately, downgrading male participation placed an unfair burden on women. Russel (2001) delineated this performance stumbling block in her probe on older men who live with wives with dementia.

“COVID-19 interfered in my everyday life. I am quite an independent girl, and being unable to do what I like, including going to the gym with my friends, pushed me to the verge of depression. Please remember that I am not complaining about spending time with my family. However, Covid-19 demolished my routines and exacerbated problems between my younger sister and me”. (Marta, age 24, Bologna).

Down the Rabbit Hole

The disruption of the average-everyday linearity initiated by COVID-19 led in many participants to an expansion and a reduction of (subjective) time, coinciding with alienation and disquietude. The women were at home but could not do anything because they had to assist their families or did not have the necessary equipment. If they were worried about being estranged from their loved ones (inevitably due to the time spent with bodybuilding) before the pandemic, now they grieved the excesses of connection. Time was split before and after COVID-19. Frequently minor annoyances quickly became big problems. A common adage in Italy says that loneliness mainly strikes older and sick people who feel time spilling out of them, and it surely does. However, it can also assault the young and healthy, and the pandemic demonstrated exactly that. Moreover, it showed that people could also be lost among their kin, and the time dedicated to navigating the stark loneliness of imposed physical togetherness can be unbearable. Before 2020, the interviewees considered buying IPEDs, but when COVID-19 struck, many switched to anxiolytics. Some interviewees contended that following online bodybuilding classes was better than nothing but still quite boring. COVID-19 also altered the perception of space, morphing what were once safe environments into emotionally, psychologically and, in rare circumstances, physically dangerous ones. For many interviewees, the home became a

fortress against the virus and then a prison, as they could not leave it. The analogy is credible because the police patrolled the streets. Moreover, echoing what happens in a detention facility, inside their places, women's bodily and gender agency shrunk often at the command of the 'male partners'. Whereas real prisoners have been known to scratch tally marks into the walls of their cells to keep track of the days they have spent outside society, the interviewees checked their smartwatches and played with their smartphones. They tried to adapt to confinement by remembering bodybuilding life lessons and stepping into cyberspace (full of possibilities and essentially hollow) to meet and chat with people and follow online workouts. Most were successful and found a small amount of solace, but a few could not because the toll was too great. It is the same with the real incarceration. Inmates have two choices: adjust to or succumb to a four-walled existence (Favril et al., 2020).

Back to the Basics

After there was no longer a national emergency, the respondents tried to rebuild their lives. There was a consensus among them that the pandemic left an emotional scar, maybe bigger than the psychological and physical one. They were COVID-19-free but not free of COVID-19 as they had fallouts, including economic, financial and legal sequelae. Sadly, for some, looking inward at one's pain was so unsettling that they avoided it. However, others could reframe the past as a learning opportunity and take small but decisive steps towards healing. They did not view themselves as powerless victims but as powerful survivors. Returning to the gym permitted the participants to share their stories and discover a resource for educating and inspiring those more vulnerable to COVID-19. Whereas they previously thought their lives were flattened into one-dimensional forms often unrecognisable from another, they now rediscovered boost and mood.

Conclusion

The participants enjoyed bodybuilding because it gave them an almost limitless body and gender development. They did not want to be identified as freaks but simply sought to merge the notion of womanhood with the one of muscularity. Though they faced prejudice and controversy, they noted a positive shift in behaviour toward them and bodybuilding over the years. Four individuals tried AAS but did not do it for long and did not harm themselves. One contended that it is strange that the drugs are unlawful in Italy, but hundreds of Web sites buy and sell them. COVID-19 was traumatic for everybody, but some responded better than others to the dramatic lifestyle change. These people embraced a holistic way that reflected the emotional injury while moving beyond it. Whereas the memories of themselves before the pandemic typically prompted frustration, they could hang on to positive emotions and the teachings of bodybuilding, from perseverance to patience and readiness to make sacrifices. Per contra, those who struggled with self-esteem and could not apply what they learned in their sport failed to achieve a new equilibrium.

Acknowledgements

The author wishes to thank all the participants. Without them, this study would not have been possible. He also wishes to thank the reviewers for their comments, which have improved the quality of the paper. The author declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and publication of this article which has been self-funded.

References

- Anurudran, A., Yared, L., Comrie, C., Harrison, K., & Burke, T. (2020) Domestic violence amid COVID-19, *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, vol. 150, no. 2, pp. 255-256.
<https://doi.org/10.1002/ijgo.13247>
- Barbara, G., Facchin, F., Micci, L., Rendiniello, M., Giulini, P., Cattaneo, C., ... & Kustermann, A. (2020) COVID-19, lockdown, and intimate partner violence: Some data from an Italian service and suggestions for future approaches, *Journal of Women's Health*, vol. 29, no. 10, pp. 1239-1242.
<https://doi.org/10.1089/jwh.2020.8590>
- Blair, E. (2015) A reflexive exploration of two qualitative data coding techniques, *Journal of Methods and Measurement in the Social Sciences*, vol. 6, no. 1, pp. 14-29. <https://doi.org/10.2458/v6i1.18772>
- Börjesson, A., Ekebergh, M., Dahl, M. L., Ekström, L., Lehtihet, M., & Vicente, V. (2021) Women's experiences of using anabolic androgenic steroids, *Frontiers in Sports and Active Living*, vol. 3, pp. 656413.
<https://doi.org/10.3389/fspor.2021.656413>
- Butler, J. (2004) *Undoing gender*, New York: Routledge.
- Callery, C., & McArdle, D. (2011) Doping, European law and the implications of Meca-Medina, *International Journal of Sport Policy and Politics*, vol. 3, no. 2, pp. 163-175.
<https://doi.org/10.1080/19406940.2011.579146>
- Cerea, S., Bottesi, G., Pacelli, Q.F., Paoli, A., & Ghisi, M. (2018) Muscle dysmorphia and its associated psychological features in three groups of recreational athletes, *Scientific Reports*, vol. 8, no. 1, pp. 1-8.
<https://doi.org/10.1038/s41598-018-27176-9>
- Chapman, D. L. (1994) *Sandow the magnificent: Eugen sandow and the beginnings of bodybuilding*, vol. 114, Champaign: University of Illinois Press.

-
- Cibibin, C., & Leo, I. (2022) The “Queen Bee Syndrome” in sports federations: An exploratory investigation of gender stereotypes in Italian female coaches, *Sustainability*, vol. 14, no. 3, 1596.
<https://doi.org/10.3390/su14031596>
- Coche, R., & Tuggle, C. A. (2018) Men or women, only five Olympic sports matter: A quantitative analysis of NBC’s prime-time coverage of the Rio Olympics, *Electronic News*, vol. 12, no. 4, pp. 199-217.
<https://doi.org/10.1177/1931243117739061>
- Connell, R. W. (1995) *Masculinities*, Cambridge: Polity.
- Connell, R. W. (2005) Change among the gatekeepers: Men, masculinities, and gender equality in the global arena, *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, vol. 30, no. 3, pp. 1801-1825.
<https://doi.org/10.1086/427525>
- Connell, R. (2013) *Gender and power: Society, the person and sexual politics*, New York: John Wiley & Sons.
- Christiansen, A. V. (2020) *Gym culture, identity and performance-enhancing drugs: Tracing a typology of steroid use*, New York: Routledge.
- Dutton, K. R., & Laura, R. S. (1989) Towards a history of bodybuilding, *Sporting Traditions*, vol. 6, no. 1, pp. 25-41.
- Favril, L., O’Connor, R. C., Hawton, K., & Vander Laenen, F. (2020) Factors associated with the transition from suicidal ideation to suicide attempt in prison, *European Psychiatry*, vol. 63, no.1, e101.
<https://doi.org/10.1192/j.eurpsy.2020.101>
- Grabe, S., Ward, L. M., & Hyde, J. S. (2008) The role of the media in body image concerns among women: A meta-analysis of experimental and correlational studies, *Psychological Bulletin*, vol. 134, no. 3, pp. 460-476. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.134.3.460>
- Harris, J., & Clayton, B. (2002) Femininity, masculinity, physicality and the English tabloid press: The case of Anna Kournikova, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 37, no.3-4, pp. 397-413.
<https://doi.org/10.1177/1012690202037004024>

-
- Havnes, I. A., Jørstad, M. L., Innerdal, I., & Bjørnebekk, A. (2021) Anabolic-androgenic steroid use among women—A qualitative study on experiences of masculinizing, gonadal and sexual effects, *International Journal of Drug Policy*, vol. 95, 102876. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2020.102876>
- Hutchinson, B., Moston, S., & Engelberg, T. (2018) Social validation: A motivational theory of doping in an online bodybuilding community, *Sport in Society*, vol. 21, no. 2, pp. 260-282. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1096245>
- Kolt, G. S. (2012) Drugs in sport: Do we have what it takes to beat the battle?, *Journal of Science and Medicine in Sport*, vol. 15, no. 5, pp. 379-380. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jsams.2012.07.002>
- König, E. (1995) Criticism of doping: The nihilistic side of technological sport and the antiquated view of sport ethics, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 30, no. 3-4, pp. 247-260. <https://doi.org/10.1177/101269029503000302>
- Liokaftos, D. (2019) Natural bodybuilding: An account of its emergence and development as competition sport, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 54, no. 6, pp. 753-770. <https://doi.org/10.1177/1012690217751439>
- Lippi, G., & Guidi, G. (1999) Doping and sports, *Minerva Medica*, vol. 90, no. 9, pp. 345-357.
- Lorenzini, S. (2020) Between racism and sexism, the case of female soccer players. An intercultural and gender based pedagogical reflection, *Educazione Interculturale*, vol. 18, no. 1, pp. 122-137. <https://doi.org/10.6092/issn.2420-8175/10989>
- Lundin, R., Armocida, B., Sdao, P., Pisanu, S., Mariani, I., Veltri, A., & Lazzerini, M. (2020) Gender-based violence during the COVID-19 pandemic response in Italy, *Journal of Global Health*, vol. 10, no. 2, 020359. <https://doi.org/10.7189/jogh.10.020359>
- Martin, L. S., & Gavey, N. (1996) Women's bodybuilding: Feminist resistance and femininity's recuperation?, *Body & Society*, vol. 2, no. 4, pp. 45-57. <https://doi.org/10.1177/1357034X96002004003>
- McGrath, S. A., & Chananie-Hill, R. A. (2009) "Big freaky-looking women": Normalising gender transgression through bodybuilding, *Sociology of Sport Journal*, vol. 26, no. 2, pp. 235-254. <https://doi.org/10.1123/ssj.26.2.235>

-
- Menesson, C. (2000) "Hard" women and "soft" women: The social construction of identities among female boxers, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 35, no. 1, pp. 21-33.
<https://doi.org/10.1177/101269000035001002>
- Monaghan, L. (1999) Challenging medicine? Bodybuilding, drugs and risk, *Sociology of Health & Illness*, vol. 21, no. 6, pp. 707-734. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.00180>
- Moravek, M. B. (2018) Gender-affirming hormone therapy for transgender men, *Clinical Obstetrics and Gynecology*, vol. 61, no. 4, pp. 687-704. <https://doi.org/10.1097/GRF.0000000000000398>
- Mosley, P. E. (2009) Bigorexia: Bodybuilding and muscle dysmorphia, *European Eating Disorders Review: The Professional Journal of the Eating Disorders Association*, vol. 17, no. 3, pp. 191-198.
<https://doi.org/10.1002/erv.897>
- Nøkleby, H., & Skårderud, F. (2013) Body practices among male drug abusers. Meanings of workout and use of doping agents in a drug treatment setting, *International Journal of Mental Health and Addiction*, vol. 11, no. 4, pp. 490-502. <https://doi.org/10.1007/s11469-013-9434-5>
- Olivardia, R., Pope, H. G., Jr., & Hudson, J. I. (2000) Muscle dysmorphia in male weightlifters: A case-control study, *American Journal of Psychiatry*, vol. 157, no. 8, pp. 1291-1296.
<https://doi.org/10.1176/appi.ajp.157.8.1291>
- Phoenix, C., & Smith, B. (2011) Telling a (good?) counterstory of aging: Natural bodybuilding meets the narrative of decline, *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, vol. 66, no. 5, pp. 628-639. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbr077>
- Rapport, F., & Wainwright, P. (2006) Phenomenology as a paradigm of movement, *Nursing Inquiry*, vol. 13, no. 3, pp. 228-236. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1800.2006.00325.x>
- Reddy, V., & Butler, J. (2004) Troubling genders, subverting identities: Interview with Judith Butler, *Agenda*, vol. 18, no. 62, pp. 115-123. <https://doi.org/10.1080/10130950.2004.9676210>
- Richardson, N. (2004) The queer activity of extreme male bodybuilding: gender dissidence, auto-eroticism and hysteria, *Social Semiotics*, vol. 14, no.1, pp. 49-65. <https://doi.org/10.1080/1035033042000202924>

-
- Richardson, N. (2008) Flex-rated! female bodybuilding: Feminist resistance or erotic spectacle?, *Journal of Gender Studies*, vol. 17, no. 4, pp. 289-301. <https://doi.org/10.1080/09589230802419930>
- Russell, R. (2001) In sickness and in health, *Journal of Aging Studies*, vol. 15, no. 4, pp. 351-367. [https://doi.org/10.1016/S0890-4065\(01\)00028-7](https://doi.org/10.1016/S0890-4065(01)00028-7)
- Saunders, D. (2009) *Arnold: Schwarzenegger and the movies*, London: Bloomsbury Publishing.
- Schippert, C. (2007) Can muscles be queer? reconsidering the transgressive hyper-built body, *Journal of Gender Studies*, vol. 16, no. 2, pp. 155-171. <https://doi.org/10.1080/09589230701324702>
- Schwarzenegger, A., & Dobbins, B. (1998) *The new encyclopedia of modern bodybuilding*, New York: Simon and Schuster.
- Sexton, D. L., & Bowman-Upton, N. (1990) Female and male entrepreneurs: Psychological characteristics and their role in gender-related discrimination, *Journal of Business Venturing*, vol. 5, no. 1, pp. 29-36. [https://doi.org/10.1016/0883-9026\(90\)90024-N](https://doi.org/10.1016/0883-9026(90)90024-N)
- Sisjord, M. K., & Kristiansen, E. (2009) Elite women wrestlers' muscles: Physical strength and a social burden, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 44, no. 2-3, pp. 231-246. <https://doi.org/10.1177/1012690209335278>
- Steele, I. H., Pope, H. G., Jr., & Kanayama, G. (2019) Competitive bodybuilding: Fitness, pathology, or both?, *Harvard Review of Psychiatry*, vol. 27, no. 4, pp. 233-240. <https://doi.org/10.1097/HRP.0000000000000211>
- Svensson, D., & Radmann, A. (2021) Keeping distance? adaptation strategies to the Covid-19 pandemic among sport event organizers in Sweden, *Journal of Global Sport Management*, pp. 1-18. <https://doi.org/10.1080/24704067.2021.1936592>
- Theberge, N. (1997) "It is part of the game" physicality and the production of gender in women's hockey, *Gender and Society*, vol. 11, no. 1, pp. 69-87. <https://www.jstor.org/stable/190226>
- Underwood, M. (2013) Body as choice or body as a compulsion: An experiential perspective on body-self relations and the boundary between normal and pathological, *Health Sociology Review*, vol. 22, no. 4, pp. 377-388. <https://doi.org/10.5172/hesr.2013.22.4.377>

-
- Underwood, M. (2018) 'We're all gonna make it brah': Homosocial relations, vulnerability and intimacy in an online bodybuilding community', in A. S. Dobson, B. Robards & N. Carah (eds.), *Digital intimate publics and social media*, pp. 161-176, Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-97607-5_10
- Underwood, M., & Olson, R. (2019) 'Manly tears exploded from my eyes, lets feel together brahs': Emotion and masculinity within an online body building community, *Journal of Sociology*, vol. 55, no. 1, pp. 90-107. <https://doi.org/10.1177/1440783318766610>
- van de Ven, K., Zahnow, R., McVeigh, J., & Winstock, A. (2020) The modes of administration of anabolic-androgenic steroid (AAS) users: Are non-injecting people who use steroids overlooked?, *Drugs: Education, Prevention and Policy*, vol. 27, no. 2, pp. 131-135. <https://doi.org/10.1080/09687637.2019.1608910>
- Wainwright, S. P., & Turner, B. S. (2004) Epiphanies of embodiment: Injury, identity and the balletic body, *Qualitative Research*, vol. 4, no. 3, pp. 311-337. <https://doi.org/10.1177/1468794104047232>
- Watney, S. (1994) Queer epistemology: Activism, 'outing', and the politics of sexual identities, *Critical Quarterly*, vol. 36, no. 1, pp. 13-27. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8705.1994.tb01006.x>

ใฝ่หาอุมมะฮ์: จากมุสลิมยุคระเบียบใหม่สู่มุสลิมแห่งยุคปฏิรูปในนวนิยายอิสลามอินโดนีเซีย

ค.ศ. 1998-2004

บัญชา ราชมณี

นักวิชาการอิสระ

Longing for Ummah: From New Order Muslim to Reformasi Muslim in Indonesian Islamic novel, 1998-2004

Bancha Ratmanee

Independent scholar

Corresponding author email: bancha.ratm@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ต้องการศึกษาพจนานุกรมหรือการแสดงความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซียหลังยุคระเบียบใหม่ผ่านนวนิยายอิสลามอินโดนีเซียเรื่อง *Perempuan Berkalung Sorban* และ *Ayat-Ayat Cinta* ที่ออกมาระหว่างใน ค.ศ. 1998-2004 เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซียโดยใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์และกรอบคิดเรื่องพจนานุกรม (Emotive) ของวิลเลียม เรดดี (William Reddy) ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่านวนิยายอิสลามอินโดนีเซียได้เผยให้เห็นถึงพจนานุกรมและแนวคิดว่าด้วยการเป็นอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซีย (ชุมชนมุสลิม) แบบใหม่อันวางอยู่บนความเท่าเทียมทางเพศและศีลธรรมแบบอิสลาม อันแตกต่างจากยุคระเบียบใหม่ที่ให้อำนาจและบทบาทของผู้ชายเหนือสตรีเพศ

คำสำคัญ: อารมณ์ความรู้สึก, พจนานุกรม, อุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซีย, นวนิยายอิสลามอินโดนีเซีย

Abstract

This research article aims to study the emotive of post-New Order Indonesian Muslims through the Indonesian Islamic novel *Perempuan Berkalung Sorban* and *Ayat-Ayat Cinta* published during 1998-2004. It deploys William Reddy's historical method and emotive framework to explore the historical dynamics of Indonesian Muslim sentiments. The study found that Indonesian Islamic novels reveal a new emotive and a new Indonesian Muslim Ummah based on Islamic moral and gender equality, unlike the New Order era where the power and role of men over women.

Keywords: Sentiments, Emotive, Indonesian Muslim Ummah, Indonesian Islamic novels

บทนำ

ในช่วงการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองจากยุคระเบียบใหม่ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยของอินโดนีเซียระหว่าง ค.ศ. 1998-2004 หรือยุคปฏิรูป เสรีด้านสื่อและการแสดงออกทางการเมืองถูกเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น ทำให้มีทั้งนักเขียนและงานวรรณกรรมอินโดนีเซียใหม่ ๆ ออกมาจำนวนมากหลากหลายแนว กระทั่งทำให้เสียงและความรู้สึกที่เคยเงียบงันและแหบแห้งเบาอยู่ในยุคระเบียบใหม่ดังก้องอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรากฏการณ์ความนิยมในวรรณกรรมของนักเขียนสตรี ขณะเดียวกันวรรณกรรมอิสลามอินโดนีเซีย (Indonesian Islamic Literature) ซึ่งไม่เคยมีสถานะสำคัญมาก่อนในวรรณกรรมอินโดนีเซียสมัยใหม่ ก็ได้เข้ามาเป็นหนึ่งในวรรณกรรมยุคปฏิรูปที่ทะลักออกสู่ตลาด นักอ่านมุสลิมอินโดนีเซียจำนวนมากด้วยเช่นกัน (Aveling, 2007; McGlynn, 2000) ดังนั้นจึงน่าสังเกตว่าการแพร่หลายของวรรณกรรมอิสลามและความกระตือรือร้นในการบริโภคสาระทางศาสนาผ่านวรรณกรรมนั้นอาจจะแสดงให้เห็นว่าศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทเข้มข้นขึ้นในชีวิตของชาวมุสลิมอินโดนีเซียซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 88 ของประเทศ

งานศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมาจะให้ความสำคัญกับวรรณกรรมของนักเขียนสตรีในกลุ่ม “Sastra wangi” [สาสตรา วังงี หรือวรรณกรรมรัญจวน] (Sangrat, 2012) หรือวรรณกรรมแบบทางโลกย์ (Secular Literature) ที่พูดถึงเรื่องต้องห้ามหรือเรื่องน่าบัดสีของสตรีเพศอย่างเปิดเผย (Hatley, 1999; Sears, 2007; Marching, 2007) รวมทั้งวรรณกรรมแนวรักโรแมนติกสำหรับวัยรุ่นและคนหนุ่มสาวที่เต็มไปด้วยการใช้ศัพท์แสงแบบวัยรุ่น (Nur Wulan, 2013) ในขณะเดียวกันวรรณกรรมอิสลามอินโดนีเซียอันบอบคล้อยด้วยหลักคำสอนของอิสลามและภาษาอาหรับก็ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยนำเสนอว่านักเขียนวรรณกรรมอิสลามเหล่านี้ต่างก็มีปมหลังร่วมกัน คือ มีการศึกษาจากโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามหรือ “เปอซันเตริน” (Pesantren) และเขียนวรรณกรรมขายในฐานะส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดหรือเผยแพร่คำสอนอิสลามผ่านการเล่าเรื่องราว (Arnez, 2009; Nor Ismah, 2011) การขยายตัวของวรรณกรรมอิสลามอย่างมีนัยสำคัญนี้จึงได้นำไปสู่การเกิดงานศึกษาวรรณกรรมทั้งในด้านประวัติศาสตร์ที่ศึกษาภาพรวมของวรรณกรรมอินโดนีเซียยุคปฏิรูปโดยนำวรรณกรรมอิสลามเข้ามาพิจารณาร่วมอยู่ด้วย (Danerek, 2006) หรืองานที่สนใจบทบาทของวาทกรรมลัทธิสตรีและศาสนาอิสลามของสตรีมุสลิม (Arimbi, 2009; Arnez & Dewojati, 2010) รวมถึงวรรณกรรมอิสลามอินโดนีเซียยอดนิยมสำหรับวัยรุ่นและคนหนุ่มสาว (Muzakki, 2017)

แม้คุณูปการสำคัญจากงานศึกษาวรรณกรรมยุคปฏิรูปที่ผ่านมา คือ การชี้ให้เห็นถึงการท้าทายบรรทัดฐานทางสังคมแบบปิตาธิปไตยของยุคระเบียบใหม่ ความพยายามสร้างสังคมใหม่ในอุดมคติที่ดีงาม และการพรรณนาถึงบุคลิกและความรู้สึกแบบใหม่ที่น่ายกย่องเชิดชู ดังจะเห็นได้ว่าตัวเอกในนวนิยายแบบทางโลกย์จะนำเสนอตัวละครชายที่มักเป็นคนน่าฆ่า ทำตัวแปลก ๆ และอ่อนโยน แทนที่จะเป็นคนที่แข็งแกร่งกระด้างแบบยุคสุฮาร์โต แม้การถอดเสียงและการสะกดชื่อ “Suharto” ที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนภาษาไทยทั่วไปนั้นมักสะกดว่า “ซูฮาร์โต” แต่การถอดเสียงดังกล่าวกลับไม่ตรงกับ การถอดเสียงในภาษาอินโดนีเซียซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “สุฮาร์โต” ตามงานเขียนของทวีศักดิ์ เผือกสม (Puaksom, 2012) ในขณะที่ผู้หญิงได้เปลี่ยนจากคนพูดน้อยและขมความรู้สึกก็กลายมาเป็นคนพูดจาเฝงเฝาง มั่นใจในตัวเอง รวมทั้งสนับสนุนประชาธิปไตย เสรีภาพ และลัทธิสตรีสากล ทั้งนี้ลักษณะเช่นนี้ก็ปรากฏอยู่ในบุคลิกของตัวละครชายและหญิงมุสลิมอินโดนีเซียในวรรณกรรมอิสลามอินโดนีเซียเช่นเดียวกัน แต่กระนั้นสิ่งที่ต่างออกไป

คือ การนำกรอบศีลธรรมแบบอิสลามเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิต อย่างไรก็ตาม วิธีการศึกษาและกรอบคิดที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดต่อการทำความเข้าใจประสบการณ์ทางความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซีย แนวคิดและวิธีศึกษาในกรอบวาทกรรม (Discourse Analysis) หรือสตรีนิยม (Feminist) ที่มักมองว่าอารมณ์ความรู้สึกเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและแปรผันตามวัฒนธรรมนั้น ได้ทำให้การแสดงออกทางวรรณกรรมกลายเป็นเพียงภาพแทนของวาทกรรมหรือวัฒนธรรม แทนที่จะเป็นเรื่องของการพยายามแสดงความรู้สึกผ่านภาษาเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายบางอย่างของชาวมุสลิมอินโดนีเซียในยุคปฏิรูป หรือกล่าวในแง่หนึ่งคือการไฝหาอุมมะฮ์หรือชุมชนมุสลิมแบบใหม่ (คำว่า “อุมมะฮ์” หรือ “Ummah” เป็นภาษาอาหรับ หมายถึงชุมชนของผู้นับถือศาสนาอิสลามหรือชุมชนชาวมุสลิม โดยสมาชิกในชุมชนจะมีความรู้สึกผูกพันกันฉันพี่น้อง เนื่องจากนับถือพระเจ้าองค์เดียวเหมือนกัน ยอมรับว่ามุฮัมมัดเป็นพระศาสดาหรือผู้เผยแพร่วัจนะของพระเจ้า รวมทั้งสมาชิกในชุมชนมุสลิมก็ปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลาม)

ดังนั้น ปัญหาทั้งในด้านวิธีการศึกษาและกรอบคิดจากงานข้างต้น บทความวิจัยชิ้นนี้จึงเลือกใช้วิธีการศึกษาและกรอบคิดของวิลเลียม เรดดี (Williams Reddy) นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกัน เพื่อตีความนวนิยายอิสลามอินโดนีเซียที่ปรากฏออกมาในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1998-2004 ใหม่ ผลงานของเรดดีเรื่อง *The Navigation of Feeling: A Framework for the History of Emotions* (Reddy, 2001) ที่ได้ใช้เอกสารเกี่ยวกับประสบการณ์ทางอารมณ์ในอดีตของชาวฝรั่งเศส เช่น จดหมายส่วนตัว คำพิพากษา กวี และนวนิยาย เป็นหลักฐานแสดงบทบาทของความรู้สึกในการเมืองฝรั่งเศส ณ ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยเรดดีเสนอว่าทุกระบบการเมืองที่ครองอำนาจน่าจะสถาปนาอุดมคติทางอารมณ์หรือ “ระบอบความรู้สึก” (Emotional Regime) ขึ้นเสมอ โดยจะกำหนดให้ปัจเจกบุคคลพยายามจัดการ สำนวญ หรือปรับเปลี่ยนความรู้สึกของตนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของระบอบการเมือง ทั้งนี้ผู้ประสบความสำเร็จจะได้รับรางวัลหรือการยกย่อง ทว่าผู้ล้มเหลวอาจถูกลงโทษ เช่น ชังคุก ทรมาน และเนรเทศ

กระนั้นเนื่องจากอารมณ์เป็นสิ่งจับต้องได้ยากและเปลี่ยนแปลงง่าย เรดดีจึงเสนอว่าการแสดงความรู้สึกผ่านภาษาหรือท่าทางของมนุษย์นั้นเป็น “พจนานามณ์” (Emotive) หรือคำบ่งชี้ความรู้สึก คือ การที่ผู้พูดพยายามแสดงความรู้สึกผ่านภาษาที่มีลักษณะของการสำรวญ ซ่อนเร้น และเร่งเร้าความรู้สึกตนเองของผู้พูด โดยสำเร็จหรือล้มเหลวอยู่บ่อยครั้งซึ่งเป็นสากลลักษณะของมนุษย์ แต่บางครั้งความล้มเหลวก็ก่อให้เกิดระบอบความรู้สึกและพจนานามณ์แบบใหม่ที่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง ดังเช่นในกรณีการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 กล่าวอีกแง่หนึ่ง คือ พจนานามณ์นั้นเป็นกรอบแนวคิดที่มองว่าการแสดงความรู้สึกผ่านภาษามีใช้การแสดงออกโดยตรงไปตรงมา หากแต่เป็นความพยายามของผู้พูดที่เกิดจากการตีความความรู้สึกข้างในของผู้พูดออกมาผ่านทางภาษา มีลักษณะกระทำการแสดงต่อโลกด้านในหรืออารมณ์ของผู้พูด หรือรวมทั้งมีลักษณะปรับเปลี่ยน จัดการ และสำรวญตัวตนของผู้พูด เพื่อให้การแสดงความรู้สึกของเราตรงต้องกับคำพูด

กล่าวได้ว่า วิธีการศึกษาแบบประวัติศาสตร์และกรอบคิดเรื่องพจนานามณ์ของเรดดีดังกล่าวน่าจะเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์และตีความตัวบทในนวนิยายอิสลามอินโดนีเซียที่ออกมาในช่วงยุคปฏิรูปประชาธิปไตยระหว่าง ค.ศ. 1998-2004 โดยในบทความนี้ผู้เขียนได้หยิบยกนวนิยายอิสลาม 2 เล่ม คือ *Perempuan Berkalung Sorban* [หญิงสาวโพกผ้าสาร์บัน] (El Khalieqy, 2009) และ *Ayat-Ayat Cinta* [กาพย์แห่งรัก] (El Shirazy, 2005) เพื่อสำรวจบทบาททาง

ศาสนาและความเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซียยุคปฏิรูป รวมทั้งการกำเนิดอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่ผ่านนวนิยายอิสลามอินโดนีเซีย ทั้งนี้หากประสบการณ์ทางอารมณ์ของชาวมุสลิมอินโดนีเซีย คือ พจนารมณ์แบบหนึ่งอันหมายถึงผู้พูดพยายามตีความ จัดการ และสำรวจตัวตนภายในของตัวเอง เพื่อแสดงความรู้สึกของตนผ่านการสื่อสารทางภาษาให้สอดคล้องตามความคาดหวังจากระบบความรู้หรืออุดมคติทางอารมณ์แล้ว ด้วยเหตุนี้พจนารมณ์ของชาวมุสลิมอินโดนีเซียยุคปฏิรูปจึงแตกต่างจากยุคระเบียบใหม่ โดยเป็นอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแห่งการปลดปล่อยและมีความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้บทความวิจัยชิ้นนี้ไม่เพียงช่วยให้เราเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตสำนึกเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซียอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ความรู้สึกหรือพจนารมณ์ชาวมุสลิมอินโดนีเซียในยุคปฏิรูประหว่าง ค.ศ. 1998-2004 ผ่านนวนิยายอิสลามอินโดนีเซีย
2. เพื่อเข้าใจการเกิดขึ้นของอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่หรือมุสลิมอินโดนีเซียยุคปฏิรูปผ่านนวนิยายอิสลามอินโดนีเซีย

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยชิ้นนี้ดำเนินการวิจัยโดยการวิเคราะห์เอกสารชิ้นต้นระหว่าง ค.ศ. 1998-2004 อันได้แก่นวนิยายภาษาอินโดนีเซีย 2 เรื่อง คือ (1) Perempuan Berkalung Sorban [หญิงสาวโพกผ้าสาร์บัน] และ (2) Ayat-Ayat Cinta [กาพย์แห่งรัก] ทั้งนี้ แม้นวนิยายทั้งสองเรื่องจะถูกเขียนขึ้นโดยนักเขียนต่างเพศและต่างช่วงเวลากันเล็กน้อย แต่มีความเชื่อมโยงกันในแง่ของมุมมองของนักเขียน แก่นเรื่อง อุดมคติ และช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามของชาวมุสลิมอินโดนีเซียทั้งผู้หญิงและผู้ชายในการสถาปนาความเป็นอุมมะฮ์หรือชุมชนมุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่ อันสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ทางการเมืองในยุคหลังสุฮาร์โต ซึ่งเปลี่ยนจากระบบเผด็จการอำนาจนิยมอันวางอยู่อุดมคติแบบปีศาจไปโดยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่ให้คุณค่ากับความเท่าเทียมทางเพศ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะใช้หลักฐานชั้นรองอันเป็นงานศึกษาประวัติศาสตร์และการเมืองอินโดนีเซียหลังยุคระเบียบใหม่ โดยนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytic Description) ตามหลักการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

สรุปผลการศึกษา

1. บริบททางเศรษฐกิจและสังคมจากยุคระเบียบใหม่ถึงยุคปฏิรูป

ตลอดช่วงกว่าสามทศวรรษภายใต้การปกครองโดยสุฮาร์โต (ค.ศ. 1966-1998) เศรษฐกิจแบบทุนนิยมของอินโดนีเซียขยายตัวขึ้นอย่างมาก การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่เพียงทำให้ผู้คนอยู่ดีกินดีขึ้น แต่สวัสดิการของชาวอินโดนีเซียก็ได้รับการยกระดับเช่นกัน เช่น โรงพยาบาล การคมนาคม และระบบการศึกษา โดยเฉพาะเมื่ออัตราผู้อ่านออกเขียนได้เพิ่มสูงขึ้น คนรุ่นใหม่เหล่านี้จึงกลายเป็นเหมือนฟันเฟืองหรือพลังการผลิตสำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น แพทย์ วิศวกร อาจารย์มหาวิทยาลัย นักหนังสือพิมพ์ และนักเขียน แม้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่พอใจทางสังคมยังมีอยู่อย่างแพร่หลาย เพราะความมั่งคั่งส่วนใหญ่ถูกผูกขาดอยู่ในวงศัวัณวานเครือและพวกพ้องของสุฮาร์โตกับกองทัพที่จักรวรรดิ

(Booth, 1998; Dick et al., 2002) กระนั้นรัฐบาลก็ได้ควบคุมสิทธิเสรีภาพทางการเมืองอย่างเข้มงวดและใช้กองทัพเป็นกลไกการปราบปรามทางกายภาพ ด้วยเหตุนี้การเคลื่อนไหวใด ๆ ที่ต่อต้านระบอบการเมืองจึงลงเอยด้วยการถูกกดโทษอย่างรุนแรง (Ricklefs, 2008; Vatikiotis, 1998)

กระนั้น ยุคระเบียบใหม่ได้สถาปนาอุดมคติทางการเมืองแบบอินทรีย์ภาพ (Organicism) ซึ่งมองสังคมเหมือนเช่นการทำงานของร่างกายมนุษย์และใช้ครอบครัวเป็นกลไกทางอุดมการณ์เพื่อค้ำยันความมั่นคงทางการเมืองด้วยเช่นกัน โดยอุดมคติรัฐแบบครอบครัว (Family State) ซึ่งเชิดชูคุณค่าครอบครัวหรือสังคมแบบชุมชนเหนือปัจเจกบุคคล แต่ต่อต้านเสรีนิยมและพรรคการเมืองจึงเป็นอุดมคติแบบทางการเมืองในยุคสุฮาร์โต (Bourchier & Hadiz, 2003) ในแง่นี้อินโดนีเซียจึงเปรียบเหมือนครอบครัวใหญ่ที่มีสุฮาร์โตเป็นดังบิดาของชาติ มีกองทัพเป็นผู้ที่คอยปกป้อง ส่วนประชาชนนั้นเปรียบเป็นเด็ก ๆ ที่ต้องยอมรับและเชื่อฟังคำสั่งของบิดาหรือผู้ใหญ่ โดยยังสอดคล้องกับอุดมการณ์แห่งชาติหรือปัญจศีล (Pancasila) ที่เน้นย้ำถึงความเป็นเอกภาพของชาติ ความเป็นแม่แห่งรัฐ (State Ibuism) หรือการเป็นสตรีชาวอินโดนีเซีย และหลักคำสอนอิสลาม (Curnow, 2007; Suryakusuma, 1996) ดังนั้นในยุคระเบียบใหม่ ภาพของครอบครัวสันติสุขภายใต้การปกครองและการชี้้นำให้คำปรึกษาของบิดาซึ่งถือกำเนิดจากกลุ่มนักศึกษาอินโดนีเซียในช่วงทศวรรษ 1910 จึงกลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมและการเมืองหลักแบบทางการเมือง

การที่อุดมคติรัฐแบบครอบครัวนั้นใช้เพศสภาพเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของชาวอินโดนีเซียทั้งในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว โดยให้อำนาจผู้ชายเหนือผู้หญิง ดังนั้นครอบครัวสันติสุขจึงมีบิดาอยู่จุดสูงสุดของผังครอบครัว โดยมีอำนาจสิทธิขาดในเรื่องครอบครัวหรือกระทั่งประเทศชาติ แม่หรือภรรยาทำหน้าที่ภายในบ้านเป็นหลัก ส่วนลูก ๆ ก็ต้องเคารพเชื่อฟังและอยู่ในโอวาท ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและรัฐจะแสดงออกผ่านของรัฐแบบครอบครัว เช่น “บาปะ” (Bapak, พ่อ) และ “อีบู” (Ibu, แม่) และ “ราเมจา” (Rameja, ้วยรุ่น) ที่ถูกใช้แทนที่คำว่า “เปอเมดา” (Pemuda, คนหนุ่มสาว) นอกจากนี้ ครอบครัวสันติสุขยังเน้นความสำคัญของอารมณ์ความรู้สึกที่ทรงคุณค่า กล่าวคือ ความรู้สึกอบอุ่นแบบครอบครัว การโหยหาอดีต การเสียสละรักหรืออุทิศตนอย่างไร้เงื่อนไข อันเป็นสิ่งเลอค่าสำหรับสตรีชาวอินโดนีเซีย รวมถึงความกตัญญูหรือการยอมรับอำนาจของพ่อแม่ โดยความรู้สึกที่ดั่งามเหล่านี้นั้นปรากฏอยู่ในตำราเรียน คู่มือการใช้ชีวิต ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย เพื่อคาดหวังหรือปลูกฝังให้ชาวอินโดนีเซียตั้งแต่วัยเด็กถึงผู้ใหญ่พยายามปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ในฐานะชาวอินโดนีเซียหรือชาวมุสลิมอินโดนีเซียอันพึงปรารถนา (Shiraishi, 1997)

ทั้งนี้ ภายใต้ระบอบการเมืองอันเข้มงวด ความล้มเหลวในการแสดงพจนารมณ์ของชาวมุสลิมอินโดนีเซียจำนวนหนึ่งตามความคาดหวังในยุคระเบียบใหม่จึงได้นำมาสู่การลงโทษซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางกายและความรู้สึกต่อพวกเขา เช่น การปราบปรามการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองอิสลามและชาวมุสลิมอินโดนีเซียในต้นทศวรรษ 1970 และในทศวรรษ 1980 (Bourchier & Hadiz, 2003, pp. 99-103; 141-144, 151-155) อีกทั้งเนื่องจากความกลัวจากการถูกลงโทษ ชาวมุสลิมอินโดนีเซียจึงพยายามปรับเปลี่ยนตัวเองจนกลายเป็นมุสลิมยุคระเบียบใหม่หรืออุมมะฮ์ที่พึงปรารถนา ทว่าบางกลุ่มก็หันเหไปสู่การฟื้นฟูอิสลามและค่อย ๆ ขยายไปสู่การเมืองแบบประชาธิปไตย แม้ช่วงต้นทศวรรษ 1990 ความสัมพันธ์ระหว่างสุฮาร์โตกับชาวมุสลิมอินโดนีเซียจะดีขึ้น ซึ่งเปิดโอกาสให้ศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทในชีวิต

สาธารณะของชาวอินโดนีเซียมากขึ้นกว่าที่เคย แต่ความใจกว้างของสุฮาร์โตนั้นอายุสั้น เนื่องจากสุฮาร์โตหันกลับมาใช้กลไกการปราบปรามและควบคุมอย่างเข้มงวดเหมือนเดิม (Hefner, 2000)

กระทั่งอินโดนีเซียประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ ค.ศ. 1997 ซึ่งได้เร่งเร้าให้สุฮาร์โตจำต้องลงจากอำนาจและเปิดทางให้แก่การปฏิรูปการเมือง โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ชาวอินโดนีเซียมีเสรีภาพทางการเมืองมากยิ่งขึ้นและสื่อมวลชนของชาวอินโดนีเซียนั้นก็ได้หลุดพ้นจากระบบการเมืองอันเข้มงวดใน ค.ศ. 1998 ผลที่ตามมา คือ ชาวมุสลิมอินโดนีเซียไม่เพียงกลับมาเคลื่อนไหวกิจกรรมทางสังคมการเมืองแบบอิสลามได้อย่างอิสระ โดยออกมาสำแดงพลังทางการเมืองในพื้นที่สาธารณะของอินโดนีเซียอย่างน่าเกรงขามและหลากหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มนิยมความรุนแรง กลุ่มสนับสนุนรัฐอิสลาม และกลุ่มที่สนับสนุนรัฐแบบทางโลกย์ (Ricklefs, 2012) ในขณะเดียวกันความพยายามเข้ามาบีบบาทสาธารณะของศาสนาอิสลามก็ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์กับตลาดสินค้าทางศาสนาของชาวมุสลิมอินโดนีเซียได้ขยายตัวขึ้นอีกด้วย (Hefner, 1998) กระนั้นก็ตาม มรดกทางสังคมและการเมืองยุคระเบียบใหม่ก็ไม่ได้หายไปอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอุดมคติรัฐแบบครอบครัวในยุคระเบียบใหม่ (Van Doorn-Harder, 2002; Aspinal, 2010) ทว่าในช่วงเวลาดังกล่าว นักเขียนมุสลิมอินโดนีเซียซึ่งเกิดและเติบโตในยุคสุฮาร์โตก็ได้พยายามเสนอคุณค่าทางสังคมหรือระบอบการเมืองแบบใหม่ โดยเชื่อว่าตั้งอยู่บนคุณงามความดีทางสังคมการเมืองเหนือกว่าในระบอบเก่า ด้วยพจนานุกรมและการไต่ถามถึงชุมชนมุสลิมหรืออุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่

2. ฝ่าหาอุมมะฮ์: “หญิงสาวโพกผ้าสาระบัน”

ในนวนิยายเรื่อง Perempuan Berkalung Sorban [หญิงสาวโพกผ้าสาระบัน] (ผู้วิจัยจะใช้คำย่อ PBS แทนชื่อเต็ม) ของ อาบีดะฮ์ เอล คาลิด (Abidah El Khalieqy) นักเขียนสตรีมุสลิมชาวชวาจากสุราบายา ซึ่งเกิดที่เมืองจอมบึง จังหวัดชวาตะวันออกเมื่อ ค.ศ. 1965 จบการศึกษาจากโรงเรียนสตรีที่เปอซันเตริน ที่เมืองปาลูรูอัน และระดับอุดมศึกษาที่ยอกยาคารตา (ชื่อเมือง “Yogyakarta” มักถอดเสียงมาเป็นภาษาไทยว่า “ยอกยาคารตา” การถอดเสียงดังกล่าวกลับไม่ตรงกับการออกเสียงในภาษาอินโดนีเซียซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตนัก ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “ยอกยาคารตา” ตามงานของ ทวีศักดิ์ เผือกสม (Puaksom, 2012) อาบีดะฮ์นั้นเริ่มเขียนบทกวี เรื่องสั้น และนวนิยายตั้งแต่เรียนมหาวิทยาลัย แต่นวนิยายเรื่อง PBS ประสบความสำเร็จอย่างสูงและยังถูกนำไปดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ออกฉายในชื่อเดียวกันเมื่อ ค.ศ. 2009 โดยผู้กำกับฮานุง บรามันติโย (Hanung Bramantyo) นอกจากนี้ ชื่อของอาบีดะฮ์ยังเป็นที่รู้จักในฐานะนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีมุสลิมอินโดนีเซียผู้ซึ่งเป็นเหยื่อของสังคมปีตาธิปไตย ชีวิตครอบครัวแบบผัวเดียวหลายเมีย และทนทุกข์อยู่ในพื้นที่ชายขอบของสังคม (Hellwig, 2011, p. 18) PBS จึงเกิดขึ้นใน ห้วงเวลาที่มีการเคลื่อนไหวสิทธิสตรี อีกทั้งคำว่าการปฏิรูปประชาธิปไตย เสรีภาพ ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิมนุษยชนเริ่มกลายเป็นคำที่มีความชอบธรรมในพื้นที่สาธารณะอินโดนีเซีย

ด้วยเหตุนี้ ภาษาของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในยุคปฏิรูปของกลุ่มสิทธิสตรีอินโดนีเซีย จึงเป็นรากฐานหรือแหล่งอ้างอิงความชอบธรรมของการแสดงความรู้สึกของสตรีมุสลิมอินโดนีเซียใน PBS ซึ่งนำไปสู่การตั้งคำถามและลดทอนคุณค่าของครอบครัวปีตาธิปไตยแบบยุคระเบียบใหม่ อันเป็นระบอบความรู้สึกหรืออุดมคติทางอารมณ์ที่สร้างความทุกข์ทรมานในชีวิตของสตรีและความไม่เท่าเทียมในหลายด้านระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย โดยเฉพาะการตีความคำสอนอิสลามใหม่แทนที่การผูกขาดโดยผู้ชายแต่เพียงฝ่ายเดียวและอำนาจที่มีมากล้นเกินไปของผู้ชายหรือผู้เป็นพ่อ ในขณะเดียวกัน การแสดงออก

ผ่านภาษาของ PBS นั้น ก็ยังมีเป้าหมายเพื่อการปลดปล่อยตัวเองจากการถูกควบคุมโดยอำนาจของผู้ชายและกระตุ้นให้สตรีมุสลิมอินโดนีเซียลุกขึ้นมาท้าทายบทบาททางการเมืองและศาสนามากขึ้นแทนที่จะเป็นเพียงแม่บ้าน ซึ่งกลายเป็นพจนานุกรมหรือการแสดงความรู้สึกแบบใหม่ของผู้หญิงมุสลิมในยุคปฏิรูปอีกด้วย กล่าวได้ว่า การเป็นชาวมุสลิมอินโดนีเซียในชุมชนมุสลิมหรืออุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่จึงเป็นอุมมะฮ์ที่วางอยู่บนความเท่าเทียมทางเพศและมีเสรีภาพภายใต้หลักคำสอนอิสลามที่ผู้หญิงเข้ามาท้าทายบทบาทในการตีความศาสนาแทนที่จะเป็นผู้คอยเชื่อฟังหรือปฏิบัติตามการตีความศาสนาของผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว

ทั้งนี้ PBS เป็นเรื่องราวชีวิตจากคำบอกเล่าของ “อานิสสา” (Anissa) ผู้เป็นบุตรสาวจากครอบครัวมุสลิมปีตาธิปไตยในยุคระเบียบใหม่ โดยตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ อานิสสาเกิดและเติบโตขึ้นในสังคมที่รายล้อมด้วยบรรดาครูสอนศาสนาอิสลามชาวจา哇 และโรงเรียนสตรีเปอซันเตริน (เปอซันเต็นเป็นชื่อที่ชาวอินโดนีเซียใช้เรียกสถาบันหรือระบบการศึกษาศาสนาอิสลาม) เหมือนเช่นกับอาปีดะฮ์ผู้ประพันธ์ โดยพ่อของอานิสสาเป็นครูสอนอิสลาม ชาวจา哇ที่มีชื่อและมีกิจการครอบครัวเล็ก ๆ เป็นของตนเอง เขาเป็นคนหัวเก่า ฉุนเฉียวง่าย และเข้มงวดกับบุตรสาว ขณะที่แม่ของอานิสสานั้นเป็นคนไม่ค่อยมีปากมีเสียงและไม่เคยคัดค้านความคิดเห็นของสามี แต่ชีวิตในครอบครัวแบบนี้ ก็ทำให้อานิสสาารู้สึกว่าตนไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมเหมือนกับพี่ชายทั้งสองคนเลย เนื่องจากเธอเป็นเพียงเด็กผู้หญิง ด้วยเหตุนี้ เธอจึงไม่สามารถขี่ม้าเยี่ยงผู้ชายหรือวีรสตรีชาวจา哇จะฮ์ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเมื่ออานิสสาแอบฝ่าฝืนข้อห้าม เธอจึงถูกบิดาของตนต่อว่า

“ทำไมแกเอาแต่เงี้ยวบละ? ทำไมไม่บอกฉันว่าแกได้ควมมาแข่งกับท่านหญิงคัต ยะ เดียน แกเป็นคนเก่ง นิสสาแต่นั้นคือสิ่งที่พ่อกับแม่สอนแกมาหรือ? เหมือนกับเด็กเขาแต่ใจ แกไม่รู้ว่าเป็นลูกของใครเลยหรือ หี!

จงฟังให้ดี ๆ ตั้งแต่วันนี้ถัดไป ห้ามแกออกไปนอกบ้านยกเว้นโรงเรียนกับโรงงาน หากแกถูกจับได้ว่าไม่ทำตามเมื่อไหร่ละก็ พ่อจะชังแกไว้ในห้องสักหนึ่งสัปดาห์ เข้าใจใช่ไหม!” (El Khalieqy, 2009, pp. 33-34)

อานิสสาซึ่งในขณะนั้นมีอายุได้เพียง 12 ขวบ จึงถูกตำหนิและขู่ว่าจะลงโทษด้วยการกักบริเวณ โดย “ปะ ฮานัน” (Pak Hanan) พ่อของตน เพราะเขามองว่าเด็กสาวมุสลิมควรเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านหรือเปอซันเตริน อีกทั้งการเป็นบุตรสาวของครูสอนอิสลามอันเป็นที่นับหน้าถือตาของผู้คนในสังคม จึงทำให้การควบคุมบุคลิกและความรู้สึกในฐานะกุลสตรีตามความคาดหวังของบรรทัดฐานครอบครัวมุสลิมอินโดนีเซียในยุคระเบียบใหม่จึงเข้มข้นกว่าคนทั่วไป

ทั้งนี้ในโรงเรียนเปอซันเตริน บรรทัดฐานทางความรู้สึกของชาวมุสลิมจะได้รับการอบรมสั่งสอนกันตั้งแต่ตอนยังเด็ก ดังที่ครูคนหนึ่งได้อธิบายให้เด็ก ๆ ฟังว่า

“ในจารีตประเพณีของเรา ผู้ชายมีหน้าที่ ผู้หญิงก็มีหน้าที่ หน้าที่หลักของผู้ชาย คือ ทำงานหาเงิน ไม่ว่าจะในสำนักงาน ท้องทุ่ง ในทะเล หรือที่ไหน ๆ ที่สามารถหาเงินได้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่นเดียวกับผู้หญิงทุกคนนั่นแหละ พวกเธอก็มีหน้าที่ โดยสิ่งสำคัญแรกสุด คือ ดูแลเรื่องภายในบ้านและให้การศึกษาแก่ลูก ๆ ดังนั้นการทำกับข้าว ซักผ้า ภูพื้น ริดเสื้อผ้า กวาดบ้าน และจัดบ้านให้เป็นระเบียบ ทั้งหมดนี้อยู่ในความรับผิดชอบของพวกผู้หญิง การอาบน้ำล้างตัวให้ลูก บ้วนข้าวบ้วนน้ำ เปลี่ยนผ้าอ้อม และให้นมลูก เรื่องเหล่านี้ก็อยู่ในความรับผิดชอบของผู้หญิงเหมือนกัน” (El Khalieqy, 2009, p. 12)

โดยคุณสมบัติของการเป็นสตรีมุสลิมที่ดีข้างต้นนั้นยังถูกถ่ายทอดออกมาจากตำราเรียนศาสนาหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า Kitab Kuning [กิตาบบกเหลือง] ในโรงเรียนเปอซันเตรินของ “มุสลิมแบบสายเก่าหรือดั้งเดิม” (Traditional Islam) ซึ่งถูกเขียนขึ้นโดยนักปราชญ์มุสลิมชาย ดังปรากฏอยู่ในนวนิยายซึ่งเน้นย้ำความคิดที่ว่าสตรีมุสลิมมีสถานะต่ำกว่าผู้ชาย โดย “อุสตาซ อะลี” (Ustaz Ali) ครูสอนศาสนาอิสลามในเปอซันเตริน ซึ่งต่อมากลายเป็นคนชั่วร้ายกล่าวว่า

“ในหนังสือระบุว่าแท้จริงผู้หญิงก็เป็นมนุษย์ แต่สติปัญญาและการเข้าใจในศาสนายังไม่สมบูรณ์ เห็นได้ชัดว่าสติปัญญาของผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง ผู้ชายกลายเป็นนักปราชญ์และครูสอนศาสนา เมื่อคนเหล่านี้เขียนหนังสือ งานเขียนของพวกเขาที่มีหลักการมากกว่าผู้หญิง อีกทั้งผู้ชายยังกลายเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่หลายต่อหลายคน เช่น อิหม่ามฮานาฟี อิหม่ามมาลีกี อิหม่ามฮัมบาลี อิหม่ามชาฟีอี และอิหม่ามซอซาลี” (El Khalieqy, 2009, p. 71)

นอกจากนี้ ใน กิตาบบกเหลือง ยังให้อำนาจสิทธิขาดแก่ผู้เป็นบิดาเหนือบุตรสาวของตนในการเลือกคู่ครองอีกด้วย แม้อานิสารู้สึกว่าอำนาจดังกล่าว

“ขัดแย้งกับจิตวิญญาณแห่งอิสลาม อีกทั้งยังไม่เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน การแต่งงานในวัยที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้นนอกจากเด็กสาวจะยังไม่มีความพร้อมในทางกายภาพ ชีวิตวิทยา และจิตใจแล้ว มันยังส่งผลร้ายต่อเด็กสาวอีกด้วย” (El Khalieqy, 2009, p. 177)

กระนั้น แม้อานิสจะไม่เห็นพ้องกับกฎเกณฑ์ข้างต้น แต่ก็ไม่กล้าคัดค้านหรือแสดงความขุ่นเคืองออกมา เธอจึงทำได้เพียงปกปิดซ่อนเร้นความรู้สึกดังกล่าวและยินยอมตามใจอำนาจของพ่อ เมื่ออานิสมีอายุได้ 15 ปี เธอจึงถูกบังคับแต่งงานกับ “ซัมซุดดิน” (Samsudin) บุตรชายของเพื่อนพ่อซึ่งเป็นครูสอนอิสลามที่มีชื่อเสียงเช่นกัน ทว่าการแต่งงานอันวางอยู่บนเกียรติยศของครอบครัวครูสอนศาสนาแทนที่เกิดขึ้นจากความรักนั้น ได้ทำลายความใฝ่ฝันที่จะเรียนต่อและก็ยังทำให้อานิสสาประสบกับความทุกข์ยากในชีวิต เพราะซัมซุดดินเป็นหยาบคาย ไร้ความรับผิดชอบ และไม่ซื่อสัตย์ อีกทั้งนอกจากเขาได้บังคับขืนใจและดูแลอานิสสาแล้ว ซัมซุดดินก็ยังมีการขโมยเงินอีกคนอย่างเปิดเผยโดยไม่เคยไถ่ถามความเห็นชอบจากภรรยาคนแรกที่ถูกกระทำตามหลักการของอิสลามในพระคัมภีร์อัลกุรอาน (Al-Quran) ดังนั้นพฤติกรรมของซัมซุดดินจึงทำให้อานิสสาบอกว่า “เหมือนไม่ใช่มุสลิม” (El Khalieqy, 2009, p. 97)

ทว่ามีเพียง “เล็ก คูดอริ” (Lek Khudori) ญาติห่าง ๆ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ปฏิบัติต่ออานิสสาอย่างอ่อนโยนและเสมอภาค เขาเป็นคนสุภาพ เฉลียวฉลาด ใจกว้าง เห็นใจคนอื่น และโรแมนติก โดยเล็กมักจะให้กำลังใจและบอกแก่เธอว่านอกเปอซันเตรินยังมีโลกที่ปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างเท่าเทียมมากกว่า อานิสสาได้ตกหลุมรักเล็กชายมุสลิมในอุดมคติที่แตกต่างจากพ่อและซัมซุดดิน ทว่าต้องขมอารมณ์เอาไว้จนกระทั่งเขาร่ำลาไปเรียนต่อที่กรุงไคโร

แม้เดินทางไปอยู่ไคโรแล้ว เล็กยังคงส่งจดหมายให้กำลังใจอานิสสาอยู่เสมอ เพื่อให้เธอรักษาความมุ่งมั่นในการศึกษาต่อในระดับสูง กระนั้นหลังจากไป ชีวิตของอานิสสาก็ขาดที่พึ่งพิงและไม่แนานักดำรงไปในห้วงความทุกข์ทนทางความรู้สึกในชีวิตแต่งงานแบบคลุมถุงชนตามลำพัง อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ทางอารมณ์อันทุกข์ทรมานนั้นก็ค่อย ๆ เปลี่ยนตัวตนของอานิสสาจากการเป็นผู้หญิงเงียบ ๆ เหมือนกับแม่หรือสตรีมุสลิมจากเปอซันเตรินทั่วไปในยุคระเบียบใหม่กลายเป็นคนที่กล้าหาญและยังคงมุ่งมั่นหาความรู้สมัยใหม่แขนงต่าง ๆ ด้วยลำแข้งของตนเอง เธอไม่เพียงเลิกหวาดกลัว

อำนาจของผู้ชายที่เป็นสาเหตุของความทุกข์ทรมานในชีวิตของสตรีมุสลิม แต่ยังมีปากมีเสียงและตั้งคำถามต่อคุณค่าหรือกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาในนามของการปกป้องสิทธิของสตรีมุสลิม ดังเช่นการตีความศาสนาอิสลามถึงหน้าที่ของภรรยาของคนรุ่นพ่อ ซึ่งอานิสสาบอกว่าเธอเคยไปทางปิตาธิปไตยที่ปฏิบัติต่อสตรีเพศไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย

“จากก็ตอนที่ฉันได้ศึกษาร่ำเรียนมา การปฏิเสหมีให้สามีร่วมเพศจะถูกสาปแช่ง แต่ฉันก็ไม่รู้อย่างแจ่มแจ้งว่าเพราะเหตุใดและมีคำอธิบายใดบ้างที่สนับสนุนคำพูดดังกล่าว แม้แต่ในฮาดีษก็ไม่ได้ระบุเอาไว้แบบชัดเจน ดูเหมือนว่าฮาดีษของท่านศาสดามีได้พูดถึงเรื่องนี้ ดังนั้นข้ออ้างที่ว่าผู้หญิงจะถูกสาปแช่ง จึงขาดความหนักแน่นอย่างเพียงพอที่จะให้ความกระจ่างแก่ปัญหาหลาย ๆ อย่างที่ได้เกิดขึ้น” (El Khalieqy, 2009, p. 138)

อานิสสาจึงไม่เพียงกล้าหาญหรือมีปากเสียงมากขึ้น แต่ชีวิตนอกเปอซันเตอรียังทำให้อานิสสาเห็นโลกอันเปิดกว้างเมื่อมาเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่เมืองยอกยาคารตาและเข้าร่วมกิจกรรมสิทธิสตรี เธอได้ค้นพบอิสรภาพ ความสุข ความกล้าหาญ และศักยภาพของตน ตลอดจนความหลากหลายทางเพศวิถีของสตรีมุสลิม อานิสสายังเป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวสิทธิสตรีจากบรรทัดฐานทางสังคมมุสลิมแบบชายเป็นใหญ่ นอกจากนี้ เธอยังมีโอกาสพบหน้าและสนิทสนมกับเด็กอันเป็นชายมุสลิมในอุดมคติอีกครั้ง แม้สถานะที่แต่งงานแล้วของอานิสสาไม่อาจทำให้ใกล้ชิดกันได้เหมือนเดิม กระนั้นความสัมพันธ์ของทั้งสองก็ไม่รอดพ้นจากสายตาของซัมซุดดินซึ่งกล่าวหาอานิสสาว่าประพฤติผิดประเวณี อานิสสาจึงยื่นกรานขอหย่าขาดเพื่อแต่งงานใหม่กับเด็ก ซึ่งนำมาสู่การคัดค้านและการตายของปะ ฮานัน ผู้เป็นพ่อ ในที่สุดอานิสสาก็ได้แต่งงานกับเด็ก และมีลูกด้วยกัน โดยมีความสุขกับชีวิตครอบครัวในฝันอันวางอยู่บนความรักและความเคารพในกรอบของอิสลาม อย่างไรก็ตาม อำนาจแบบชายเป็นใหญ่ของยุคระเบียบใหม่ที่ยังไม่ยอมตายนั้นได้ทำให้ชีวิตของอานิสสาเกิดความวุ่นวายขึ้นอีกครั้ง ภายหลังจากที่เลิกเสียชีวิตจากการถูกรถชนซึ่งคาดว่าจะเป็นฝีมือของซัมซุดดิน เธอจึงหันหน้าไปพึ่งพิงศาสนาโดยวิงวอนขอภัยจากอัลลอฮ์ (Allah) และจะพยายามกลับมาเป็นมุสลิมที่ดีตามที่พ่อกับแม่ของเธอคาดหวังไว้

กล่าวได้ว่า PBS ไม่ได้เป็นนวนิยายรักโรแมนติกที่อบอุ่นไปด้วยความรู้สึกโหยหาอดีตอันอบอุ่นของครอบครัวแบบยุคระเบียบใหม่ หากแต่อยู่ในด้านที่ตรงกันข้าม เพราะอดีตของอานิสสากลายเป็นประสบการณ์ทางอารมณ์อันขื่นขมและทุกข์ทรมานของการเป็นสตรีมุสลิมจากคุณค่ารัฐแบบครอบครัวที่ให้บทบาทหน้าที่และอำนาจแก่ผู้ชายอย่างมากเกินไป ทั้งนี้ความรู้สึกอันอบอุ่นแบบครอบครัวที่ได้แสดงความรู้สึกผ่านภาษาแบบใหม่ในยุคปฏิรูปนั้นเกิดขึ้นจากความเห็นอกเห็นใจ การเคารพซึ่งกันและกัน หรือความรักอันเกิดจากความใกล้ชิดสนิทสนมที่ยังอยู่ในกรอบของอิสลามแบบใหม่ที่ให้บทบาทหน้าที่ของผู้หญิงเท่าเทียมกับผู้ชาย ทั้งนี้การเล่าเรื่องราวของสตรีมุสลิมอินโดนีเซียอันไม่ค่อนเป็นที่ยอมรับแก่คนภายนอกทำนองเดียวกันนี้ยังปรากฏอยู่ในงานของนักเขียนสตรีมุสลิมอีกหลายคน เช่น รัตนา อินดราสวารี อิบราฮิม (Ratna Indraswari Ibrahim) และเฮลวี เตียนา โรซ่า (Helvy Tiana Rosa) ดังนั้นขณะที่อุดมคติของรัฐแบบครอบครัวมุสลิมในยุคระเบียบใหม่ถูกลดทอนคุณค่า วรรณกรรมอิสลามก็ยังมองหารูปแบบของการเป็นอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่ไปพร้อมกัน โดยแสดงพจนานุกรมผ่านวรรณกรรมที่อ้างอิงอยู่บนความชอบธรรมเรื่องเสรีภาพ ประชาธิปไตย ความเท่าเทียม หรือสิทธิสตรี และคำสอนอิสลามที่ถูกตีความใหม่โดยสตรีซึ่งดังก้องขึ้นในช่วงยุคปฏิรูป

3. ฝ่าฝืนหามมละฮ์: “ภาพยนตร์แห่งรัก”

หลังการปฏิรูปเปิดฉากขึ้น ศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นเพียงศาสนาแบบทางการของชาวอินโดนีเซียโดยส่วนใหญ่ แต่ยังมีบทบาทในการแสดงออกที่เห็นได้อย่างดาษดื่นในชีวิตประจำวันและพื้นที่สาธารณะ อย่างไรก็ตาม ดังที่นวนิยาย PBS ได้ฉายให้เห็นก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะในเรื่องของความเป็นชายแบบยุคระเบียบใหม่ที่ดูคุ้นเคยง่ายและใช้ความรุนแรง ก็ได้กลายเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาในการเป็นมุสลิมอินโดนีเซียยุคปฏิรูป ดังในนวนิยายเรื่อง *Ayat-Ayat Cinta* [ภาพยนตร์แห่งรัก] (ผู้วิจัยจะใช้คำย่อ AAC แทนชื่อเต็ม) ของฮาบีบรูเราะฮ์มาน เอล ชีราซี (El Shirazy, 2004) ซึ่งถูกตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 2004 และมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้นวนิยายอิสลามเริ่มได้รับการยอมรับมากขึ้นอย่างแท้จริงทั้งจากรางวัลเชิดชูและยอดขาย โดยในแง่ของผลกำไรเชิงพาณิชย์นั้น พบว่าระหว่าง ค.ศ. 2004-2008 ขายไปแล้วกว่า 350,000 เล่ม และนำมาตีพิมพ์ซ้ำถึง 29 ครั้ง (Muzakki, 2017, p. 63) ต่อมาเมื่อ AAC ถูกนำมาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ออกฉายใน ค.ศ. 2007 ซึ่งมีผู้เข้าชมมากกว่า 3 ล้านคน โดยผู้กำกับคือ ฮานุง บรามันตีโย (Hanung Bramantyo) ก็ยังทำให้ชื่อของนวนิยายเรื่องนี้และชื่อตัวผู้เขียนโด่งดังขึ้นไปอีก ทั้งนี้ผู้เขียนหรือฮาบีบรูเราะฮ์มาน เติบโตมาในช่วงที่ยุคระเบียบใหม่ โดยเกิดเมื่อ ค.ศ. 1976 ที่เมืองเซอมารัง จังหวัดชวากลาง จบการศึกษาศาสนาจากเปอซันเตรินและโรงเรียนอิสลามแบบควบคู่สายสามัญ ต่อมาเข้าเรียนในสาขาอิสลามศึกษาที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร (Al-Azhar University) ณ เมืองไคโร อียิปต์ ทั้งนี้หลังกลับมายังอินโดนีเซีย เขาได้หาเลี้ยงชีพโดยสอนหนังสือในเปอซันเตริน จากนั้นก็เข้าสู่แวดวงวรรณกรรมในฐานะสมาชิกกลุ่ม “Forum Lingkar Pena” [FLP หรือสภานักเขียน] อันเป็นกลุ่มวรรณกรรมอิสลามอินโดนีเซียที่ถูกก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1997 (Amez, 2009)

แม้ AAC จะจัดเป็นนวนิยายรักโรแมนติกของคนหนุ่มสาวมุสลิมอินโดนีเซียเช่นเดียวกับ PBS แต่ ACC ไม่มีความเข้มข้นของการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีและยังให้ความชอบธรรมแก่แนวคิดเรื่องผัวเดียวหลายเมียตราบไต่ที่ยังเป็นไปตามหลักการอิสลามซึ่งเป็นสิ่งที่ PBS ของอาบีดะฮ์ตั้งคำถาม นอกจากนี้ บทบาทของศาสนาอิสลามกับภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาศักดิ์สิทธิ์ยังมักถูกนำมาใช้ในการแสดงออกทางความรู้สึก อย่างไรก็ตาม นวนิยายทั้งสองยังคงมีลักษณะร่วมกันที่สำคัญคือการวางอยู่บนแนวคิดการเป็นมุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่ ซึ่งยกย่องผู้ชายมุสลิมอินโดนีเซียแบบเล็กในอุดมคติของอานิสสา ดังนั้น ตัวละครเอกที่ชื่อ “พะฮ์รี” (Fahri) จึงเป็นชายมุสลิมอินโดนีเซียที่มีความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน เห็นใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ได้ดี รวมทั้งยึดมั่นในหลักการอิสลามอย่างไม่เปลี่ยนแปลง โดยพจนานุกรมที่ฝ่าฝืนการเป็นมุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่ใน AAC นั้นถูกแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างผ่านตัวตนและความสัมพันธ์แบบรักห้าเส้าที่เกิดขึ้นในอียิปต์ระหว่างชายหนึ่งนามว่าพะฮ์รีหนุ่มมุสลิมจากอินโดนีเซียที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโทที่อัลอัซฮัรกับหญิงงามชาวอียิปต์สี่คนอันประกอบด้วย 3 สาวมุสลิม นามว่า “อาอีชะ” (Aisha) “นูรูล” (Nurul) และ “นอรา” (Noura) รวมทั้งหญิงสาวชาวคริสต์นิกายคอปติกที่ชื่อ “มาเรีย” (Maria) โดยภาพรวม เรื่องราวของพะฮ์รี คือ การพยายามจัดการแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับความรัก และความรู้สึกหวาดกลัวอิสลาม

ในระหว่างการเดินทางไปเรียนวิชาท่องคัมภีร์อัลกุรอานกับวิชา “อัสซุร ตัฟซีร” (Ushul Tafsir) พะฮ์รีพบว่ากับเหตุการณ์อันเป็นเสมือนบททดสอบจากอัลลอฮ์เกิดขึ้นบนรถไฟฟ้าในอียิปต์ หลังหญิงสาวมุสลิมอียิปต์นิรนามคนหนึ่งที่สวมใส่ผ้าคลุมซึ่งเห็นแต่เพียงดวงตา ได้สละที่นั่งให้แก่หญิงชราชาวอเมริกาที่อ่อนระโหยโรยแรงจากอากาศที่ร้อนอบอ้าวขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม การแสดงความใจกว้างและเห็นอกเห็นใจต่อสตรีชาวตะวันตกหรือชาวอเมริกันที่ถูกมองว่าเป็นชาติศัตรูของอิสลามเช่นนั้น ได้ช่วยอารมณโกรธของผู้โดยสารชาวอียิปต์อื่น ๆ ที่เข้ามาต่อว่าและสาปแช่งเธอ

“แกเป็นคนอวดดีจริง ๆ แกกำลังปกป้องพวกอเมริกันผิวขาวที่ก่อความหายนะไปทั่วทุกที่ ที่อัฟกานิสถานเยอที่ปาเลสไตน์เยอ ที่อิรักเยอ และที่อื่น ๆ ชาวอเมริกันสั่นคลอนประเทศเราอยู่เสมออีกด้วย แกเป็นมุสลิมแบบไหนกัน ฮี!” (El Shirazy, 2005, p. 24)

เมื่อเห็นดังนั้น พระฮารีจึงได้เข้าไปห้ามปราม โดยพยายามยกบทสวดเพื่อโน้มน้าวให้พี่น้องมุสลิมชาวอียิปต์บนรถไฟควบคุมความโกรธของตน กระนั้นความพยายามในช่วงแรกของพระฮารีก็ดูไร้ผล เพราะกลุ่มผู้โดยสารชาวมุสลิมอียิปต์ที่กำลังจูนเฉียวอย่างยิ่งอยู่นั้นกลับหันมาต่อว่า ดูแคลน และสงสัยในตัวตนกับสถานะอันแท้จริงของพระฮารี แต่เมื่อปริศนาเกี่ยวกับตัวของพระฮารีได้รับการเปิดเผยจนทุกคนรู้ว่าเขาเป็นมุสลิมอันจริงแท้จากอินโดนีเซียและนักศึกษาจากอัลอักฮัรคนเหล่านั้นจึงผ่อนคลายความโกรธเคืองต่อพระฮารีลง และหนึ่งในผู้โดยสารชาวมุสลิมอียิปต์ยังได้ตำหนิผู้ที่ยังไม่เชื่อในความรู้ในศาสนาอิสลามและความเป็นมุสลิมของเขา

“พ่อหนุ่ม นายจะพูดแบบนั้นไม่ได้นะ ชาวอินโดนีเซียคนนี้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอัลอักฮัร ตอนนีเขากำลังจะจบปริญญาโท เหนือสิ่งอื่นใดเขาคือชาวอัลฮารี นายจะไปดูแคลนเขาไม่ได้ เขาท่องจำอัลกุรอานได้คล่อง และเขาก็ยังเป็นลูกศิษย์ของเชคอับดุล อุตมาน อับดุล พัตตะห์ ผู้มีชื่อเสียงคนนั้นด้วย” (El Shirazy, 2005, p. 25)

พระฮารียังคงพยายามปกป้องสตรีมุสลิมผู้ที่โดนต่อว่า โดยให้เหตุผลว่าแม้ชาวตะวันตกจะทำร้ายพี่น้องมุสลิมในตะวันออกกลาง แต่เขารู้สึกว่าชาวมุสลิมควรยกย่องสรรเสริญการทำความดีของสตรีมุสลิมคนนี้ ดังนั้นการสาปแช่งจึงเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพและไร้ความชอบธรรมสำหรับชาวมุสลิมผู้ทำความดี ในที่สุดความพยายามของเขาก็บรรลุผลจนสามารถคลี่คลายเหตุการณ์ความตึงเครียดนี้ลงได้ ในแง่นี้ พระฮารีได้พยายามแสดงให้เห็นว่าชาวมุสลิมอินโดนีเซียต่างจากการรับรู้โลกตะวันตกหรือแม้แต่มุสลิมอียิปต์ บัดนี้เขาจึงกลายเป็นคนที่สามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ดี สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และปกป้องผู้หญิงจากอารมณ์ร้ายของผู้ชายมุสลิม

ความกล้าหาญของพระฮารีทำให้เขาได้รับการยอมรับ คำสรรเสริญ และความประทับใจจากผู้คนที่อยู่ในเหตุการณ์รวมทั้งหญิงสตรีมุสลิมนิรนามที่เขาออกตัวปกป้องซึ่งต่อมารู้จักกันในชื่ออาอีซะ แต่ความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ชื่อตรงใจกว้าง และมีศรัทธาแก่กล้าในอิสลามอย่างเสมอต้นเสมอปลายของพระฮารี ทำให้เป็นที่ต้องตาของผู้หญิงชาวอียิปต์ถึง 4 คน อย่างไรก็ตาม พระฮารีกลับเลือกอาอีซะผู้ที่เขาได้พบเจอครั้งแรกบนรถไฟพามาเป็นภรรยาเพียงคนเดียว ทำให้ นูรูล นอร่า ผู้นำสงสารซึ่งพระฮารีเคยช่วยเหลือเธอให้รอดพ้นจากการถูกทำร้าย และมาเรียผู้เป็นเพื่อนบ้านที่หลงรักเขามานานนั้นต่างก็ตกอยู่ในความผิดหวัง ทว่าความผิดหวังของนอร่านั้นได้แปรเปลี่ยนเป็นความรู้สึกริษยาและความเกลียดชังต่อพระฮารี จนเธอใส่ร้ายด้วยข้อหากรรจว่าเขาคือคนข่มขืนเธอ

ความริษยาและความเกลียดชังจึงสร้างความปั่นป่วนให้แก่ชีวิตของพระฮารีอย่างสาหัส แม้ภรรยาและเพื่อน ๆ จะเชื่อมั่นในว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่มีมาเรียผู้เดียวที่รู้ดีว่าพระฮารีมิเคยล่วงเกินผู้ใดและพ่อเลี้ยงของนอร่าคือผู้ร้ายตัวจริง เธอจึงได้ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือพระฮารีจนสามารถหลุดพ้นจากข้อกล่าวหาอันร้ายแรงได้ ทว่าการเปิดโปงแผนการร้ายเพื่อขจัด

มลทินอันมัวหมองให้แก่พะยี่นั้นก็ทำให้มาเรียถูกแก้แค้นโดยถูกทำร้ายจนมีอาการสาหัส ทั้งนี้ความบอบช้ำจากการถูกทำร้ายและความตรอมตรมในความรักยังคงฝังให้สภาพของมาเรียแย่แอลงไปอีก ด้วยความสงสารและความเห็นอกเห็นใจที่มีต่อมาเรีย อาอีชะผู้เป็นภรรยาคนที่หนึ่งจึงขอร้องให้พะยี่แต่งงานเพื่อยกย่องให้มาเรียซึ่งมีชีวิตตั้งอยู่บนความเป็นและความตายเท่ากันนั้นมาเป็นภรรยาคนที่สอง ด้วยเหตุนี้ก่อนจะสิ้นลมจากโลกมนุษย์อันเต็มไปด้วยบททดสอบ มาเรียจึงเข้ารับอิสลาม แต่งงานกับคนรักตามหลักการศาสนาอิสลาม และตายลงในฐานะมุสลิม ในขณะที่นอราสตรีมุสลิมผู้ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตน และพ่อเลี้ยงชาวอียิปต์ที่ฉุนเฉียวไม่ให้อภัยจึงถูกลงโทษ

กล่าวได้ว่า พะยี่จึงกลายเป็นชายมุสลิมอินโดนีเซียในอุดมคติของสตรีชาวอินโดนีเซียทั้งในกลุ่มผู้อ่านนวนิยายและผู้ใช้โซเชียลมีเดีย อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างของการเป็นอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่อันพึงประสงค์ของรัฐที่กำลังเปลี่ยนจากระบบการเมืองแบบอำนาจนิยมและคุณค่าชายเป็นใหญ่ตามอุดมคติรัฐแบบครอบครัวยุคระเบียบใหม่ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่เปิดกว้างทางเสรีภาพ ทั้งนี้ท่ามกลางปัญหาความรุนแรงทางศาสนาในตลอดช่วงยุคปฏิรูป อันเกิดขึ้นจากความเกลียดชังและความรู้สึกอันเร่าร้อนของมุสลิมอินโดนีเซียบางกลุ่ม ซึ่งนิยมใช้ความรุนแรงในนามอิสลามเพื่อบรรลุผลทางการเมืองนั้น ACC จึงได้ปรากฏออกมาสู่สาธารณชนในฐานะแบบอย่างการเป็นมุสลิมอินโดนีเซียยุคสมัยใหม่ที่ปฏิเสธความรุนแรง ศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์มากขึ้น สุภาพอ่อนน้อม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ปฏิบัติต่อสตรีเพศอย่างเท่าเทียมตามแนวทางของอิสลาม โดยเป็นรู้สึกความปิติในแนวทางของอิสลามของมุสลิมอินโดนีเซียในยุคหลังสุฮารโต

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการอ่านนวนิยายอิสลามอินโดนีเซียยุคปฏิรูปทั้ง PBS และ ACC ด้วยวิธีการศึกษาและกรอบคิดเรื่องพจนานามณ์ของเรดดีนั้นได้เผยให้เห็นว่า ในช่วงการปฏิรูป พจนานามณ์หรือการแสดงความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซียได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ดังที่ PBS ได้แสดงให้เห็นถึงการต่อต้านบรรทัดฐานทางสังคมแบบชายเป็นใหญ่อันเป็นมรดกยุคระเบียบใหม่ที่ฝังรากอยู่ในสังคม ดังนั้น การเป็นอุมมะฮ์มุสลิมอินโดนีเซียแบบใหม่อันวางอยู่ความเท่าเทียมทางเพศทั้งในทางสังคมและศาสนาจึงเกิดขึ้น อันเป็นสิ่งที่อาบีตะห์และบรรดานักเขียนสตรีมุสลิมผู้ซึ่งเติบโตมาในยุคระเบียบใหม่เฝหา ส่วนนวนิยาย ACC ไม่ได้ประณามคำสอนทางศาสนาอิสลามแบบปิตาธิปไตยอย่างแข็งกร้าวเหมือนใน PBS แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชายมุสลิมอินโดนีเซีย โดยแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างของการเป็นมุสลิมอินโดนีเซียที่ดีผ่านตัวเอกอย่างพะยี่ ผู้ซึ่งพยายามควบคุมความโกรธด้วยคำสอนอิสลาม การเป็นคนถ่อมตน ใจกว้าง และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการสลัดทิ้งความเป็นชายมุสลิมที่ถูกมองว่าดูหยาบกระด้างและชอบใช้ความรุนแรงแบบผู้ชายมุสลิมอินโดนีเซียในยุคสุฮารโต ในฐานะอุมมะฮ์อินโดนีเซียแบบใหม่

กล่าวได้ว่า ในช่วง ค.ศ. 1998-2004 ไม่ได้มีเพียงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้งเท่านั้น หากแต่อารมณ์ความรู้สึกของชาวมุสลิมอินโดนีเซียก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ซึ่งเป็นผลจากความพยายามหล่อหลอมความเป็นชุมชนมุสลิมอินโดนีเซียหรืออุมมะฮ์แบบใหม่ขึ้น โดยวางอยู่บนหลักการหรือความสัมพันธ์ที่ความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยได้กลายเป็นสิ่งที่สูงส่ง ด้วยเหตุนี้สำหรับนักเขียนนวนิยายทั้งสองแล้วการเป็นมุสลิมที่ดีหรืออุมมะฮ์มุสลิมสมัยใหม่จึงหมายถึงการเป็นมุสลิมที่ไปกันได้กับคุณค่าทางการเมืองแบบใหม่อันอยู่ตรงกันข้ามกับในช่วงที่สุฮารโตปกครองประเทศ หรือกล่าวอีกอย่าง คือ การเป็นมุสลิมที่

เคร่งครัดมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการเป็นมุสลิมที่ตื่นตัวก็ต้องมีความสุภาพอ่อนโยนหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การเมืองอย่างเท่าเสมอภาค อย่างไรก็ตาม ยังมีวรรณกรรมอินโดนีเซียสมัยใหม่แนวต่าง ๆ หรือหลักฐานแบบอื่นอีกจำนวนมากที่ควรค่าแก่การหยิบมาพิจารณาประเด็นเรื่องการไฝ่หาอุดมมะฮ์หรือชุมชนมุสลิมอินโดนีเซียในยุคหลังสุฮาร์โต ซึ่งอาจบ่งชี้ให้เห็นถึงการแสดงความรู้สึกหรือพจนานามณ์ของมุสลิมอินโดนีเซียอันจำเพาะแบบอื่นก็เป็นได้ เช่น เพลงร่วมสมัย ศิลปะละครเวที ภาพยนตร์ ละครซีรีส์ และการเทศนาธรรมของบรรดานักเทศน์มุสลิมยอดนิยม ดังนั้น การศึกษาวิจัยในอนาคตอย่างรอบด้านอาจให้คำตอบอย่างแจ่มชัด

References

- Arimbi, D. A. (2009) *Reading contemporary Indonesian Muslim women writers: Representation, identity, and religion of Muslim women in Indonesian fiction*, Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Arnez, M. (2009) Dakwah by the pen: Reading Helvy Tiana Rosa's *Bukavu*, *Indonesia and the Malay World*, vol. 37, no. 107, pp. 45-64.
- Arnez, M., & Dewojati, C. (2010) Sexuality, morality and the female role: Observations on recent Indonesian women's literature, *Asiatische Studien/Études Asiatiques*, vol. 64, no. 1, pp. 7-38.
<https://doi.org/10.5167/uzh-35186>
- Aspinall, E. (2010) 'Semi-opponents in power: The Abdurrahman Wahid and Megawati Soekarnoputri presidencies', in E. Aspinall & G. fealy (eds.), *Soeharto's new order and its legacy essays in honour of Harold Crouch*, pp. 119-134, Canberra, Australia: ANU E Press.
- Aveling, H. (2007) Indonesian literature after Reformasi: The tongues of women, *Kritika Kultura*, vol. 8, pp. 5-34.
- Booth, A. (1998) *The Indonesian economy in the nineteenth and twentieth centuries; A history of missed opportunities*, London: Macmillan.
- Bourchier, D., & Hadiz, V. R. (eds.). (2003) *Indonesian politics and society: A reader*, London: Routledge.
- Curnow, H. M. (2007) *Women on the margins: An alternative to KODRAT?*, Doctoral dissertation, University of Tasmania.
- Danerek, S. (2006) *Tjerita dan novel: Literary discourse in post new order Indonesia*, Doctoral dissertation, University of Lund.

-
- Dick, H., Houben, V. J. H., Lindblad, J. T., & Wie, T. K. (2002) *The emergence of a national economy: An economic history of Indonesia, 1800-2000*, Crows Nest NSW, Australia: Allen & Unwin.
- El Khalieqy, A. (2009) *Woman with a Turban (Perempuan berkalung sorban)*, Yogyakarta: Arti Bumi Intaran. (in Indonesian)
- El Shirazy, H. (2005) *Verses of love (Ayat-ayat cinta)*, Indonesia: Penerbit Republika. (in Indonesian)
- Hatley, B. (1999) New directions in Indonesian women's writing? The novel *Saman*, *Asian Studies Review*, vol. 23, no. 4, pp. 449-460. <https://doi.org/10.1080/10357829908713250>
- Hefner, R. W. (1998) 'Market and justice for Muslim Indonesians', in R. W. Hefner (ed.), *Market cultures: Society and morality in the New Asian Capitalisms*, pp. 224-256, Colorado: Westview Press.
- Hefner, R. W. (2000) *Civil Islam: Muslims and democratization in Indonesia*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Hellwig, T. (2011) *Women writing about marriage and sexuality: Post-1998 Indonesian fiction*, Singapore: Asia Research Institute, National University of Singapore.
- Marching, S. T. (2007) The representation of the female body in two contemporary Indonesian novels: Ayu Utami's *Saman* and Fira Basuki's *Jendela-jendela*, *Indonesia and the Malay World*, vol. 35, no. 102, pp. 231-245. <https://doi.org/10.1080/13639810701440699>
- McGlynn, J. H. (2000) Silenced voices, muted expressions: Indonesian literature today, *Manoa*, vol. 12, no. 1, pp. 38-44.
- Muzakki, Akh. (2017) Transmitting Islam through stories: The sociology of production and consumption of Islam in novel literature, *Journal of Indonesian Islam*, vol. 11, no. 1, pp. 59-76. <https://doi.org/10.15642/JIIS.2017.11.1.59-76>
- Nor Ismah. (2011) The new generation of women writers from the Pesantren tradition in Indonesia, *Explorations: A Graduate Student Journal of Southeast Asian Studies*, vol. 11, no. 16, pp. 105-120.

-
- Nur Wulan. (2013) Does phallic masculinity still matter? Masculinities in Indonesian *Teenlit* during the post-reformasi period (1998-2007), *The Journal of Men's Studies*, vol. 21, no. 2, pp. 149-161.
<https://doi.org/10.3149/jms.2102>
- Puaksom, D. (2012) *A history of Indonesia: Pre-modern archipelagic states, colonial modernity, and the republic of diversity* (ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย : รัฐจารีตบนหมู่เกาะ ความเป็นสมัยใหม่แบบอาณานิคมและสาธารณรัฐแห่งความหลากหลาย), 2nd edition, Bangkok: Muang Boran. (in Thai)
- Reddy, W. M. (2001) *The navigation of feelings: A framework for the history of emotions*, New York: Cambridge University Press.
- Ricklefs, M. C. (2008) *A history of modern Indonesia since c. 1200*, 4th edition, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Ricklefs, M. C. (2012) *Islamisation and its opponents in Java: A political, social, cultural and religious history, c. 1930 to present*, Singapore: NUS Press.
- Sangrat, A. (2012) *Forbidden desire: Sex and love in Fragrant Literature by Indonesian contemporary women authors* (อารมณ์ต้องห้าม: เพศ และความรักในวรรณกรรมรัฐจนวนของนักเขียนสตรีอินโดนีเซียร่วมสมัย), Master's thesis, Walailak University. (in Thai)
- Sears, L. J. (2007) Reading Ayu Utami: Notes toward a study of trauma and the archive in Indonesia, *Indonesia*, vol. 83, pp. 17-39.
- Shiraishi, S. S. (1997) *Young heroes: The Indonesian family in politics*, Ithaca, NY: Cornell University, Southeast Asia Program.
- Suryakusuma, J. I. (1996) 'The state and sexuality in new order Indonesia', in L. J. Sears (ed.), *Fantasizing the feminine in Indonesia*, pp. 92-119, Durham, NC: Duke University Press.
- Van Doorn-Harder, N. (2002) The Indonesian Islamic debate on a woman president, *Sojourn*, vol. 17, no. 2, pp. 164-190.
- Vatikiotis, M. R. J. (1998) *Indonesian politics under Suharto: The rise and fall of the New Order*, 3rd edition, London: Routledge.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดตามเกมแคสเตอร์และซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV

พนัชกร สิมะขจรบุญ¹, พงศ์สฎา เฉลิมกลิ่น², กฤษฎา โสภา³

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ บริษัทอำพลฟู้ด จำกัด

Factors Influencing Subscribing Game Casters and Buying RoV Game Accessories

Panuschagone Simakhajornboon¹, Pongsada Chaleomklin², Kritsada Sopa³

¹ Faculty of Management Science, Silpakorn University

² Faculty of Management Science, Nakhon Pathom Rajabhat University

³ Ampol Foods Processing Co., Ltd.

* Corresponding author e-mail: panuschagone@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดตามเกมแคสเตอร์และซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่พัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม ตรวจสอบความเที่ยงโดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าครอนบาค ส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเล่นเกม RoV ได้รับการตอบกลับ จำนวน 169 ฉบับ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 140 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเส้นทางกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square; PLS) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SmartPLS 3.0 ผลที่ได้พบว่า การติดตาม (FL) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (BD) ($\beta=0.531$, $t=5.444$) คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ (TG) และความน่าเชื่อถือ (TR) ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ($\beta=0.151$, $t=1.695$ และ $\beta=-0.002$, $t=0.011$ ตามลำดับ) รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (TP) และความน่าเชื่อถือ (TR) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม ($\beta=0.288$, $t=2.366$, $\beta=0.431$, $t=3.419$ ตามลำดับ) คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ไม่มีอิทธิพลต่อการติดตาม ($\beta=0.042$, $t=0.386$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โมเดลสมการโครงสร้างสามารถอธิบายผลของการติดตามและการตัดสินใจซื้อได้ร้อยละ 41.2 และ 38.6 ($R^2=0.412$, $R^2_{adj}=0.399$; $R^2=0.386$, $R^2_{adj}=0.372$) ตามลำดับ จากผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อเกมแคสเตอร์ในการขยายฐานผู้ติดตามและการซื้ออุปกรณ์เสริมอันเป็นผลมาจากรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาและความน่าเชื่อถือ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อการติดตาม, การตัดสินใจซื้อ, เกมแคสเตอร์, เกมออนไลน์ RoV

Abstract

This research aimed to examine the factors influencing gamers subscribing to game casters and purchasing RoV game accessories. The questionnaire used as a tool for this research, developed from the literature review, tested reliability with the alpha-Cronbach coefficient. The questionnaire was distributed online to people experiencing the RoV game. The 169 questionnaires were responses, and a clear of 140 questionnaires were analyzed data by the partial least squares (PLS) With SmartPLS 3.0 program. The results showed that Follow (FL) had a positive influence on Buying Decisions (BD) ($\beta = 0.531$, $t = 5.444$), Type of Game caster (TG), and Trust (TR) had no positive influence on purchasing decisions ($\beta = 0.151$, $t = 1.695$ and $\beta = -0.002$, $t = 0.011$, respectively), Type of presentation (TP) and Trust (TR) had a positive influence on the Follower (FL) ($\beta = 0.288$, $t = 2.366$ and $\beta = 0.431$, $t = 3.419$, respectively). Type of Game casters had no positive influence on the Follower (FL) ($\beta = 0.042$, $t = 0.386$) with statistically significant. The structural equation model was able to explain 41.2 and 38.6 percent of following and Buying Decisions (BD) ($R^2=0.412$, $R^2_{adj}=0.399$; $R^2=0.386$, $R^2_{adj}=0.372$). According to the research, it is advantageous for game casters to grow their fan base and buying game accessories as a result of the presentation of their content and trust.

Keywords: Factors affecting follow-up, Purchase decision, Game caster, RoV online game

บทนำ

เครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบันเป็นช่องทางทางการตลาดที่ได้รับความนิยมและสามารถรวมเข้ากับเครือข่ายแบบดั้งเดิมที่เป็นส่วนหนึ่งของส่วนประสมทางการตลาด และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการตลาดระหว่างผู้ขายกับผู้บริโภคบนสื่อสังคมออนไลน์ นั่นคือพฤติกรรมของลูกค้าที่ไม่ทำธุรกรรม (Non-transactional Customer) และคำว่าความผูกพัน (Engagement) และการมีส่วนร่วม (Participation) ได้กลายเป็นปัจจัยแทนที่ของพฤติกรรมที่ไม่ทำธุรกรรมในทางการตลาดยุคใหม่ ซึ่งใช้อธิบายลักษณะของการโต้ตอบเฉพาะของผู้เข้าร่วมและ/หรือประสบการณ์เชิงโต้ตอบ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สร้างความท้าทายให้การตลาดแบบดั้งเดิมเป็นอย่างมาก (Pletikosa Cvijikj, & Michahelles, 2013) ส่งผลให้กิจการต่าง ๆ ต้องแสวงหาแนวทางใหม่ที่ประสบความสำเร็จที่เกิดจากการลองผิดลองถูกในการกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกแก่นักการตลาดที่จำเป็นต้องใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารตราสินค้า โดยทั่วไปแล้วเจ้าของตราสินค้ามักเลือกโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ชมหรือผู้ติดตามเป็นจำนวนมากอย่างเฟซบุ๊กและยูทูบ (Bunphim & Phuanglek, 2022) สำหรับการโฆษณาบนยูทูบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการเล่นเกม ซึ่งเกมนั้นมีทั้งในรูปแบบออนไลน์ ออฟไลน์ การเล่นเกมมือถือ และเครื่องคอนโซลเกม (Ongkrutraksa, 2021)

อุตสาหกรรมเกมทั่วโลกในปี พ.ศ. 2565 มีมูลค่าทางอุตสาหกรรมเกือบ 3.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 คิดเป็นร้อยละ 4.6 (Newzoo, 2022) สูงกว่ามูลค่าอุตสาหกรรมเพลงและบ็อกออฟฟิศถึง 2-3 เท่าตัวตามลำดับ และคาดว่าจะมีมูลค่าสูงถึง 2.18 แสนล้านดอลลาร์ (Marketeeronline.co, 2021) สำหรับประเทศไทย พบว่า

อุตสาหกรรมเกมมีการเติบโตในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่า 3.3 หมื่นล้านบาท และคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2565 (Bangkokbiznews.com, 2021) โดยแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมคือ เกมมือถือ พีซี และคอนโซล ตามลำดับ เกมออนไลน์ถูกยกระดับให้เป็นเกมกีฬาประเภทหนึ่งที่มีการแข่งขันชิงเงินรางวัลในระดับสากล หรือ เรียกว่า “กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Sport)” เป็นกีฬาที่กำลังได้รับความนิยมของนักเล่นเกมในขณะนี้ E-Sport ทำให้เกมเมอร์หรือผู้เล่นธรรมดาสามารถเป็น “มืออาชีพ” ได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของวงการ E-Sport โดยคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2021 จะมีผู้ชม E-Sport ถึง 26.6 ล้านคนต่อเดือนทั่วโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ค.ศ. 2020 ถึงร้อยละ 11.4 (Chula Unisearch, 2021) สำหรับประเทศไทยนั้น พบว่านักกีฬา E-Sport มีรายได้เฉลี่ย 15,000-20,000 บาทต่อเดือน ซึ่ง E-Sport นับเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ไม่แพ้อาชีพอื่น ซึ่งนักกีฬาที่เป็นแชมป์ในระดับโลกจะมีรายได้เฉลี่ย 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้เหล่านี้จะมาจากสปอนเซอร์ที่สนับสนุนทีม หรือจากทีมที่นักกีฬาสังกัดอยู่ (Wattanaprapawit, 2018)

ผู้เล่นมืออาชีพต้องผ่านการฝึกฝนทั้งในเรื่องเทคนิคการเล่นที่ต้องมีการฝึกซ้อมให้เกิดความชำนาญ ทั้งในเรื่องของการรู้จักตัวละครที่เล่น หรือเทคนิคการวางแผนการต่อสู้ ซึ่งถ้าเป็นเกมที่ต้องมีเพื่อนร่วมทีมอย่าง RoV หรือ Arena of Valor ซึ่งเป็นเกมที่ได้รับการยอมรับสำหรับวัยรุ่นไทย (Bangkokbiznews.com, 1999; Pinto, 2022) ของบริษัทเท็นเซ็นต์ (Tencent) ประเทศจีน เป็นเกมการต่อสู้ที่มีผู้ร่วมทีมหลายคน (Multiplayer Online Battle Arena; MOBA) โดยผู้เล่นในทีมสามารถชวนเพื่อน ๆ มาให้ครบ 5 คน หรืออาจให้ระบบเลือกผู้เล่นให้อัตโนมัติ มีการเล่นในรูปแบบการวางแผน ผู้เล่นจะต้องเลือกเป็นตัวละครมา 1 ตัวร่วมกับทีม เพื่อต่อสู้กันแบบ 5 ต่อ 5 โดยทำลายฐานหลักของศัตรูให้ได้ด้วยกลยุทธ์การเอาชนะของผู้เล่นทีมที่แตกต่างกัน (Garena.go.th, 2022) การฝึกซ้อมร่วมกันจะสามารถทำให้ทุกคนในทีมสามารถเล่นเกมเข้ากันได้มากยิ่งขึ้นหรือจากการศึกษาติดตามชมการสตรีมของนักแคสเกมหรือเกมแคสเตอร์ (Game Caster) ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดในการเล่น (Pinto, 2022) บุคคลเหล่านี้คือ บุคคลธรรมดาที่มาจากการเป็นเกมเมอร์มาก่อน แต่หลงใหลและชื่นชอบการเล่นเกมนั้น ๆ เป็นอย่างมาก พวกเขาบันทึกภาพและเสียงระหว่างการเล่นเกมเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเนื้อหาของเกมมีหลายรูปแบบ เช่น วิธีการเล่นเกม แนะนำอุปกรณ์เสริมเกมที่ช่วยสร้างอรรถรสในการเล่น (Tot.co.th, 2022) มีการพูดคุยกับผู้ชมระหว่างการเล่นเกมในขณะเผยแพร่เกมนั้น จึงนับว่าเกมแคสเตอร์เป็นผู้ทรงอิทธิพลคนหนึ่งบนสื่อสังคมออนไลน์สำหรับเกมเมอร์

ผู้บริโภคคนไทยมีนิสัยเปิดรับสื่อโฆษณาประเภทวีวีสินค้าจากผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ หรือเน็ตไอดอล และมีแนวโน้มที่ใช้สินค้าหรือบริการตามผู้ทรงอิทธิพลเหล่านี้ (Panyatranon, 2017) สำหรับเกมออนไลน์แล้ว เกมแคสเตอร์คือบุคคลผู้ทรงอิทธิพล พวกเขามีวิธีการและช่องทางในการแสดงผลงานให้ประจักษ์โดยการสตรีม (Stream) เกมผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ยูทูบ (YouTube) เฟซบุ๊ก (Facebook) และแพลตฟอร์มการถ่ายทอดสดเกมที่ชื่อว่า ทวิต (Twitch) ทำให้เป็นที่สนใจ น่าเชื่อถือและน่าติดตามในหมู่ผู้เล่นเกมด้วยกัน การที่มีผู้ติดตามผลงานจำนวนมากทำให้เกมแคสเตอร์มีโอกาสสร้างรายได้มากขึ้นจากโฆษณาแฝงและวีวีสินค้า เนื่องจากผู้เล่นเกมที่ติดตามเกิดทัศนคติที่ดีต่อเกมแคสเตอร์ จะคล้อยตามการวีวีสินค้าจากเกมแคสเตอร์นั้น ๆ จึงเกิดคำถามว่าปัจจัยใดจากเกมแคสเตอร์ที่ทำให้ผู้เล่นเกมเกิดความผูกพันจนถึงขั้นติดตามและตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับการเล่นเกม ซึ่งเกมแคสเตอร์ไม่ได้มีส่วนได้เสียกับเกมเมอร์ในการซื้ออุปกรณ์เสริม แต่การตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกมนั้นแสดงให้เห็นว่าเกมเมอร์มีความผูกพันใน

ตัวเกมแคสสเตอร์อย่างเหนียวแน่นเสมือนแฟนพันธุ์แท้ นั่นเอง จากข้อมูลที่กำลังกล่าวมาเห็นได้ว่าเกมเมอร์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการรับสารหรือหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อ โดยแสดงพฤติกรรมความผูกพันด้วยการติดตามก่อนเพื่อศึกษาหาข้อมูล พฤติกรรมเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผู้ทรงอิทธิพลอย่างเกมแคสเตอร์เป็นจำนวนมาก การศึกษาที่จะลึกถึงไปถึงชนิดของเกมอย่าง RoV ในอิทธิพลของเกมแคสเตอร์ที่มีต่อความผูกพันของเกมเมอร์จากการได้ชมการแคสเกมจะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพเกมแคสเตอร์ RoV โดยตรงในการพัฒนาวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับความต้องการของเกมเมอร์ เพื่อสร้างยอดผู้ติดตามที่เป็นแฟนพันธุ์แท้และนำมาซึ่งรายได้จากการรีวิวสินค้าและโฆษณาแฝงอีกด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยอิทธิพลของเกมแคสเตอร์ในด้านคุณลักษณะ (TG) รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (TP) และความน่าเชื่อถือ (TR) ที่ส่งผลต่อการติดตาม (FL) และการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริม (BD) สำหรับเกม RoV

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คนไทยที่เล่นเกม RoV กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยอำนาจการทดสอบ (Power) จากโปรแกรม G* Power 3.0.10 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 จำนวนตัวแปรทำนาย 4 ตัว คำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 129 ตัวอย่าง
2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดตามเกมแคสเตอร์ที่สตรีมเกม RoV
3. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย (1) ตัวแปรเหตุ (Antecedent) ได้แก่ คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (2) ตัวแปรส่งผ่าน ได้แก่ การติดตาม และตัวแปรตาม (Consequent) ได้แก่ การตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมฯ
4. **ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา** ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึง กันยายน 2565 รวม 12 เดือน

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาทฤษฎีที่สามารถใช้เป็นกรอบในการอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดตามเกมแคสเตอร์ และการซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV ประกอบด้วย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ทฤษฎีพฤติกรรมที่วางแผนไว้ (Theory of Planned Behavior; TPB) เป็นทฤษฎีที่ขยายความจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action; TRA) ใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจาก

1) เจตคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitudes Toward the Behavior) มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม โดยบุคคลเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมในทางใดนั้นขึ้นอยู่กับความรุนแรงของผลลัพธ์ที่คาดหวังและค่านิยมของเขา เช่น ผู้ชมเกมอาจติดตามเกมแคสเตอร์จากความรู้สึกที่ดีต่อเกมแคสเตอร์ และนำไปสู่ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่แสดงถึงการซื้อไอเทมเกม

2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลให้คล้อยตามบุคคลรอบข้างหรือสังคมรอบรอบ โดยเกิดจากความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมจากกลุ่มอ้างอิง เช่น มีผู้ติดตาม

เกมแคสเตอร์จำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าเกมแคสเตอร์นั้นมีความสามารถในการเล่นเกม ทำให้เกิดพฤติกรรมติดตามเกมแคสเตอร์คนนั้นตามไปด้วย

3) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) เป็นความเชื่อของบุคคลที่ว่าพวกเขาตั้งใจกระทำพฤติกรรมที่กำหนดมาก็ต่อเมื่อมีแนวโน้มที่จะกระทำได้ ซึ่งอาจมาจากประสบการณ์ที่เคยสัมผัส โดยการติดตามเกมแคสเตอร์เป็นเพียงการติดตามรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกม จึงไม่น่าจะมีปัญหาในการติดตาม หากติดตามแล้วพบว่าไม่มีอะไรน่าสนใจก็สามารถยกเลิกการติดตามได้ (Ajzen, 1991; Ajzen, 2012; Montaña & Kasprzyk, 2008)

2. บริบทเกมแคสเตอร์และเกม RoV

เกมแคสเตอร์ (Game Caster) มีอีกชื่อหนึ่งว่า ผู้แนะนำเกม (Game Commentator) เป็นอาชีพเกี่ยวกับการผลิตสื่อในรูปแบบวิดีโอเพื่อเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ โดยบันทึกภาพขณะกำลังเล่นเกม พร้อมทั้งมีการพูดคุยนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเกมที่กำลังเล่นอยู่ ซึ่งเรียกว่า “การแคสเกม” สำหรับเนื้อหาหลัก ๆ ที่ใช้ในการผลิตวิดีโอ ได้แก่ การวิจารณ์เกมที่กำลังเป็นที่นิยม การสอนเทคนิคการเล่นเกม การสอนศัพท์เกมที่เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อจุดประสงค์ในการให้ความบันเทิงและสนุกสนานกับผู้รับชมได้ติดตาม โดยมีการตัดต่อวิดีโอให้มีความน่าสนใจและน่าติดตามด้วยเทคนิคการใส่รูปเอฟเฟกต์ภาพและเสียงต่าง ๆ โดยจำนวนผู้ติดตามรับชม (Subscribers) จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสไตล์ ความสร้างสรรค์ในการผลิตวิดีโอให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจำนวนผู้ติดตามเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับรายได้อีกด้วย เกมแคสเตอร์สามารถฝึกฝนและพัฒนาตัวเองให้เป็นอาชีพได้ ถึงแม้ไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนแต่กำลังเป็นอาชีพทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับคนรุ่นใหม่ที่รักการเล่นเกม และมีทักษะในการตัดต่อวิดีโอ (Garena Academy, 2022)

เกม RoV หรือ Arena of Valor เดิมชื่อ Realm of Valor เป็นเกมการต่อสู้ที่มีผู้ร่วมทีมหลายคน (Multiplayer Online Battle Arena; MOBA) เล่นบนโทรศัพท์มือถือให้บริการในประเทศโดยบริษัท Garena เปิดตัวเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2559 ปัจจุบันเปิดให้บริการในหลายประเทศ ในแต่ละประเทศจะมีชื่อแตกต่างกันออกไป เช่น ไชนายูโรปใช้ชื่อ Strike of King ภายในเกมจะแบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ทีม แต่ละทีมจะประกอบไปด้วยผู้เล่นจำนวน 5 คน แต่ละคนจะสามารถเลือกเป็นตัวละครได้ 1 ตัว ซึ่งแต่ละตัวจะมีความสามารถเฉพาะที่เป็นจุดเด่น ผู้เล่นทั้ง 5 คน จะต้องเลือกตัวละครให้สมดุลกันเพื่อทำลายสิ่งก่อสร้างของฝ่ายศัตรู

แนวคิดของ RoV คือ เป็นเกมที่เล่นที่ไหนก็ได้ มีตัวละครหลากหลาย และต้องใช้ความสามัคคีในการเอาชนะ โดยสร้างทวีปแห่ง Athanor เสมือนเป็นจักรวาลหลักซึ่งเป็นที่อยู่ของเหล่าฮีโร่ รวมถึงเป็นสถานที่ต่อสู้ภายในเกม เหล่าฮีโร่ในเกมจะแบ่งเป็นฝ่าย โดยอาศัยอยู่ในที่ที่แตกต่างกัน เช่น ปราสาท ป่ามืด หรืออื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดต่างต่อสู้กันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง โดยให้ผู้เล่นได้สัมผัสกับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ในการเล่น

ผู้เล่นแต่ละคนจะบังคับฮีโร่คนละ 1 ตัว เพื่อฆ่าครีป มอนสเตอร์ ฮีโร่ หรือตีป้อมเพื่อเก็บค่าประสบการณ์ และเงิน โดยต้องนำเงินที่ได้มาซื้อไอเทม ซึ่งการมีไอเทมมากกว่าศัตรูจะทำให้ได้เปรียบ เมื่อสามารถฆ่าศัตรูได้ก็จะสามารถเข้าตีป้อมฝั่งตรงข้ามได้ ซึ่งถ้าตีฐานแตกได้ก็จะเป็นผู้ชนะ

อุปกรณ์เสริม หรือไอเทม คือ สิ่ง que เพิ่มคุณสมบัติต่าง ๆ ให้กับตัวละครในเกม ช่วยให้ได้เปรียบศัตรู เช่น ทำให้มีพลังโจมตีมากกว่าซึ่งสร้างโอกาสในการฆ่าศัตรูได้มากขึ้น (Garena.go.th, 2022)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาและการกำหนดสมมติฐานการวิจัย

การตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริม (Buying Decision; BD) สำหรับเกม RoV เป็นบทสรุปที่ผู้เล่นเกมใช้ในการเลือกซื้ออุปกรณ์เสริมจากการประเมินทางเลือกที่มี โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพและจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Schiffman & Kanuk, 1994) การตัดสินใจซื้อที่มีความสำคัญต่อผู้ซื้อในแง่ของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการเปรียบเทียบตัวเลือกก่อนเกิดการตัดสินใจเลือกตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่ง (Qazzafi, 2019) การตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV แสดงให้เห็นว่าเกมเมอร์มีความผูกพันและเชื่อโดยปราศจากความสงสัย

การติดตาม (Subscribe or Follow; FL) หมายถึง การที่บุคคลมีความชื่นชอบเกมแคสเตอร์เป็นพิเศษจึงติดตามความเคลื่อนไหวของเกมแคสเตอร์นั้นผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสาร สร้างสัมพันธ์กับผู้ติดตามในการติดตามจะมีการเลือกรับการแจ้งเตือนกิจกรรมของบุคคลที่กำลังติดตามซึ่งทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว

บุคคลที่มีผู้ติดตามชื่นชอบเป็นจำนวนมาก มักมีอิทธิพลในการเป็นตัวอย่างให้ผู้ติดตามลอกเลียนแบบกิจกรรมหรือสิ่งที่ผู้ทรงอิทธิพลกระทำ เช่น ผู้ติดตามมักเลือกซื้อและใช้สินค้าตามที่บุคคลที่ตนชื่นชอบและติดตามโดยไม่คำนึงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างตนกับสินค้า (Sungcharoen, 2009) ด้วยเหตุนี้ในวงการโฆษณาจึงมักใช้กลุ่มบุคคลที่เป็นที่รู้จักของกลุ่มตลาดเป้าหมาย เช่น ดารา นักแสดง หรือบุคคลที่เป็นที่รู้จักในวงการของสินค้านั้น ๆ เช่น เน็ตไอดอล เป็นผู้แนะนำสินค้า (Anekthammakul, 2010) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเสนอสมมติฐานที่ 1

H1: การติดตามเกมแคสเตอร์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริม

คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ (Type of Game Caster; TG) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของเกมแคสเตอร์ที่แสดงให้เห็นถึงความประทับใจและหลงใหล

เกมแคสเตอร์ในฐานะผู้ส่งสาร (Sender) มีความสำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการรับรู้ไปจนถึงขั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับความคิด ทศนคติ หรือพฤติกรรม ซึ่งคุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัย (1) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) เป็นประสบการณ์หรือความชำนาญในการใช้เทคนิควิธีการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร (2) ทศนคติ (Attitudes) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ และ (3) ความรู้ (Knowledge) เป็นสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อออกไป (Pilun-Owad, 2003)

เกมแคสเตอร์ที่ประสบความสำเร็จในการสื่อสารมักมีคุณลักษณะของผู้ทรงอิทธิพลในโลกออนไลน์ สามารถเพิ่มยอดผู้ติดตามได้เป็นจำนวนมากด้วยการสร้างทศนคติที่ดีต่อผู้ติดตาม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้ส่งสารในการสื่อสาร (Phukowluan, 2018) ผู้ส่งสารมีความสำคัญมากพอ ๆ กับสาร เป็นทั้งผู้สร้างสรรค์และผู้ถ่ายทอดสาร เกมแคสเตอร์ในโลกออนไลน์จึงนับเป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักในการโน้มน้าวใจ คุณลักษณะส่วนตัวของเกมแคสเตอร์จึงมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจพอ ๆ กับสารที่ต้องการสื่อ เกมแคสเตอร์ในฐานะผู้โน้มน้าวใจควรมีคุณสมบัติและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลิกภาพ ทักษะ ทศนคติ และความรู้ ที่จะส่งผลทางบวกต่อการโน้มน้าวใจ เพื่อให้สามารถวางกลยุทธ์ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้การติดตามผู้ทรงอิทธิพล ผู้มีชื่อเสียงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้รับการกระตุ้นและบอกเล่าเรื่องราวจากบุคคลดังกล่าวแล้ว ผู้รับสารจะเกิดการรับฟังโน้มน้าวใจ ไปจนถึงการตัดสินใจเลือกซื้อหรือใช้บริการ (Ramnin et al., 2022) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเสนอสมมติฐานที่ 2 และ 3

H2: คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม

H3: คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมฯ

ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ (Trust; TR) หมายถึง ความเชื่อของผู้ติดตามที่ว่าเกมแคสเตอร์จะยืนยันยึดตามคำพูด และปฏิบัติตามหน้าที่ มีความจริงใจ ให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา (Doney et al., 2007)

ผู้เล่นเกมในฐานะผู้รับสารจะประเมินความน่าเชื่อถือของเกมแคสเตอร์ในคุณลักษณะต่าง ๆ จากพฤติกรรมการสื่อสารของเกมแคสเตอร์ เนื้อหาข่าวสาร และฐานะหรือตำแหน่งของเกมแคสเตอร์ ในด้าน (1) คุณธรรม (Moral Character) คือ การที่เกมแคสเตอร์แสดงให้เห็นถึงนิสัย คุณธรรม และจิตสำนึกที่ดี (2) ความจริงใจ (Trustworthiness) แสดงความเป็นมิตร ความตั้งใจที่จะรักษาผลประโยชน์และเสียสละเพื่อผู้อื่น ทำให้ผู้รับสารเกิดความไว้วางใจในตัวเกมแคสเตอร์ (Channarong, 1996) (3) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) เป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีสติปัญญาไหวพริบ ปฏิภาณ และวิจรรณญาณที่ดี (Pilun-Owad, 2003) เกี่ยวกับเกม สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ สามารถวิเคราะห์ แยกแยะและประเมินสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุและผล

ในกระบวนการสื่อสารนั้น ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจของผู้รับสาร และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม การสร้างหรือการรักษาไว้ซึ่งทัศนคติ ความเห็น ค่านิยม อารมณ์ และการกระทำของผู้รับสารได้ (Jaturongkakul, 2007) ความน่าเชื่อถือของสารนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาของสารและการจัดลำดับ ตลอดจนวิธีการส่งข่าวสาร ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความชัดเจนของเรื่องที่น่าเสนอ การใช้ภาษา การยกตัวอย่าง เป็นต้น (Surasondhi, 2005) ผู้ทรงอิทธิพลที่มีความน่าเชื่อถือสูงมักมีความสามารถในการจูงใจในระดับสูง ดังนั้นการสร้างบรรยากาศของความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ (Suriwan et al., 2016) ด้วยเหตุนี้เกมแคสเตอร์ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดจึงมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรมการซื้อของผู้ติดตามเป็นอย่างมาก อีกทั้งผู้ติดตามยังเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่ได้รับมาเป็นข้อมูลจากผู้เล่นเกมด้วยกันเอง (Peer to Peer) หรือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert to Peer) ในเรื่องนั้น ๆ ที่มีมากกว่าตน และคิดว่าข้อมูลที่ได้รับไม่ใช่การโฆษณาโดยเจ้าของสินค้า จึงยินดีเปิดใจรับโดยปราศจากอคติ (Phothikulthorn & Kangsadalpom, 2019) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเสนอสมมติฐานที่ 4 และ 5

H4: ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม

H5: ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมฯ

รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (Type of Content Presentation) หมายถึง การใช้เทคนิคหรือวิธีการสื่อสารเพื่อเสนอข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น หรือความต้องการไปสู่ผู้รับสาร เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ (Kardaras et al., 2013)

รูปแบบการนำเสนอของเกมแคสเตอร์นั้น ส่วนใหญ่เป็นคลิปวิดีโอเกี่ยวกับเกมโดยใช้สื่อ YouTube ในการเชื่อมต่อระหว่างผู้ที่มีความนิยมชมชอบในการเล่นเกมนั้น ประกอบด้วยรูปแบบ (1) การเล่นเกมให้ดู (Let's Plays) เป็นการถ่ายทอดสดการเล่นเกมที่นิยมวิธีที่ดีในการสร้างเนื้อหาให้หลากหลายและโต้ตอบกับผู้ชม (2) บทสรุปของเกม (Walk-throughs) เป็นการอธิบายและสอนทักษะความเชี่ยวชาญในการเล่น เพื่อให้ทราบจุดจบของการเล่นในเกมนั้น (3) การเล่นเกมเป็น

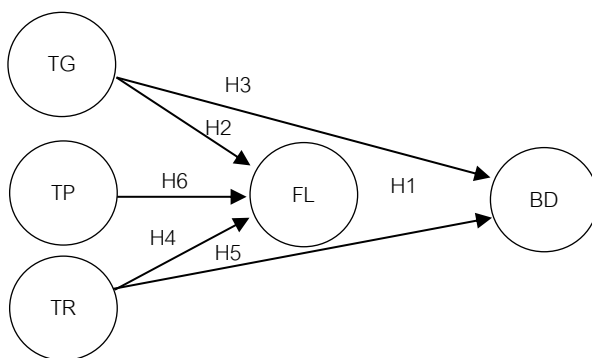
ทีม (Reaction Videos) เป็นการให้ผู้เล่นเกมหลายคนเล่นเกมเดียวกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม ทักษะ ทักษะ ความรู้สึก และความเป็นทีมที่แตกต่างกันออกไปของผู้เล่นต่อเกมที่เลือกมาเป็นเนื้อหาของคลิป (4) การรีวิว (Reviews) เป็นการแนะนำเกม อาจเป็นเคล็ดลับในการเล่นเกมนั้นๆ เกี่ยวกับตัวละคร ชุดตัวละคร และอุปกรณ์เสริม (Phukowluan, 2018)

รูปแบบรายการเกี่ยวกับเกมที่ถูกใช้สื่อสารมีผลต่อการติดตามและตัดสินใจซื้อ เนื่องจากรูปแบบรายการคลิปวิดีโอเกี่ยวกับเกมทั้ง 4 รูปแบบ เป็นการนำเสนอเนื้อหาและมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน การผลิตคลิปวิดีโอมักเกี่ยวกับการบอกเล่าเรื่องราว อธิบายรายละเอียด หรือบอกเล่าประสบการณ์ ทำให้ผู้ชมที่มีความชอบในแบบเดียวกันเกิดความสนใจและติดตามชมสิ่งที่บ่งบอกถึงความนิยมในช่องรายการได้เป็นอย่างดีคือ ยอดการเข้าชม (Viewer) ของผู้ชม เช่น การกดถูกใจ (Like) การกดบอกต่อ (Share) การกดแสดงความคิดเห็น (Comment) และการกดติดตาม (Subscribe) (Hemvech, 2018) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ทำให้กำลังใจแก่เกมแคสสเตอร์ (Jirasathitpornpong et al., 2020) ด้วยเหตุนี้หากให้กลุ่มผู้บริโภคมีโอกาสเปรียบเทียบความคิดของตนกับผู้ทรงอิทธิพลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้สินค้า ก็จะช่วยช่วยให้ผู้บริโภครู้สึกถึงความมีส่วนร่วม ยิ่งเกิดความน่าเชื่อถือและมีพฤติกรรมคล้ายตามผู้ทรงอิทธิพลเพิ่มมากยิ่งขึ้น (Auimanachai, 2013) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเสนอสมมติฐานที่ 6

H6: รูปแบบการนำเสนอ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จึงนำมาสู่การพัฒนากรอบแนวคิด ดังรูปที่ 1

หมายเหตุ. TG = คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์; TP = รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา; TR = ความน่าเชื่อถือ; FL = การติดตาม; BD = การตัดสินใจซื้อ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด (Conceptual framework)

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม มี 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีคำถามคัดกรองคือ ท่านเป็นผู้ติดตามเกมเมอร์หรือไม่ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ (1) คุณลักษณะของเกมเมอร์ในการนำเสนอข้อมูล จำนวน 4 ข้อ เช่น ลักษณะท่าทางการสื่อสารที่น่าสนใจ (2) ความน่าเชื่อถือของเกมเมอร์ในการนำเสนอข้อมูล จำนวน 6 ข้อ เช่น การให้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา ความเป็นกลาง ปราศจากอคติ (3) รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา จำนวน 4 ข้อ เช่น

การเล่นให้ดู (Let's Plays) ด้วยการถ่ายทอดสดการเล่นเกมที่ เป็นวิธีที่ดีในการสร้างเนื้อหาให้หลากหลายและโต้ตอบกับผู้ชม (4) การติดตามเกมเมอร์ จำนวน 4 ข้อ เช่น ติดตามเกมเมอร์เพราะรู้สึกว่าการสร้างสัมพันธ์ที่ดี (5) การตัดสินใจซื้อไอเทมภายในเกม RoV จำนวน 5 ข้อ เช่น อุปกรณ์เสริมในคลิปวิดีโอของเกมเมอร์มีความคุ้มค่าเพียงพอที่จะตัดสินใจซื้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence; IOC) ได้ค่าเฉลี่ย 0.91 แล้วนำมาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 คน แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ค่า 0.7 ขึ้นไป (Davis, 1996)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2565 ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ซึ่งเปิดโอกาสในการศึกษาและเข้าถึงกลุ่มที่ยากต่อการเข้าถึงหรือกระจัดกระจาย ทำให้สามารถได้ข้อมูลคุณภาพสูงและผลลัพธ์ของความถูกต้อง (Cantrell & Lupinacci, 2007) ส่งแบบสอบถามผ่านทางชุมชนเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ (Twitter) เฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์ (Line) ได้แบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 169 ฉบับ สามารถใช้งานได้จำนวน 140 ฉบับ

3. วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของอิทธิพลเชิงสาเหตุด้วยโมเดลสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square Structural Equation Modeling; PLS) ด้วยโปรแกรม SmartPLS 3.0 ซึ่งเหมาะกับข้อมูลที่แจกแจงไม่ปกติ (Chin, 2010) การวิเคราะห์มี 2 รูปแบบ คือ

1) การวิเคราะห์โมเดลการวัด ประกอบด้วย (1) การประเมินความเชื่อมั่นของตัวแปรด้วยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Indicator Loadings) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Hair et al., 2014) (2) การประเมินความสอดคล้องภายในของตัวแปรสังเกต (Internal Consistency) ด้วยค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Composite Reliability; CR) ควรมีค่ามากกว่า 0.6 (Götz et al., 2010) (3) การประเมินความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ด้วยค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้ (Average Variance Extracted; AVE) ควรมีค่าอย่างน้อย 0.05 (Hair et al., 2014) (4) การประเมินความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) เพื่อแสดงว่าตัวแปรในโมเดลการวัด สามารถวัดองค์ประกอบของตนเองได้ พิจารณาจากค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้ (\sqrt{AVE}) ควรมีค่าสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (Hair et al., 2014) และ (5) ความน่าเชื่อถือของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) วัดได้จาก Variance inflation factor (VIF) ควรมีค่าไม่เกิน 5 (Sarstedt et al., 2017)

2) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์คุณภาพรวมของโมเดล ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of Determination: R^2) และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว (R^2 adj) ไม่ควรมีค่าต่ำกว่า 0.20 โดยค่าต่ำกว่า 0.25, 0.50 และ 0.75 แสดงว่าโมเดลมีคุณภาพต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ (Hair et al., 2014) (2) การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) และอิทธิพลรวม (Total Effect) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient: β) ซึ่งควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.20 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Chin, 1998)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (89 คน ร้อยละ 63.6) ช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี (76 คน ร้อยละ 54.3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (74 คน ร้อยละ 52.9) อาชีพนักเรียน/นักศึกษา (98 คน ร้อยละ 70) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,001 บาท (90 คน ร้อยละ 64.3) ช่องทางที่เข้ารับชมเกมแคสเตอร์มากที่สุดคือ ยูทูบ (125 คน ร้อยละ 89.3) ความถี่ในการเข้าชมคลิปเกมแคสเตอร์มากที่สุด 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ (60 คน ร้อยละ 42.9) ความถี่ในการเล่นเกม RoV มากที่สุด 5-6 วันต่อสัปดาห์ (61 คน ร้อยละ 43.6) ค่าใช้จ่ายในการซื้อไอเทมภายในเกมต่อครั้งมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 500 บาท (71 คน ร้อยละ 50.7) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เล่นเกม RoV (Demographic characteristics of respondent)

ลักษณะประชากรศาสตร์		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	51	36.4
	หญิง	89	63.6
อายุ	ต่ำกว่า 21 ปี	46	32.9
	21-30 ปี	76	54.3
	31-40 ปี	17	12.1
	41-50 ปี	1	0.7
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	66	47.1
	ปริญญาตรี	74	52.9
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	98	70.0
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	2.2
	พนักงานบริษัทเอกชน	23	16.4
	รับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ	14	10.0
	ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ	2	1.4
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,001 บาท	90	64.3
	10,001-20,000 บาท	46	32.9
	20,001-30,000 บาท	2	1.4
	30,001-40,000 บาท	2	1.4
ช่องทางที่เข้ารับชมเกมแคสเตอร์	ยูทูบ (YouTube)	125	89.3
	เฟซบุ๊ก (Facebook)	4	2.9
	ทวิต (twitch)	10	7.1
	อื่น ๆ	1	0.7

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ	
ความถี่ในการเข้าชมคลิปฯ	1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	12	8.6
	3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	60	42.8
	5-7 ครั้งต่อสัปดาห์	33	23.6
	มากกว่า 7 ครั้งต่อสัปดาห์	35	25.0
ความถี่ในการเล่นเกม RoV	1-2 วันต่อสัปดาห์	3	2.1
	3-4 วันต่อสัปดาห์	49	35.0
	5-6 วันต่อสัปดาห์	61	43.6
	ทุกวัน	27	19.3
ค่าใช้จ่ายในการซื้อไอเทมภายในเกมต่อครั้ง (Cost of purchasing game items per time)	ไม่เคยซื้อ	31	22.1
	ต่ำกว่า 500 บาท	71	50.7
	500-1,000 บาท	33	23.6
	มากกว่า 1,000 บาท	5	3.6

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด และสมการโครงสร้าง พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ทุกตัวแปร โดยมีค่าระหว่าง 0.686-0.839 ค่าอัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha; α) มีค่าระหว่าง 0.761-0.855 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ 0.7 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Composite Reliability; CR) พบว่าแต่ละองค์ประกอบมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ 0.6 โดยมีค่าระหว่าง 0.848-0.893 ขณะเดียวกันการประเมินความตรงเชิงเหมือน (Average Variance Extracted; AVE) ของแต่ละองค์ประกอบที่ต้องผ่านเกณฑ์ 0.50 พบว่ามีค่าระหว่าง 0.538-0.616 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันภายในเป็นอย่างดีและสามารถอธิบายรูปแบบการวัดในองค์ประกอบของตนได้เป็นอย่างดี (ตารางที่ 2) ค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้สูงกว่าค่าสหสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ ดังนั้น โมเดลดังกล่าวจึงมีความตรงเชิงจำแนก และสามารถนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างได้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักตัวแปร ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ และความตรงเชิงเหมือน (Result of measurement model)

องค์ประกอบ	ตัวแปร	mean	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าน้ำหนัก (λ)	ค่าอัลฟาของครอนบาค (α)	ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (CR)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2)	ความตรงเชิงเหมือน (AVE)
คุณลักษณะของ เกมแคสเตอร์ (TG)	TG1	3.707	0.922	0.758	0.761	0.848	-	0.582
	TG2	3.636	0.864	0.795				
	TG3	3.686	0.934	0.697				
	TG4	3.629	0.889	0.798				
รูปแบบการนำเสนอ เนื้อหา (TP)	TP1	3.579	0.766	0.839	0.793	0.865	-	0.616
	TP2	4.136	0.748	0.744				
	TP3	3.714	0.768	0.770				
	TP4	3.736	0.703	0.784				
ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ (TR)	TR1	3.443	0.864	0.780	0.855	0.893	-	0.581
	TR2	4.057	0.852	0.778				
	TR3	3.586	0.837	0.772				
	TR4	3.657	0.916	0.693				
	TR5	3.664	0.833	0.801				
	TR6	3.586	0.837	0.747				
การติดตาม (FL)	FL1	3.414	0.811	0.716	0.770	0.853	0.386	0.592
	FL2	4.014	0.784	0.795				
	FL3	3.657	0.826	0.817				
	FL4	3.479	0.866	0.746				
การตัดสินใจซื้อ (BD)	BD1	3.429	0.748	0.802	0.788	0.853	0.412	0.538
	BD2	3.943	0.860	0.712				
	BD3	3.614	0.850	0.744				
	BD4	3.343	0.868	0.719				
	BD5	3.450	0.778	0.686				

ตารางที่ 3 ความตรงเชิงจำแนกและสหสัมพันธ์ (Discriminant validity of constructs)

องค์ประกอบ	สหสัมพันธ์				
	BD	FL	TG	TP	TR
BD	[0.734]				
FL	0.607	[0.769]			
TG	0.420	0.508	[0.763]		
TP	0.447	0.546	0.611	[0.785]	
TR	0.441	0.618	0.758	0.678	[0.762]

หมายเหตุ ค่าใน [] หมายถึง ค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ย (\sqrt{AVE})

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การวิเคราะห์ค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ทุกปัจจัยมีค่าไม่เกิน 5.00 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าปัจจัยเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) จึงนำไปสู่ผลการทดสอบสมมติฐานทางตรง พบว่ายอมรับสมมติฐานที่ 1 ($\beta=0.531, t=5.444$) สมมติฐานที่ 4 ($\beta=0.431, t=3.419$) และสมมติฐานที่ 6 ($\beta=0.288, t=2.366$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลทดสอบสมมติฐาน (Summary of the hypothesis)

สมมติฐาน	path	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient: β)	VIF	t-stat	P-value	ผลการทดสอบ
H1	FL- ->BD	0.531	1.627	5.444	0.000	ยอมรับ
H2	TG- ->FL	0.042	2.453	0.386	0.700	ปฏิเสธ
H3	TG- ->BD	0.151	2.368	1.695	0.091	ปฏิเสธ
H4	TR- ->FL	0.431	2.850	3.419	0.001	ยอมรับ
H5	TR- ->BD	-0.002	2.840	0.011	0.992	ปฏิเสธ
H6	TP- ->FL	0.228	1.931	2.366	0.018	ยอมรับ

ตารางที่ 5 อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Direct and Indirect effect)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)	ค่าความผันแปร (R^2)	อิทธิพล (Effect)	ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)			
			การติดตาม (FL)	คุณลักษณะ (TG)	รูปแบบการนำเสนอ (TP)	ความน่าเชื่อถือ (TR)
การติดตาม (FL)	0.386	ทางตรง		0.042	0.228	0.431
		ทางอ้อม	-	-	-	-
		รวม	-	0.042	0.228	0.431
การตัดสินใจซื้อ (BD)	0.412	ทางตรง	0.531	0.151	-	-0.02
		ทางอ้อม	-	0.022	0.121	0.229
		รวม	0.531	0.174	0.121	0.227

จากตารางที่ 5 และรูปที่ 2 พบว่าคุณลักษณะ (TG) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ($\beta=0.151, t=1.695$) และทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) โดยผ่านการติดตาม (FL) ($\beta=0.022, t=0.373$) รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (TP) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) โดยผ่านการติดตาม (FL) ($\beta=0.121, t=2.058$) ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ (TR) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV โดยผ่านการติดตาม (FL) ($\beta=0.229, t=3.260$) โดยทั้งสามตัวแปรร่วมกันทำนายการติดตาม (FL) ได้ร้อยละ 38.6 ($R^2=0.386, R^2_{adj}=0.372$) และสมการโครงสร้างสามารถทำนายการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) ได้ร้อยละ 41.2 ($R^2=0.412, R^2_{adj}=0.399$)

สรุปผลการศึกษา

โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า รูปแบบการนำเสนอ (TP) และความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ (TR) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม (FL) ที่ส่งผลไปยังการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) ส่วนคุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ (TG) ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV

อภิปรายผล

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 การติดตาม (FL) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) บุคคลที่มีผู้ติดตามชื่นชอบเป็นจำนวนมากมักมีอิทธิพลในด้านการเป็นตัวอย่งให้ผู้ติดตามลอกเลียนแบบกิจกรรม (Jirasathitpompong et al., 2020) หรือสิ่งที่ผู้ทรงอิทธิพลกระทำโดยเฉพาะผู้ติดตามจะเลือกซื้อและใช้สินค้าตามบุคคลที่ตนชื่นชอบและติดตามโดยไม่คำนึงความเกี่ยวพันระหว่างตนกับสินค้าชนิดนั้นเลย (Sungcharoen, 2009) ซึ่งพบได้ในวงการโฆษณาที่มักใช้กลุ่มบุคคลที่เป็นที่รู้จักของกลุ่มตลาดเป้าหมาย เช่น ดารา นักแสดง หรือบุคคลที่เป็นที่รู้จักในวงการของสินค้านั้น ๆ เช่น เน็ตไอดอลเป็นผู้แนะนำสินค้า (Anekthammakul, 2010)

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ (TG) ไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม (FL) ถึงแม้ว่าเกมแคสเตอร์ในฐานะผู้ส่งสาร (Sender) มีความสำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการรับรู้ไปจนถึงขั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับความคิด ทศนคติ หรือพฤติกรรม จากคุณลักษณะของผู้ส่งสารที่มีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลากหลายด้านบูรณาการเข้าด้วยกัน ทั้งในด้านทักษะการสื่อสารที่เป็นประสพการณ์หรือความเคยชินในการใช้เทคนิควิธีในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร ทศนคติหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความรู้ซึ่งเป็นที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารออกไปนั้น (Pulun-Owad, 2003) เป็นการสื่อสารบนโลกแห่งการเผชิญหน้า แต่สำหรับในโลกออนไลน์นั้นเกมแคสเตอร์ไม่จำเป็นต้องมีคุณลักษณะเหล่านี้เนื่องจากการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเกมแคสเตอร์ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เสมือนจริงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เปิดเผยตัวตน (Fantasy) เป็นส่วนใหญ่ จากการสร้างปฏิสัมพันธ์ของบุคคลด้วยจินตนาการในการวาดตัวตนขึ้นมาผ่านเทคโนโลยีของสื่อ (Prayong, 2016) ออกมาทางอักษร ภาพ และเสียง ด้วยการเล่นเกมให้ดูโดยไม่มีจำเป็นต้องแสดงและคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพที่แท้จริง (Suler, 2002) จึงทำให้ผู้ติดตามเกมแคสเตอร์มีความเชื่อว่าคุณลักษณะในการสื่อสารของเกมแคสเตอร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยืนยันสถานะและตัวตนที่แท้จริงของเกมแคสเตอร์ได้ ประกอบกับผู้ติดตามมีความสนใจใน

ทักษะการเล่นและการถ่ายทอดเทคนิคการเล่นมากกว่า ซึ่งต้องแสดงให้เห็นทั้งภาพของเกมและเสียงบรรยายเทคนิคการเล่น จึงไม่ได้สนใจในด้านรูปลักษณ์ของเกมแคสเตอร์

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 คุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ (TG) ไม่มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) ขัดแย้งกับ Ramnin et al. (2022) ที่พบว่า คุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้นมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจพอ ๆ กับสารที่ต้องการสื่อที่จะส่งผลทางบวกต่อการโน้มน้าวใจ เมื่อได้รับการกระตุ้น และบอกเล่าเรื่องราวจากผู้ทรงอิทธิพล ผู้รับสารจะเกิดการรับฟังโน้มน้าวใจ ไปจนถึงการตัดสินใจเลือกซื้อหรือใช้บริการ ซึ่งเกมแคสเตอร์อาจไม่ได้ใช้คุณลักษณะของตัวเองในการสื่อสารให้เกิดการโน้มน้าวใจในการตัดสินใจซื้อ เพียงเป็นการสื่อสารเพื่อให้ทราบข้อมูล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการแคสเกม RoV นั้น เกมแคสเตอร์ไม่ได้เปิดเผยตัวตนให้เห็น เหตุผลอีกประการหนึ่งคือวัตถุประสงค์ของเกมแคสเตอร์นั้นเพื่อให้เกิดผู้ชมและติดตามเป็นจำนวนมากซึ่งไม่ได้สนใจว่าผู้ติดตามจะซื้ออุปกรณ์เสริมหรือไม่ เนื่องจากการซื้ออุปกรณ์เสริมไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกมแคสเตอร์ และความสามารถในการซื้ออุปกรณ์เสริมมีสาเหตุจากปัจจัยอื่นได้ เช่น จำนวนชั่วโมงการเล่นเกมไม่มากพอให้สะสมเหรียญจึงทำให้จำนวนเหรียญของผู้เล่นเกมไม่เพียงพอต่อการซื้อ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเนื้อหา (TR) มีอิทธิพลทางบวกต่อการติดตาม (FL) สอดคล้องกับ Phothikulthorn and Kangsadalporn (2019) เนื่องจากผู้เล่นเกมในฐานะผู้รับสารจะประเมินความน่าเชื่อถือของเกมแคสเตอร์ในคุณลักษณะต่าง ๆ จากพฤติกรรมสื่อสารของเกมแคสเตอร์ เนื้อหาข่าวสาร และตำแหน่งของเกมแคสเตอร์ เป็นความเชื่อของผู้ติดตามที่ว่าเกมแคสเตอร์จะยึดติดตามคำพูดและปฏิบัติตามหน้าที่ มีความจริงใจให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา (Doney et al., 2007) มีคุณธรรม ความจริงใจ และความชำนาญ สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ สามารถวิเคราะห์ แยกแยะและประเมินสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุและผล ในโลกออนไลน์ เกมแคสเตอร์อาจขยายความจริงเพื่อประดิษฐ์และสร้างภาพของตัวตนตามจินตนาการของพวกเขาเมื่อออกสื่อ (Prayong, 2016) แต่กลับหลังอาจเป็นอีกอย่างหนึ่งเปรียบเสมือนดาราที่โฆษณาสินค้าแต่ไม่เคยใช้สินค้านั้นเลย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเนื้อหา (TR) ไม่มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) ขัดแย้งกับ Phothikulthorn and Kangsadalporn (2019) ที่พบว่า ผู้นำทางความคิดมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรมซื้อของผู้ติดตามเป็นอย่างมาก ทั้งยังเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่รับมาเป็นข้อมูลจากผู้เล่นเกมด้วยกันเอง (Peer to Peer) หรือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert to Peer) ในเรื่องนั้น ๆ ที่มีมากกว่าตน และคิดว่าข้อมูลที่รับไม่ใช่อะไรโฆษณาโดยเจ้าของสินค้า จึงยินดีที่จะเปิดใจรับโดยปราศจากอคติ ผู้ทรงอิทธิพลที่มีความน่าเชื่อถือสูงมักมีความสามารถในการชักจูงใจมากกว่า ดังนั้นการสร้างบรรยากาศของความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ (Thangprasitsil, 2019) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการตัดสินใจซื้อนั้นมีหลายเหตุผลประกอบ โดยเฉพาะเกมออนไลน์ที่ผู้เล่นเกมต้องติดตามเกมแคสเตอร์เสียก่อนเพื่อทราบความเคลื่อนไหว ซึ่งการติดตามนั้นเกิดจากความน่าเชื่อถือในความรู้ความเชี่ยวชาญของเกมแคสเตอร์นั้น ๆ ความน่าเชื่อถือจึงไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจซื้อ แต่กลับมีอิทธิพลโดยอ้อมผ่านการติดตาม นอกจากนี้การซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV ยังขึ้นอยู่กับจำนวนชั่วโมงของผู้เล่นเกม กล่าวคือหากผู้เล่นใช้เวลาเล่นเกมมากขึ้นจะได้รับเหรียญสำหรับซื้ออุปกรณ์ หากเหรียญไม่พอใช้ซื้อก็ต้องเล่นเกม

ให้มากพอ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการนำเสนอเนื้อหาเลย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (TP) มีอิทธิพลทางบวกต่อการติดตาม (FL) เนื่องจากการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ในการสื่อสารเพื่อเสนอข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น หรือความต้องการไปยังผู้รับสาร เพื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ ทำให้ผู้ชมที่มีความชอบในแบบเดียวกันเกิดความสนใจและติดตามชม (Za et al., 2021) สิ่งที่บ่งบอกถึงความนิยมในช่องรายการได้เป็นอย่างดีคือ ยอดการรับชมของผู้ใช้ยูทูป (Viewer) ด้วยการกดถูกใจ (Like) การบอกต่อ (Share) การแสดงความคิดเห็น (Comment) และการติดตาม (Subscribe) (Hemvech, 2018) สิ่งนี้แสดงให้เห็นให้ผู้บริโภครู้สึกถึงการมีส่วนร่วม (Jirasathitpornpong et al., 2020) มีความน่าเชื่อถือและมีพฤติกรรมคล้ายตามผู้ทรงอิทธิพลเพิ่มมากยิ่งขึ้น (Auimanachai, 2013; Jirasathitpornpong et al., 2020)

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากโมเดลสมการโครงสร้างก่อให้เกิดประโยชน์เชิงวิชาการโดยยืนยันปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเกมแคสสเตอร์ที่สื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อกระแสใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมในขณะนี้ ข้อค้นพบที่ได้มีความแตกต่างจากการสื่อสารผ่านสื่ออื่น ๆ โดยทั่วไป พบว่า รูปแบบการนำเสนอ (TP) และความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ (TR) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการติดตาม (FL) ที่ส่งผลไปยังการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV (BD) ส่วนคุณลักษณะของเกมแคสเตอร์ (TG) ไม่มีอิทธิพลต่อตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เสริมสำหรับเกม RoV

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดตาม (FL) คือ รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา (TP) และความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ (TR) แสดงให้เห็นว่า สองปัจจัยนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเกมแคสเตอร์ที่ต้องคำนึงถึงในการถ่ายทอดเกมที่ก่อให้เกิดยอดผู้ติดตาม ดังนั้นเกมแคสเตอร์ต้องให้ความสำคัญต่อรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของเกมที่สามารถสร้างความสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเกมให้แก่ผู้เล่นเกมจึงจะส่งผลให้เกิดการติดตาม เพราะการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ชมให้เกิดการติดตามนั้นมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์โดยการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้ชม (Malthouse et al., 2016) และเมื่อผู้ชมสังเกตเห็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ชมคนอื่น ๆ เพิ่มขึ้นบนโซเชียลมีเดียของแบรนด์ จะก่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับแบรนด์เพิ่มขึ้น (Fujita et al., 2020) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกมแคสเตอร์ได้รับโอกาสมากขึ้นจากการสร้างรายได้ในรูปแบบต่าง ๆ (Lobato, 2016) เช่น การโฆษณา เนื่องจากจำนวนผู้ติดตามในสื่อสังคมออนไลน์แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ชม นำมาซึ่งความน่าสนใจในการใช้เป็นการโฆษณาของแบรนด์ต่าง ๆ และสื่อสังคมออนไลน์จะแบ่งปันรายได้จากการโฆษณาให้แก่เกมแคสเตอร์

References

Anekthammakul, P. (2010) *The effects of using multiple product celebrity in advertising (ผลกระทบจากการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง (celebrity) ที่เป็นผู้นำเสนอสินค้าหลากหลายตราสินค้าในงานโฆษณา)*, Master's thesis in Marketing Management, Thammasat University, Bangkok. (in Thai)

-
- Auimanachai, N. (2013) Online influencer and the power of word-of-mouth (ผู้ทรงอิทธิพลในโลกออนไลน์กับพลังการบอกต่อ), *Executive Journal*, vol. 33, no. 3, pp. 47-56. (in Thai)
- Ajzen, I. (1999) The theory of planned behavior, *Organizational Behavior and Human Decision Process*, vol. 50, no. 2, pp. 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Ajzen, I. (2012) 'The theory of planned behavior', in P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski & E. T. Higgins (eds.), *Handbook of theories of social psychology*, vol. 1, pp. 438-459, Los Angeles: SAGE.
- Bangkokbiznews.com. (1999) *Thai game market continues to grow at 2.2 billion baht, suggesting to push out creative industries, reduce imports* (ตลาดเกมไทย โตต่อเนื่อง 2.2 หมื่นลบ. แนะนำส่งออกอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ลดการนำเข้า), Available: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/852235> [4 August 2021] (in Thai)
- Bangkokbiznews.com. (2021) *The game market is three thousand million, Boiling!! 3 leaders in the gaming market, Synnex led the army to awaken the gaming industry in Thailand* (ตลาดเกม 3 หมื่นล. เดือด!! 3 ผู้นำตลาดเกมมิ่ง ซินเน็ค นำทัพปลุกอุตสาหกรรมเกมในไทย), Available: https://www.bangkokbiznews.com/tech/tech_gadget/979519 [6 January 2022] (in Thai)
- Bunphim, S., & Phuanglek, W. (2022) Social media exposure and media literacy affecting the decision to buy cosmetic products among teenagers in Bangkok (การเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร), *Journal of Dhammasuksa Research*, vol. 5, no. 1, pp. 176-187. (in Thai)
- Cantrell, M. A., & Lupinacci, P. (2007) Methodological issues in online data collection, *Journal of Advanced Nursing*, vol. 60, no. 5, pp. 544-549. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04448.x>
- Channarong, P. (1996) *Communication theory: Crisis and change* (ทฤษฎีการสื่อสาร: วิฤตการณ์และความเปลี่ยนแปลง), Bangkok: Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University. (in Thai)
- Chin, W. W. (1998) 'The partial least squares approach to structural equation modeling', in G. A. Marcoulides (ed.), *Modern methods for business research*, pp. 295-336, London: Lawrence Erlbaum Associates.

-
- Chin, W. W. (2010) 'How to write up and report PLS analysis', in V. E. Vinzi, W. W. Chin, Jörg Henseler & H. Wang (Eds.), *Handbook of partial least squares: Concept, methods, and applications*, pp. 665-690, New York: Springer.
- Chula Unisearch. (2021) *Creative industries development plan: Software, game, and animation* (รายงานการศึกษาคณะพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สาขาซอฟต์แวร์ (เกมส์และแอนิเมชัน) ปี 2564), Available: https://article.tcdc.or.th/uploads/media/2022/6/22/media_8-CEA-Game-and-Animation-Final-Report.pdf [10 March 2022] (in Thai)
- Davis, D. (1996) *Business research for decision making*, 4th edition, California: Wadsworth Publishing Company.
- Doney, P. M., Barry, J. M., & Abratt, R. (2007) Trust determinants and outcomes in global B2B services, *European Journal of Marketing*, vol. 41, no. 9/10, pp.1096-1116. <https://doi.org/10.1108/03090560710773363>
- Fujita, M., Harrigan, P., Soutar, G. N., Roy, S. K., & Roy, R. (2020) Enhancing member-institution relationships through social media: The role of other-user engagement behavior and similarity perceptions, *Journal of Business Research*, vol. 121, pp. 642-654. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.07.050>
- Garena.go.th. (2022) *How to play* (วิธีการเล่น), Available: <https://guide.rov.in.th/> [6 August 2022] (in Thai)
- Garena Academy. (2022) *Game caster* (เกมแคสเตอร์), Available: <https://www.garenaacademy.com/job/game-player-caster/game-caster> [8 August 2022] (in Thai)
- Götz, O., Liehr-Gobber, K., & Krafft, M. (2010) 'Evaluation of structural equation modelings using the Partial Least Squares (PLS) approach', in V. E. Vinzi, W. W. Chin, Jörg Henseler & H. Wang (Eds.), *Handbook of partial least squares: Concept, methods, and applications*, pp. 691-711, New York: Springer.
- Hair, F., Jr., Sarstedt, M., Hopkins, L., & Kuppelwieser, V. G. (2014) Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging toll in business research, *European Business Review*, vol. 26, no. 2, pp. 106-121. <https://doi.org/10.1108/EBR-10-2013-0128>

-
- Hemvech, P. (2018) *The influences of content presentation format, electronic word-of-mouth communication and trust on YouTube social media users' intentions in the private YouTuber channel* (อิทธิพลของรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาการสื่อสารแบบปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์และความไว้วางใจ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจมีส่วนร่วมของผู้ใช้โซเชียลมีเดียยูทูป ในช่องทางส่วนตัวของยูทูปเบอร์), Independent Study of Business Administration, Bangkok University. (in Thai)
- Jaturongkakul, A. (2007) *Consumer behavior* (พฤติกรรมผู้บริโภค), 8th edition, Bangkok: Thammasat University Printing House. (in Thai)
- Jirasathitpornpong, K., Jaiyen, U., Moleewong, P., Khawsud, K., & Panya, N. (2020) Social behaviors of game casters' viewers: Case study on Facebook gaming, YouTube and Twitch in 2020 (พฤติกรรมกลุ่มทางสังคมของผู้ชมเกมแคสเตอร์ กรณีศึกษาช่องทาง Facebook Gaming, YouTube และ Twitch ในปี พ.ศ. 2563), *Thammasat Journal*, vol. 39, no. 3, pp. 178-196. (in Thai)
- Kardaras, D. K., Karakostas, B., & Mamakou, X. J. (2013) Content presentation personalisation and media adaptation in tourism web sites using Fuzzy Delphi Method and Fuzzy Cognitive Maps, *Expert Systems with Applications*, vol. 40, no. 6, pp. 2331-2342. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2012.10.031>
- Lobato, R. (2016) The cultural logic of digital intermediaries: YouTube multichannel networks, *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, vol. 22, no. 4, pp. 348-360. <https://doi.org/10.1177/1354856516641>
- Malthouse, E. C., Calder, B. J., Kim, S. J., & Vandenbosch, M. (2016) Evidence that user-generated content that produces engagement increases purchase behaviours, *Journal of Marketing Management*, vol. 32, no. 5-6, pp. 427-444. <https://doi.org/10.1080/0267257X.2016.1148066>
- Marketeeronline.co. (2021) *How big is the gaming industry? Let's find out* (อุตสาหกรรมเกมใหญ่แค่ไหนมาหาคำตอบกัน), Available: <https://marketeeronline.co/archives/209418> [19 January 2021] (in Thai)
- Montaño, D. E., & Kasprzyk, D. (2008) 'Theory of reasoned action, theory of planned behavior, and the integrated behavioral model', in K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (eds.), *Health behavior and health education: Theory, research, and practice*, 4th edition, pp. 67-96, San Francisco, CA: Jossey-Bass Public Health.

Newzoo. (2022) *Global games market report 2022*, Available: <https://newzoo.com/insights/trend-reports/newzoo-global-games-market-report-2022-free-version> [6 August 2022]

Ongkrutraksa, W. (2021) A survey of marketing communications in video clips of gamers on YouTube in Thailand (การสำรวจการสื่อสารการตลาดในคลิปวิดีโอของนักเล่นเกมบนยูทูป ของประเทศไทย), *Journal of Public Relations and Advertising*, vol. 15, no. 1, pp. 1-15. (in Thai)

Panyatranon, P. (2017) *Influences of marketing communication patterns and Facebook influencers of small household appliance brand on social media engagement* (อิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารการตลาดและผู้ทรงอิทธิพลในสื่อเฟซบุ๊กของแบรนด์เครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับครัวเรือนขนาดเล็กที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใช้), Independent Study of Communication Arts in Digital Marketing Communication, Bangkok University. (in Thai)

Phothikulthorn, R., & Kangsadalporn, A. (2019) Marketing communication phenomenon of influential people in the online business (ปรากฏการณ์การสื่อสารการตลาดของผู้ทรงอิทธิพลในธุรกิจในโลกออนไลน์), *Proceeding on National Graduate Research Conference 14th*, 2 August 2019, pp. 35-46, Bangkok: Graduate School University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai)

Phukowluan, A. (2018) *Characteristics and formats of successful game casters in Thailand: A case study of Zbing Z channel* (คุณลักษณะและรูปแบบของเกมแคสเตอร์ที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย: กรณีศึกษา แชนแนล Zbing Z), Independent Study in Mass Communication Administration, Thammasat University, Bangkok. (in Thai)

Pilun-Owad, O. (2003) *Persuasive communication* (การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ), 3rd edition, Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

Pinto, N. (2022) Gaming behavior of Bangkok teens (พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร), *Journal of Journalism*, vol. 15, no. 1, pp. 157-197. (in Thai)

Pletikosa Cvijikj, I., & Michahelles, F. (2013) Online engagement factors on Facebook brand pages, *Social Network Analysis and Mining*, vol. 3, no. 4, pp. 843-861. <https://doi.org/10.1007/s13278-013-0098-8>

Prayong, P. (2016) The story of the "Self" in the world of social networking websites: The boundaries of the "desired self" and the "real self" (เรื่องของ "ตัวตน" บนโลกของเว็บไซต์โซเชียลเน็ตเวิร์ก: ขอบเขตของ "ตัวตนที่ปรารถนา" และ "ตัวตนที่เป็นจริง"), *Journal of Journalism*, vol. 9, no. 1, pp. 7-32. (in Thai)

-
- Qazzafi, S. (2019) Consumer buying decision process toward products, *International Journal of Scientific Research and Engineering Development*, vol. 2, no. 5, pp. 130-134.
- Ramnin, K., Pradetboon, A., & Mingmuang, S. (2022) Information exposed behavior from beauty blogger get into the goods buying determination in part of beauty on social media online (พฤติกรรมกาารเปิดรับข้อมูลข่าวสารของบิวตี้บล็อกเกอร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทความงามในสื่อสังคมออนไลน์), *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, vol. 4, no. 1, pp. 47-70. (in Thai)
- Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Hair, J. F. (2017) 'Partial least squares structural equation modeling', in C. Homburg, M. Klamann & A. E. Vomberg (eds.), *Handbook of market research*, pp. 1-40, Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-05542-8>
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994) *Consumer behavior*, Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Suler, J. R. (2002) Identity management in cyberspace, *Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, vol. 4, pp. 455-459.
- Sungcharoen, D. (2009) *Celebrity as news value to promote public relations marketing event for cosmetic* (บุคคลที่มีชื่อเสียงในฐานะเป็นคุณค่าข่าวเพื่อการเผยแพร่กิจกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาดของเครื่องสำอาง), Master's thesis, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University, Bangkok. (in Thai)
- Surasondhi, K. (2005) *Communication (ความรู้ทางการสื่อสาร)*, 4th edition, Bangkok: Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University. (in Thai)
- Suriwan, K., Puangsuwan, P., & Chulimasad, U. (2016) The relationship of influencer, customer and brand (ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด ผู้บริโภค และตราสินค้า), *Journal of Communication and Management NIDA*, vol. 2, no. 3, pp. 79-96. (in Thai)
- Thangprasitsil, A. (2019) *The reliability of information sources on Facebook that affect behavior of information transmission* (ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลข่าวสารบนเฟซบุ๊กที่มีต่อพฤติกรรมกาารส่งต่อข้อมูลข่าวสารของผู้ใช้สื่อสังคมในกรุงเทพมหานคร), Independent Study in Strategic Communication, Bangkok University, Bangkok. (in Thai)

Tot.co.th. (2022) *The beginning of game caster* (บทเริ่มต้นของนักแคสต์เกม), Available:

<https://www.tot.co.th/blogs/ดิจิทัลทิปส์/2020/12/03/beginning-of-game-caster> [12 March 2022] (in Thai)

Wattanaprapawit, J. (2018) *"E-Sport" is a sport game that is not limited to gender... that gives more than fun*

(*"E-Sport" เกมกีฬาไม่จำกัดเพศ..ที่ให้อะไรมากกว่าความสนุก*), Available:

<https://www.prachachat.net/spinoff/spinoff-featured/news-241904> [14 August 2021] (in Thai)

Za, S. Z., Trichayadinata, I., Robiansyah, R., Darma, D. C., & Achmad, G. N. (2021) Storytelling marketing, content marketing, and social media marketing on the purchasing decision, *Budapest International Research and Critics Institute-Journal*, vol. 4, no. 3, pp. 3836-3842.

<https://doi.org/10.33258/birci.v4i3.2150>

Received: August 13, 2022

Revised: June 22, 2023

Accepted: June 26, 2023

Published: June 28, 2023

Muscles that Matter: An Interpretative Phenomenological Analysis of Emotions and Experiences of Female Bodybuilders in Italy

Fabio Calzolari

School of Social Innovation, Mae Fah Luang University

Corresponding author e-mail: Fabio.cal@mfu.ac.th

Abstract

In Italy, female bodybuilders challenge attractiveness stereotypes because timidity and slenderness, not outward behaviour and a muscular frame, are women's most valued characteristics. Surprisingly, the stories of this population have been, at best, subliminal within the Italian discourse of sport. This manuscript redresses such oversight by exploring the narratives of 30 female bodybuilders via online qualitative interviews conducted between January 2019 and 2022. The participants ranged in age from 19 to 35 years, were Italian, trained daily and lived in Naples, Bologna, Milan, and Rome. Interpretative phenomenological analysis influenced the research project. Specifically, it permitted the author to evaluate how individuals make sense and derive meaning from their personal and social worlds. Outcomes demonstrate how women can subvert the idea that gender and body are static, removing the default presumption of femininity and masculinity to biological femaleness and maleness. For the respondents, bodybuilding was a means of empowerment. The more they trained, the more confidence they gained. Social media and reality TV shows helped them thrive as athletes but also caused unrealistic expectations of how they should be. Notably, results underline that some people get image and performance-enhancing drugs (IPEDs) to enhance their agency further. They also detailed how COVID-19 negatively affected the interviewees, causing them to pause, adapt or renounce their quest for a muscular ideal. Future scholarships can document the consumption of anabolic-androgenic steroids (AAS), a category of IPEDs, among amateur and elite female bodybuilders in Italy and how this group cope with masculinisation. If done correctly, these probes can facilitate the creation of harm prevention and reduction guidelines.

Keywords: Bodybuilding, IPEDs, AAS, COVID-19, Italy

Introduction

In bodybuilding, people aim to improve the size and tone of their muscles via weightlifting, dieting, and rest (Martin & Gavey, 1996). The sport was invented in the 19th century by the Prussian strongman Eugen Sandow and grew in popularity between the 1950s - and 1960s. It got global recognition in the 1970s following the rise to stardom of Austrian-American actor Arnold Schwarzenegger (Saunders, 2009). In Italy, bodybuilding has been historically associated with men. Because of that, women who do it may upset the normalised body and gender ideals (Dutton & Laura, 1989). Public responses to transgression have traditionally ranged from confusion and fear to disgust and anger (Mennesson, 2000; Sisjord & Kristiansen, 2009). Most scientific publications on bodybuilding have been quantitative and stressed the relationship between the sport and performance and image-enhancing drugs (IPEDs) (Liokaftos, 2019). They often described the licit and unlawful items individuals consume to boost performance and improve looks, from anabolic steroids to growth hormones, insulin and stimulants like caffeine amphetamines or ephedrine. A few investigations also highlighted how Western societies interpret bodybuilding and the ways by which public attitudes can shift. These scholarships are worthy but tell little about personal perspectives and lived experiences. There are exceptions, however. Underwood (2018) let bodybuilders speak about themselves. By doing that, she uncovered homosocial relations among athletes and how cyberspace can de-gender the traditionally feminised traits of emotional vulnerability and intimacy. Phoenix and Smith (2011) followed a similar path and delineated how mature bodybuilders cope with natural ageing and physical decline. This paper aims to expand the international literature on the outside and inside of sport, with attention given to the signification of the body and the performativity of gender. It will also try to decode the impact of COVID-19 on athletes' daily lives and how IPEDs circulate among the interviewees. The first section elucidates the project's methods, methodology, and theoretical background. The second draws on online qualitative one-to-one interviews with 30 women to outline their sports narratives. The third summarises the findings.

Materials and Methods

Objectives

The author identifies mainstream interpretations of sports in Italy, how they emerge and are communicated, and then inspects how they affect women's connection with them. He also reflects on bodybuilding, the personal/situational factors behind using IPEDs and how COVID-19 shaped the interviewees' daily lives. The author assumes that (a) In the West, collective consciousness favours men to the disadvantage of other genders (Theberge, 1997); (b) Women whose comportments and aesthetics are deemed abnormal often suffer from lesbian labelling and other homophobic accusations; (c) COVID-19 disrupted regular training and coaching schedules. (d) The consumption of legal/illegal androgenic anabolic steroids (AAS) and other image and performance-enhancing drugs

(IPEDs) can result from the notion that some aspects of the body or gender are flawed. (e) Not all IPEDs are dangerous. Likewise, not all of them are illegal. The problem is that people can self-describe and self-administered them. (f) Individuals confronted with doping (the consumption of banned substances by athletes as a means of cheating) temptation can violate moral standards via conscious and subconscious psychosocial manoeuvres.

Theoretical Framework

Judith Butler and Rewyin Connell's operas inspired the author to unpack female bodybuilders' embodied and gendered practices and the structural forces that shape and are formed by them. Butler (2004) writes that gender is not biologically determined but rather a performative act. Said differently, individuals constantly make it through their actions, gestures, clothing choices, and other expressions of identity. However, people must be careful because for society to accept them, they should not transgress norms nor challenge authority (Reddy & Butler, 2004). They move within boundaries that constitute them as (worthy) subjects. Central to this conceptualisation is that men and women are assumed to be heterosexual, an idea often accompanied by the positioning of the gay (the 'feminine man') and the lesbian (the 'masculine woman') as objects of ridicule. About the body, Butler assumes that it is not a pre-existing entity but one, like gender, with a past (of conformity/docility and resistance). We can use bodybuilding to test her theory. The sport is perhaps a unique technology of disciplinary power which enlists players to produce the right body and gender. However, it can also lead them to do the opposite, blurring the lines between masculinity and femininity or rejecting them altogether. Women with bulky muscles defy public expectations. However, society can sensationalise the sexuality of their poses, reinforcing the notion that they exist not as rebels but as erotic spectacles for a male audience (Richardson, 2008). More examples are possible. Human basic biology is no different from other primates. There are marked sex differences in these species, which are mostly caused by testosterone. Women who take androgenic-anabolic Steroids (AAS), chemical replicas of the gonad/masculine hormone, symbolically and materially transform themselves and disrupt the common knowledge assumption that a specific (fixed) gender corresponds to a specific (fixed) body. For Schippert (2007, p. 158) and Richardson (2004), when observing Hollywood and bodybuilding superstar Arnold Schwarzenegger, it is not immediately evident how this extremely muscular man relates to fluidity within categories such as heterosexuality and homosexuality and the intriguing, unconventional aspects they encompass. However, there are instances specifically associated with him that indicate a slippage of masculinity into something else. The renowned film *Pumping Iron* (1977), which played a significant role in popularizing bodybuilding in the US, opens with scenes depicting Schwarzenegger and his gym buddy engaging in ballet, learning the art of presenting themselves in an ideal manner. In this paradoxical pursuit, the athletes strive to display their (heterosexual) masculinity while partaking in the (traditionally feminine) activity of posing. These scenes highlight one of the numerous intriguing ways through which indicators of sexuality become intertwined with these

gendered gym bodies, presenting complex and ever-dynamic associations.

Connell (2005) calls 'hegemonic' masculinity the apex of male mannerism, and anyone who aspires to the top of the hierarchy must display heterosexuality, whiteness, physical prowess, and suppression of emotions. In this setting, 'complicit' masculinity is staged by those who may disagree with the framework but do not do much to rebuke it; 'marginalised' masculinity includes those who, despite subscribing to socio-cultural axioms, cannot fully achieve them due to certain negative traits they have; 'subordinated' masculinity points to persons whose features are opposite to those valued the most by the masses. Notably, all these archetypes are mere fiction (Connell, 2013). They only exist as ideological devices. As such, none can achieve them. However, they are still a standard against whom everybody is compared. The pressure is real, as is the prestige built on the perceived proximity to perfect manliness (Connell, 1995). 'Hegemonic' femininity is the reverse of the pyramid of manhood or the predilection for features historically cited as womanly such as heterosexuality (made manifest by the presence of husbands, boyfriends, children, and gender-specific genitalia), modesty, and thinness.

Connell's formulations can explain why bodybuilding falls between hegemonic masculine and feminine. Men of colour may go to the gym to assert their manliness and bravado in the face of racial stereotypes, while working-class persons can do it to navigate their status and assert the relevance of physical labour. For Women, the sport can be a platform to confront biases (placing them almost on the same level as people of colour). We can also utilise Connell's stances to inspect IPEDs. The consumption of substances to reach hyper-muscularity has primarily been linked to elite male athletes, whom the West portrayed as the pinnacles of manhood. Christiansen (2020) designed a classification system for fitness dopers, formulating motivations such as performance, power, adventure, risk-taking, knowledgeability, self-control, and more. On the other hand, women's adoption of IPEDs has often been treated as an abnormality in academic and public discourse (McGrath & Chananie-Hill, 2009). More recently, however, they have attracted sociological interest. Women who take IPEDs can assert novel forms of hegemonic femininity and defuse the stigma of lesbianism (Harris & Clayton, 2002), signalling that muscles (but also specific dress codes and mannerisms) do not belong only to men and what constitutes the apex for one gender (a perfectly defined physique and an iron-willed personality) can do the same for the other.

Research Design

The author adopted an interpretative phenomenological analysis (IPA) to scrutinize female bodybuilding. The methodology originates from the philosophies of Phenomenology and Hermeneutics (Watney, 1994) and endorses semi-structured interviews, focus groups (albeit rare), documents and diaries. IPA recognises that sport is not just about physical and cosmetic actions but also involves psychological and emotional aspects, which must be integrated into all the stages of the research. The ideographic core of IPA leads us to realize that an event must be storied (be

lived, told and heard) to exist. Examining how persons interpret their world generates novel and sometimes unexpected knowledge. Contrary to the belief that people prefer avoiding harm, Wainwright and Turner (2004) found that ballerinas deem pain and injury fundamental signs of their habitus. In data collection, IPA requires the interviewer and the interviewees to work together, sharing opinions and even preconceptions, without fear of judgment from both parties. Such a bifocality denotes interpersonal respect, facilitating trust in the sociological encounter. In IPA, a primary question can be: How do female bodybuilders in Italy conceive themselves, their sport and society?. A secondary question might be how they approach IPEDs, while a third can dwell on the impact of COVID-19 in their felt space and time. In data collection, IPA urges scholars to keep in mind that not everybody wants to share information; when it does happen, some might be unable or unwilling to express them correctly. Therefore, they must listen carefully and continuously verify the content of speeches and the arguments behind them (raw materials). In data analysis, IPA favours – once again – interaction between the researcher and the researched for discovering what matters the most to the stakeholders. IPA guided the author to enter what Rapport and Wainwright (2006) termed the hermeneutic cycle, moving from a phenomenological/insider to an interpretative/outsider position and back. He came to the interview texts with preconceived notions, biases, and a particular cultural and historical background. He then broke his assumptions into their constituent parts, shared them with the participants and bridged the gap between his and their convictions. Finally, the author used gained knowledge to inform his discussions with the women and the making of the manuscript. As an illustration, he realised that respondents interpreted IPEDs as means of socialisation. Specifically, some manipulated ingestion/injection episodes to fit in a specific subculture, thus proving that drugs are never neutral agents. He also noticed that due to COVID-19, many people felt the time was slowing down, but there was also an underlying sense of having limited time, not in matters of health risk but in the chances of training. COVID-19 also deformed people's perception of their surroundings. What were once familiar loci (e.g., the house) became hostile and suffocating. Like Mosley (2009), the interviewees discovered that in hospitals and clinics, the physician's voice often covers that of the patient(s), and that was disturbing (at least for them) because sense and meaning-making happen in the dialectical revealing. Thanks to IPA, they could reclaim their identities and connection to bodybuilding from the dominance of medical prognoses.

“As a woman in bodybuilding, I have faced discrimination. Tough stuff. But guess what? Talking to someone about it has been a total game-changer for me. Therapeutic as heck. Having that person who listens without judgment? It's like a weight lifted off my shoulders. Now, here is the crazy part. Out of curiosity, I tried some weird stuff for bodybuilding. But I quickly realised it was not for me. I cut that out of my routine, no shame in admitting it” (Maria, age 26, Rome)

Setting and Recruitment Procedure

The author conducted the research between 2019 and 2022. He implemented three methods to arrange the sample universe. He posted requests on social media platforms like Facebook and Reddit/bodybuilding. The messages contained a hyperlink or a QR-Code to an information sheet, general data protection regulation, and two informed consent forms (in Italian and English): one concerning being in the project and one about participants' comments being used for appropriate, specified scholarly purposes, from publications to presentations. People could also access online the inclusion criteria, which were age (18+), gender (female), the language spoken (English/Italian), and having trained for at least two weekly sessions for 12 months. During the interviews, the author politely asked the women if they could search for other candidates (snowball sampling). However, he made a judgment call as to whether to approach someone. Those who were or appeared uncomfortable with the prospect of contacting others were not confronted. This was done to avoid the minimal risk of discomfort generated by being expected to nominate people or do other things not mentioned in the participant information sheet. Furthermore, the author emailed athletes he knew with an informal invitation specifying that if they wanted to enter the survey, they should reply to him and that more information would come (direct approach). When individuals who decided to join failed to download the documents, did not read them or had doubts about them before and during the interviews, the author offered new copies and explained their content. Ultimately, the author enrolled 30 female amateur/recreational bodybuilders from Naples, Bologna, Milan, and Rome. The mean age was 29 years. Their body size varied, but they were muscular with low body fat. The average self-declared height was 170 cm, and the weight was 71 kg. Most were full-time employees, and the minority were university students (undergraduate and graduate) with part-time jobs. The jobs listed were high school teacher, researcher, banker, and seller. Ten were married, 16 lived with a partner, but four did not disclose their relationships. At the start of the meetings, the author explained that the conversations would be tape-recorded and anonymous (albeit not truly confidential, as quotations were utilised in the write-up). He also offered an accurate and fair description of risks occurring v. anticipated benefits.

Data Collection Tools

The author organised semi-structured interviews, which lasted 40-60 minutes on ZOOM and SKYPE. Web-conferencing was cost-saving (no need to travel from Thailand to Italy and vice versa), eliminated in-person stress, and could be done during the pandemic. Before commencing data collection, the author made analytical memos to point up his and the interviewees' situated knowledge and life background. He also solved latent logical flaws and discrepancies inside the research's structure. After each meeting, the author secured the files in a password-protected hard drive in his Mae Fah Luang University office and the paper documents in a locked cabinet at home. The author identified people by pseudonyms, age, and city of origin. When he finished transcribing the interview texts, he

submitted the participants a copy of the materials via email to review and edit, telling them that should changes be made, they must indicate them.

Data Analysis

As typical of IPA, the author conducted a thematic analysis (TA). He began with open coding, as Blair (2015) recommended. He read the transcripts thoroughly and broke them into themes. He then moved to axial coding to synthesise and relate data together. The author concluded the process with selective coding to figure out core categories. In this context, NVivo software (macOS version) expedited data organisation, storing and reading. Participants' discussions coalesced around seven salient motifs: **[Subalternity]**: Women are treated differently than their male counterparts in sports and must cope with an aggressive/conservative environment. **[Pumping Iron]**. Bodybuilding uncovers how individuals can unite masculinity with femininity or invent something unique **[Juiced]**. Competitiveness, a desire to increase body mass or an obsession towards an imagined or actual bodily defect can set off MD and bring about experiments with IPEDs. However, the latter is not bad per se. Their dangerousness or goodness/effectiveness depends on how individuals select and combine substances with diet and training. Some chemicals are legal, while others are not. Some bring benefits, while others are detrimental **[Once You Step into a Gym, You Are Forever Small]**. AAS symbolise female empowerment because they make women feel better about themselves. However, they can also be a marker of male supremacy since consumption means masculinisation **[The Great Reset]**: In COVID-19, the monotonous life cycle of one confined to one's site quickly disrupts routines **[Down the Rabbit Hole]**. COVID-19 reveals how over-burdening space and over-signifying time can decenter (personal and group) identity and deform the perception of space and time **[Back to the Basics]**. From 2021 onwards the participants have begun living again and come up with narrative schemata to confront the past and move forward.

Reflexivity Statement

The author conducted all the interviews for this study and has gotten involved with Italian sports communities. He has professional and personal connections with various bodybuilders. Throughout the project, he consistently reflected on the fact that although nowadays there is greater acceptance of females in sports in Italy, there still are limits as to how much athletic prowess and muscularity are socially acceptable.

Results

In Italy, women have difficulty doing activities deemed masculine by the collective imagination. The participants claimed that femininity is a disguised code word for heterosexuality and that the real problem undergirding bodybuilding is the fear that it turns them into lesbians. To avoid stigma, most engaged in identificatory displays consistent with classical gender and body category expectations and in opposition to those connected to their sport. Having makeup, wearing skirts or being seen with boyfriends or husbands were strategies to reaffirm heterosexuality.

In short, they tried to minimise or, in some circumstances, eradicate their selves to prevent being portrayed as deviant. Four interviewees confessed to taking anabolic-androgenic steroids (AAS), a subset of IPDEs, at least once to overcome stagnation in their muscle growth and cheat their way to a better body. The mean age was 21 when they consumed doping agents and did so in Southeast Asia, where they were available over the counter. They got lower dosages than men, generally taking periodic breaks to limit collaterals. This praxis was also evidenced by Börjesson et al. (2021) and Havnes et al. (2021). People who steered away from AAS did so because of a certain level of resilience to peer pressure and awareness of lingering risks, such as masculinisation or reluctance to purchase products overseas, in nations where the quality and legality of supplements might differ from their country. In Italy, AAS for sports are illegal, but anyone who buys them in authorised pharmacies but with a different purpose beyond cheating in a competition does not commit a crime. The law also punishes people who import ergogenic aids that the Italian Medicines Agency (AIFA) does not tolerate or authorise. All women took fat burners and metabolic stimulants (another IPEDs subset), such as medium to high doses of caffeine and guarana, and a pair tried pseudoephedrine (found in nasal sprays for cold relief).

The participants seldom hung out often with their friends and loved ones not to compromise their athletic skills. Moreover, the discomfort caused by weightlifting was preferable to the affliction caused by missing a session. The respondents could go to hospitals and clinics whenever needed but complained about medical hegemony in the patient-physician relationship, contributing to their accounts' partial or complete neglect. Two-thirds of them reported some impact of COVID-19 on their bodybuilding regimens, with one-third being affected intensely. Those with negative situational perceptions endured more depressive thoughts, increased anxiety, and mood swings than subjects who adapted to the pandemic. During COVID-19 aesthetic quality of the interviewees' surroundings, the type of personal space and privacy, and the amount of stimulation all affected adaptive tasks and choice of coping responses. Although the participants hoped to change Italy for the better, they conceded that they could not do it alone – as they are niche actors in a niche sport - and that the process of social metamorphosis requires an investment of time, the mastery of a set of techniques, and the acquisition of specialised knowledge that, not many possess or are willing to obtain.

Limitations

The author found consistency in the answers he received to his questions. Nevertheless, the participants might not have been the best to access the knowledge he hoped to acquire. The sample consisted of women from only four Italian cities. Hence, the generalisation of the findings should proceed with appropriate caution. Furthermore, a life narrated from the present backwards can quickly appear inevitable, and with a direction, it did not necessarily have when it was experienced. Web-conferencing is a promising strategy for conducting research across geographically

dispersed people. However, incompatibility between the method and the technical competency of the individuals could have prevented otherwise eligible candidates from getting involved.

Discussion

Subalternity

Sports outline how gender and body are objects and agents of change. Female athletes often receive fewer media attention than males. More disturbing is that pregnant women can be sanctioned for not informing their colleagues and coaches of their status or even the intention to become mothers, as in the case of Italian volleyball player Laura Lugli. Importantly, this condition is not limited to Italy but diffused among most Western countries. American Kerri Walsh Jennings, an ace in beach volleyball, was famously told by her sponsors not to have a family to avoid compromising her career (Coche & Tuggle, 2018). The participants acknowledged that corporations view children as a distraction to the extent that women can be uncomfortable voicing their opinions for fear of reprisals. Most internalised the labour culture and adjusted their lives to it (Sexton & Bowman-Upton, 1990). In Italy, few professional leagues are open to women. All this leads to a series of remarkable discriminations. For instance, unlike men, female players do not have (complete) social security and (many) ad-hoc insurances. The circumstance inevitably obliges them to reinvent their careers after perhaps many years of complete dedication to sports. There is also an under-representation in the technical leadership of teams in the institutions that make decisions and among managers, illustrating the urgency for better-targeted and better-resourced gender equality programs (Cibibin & Leo, 2022). Many interviewees laughed sceptically when questioned about what the state and the public can do to get women into positions of responsibility. The good news is that there appears to be lately a positive turnaround. Companies are starting to see support as an investment, not a moral duty (Lorenzini, 2020), and since 2022, women have been paid to play soccer in major leagues.

“So, I just gotta vent for a minute about the major nonsense we face in sports in Italy. It is frustrating as heck! As a female athlete, I cannot help but notice the glaring disparity in resources, opportunities, and recognition because of our gender. But I refuse to let this hold us back. I have got a vision. I see a way out through inclusivity. We need to invest in women's sports, demand equal media coverage, and break those darn stereotypes that hold us back”. (Giulia, age 33, Rome)

“Italy has this messed-up notion that women should fit into some narrow, predefined box. Well, let me tell you something. Despite the constant judgment and prejudice, female bodybuilders are out here proving that strength is not just about muscles. It is about determination, discipline, and pushing our limits. It is about embracing our power and owning our bodies, no matter what others say”. (Elena, age 27, Naples)

Pumping Iron

Eugen Sandow, born in the late 19th century, pioneered bodybuilding. In 1891 he organised the first major competition called the Great Show in London (Chapman, 1994). In 1901, the first National Physique Committee (NPC) contest was held in the US, marking the beginning of bodybuilding as an organised sport. In 1965, brothers Ben and Joe Weider founded The International Federation of Bodybuilding and Fitness (IFBB). In the 1970s, Arnold Schwarzenegger's athletic and cinema career further popularised the institution. Today, the men's divisions encompass Physique, Classic Physique, and Bodybuilding, while women have Bikini, Figure, Physique, Bodybuilding and Fitness. These categories are divided into classes by age, height, weight, novice, and open. Italy recognises bodybuilding but considers it a niche occupation, more so when women are implicated (Schwarzenegger & Dobbins, 1998). The diffidence is comprehensible as soon as we realise that for the Italians, bodybuilding is at best a manifestation of male narcissism (which is not great but still acceptable as being tough is a characteristic of manhood) and at worst a tool to queer women in that it can make them have simultaneously masculine and feminine characteristics (axiomatic sexuality is a dogma in Italy, a Christian country), troubling the ascribed gender and body limits. Curiously, as pointed out by the interviewees, absolute dimorphism does not exist in nature. There are differences in skeletal muscle kinetics, muscle volume and the distribution and quantity of adiposity, but the type and number of muscles are the same across the sexes.

"With bodybuilding, I have become a strong, muscular woman. And yeah, it's been fantastic to feel empowered and confident. But, there is a flip side to it. People have made assumptions about me, called me names, and even questioned my femininity. It hurts. Well, guess what? I am proud of myself, and their opinions do not define me". (Maria, age 29, Naples)

"Sports can help women realise their dreams and win their over-dependency on men. Furthermore, practice can improve a person's health and mood, especially when encountering like-minded people. Erica and I often travel abroad together and like exploring the bodybuilding scene outside Italy. We are keen on learning new techniques or smoothing the ones we already know. Last year, we went to the USA, and it was incredible. We befriended so many persons and forgot the problems of our country". (Laura, age 30, Rome)

"There are sexists, and we should not be surprised to meet them. I believe that gender stereotypes can erode a woman's confidence, so we should stop paying attention to naysayers and focus more on lifting weights or running, and the day will not seem so bad. Women face too many hurdles that have little to do with their ability and everything with their gender and body. We are supposed to speak, dress and look in a specific way, and when we say enough with these constrictions, then hell comes". (Maria, age 22, Milan)

Richardson (2004) asserted that different types of built bodies exist. The physique of martial artists results from numerous fights. Likewise, one of the swimmers is the product of years spent in the water. However, although muscular and sturdy, they lack something. In bodybuilding, aspect rather than strength is essential. While muscles must be large, achieving the desired look requires something more, specifically an extremely low body fat percentage, giving a paper-thin effect on the skin and promoting vein visibility, or what people call being ripped or shredded. Symmetry from top to bottom and right to left is also necessary because it improves overall functional fitness and reduces injury. Furthermore, for bodybuilders and their aficionados, it is much more appealing to the eyes than having one part that stands out (Steele et al., 2019). Arnold Schwarzenegger was known for his exceptional equilibrium between muscle groups and proportions. Most people argue that his dimensions were so great that it was like putting a mirror down the centre of him (Schippert, 2007).

The interviewees emphasised their passion for bodybuilding in all their speeches. Sometimes, they risked injury partly because they enjoyed it too much and did not want to stop sweating. Furthermore, they recognised the feeling of camaraderie shared with their friends, and the pleasure of having it kept them returning to the gyms. Social networks like Facebook, Twitter, and Instagram provided a safe space to connect and learn from one another. Because gender cannot be located within, it must be displayed on it. This can be done through clothing, makeup, and hairstyles. All the informants told the author they rebuked stereotypes, but paradoxically most reiterated, though perhaps unconsciously, traditional visions of beauty, respect and womanhood. Another fact that struck the author was the apparent indifference to competition. On almost every occasion, his impression was that these women did not want to earn money or glory. They appreciated bodybuilding because it taught them to set goals, follow a structured workout program, and adhere to a healthy diet. They gained psychological and emotional resilience as they progressed and demonstrated pride in their accomplishments (despite some contradictory attitudes). Through the years, and after many confrontations, the interviewees learned to talk with people they disagreed with more effectively. They corrected misconceptions and, crucially, made compromises. They realised it is easy for someone to refute facts but harder to refute experiences.

“We want visible muscles, but we do not wish to become men. Perhaps some of us in our community are lesbians, but most are heterosexual women who want to be fit. In my case, I always wanted to be attractive. However, when I was younger, I thought about leaving bodybuilding because of the critics I received from my siblings and relatives, but my boyfriend suggested I keep training and trust in myself. When I did it, I made him immensely proud of me. He told me that he loved the way I was”. (Laura, age 28, Bologna)

Juiced

Bodybuilding and cosmetic surgery are close to one another because they both lure practitioners into a quest for aesthetic perfection. Flawless noses and lips are the most sought-after products in a surgeon's office, just as large biceps and pectorals are the most coveted goals in a gym. The bodybuilder has a 'body puzzle' and a 'signature body' because each part is complexly fashioned in 'the way of'. Athletes at the elite level can offer programs for those muscles that give them the most notoriety. Their physiques are 'sold in pieces', but unlike those made by the surgeon's chisel, they cannot be bought. They can only be obtained with strenuous effort or with the help of substances which is why the doping industry is booming. Originally, image and performance-enhancing drugs, or IPEDs, were primarily associated with competitors seeking an edge in their respective sports fields. However, their market has expanded to recreational players (Hutchinson et al., 2018). There are several types: (1) Stimulants like caffeine and ephedrine reduce tiredness and fatigue. (2) Human growth hormone (HGH) makes more energy available by stimulating the breakdown of fat. (3) Beta Blockers halt adrenaline, slowing the heart rate, reducing blood pressure and muscle tremors, and inflating the ability of a person to concentrate. (4) Diuretics assist in weight loss and permit other substances in the system to be flushed out of the body more quickly. (5) Anabolic-Androgenic Steroids (AAS) mimic the effects of testosterone and thus enhance muscle growth (Nøkleby & Skårderud, 2013). AAS are taken in the same dosage for 10 – 12 weeks at maximum in a scheme known as cycling. It is an on/off technique because users can abruptly quit substances at the end of a cycle and give time to themselves to recover. There is also the stacking approach, where people get more than one type of AAS and several other drugs simultaneously or take the same ASS via oral and injectable pathways. Furthermore, individuals can opt for pyramiding or the strategy of initiating with a small dose of AAS and increasing that over time (until they reach a peak at mid-cycle) before diminishing the intake (gradually tapering off the dosage to zero) (Lippi & Guidi, 1999) which allow them to adjust to high doses. Unlike cycling, pyramiding lets subjects taper off gradually.

AAS disrupt the delicate hormonal balance, leading to various health problems. Potential risks include liver damage, cardiovascular issues (e.g., heart attacks, strokes), kidney dysfunction, high blood pressure, and hormonal imbalances (Monaghan, 1999). AAS can also masculinise women (testosterone is produced in their ovaries and adrenal glands, though in far smaller amounts than in men), and those injecting them can contract human immunodeficiency virus or HIV if they share needles (Underwood & Olson, 2019). As with any medication, they should be taken under the guidance and supervision of experts. Underwood (2013) agreed with this portrayal but contended that normality might be continuous with pathology, rationality with irrationality, and choice with compulsion. König (1995) pointed out that huge differences in the price of IPEDs are standard, with the

cheapest being a fraction of the most expensive. Such a gap hits persons with limited finances and heavy dependency (Kolt, 2012). Italy opposes doping under law b. 376 of 14 December 2000, but it criminalised it only in competitions. It also forbids selling and buying AAS and other drugs outside official pharmacies.

Four informants recalled taking AAS briefly while vacationing in Southeast Asia a few years before the meetings with the author. With the aid of online chat forums and their partners, who were also bodybuilders, they searched for information regarding cycling, stacking and pyramiding. They took AAS out of curiosity and stopped consuming them when they became concerned about their toxicity. They mentioned to the author that where they had holidays, there are less strict quality standards outside Italy and the European Union (EU) (Callery & McArdle, 2011), and it is not always evident if buyers get real products or counterfeit items. Moreover, since AAS for sport are unlawful in Italy, there were no official guidelines to help them decide what to get and refuse. Due to the differing implications of shame versus guilt, capturing the distinction between these two emotions was crucial in the project. The first centred on a non-moral negative self-judgment. On the other hand, the second is the awareness of having done something wrong to others. The interviewees felt guilty for putting themselves at risk of harm but did not feel humiliated. Like many others, they acknowledged that their drive for bodybuilding made them miss socialisation opportunities, embrace doping and have their families worried, but they did not think they failed to meet their moral standards. They were angry, confused or depressed at some point but never conceived themselves as truly bad (as friends, mothers, or wives). In other words, they separated their behaviours from what they were as persons.

“While chilling in Southeast Asia with my boyfriend, I got caught up in the steroid craze for that perfect physique. I tried a few times, and It was dumb, and I feel guilty for that. Am I ashamed? No, I learned from my mistakes and moved on. I also told my friends at home to be careful when they travel and not just buy whatever they can because some products are fake while others are too dangerous. Better safe than sorry”.
(Nadia, age 31, Bologna)

All women commented on muscle dysmorphia (MD), an ailment where individuals display an excessive fixation with their looks (Cerea et al., 2018). Unsurprisingly, those with it train and diet more than average and can also go after IPEDs for faster and better results (Olivardia et al., 2000). Whereas the participants did not admit having MD, they assumed that gendered social control and power relations (including verbal and sexual abuse) that many women negotiate daily could easily trigger mental disorders. Furthermore, they noted how medical hegemony in clinics and hospitals compromises doctors' relationships with their MD patients. The issue was raised when some interviewees remembered that their physicians relied more on second-hand information

(e.g., previously formulated charts and notes) than their first-hand accounts. This is not to contend that there is no place for formal therapy in Italy; rather, the reflections pointed to the worthiness of accepting more empathic arrangements.

Once You Step into a Gym, You are Forever Small

AAS have masculinising properties as they derive from the male hormone testosterone. Women exposed to them can reach hyper muscularity while suffering from hirsutism (increased facial hair), the loss of the menstrual cycle and a deeper voice, among other things. AAS-induced gender and body transformation can be short-term, long-term or permanent, covert or overt, depending on the quantity and quality of the products. Some athletes consume AAS because they are a shortcut to better gym performance. Others want to win muscle growth stagnation, expedite fat loss, and thus refine their looks. Some compete in bodybuilding, but many are just amateurs. AAS can be taken as pills or injections (Havnes et al., 2021). Most users follow a single mode of administration despite the high prevalence of stacking (van de Ven et al., 2020). AAS are a mainstay among persons designated female at birth (DFAB) and wish to become male (transmen) (Moravek, 2018). Cisgender/heterosexual women under ASS therapy have more impaired psychosocial functioning and greater negative experiences in social relationships than those who do not take ASS, likely driven by stigma and invalidation. One reason is that these individuals took possession of a medical procedure not meant for them and whose final objective, the complete transgression of gender and body, they do not want to achieve. Another problem is that AAS are addictive. As soon as one cosmetic goal is achieved, a new one appears. Every muscle can be bigger or better shaped. Moreover, media offer audiences a distorted reality where everybody is perfect, thrusting individuals to compare themselves against fiction (most images and videos are edited). Even if media affect both men and women, the latter tend to be more positively and negatively influenced (Grabe et al., 2008). The participants who got close to AAS agreed that tv programs and sports and fashion magazines could fuel drug abuse and glorify consumerism. Once decried as an abomination, low-rise jeans are repopulating Italy. Most gyms have seen an uptick in women enrollees, which owners and coaches attribute to a desire to obtain a fat-free abdomen. The informants also insisted that the politics of bodies and gender is a battleground for distinguishing social strata. More money means better bodybuilding studios, healthier food and safer drugs. On top of that, being fit broadcasts to people that a woman has the time and capital to take care of herself.

The Great Reset

The measures Italy took to slow down the spread of COVID-19, such as arrests and lockdowns, undermined the enjoyment of sports in a way never seen before (Svensson & Radmann, 2021). Between 2020 and the beginning of 2021, most international, regional, and national events were cancelled or delayed. COVID-

19 is a humanitarian disaster per se, but it is also a crisis that radicalises gender and body vulnerability, as evidenced by the growing amount of violence against women (Anurudran et al., 2020). Upticks of harassment were reported soon after announcing stay-at-home orders (Lundin et al., 2020). Italy adopted the EU digital COVID-19 certificate to reinforce the vaccination campaign, making it difficult, if not impossible, for persons without it to do anything (Barbara et al., 2020). The participants stopped going to the gym to avoid exposure to or transmitted COVID-19. Being stuck at home without a clearly defined plan caused uncertainty about the future, excessive body checking, unexplained laziness, and a somewhat inability to focus. The respondents had to live closer with some persons (e.g., family members and siblings) and further apart from others (e.g., lovers). They also had to aid frail and elderly relatives. Ironically COVID-19 put men and not women in double jeopardy. Society considered them deviant as caregivers if they offered types and amounts of care that differed from women and deviant as men if they cared in the same manner as women. Unfortunately, downgrading male participation placed an unfair burden on women. Russel (2001) delineated this performance stumbling block in her probe on older men who live with wives with dementia.

“COVID-19 interfered in my everyday life. I am quite an independent girl, and being unable to do what I like, including going to the gym with my friends, pushed me to the verge of depression. Please remember that I am not complaining about spending time with my family. However, Covid-19 demolished my routines and exacerbated problems between my younger sister and me”. (Marta, age 24, Bologna).

Down the Rabbit Hole

The disruption of the average-everyday linearity initiated by COVID-19 led in many participants to an expansion and a reduction of (subjective) time, coinciding with alienation and disquietude. The women were at home but could not do anything because they had to assist their families or did not have the necessary equipment. If they were worried about being estranged from their loved ones (inevitably due to the time spent with bodybuilding) before the pandemic, now they grieved the excesses of connection. Time was split before and after COVID-19. Frequently minor annoyances quickly became big problems. A common adage in Italy says that loneliness mainly strikes older and sick people who feel time spilling out of them, and it surely does. However, it can also assault the young and healthy, and the pandemic demonstrated exactly that. Moreover, it showed that people could also be lost among their kin, and the time dedicated to navigating the stark loneliness of imposed physical togetherness can be unbearable. Before 2020, the interviewees considered buying IPEDs, but when COVID-19 struck, many switched to anxiolytics. Some interviewees contended that following online bodybuilding classes was better than nothing but still quite boring. COVID-19 also altered the perception of space, morphing what were once safe environments into emotionally, psychologically and, in rare circumstances, physically dangerous ones. For many interviewees, the home became a

fortress against the virus and then a prison, as they could not leave it. The analogy is credible because the police patrolled the streets. Moreover, echoing what happens in a detention facility, inside their places, women's bodily and gender agency shrunk often at the command of the 'male partners'. Whereas real prisoners have been known to scratch tally marks into the walls of their cells to keep track of the days they have spent outside society, the interviewees checked their smartwatches and played with their smartphones. They tried to adapt to confinement by remembering bodybuilding life lessons and stepping into cyberspace (full of possibilities and essentially hollow) to meet and chat with people and follow online workouts. Most were successful and found a small amount of solace, but a few could not because the toll was too great. It is the same with the real incarceration. Inmates have two choices: adjust to or succumb to a four-walled existence (Favril et al., 2020).

Back to the Basics

After there was no longer a national emergency, the respondents tried to rebuild their lives. There was a consensus among them that the pandemic left an emotional scar, maybe bigger than the psychological and physical one. They were COVID-19-free but not free of COVID-19 as they had fallouts, including economic, financial and legal sequelae. Sadly, for some, looking inward at one's pain was so unsettling that they avoided it. However, others could reframe the past as a learning opportunity and take small but decisive steps towards healing. They did not view themselves as powerless victims but as powerful survivors. Returning to the gym permitted the participants to share their stories and discover a resource for educating and inspiring those more vulnerable to COVID-19. Whereas they previously thought their lives were flattened into one-dimensional forms often unrecognisable from another, they now rediscovered boost and mood.

Conclusion

The participants enjoyed bodybuilding because it gave them an almost limitless body and gender development. They did not want to be identified as freaks but simply sought to merge the notion of womanhood with the one of muscularity. Though they faced prejudice and controversy, they noted a positive shift in behaviour toward them and bodybuilding over the years. Four individuals tried AAS but did not do it for long and did not harm themselves. One contended that it is strange that the drugs are unlawful in Italy, but hundreds of Web sites buy and sell them. COVID-19 was traumatic for everybody, but some responded better than others to the dramatic lifestyle change. These people embraced a holistic way that reflected the emotional injury while moving beyond it. Whereas the memories of themselves before the pandemic typically prompted frustration, they could hang on to positive emotions and the teachings of bodybuilding, from perseverance to patience and readiness to make sacrifices. Per contra, those who struggled with self-esteem and could not apply what they learned in their sport failed to achieve a new equilibrium.

Acknowledgements

The author wishes to thank all the participants. Without them, this study would not have been possible. He also wishes to thank the reviewers for their comments, which have improved the quality of the paper. The author declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and publication of this article which has been self-funded.

References

- Anurudran, A., Yared, L., Comrie, C., Harrison, K., & Burke, T. (2020) Domestic violence amid COVID-19, *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, vol. 150, no. 2, pp. 255-256.
<https://doi.org/10.1002/ijgo.13247>
- Barbara, G., Facchin, F., Micci, L., Rendiniello, M., Giulini, P., Cattaneo, C., ... & Kustermann, A. (2020) COVID-19, lockdown, and intimate partner violence: Some data from an Italian service and suggestions for future approaches, *Journal of Women's Health*, vol. 29, no. 10, pp. 1239-1242.
<https://doi.org/10.1089/jwh.2020.8590>
- Blair, E. (2015) A reflexive exploration of two qualitative data coding techniques, *Journal of Methods and Measurement in the Social Sciences*, vol. 6, no. 1, pp. 14-29. <https://doi.org/10.2458/v6i1.18772>
- Börjesson, A., Ekebergh, M., Dahl, M. L., Ekström, L., Lehtihet, M., & Vicente, V. (2021) Women's experiences of using anabolic androgenic steroids, *Frontiers in Sports and Active Living*, vol. 3, pp. 656413.
<https://doi.org/10.3389/fspor.2021.656413>
- Butler, J. (2004) *Undoing gender*, New York: Routledge.
- Callery, C., & McArdle, D. (2011) Doping, European law and the implications of Meca-Medina, *International Journal of Sport Policy and Politics*, vol. 3, no. 2, pp. 163-175.
<https://doi.org/10.1080/19406940.2011.579146>
- Cerea, S., Bottesi, G., Pacelli, Q.F., Paoli, A., & Ghisi, M. (2018) Muscle dysmorphia and its associated psychological features in three groups of recreational athletes, *Scientific Reports*, vol. 8, no. 1, pp. 1-8.
<https://doi.org/10.1038/s41598-018-27176-9>
- Chapman, D. L. (1994) *Sandow the magnificent: Eugen sandow and the beginnings of bodybuilding*, vol. 114, Champaign: University of Illinois Press.

-
- Cibibin, C., & Leo, I. (2022) The “Queen Bee Syndrome” in sports federations: An exploratory investigation of gender stereotypes in Italian female coaches, *Sustainability*, vol. 14, no. 3, 1596.
<https://doi.org/10.3390/su14031596>
- Coche, R., & Tuggle, C. A. (2018) Men or women, only five Olympic sports matter: A quantitative analysis of NBC’s prime-time coverage of the Rio Olympics, *Electronic News*, vol. 12, no. 4, pp. 199-217.
<https://doi.org/10.1177/1931243117739061>
- Connell, R. W. (1995) *Masculinities*, Cambridge: Polity.
- Connell, R. W. (2005) Change among the gatekeepers: Men, masculinities, and gender equality in the global arena, *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, vol. 30, no. 3, pp. 1801-1825.
<https://doi.org/10.1086/427525>
- Connell, R. (2013) *Gender and power: Society, the person and sexual politics*, New York: John Wiley & Sons.
- Christiansen, A. V. (2020) *Gym culture, identity and performance-enhancing drugs: Tracing a typology of steroid use*, New York: Routledge.
- Dutton, K. R., & Laura, R. S. (1989) Towards a history of bodybuilding, *Sporting Traditions*, vol. 6, no. 1, pp. 25-41.
- Favril, L., O’Connor, R. C., Hawton, K., & Vander Laenen, F. (2020) Factors associated with the transition from suicidal ideation to suicide attempt in prison, *European Psychiatry*, vol. 63, no.1, e101.
<https://doi.org/10.1192/j.eurpsy.2020.101>
- Grabe, S., Ward, L. M., & Hyde, J. S. (2008) The role of the media in body image concerns among women: A meta-analysis of experimental and correlational studies, *Psychological Bulletin*, vol. 134, no. 3, pp. 460-476. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.134.3.460>
- Harris, J., & Clayton, B. (2002) Femininity, masculinity, physicality and the English tabloid press: The case of Anna Kournikova, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 37, no.3-4, pp. 397-413.
<https://doi.org/10.1177/1012690202037004024>

-
- Havnes, I. A., Jørstad, M. L., Innerdal, I., & Bjørnebekk, A. (2021) Anabolic-androgenic steroid use among women—A qualitative study on experiences of masculinizing, gonadal and sexual effects, *International Journal of Drug Policy*, vol. 95, 102876. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2020.102876>
- Hutchinson, B., Moston, S., & Engelberg, T. (2018) Social validation: A motivational theory of doping in an online bodybuilding community, *Sport in Society*, vol. 21, no. 2, pp. 260-282. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1096245>
- Kolt, G. S. (2012) Drugs in sport: Do we have what it takes to beat the battle?, *Journal of Science and Medicine in Sport*, vol. 15, no. 5, pp. 379-380. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jsams.2012.07.002>
- König, E. (1995) Criticism of doping: The nihilistic side of technological sport and the antiquated view of sport ethics, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 30, no. 3-4, pp. 247-260. <https://doi.org/10.1177/101269029503000302>
- Liokaftos, D. (2019) Natural bodybuilding: An account of its emergence and development as competition sport, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 54, no. 6, pp. 753-770. <https://doi.org/10.1177/1012690217751439>
- Lippi, G., & Guidi, G. (1999) Doping and sports, *Minerva Medica*, vol. 90, no. 9, pp. 345-357.
- Lorenzini, S. (2020) Between racism and sexism, the case of female soccer players. An intercultural and gender based pedagogical reflection, *Educazione Interculturale*, vol. 18, no. 1, pp. 122-137. <https://doi.org/10.6092/issn.2420-8175/10989>
- Lundin, R., Armocida, B., Sdao, P., Pisanu, S., Mariani, I., Veltri, A., & Lazzerini, M. (2020) Gender-based violence during the COVID-19 pandemic response in Italy, *Journal of Global Health*, vol. 10, no. 2, 020359. <https://doi.org/10.7189/jogh.10.020359>
- Martin, L. S., & Gavey, N. (1996) Women's bodybuilding: Feminist resistance and femininity's recuperation?, *Body & Society*, vol. 2, no. 4, pp. 45-57. <https://doi.org/10.1177/1357034X96002004003>
- McGrath, S. A., & Chananie-Hill, R. A. (2009) "Big freaky-looking women": Normalising gender transgression through bodybuilding, *Sociology of Sport Journal*, vol. 26, no. 2, pp. 235-254. <https://doi.org/10.1123/ssj.26.2.235>

-
- Menesson, C. (2000) "Hard" women and "soft" women: The social construction of identities among female boxers, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 35, no. 1, pp. 21-33.
<https://doi.org/10.1177/101269000035001002>
- Monaghan, L. (1999) Challenging medicine? Bodybuilding, drugs and risk, *Sociology of Health & Illness*, vol. 21, no. 6, pp. 707-734. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.00180>
- Moravek, M. B. (2018) Gender-affirming hormone therapy for transgender men, *Clinical Obstetrics and Gynecology*, vol. 61, no. 4, pp. 687-704. <https://doi.org/10.1097/GRF.0000000000000398>
- Mosley, P. E. (2009) Bigorexia: Bodybuilding and muscle dysmorphia, *European Eating Disorders Review: The Professional Journal of the Eating Disorders Association*, vol. 17, no. 3, pp. 191-198.
<https://doi.org/10.1002/erv.897>
- Nøkleby, H., & Skårderud, F. (2013) Body practices among male drug abusers. Meanings of workout and use of doping agents in a drug treatment setting, *International Journal of Mental Health and Addiction*, vol. 11, no. 4, pp. 490-502. <https://doi.org/10.1007/s11469-013-9434-5>
- Olivardia, R., Pope, H. G., Jr., & Hudson, J. I. (2000) Muscle dysmorphia in male weightlifters: A case-control study, *American Journal of Psychiatry*, vol. 157, no. 8, pp. 1291-1296.
<https://doi.org/10.1176/appi.ajp.157.8.1291>
- Phoenix, C., & Smith, B. (2011) Telling a (good?) counterstory of aging: Natural bodybuilding meets the narrative of decline, *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, vol. 66, no. 5, pp. 628-639. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbr077>
- Rapport, F., & Wainwright, P. (2006) Phenomenology as a paradigm of movement, *Nursing Inquiry*, vol. 13, no. 3, pp. 228-236. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1800.2006.00325.x>
- Reddy, V., & Butler, J. (2004) Troubling genders, subverting identities: Interview with Judith Butler, *Agenda*, vol. 18, no. 62, pp. 115-123. <https://doi.org/10.1080/10130950.2004.9676210>
- Richardson, N. (2004) The queer activity of extreme male bodybuilding: gender dissidence, auto-eroticism and hysteria, *Social Semiotics*, vol. 14, no.1, pp. 49-65. <https://doi.org/10.1080/1035033042000202924>

-
- Richardson, N. (2008) Flex-rated! female bodybuilding: Feminist resistance or erotic spectacle?, *Journal of Gender Studies*, vol. 17, no. 4, pp. 289-301. <https://doi.org/10.1080/09589230802419930>
- Russell, R. (2001) In sickness and in health, *Journal of Aging Studies*, vol. 15, no. 4, pp. 351-367. [https://doi.org/10.1016/S0890-4065\(01\)00028-7](https://doi.org/10.1016/S0890-4065(01)00028-7)
- Saunders, D. (2009) *Arnold: Schwarzenegger and the movies*, London: Bloomsbury Publishing.
- Schippert, C. (2007) Can muscles be queer? reconsidering the transgressive hyper-built body, *Journal of Gender Studies*, vol. 16, no. 2, pp. 155-171. <https://doi.org/10.1080/09589230701324702>
- Schwarzenegger, A., & Dobbins, B. (1998) *The new encyclopedia of modern bodybuilding*, New York: Simon and Schuster.
- Sexton, D. L., & Bowman-Upton, N. (1990) Female and male entrepreneurs: Psychological characteristics and their role in gender-related discrimination, *Journal of Business Venturing*, vol. 5, no. 1, pp. 29-36. [https://doi.org/10.1016/0883-9026\(90\)90024-N](https://doi.org/10.1016/0883-9026(90)90024-N)
- Sisjord, M. K., & Kristiansen, E. (2009) Elite women wrestlers' muscles: Physical strength and a social burden, *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 44, no. 2-3, pp. 231-246. <https://doi.org/10.1177/1012690209335278>
- Steele, I. H., Pope, H. G., Jr., & Kanayama, G. (2019) Competitive bodybuilding: Fitness, pathology, or both?, *Harvard Review of Psychiatry*, vol. 27, no. 4, pp. 233-240. <https://doi.org/10.1097/HRP.0000000000000211>
- Svensson, D., & Radmann, A. (2021) Keeping distance? adaptation strategies to the Covid-19 pandemic among sport event organizers in Sweden, *Journal of Global Sport Management*, pp. 1-18. <https://doi.org/10.1080/24704067.2021.1936592>
- Theberge, N. (1997) "It is part of the game" physicality and the production of gender in women's hockey, *Gender and Society*, vol. 11, no. 1, pp. 69-87. <https://www.jstor.org/stable/190226>
- Underwood, M. (2013) Body as choice or body as a compulsion: An experiential perspective on body-self relations and the boundary between normal and pathological, *Health Sociology Review*, vol. 22, no. 4, pp. 377-388. <https://doi.org/10.5172/hesr.2013.22.4.377>

-
- Underwood, M. (2018) 'We're all gonna make it brah': Homosocial relations, vulnerability and intimacy in an online bodybuilding community', in A. S. Dobson, B. Robards & N. Carah (eds.), *Digital intimate publics and social media*, pp. 161-176, Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-97607-5_10
- Underwood, M., & Olson, R. (2019) 'Manly tears exploded from my eyes, lets feel together brahs': Emotion and masculinity within an online body building community, *Journal of Sociology*, vol. 55, no. 1, pp. 90-107. <https://doi.org/10.1177/1440783318766610>
- van de Ven, K., Zahnow, R., McVeigh, J., & Winstock, A. (2020) The modes of administration of anabolic-androgenic steroid (AAS) users: Are non-injecting people who use steroids overlooked?, *Drugs: Education, Prevention and Policy*, vol. 27, no. 2, pp. 131-135. <https://doi.org/10.1080/09687637.2019.1608910>
- Wainwright, S. P., & Turner, B. S. (2004) Epiphanies of embodiment: Injury, identity and the balletic body, *Qualitative Research*, vol. 4, no. 3, pp. 311-337. <https://doi.org/10.1177/1468794104047232>
- Watney, S. (1994) Queer epistemology: Activism, 'outing', and the politics of sexual identities, *Critical Quarterly*, vol. 36, no. 1, pp. 13-27. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8705.1994.tb01006.x>

สภาวะก่อนซึมเศร้า: ภาษาและการสวมทับความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าของผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์

พรชัย เตชะ¹, พงศธร สุรินทร์²

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

The Pre-depressive States: Language and Depression Subjectivity Claims of Twitter Users

Pornchai Techa¹, Phongsatorn Surin²

¹ Faculty of Humanities, Chiang Mai University

² Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna, Tak

*Corresponding author e-mail: rakoffer@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เลือกวิเคราะห์ข้อความที่ระบุถึงภาวะซึมเศร้าและความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าของผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์ โดยตั้งใจจะให้ตอบคำถามสำคัญ 2 ประการ คำถามแรก เหตุการณ์ที่เกิดก่อนภาวะซึมเศร้าชุดใดที่ผู้ป่วยยืนยันว่าเป็นหนึ่งใน ปัจจัยกระตุ้น คำถามถัดมา หากผู้ป่วยซึมเศร้าต้องการแยกตัวออกจากสังคม รู้สึกไร้จุดหมาย และต้องการจบชีวิต เหตุใดจึง ตั้งใจจะยืนยันถึงความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าในพื้นที่ทวิตเตอร์ การสื่อสารดังกล่าวจำเป็นต่อตัวตนสมมติในโลกเสมือนจริงอย่างไร ผู้วิจัยรวบรวมข้อความจากทวิตเตอร์จำนวน 300 ข้อความ และวิเคราะห์โดยอาศัยแนวคิดวัจนกรรม ผลการศึกษาพบวัจนกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ วัจนกรรมกลุ่มนำเสนองาน วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก และวัจนกรรมกลุ่มผูกมัด เงื่อนไขด้านเตรียมการเผยให้เห็น เหตุการณ์ก่อนหน้าอย่างน้อย 2 ชุด คือ แรงกระทำจากผู้คนรอบข้าง และกลไกการทำงานของบรรทัดฐานทางสังคม นอกจากนี้ เงื่อนไขด้านเนื้อความและเงื่อนไขด้านสาระสำคัญยังเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซึมเศร้าใช้มันสร้างสำนึกของการเป็นผู้ถูกกระทำ การเป็นผู้ประมาท และช่วยแสดงความเป็นผู้ป่วยอย่างเป็นทางการอีกครั้ง ขณะเดียวกัน ระหว่างการสื่อสารก็เปิดโอกาสให้ ผู้ใช้บัญชีรายอื่นเข้ามายืนยันคุณค่าบางประการในตัวของผู้ป่วยซึมเศร้า ซึ่งอาจไม่เคยเกิดขึ้นในโลกทางกายภาพ

คำสำคัญ: ซึมเศร้า, ภาษา, ผู้ป่วยซึมเศร้า, ผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์

Abstract

This research aims to analyze linguistic features that convey depression and depression subjectivity claims expressed by Twitter users. The primary objective is to answer key questions: (1) Which set of pre-depressive events do patients affirm as contributing factors? (2) If depressed patients seek social isolation and confront existential crisis, why do they express their subjective experience of depression on Twitter and how does

such communication become necessary for their constructed avatar in the social media? The data comprised 300 textual samples, and the analytical framework was based on the Speech acts theory. The findings identified three primary categories of speech acts; representatives, expressives, and commissives. Preparatory conditions were identified preceding events, encompassing the influence exerted by individuals in the surroundings and the social norm. Furthermore, propositional and essential conditions allowed depressed patients to redefine awareness of being victimized and emotionally vulnerable. They also officially acknowledged their claims of patient subjectivity. Concurrently, within the communication process, opportunities emerged for other users to validate certain facets of the value attributed to depressed individuals, which might not be apparent in offline interactions.

Keywords: Depression, Language, Depression subjectivity, Twitter users

บทนำ

หากย้อนกลับไปเมื่อสัก 10 ปีก่อน การระบุว่ามีความซึมเศร้าหรือเป็นผู้ป่วยซึมเศร้านั้นคงจะฟังดูแปลกหูคนทั่วไปอยู่มาก บ่อยครั้งที่ผู้คนแยกแยะไม่ได้ว่าความเศร้าที่เป็นความรู้สึกพื้นฐานต่างกับซึมเศร้าที่เป็นอาการของโรคอย่างไร แต่ในระยะหลัง ภาวะซึมเศร้าดูจะเป็นอาการเจ็บป่วยที่หลายคนคุ้นเคยดี¹ หากจะสนทนาออกไปว่าใครคนใดคนหนึ่งนั้นเป็นผู้ป่วยซึมเศร้า ก็แทบจะไม่มีข้อสงสัยเรื่องลักษณะหรืออาการของโรค บางคนอาจแปลกใจด้วยซ้ำไปว่าเพราะเหตุใดผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และใครต่อใครก็เสี่ยงที่จะมีอาการได้โดยปราศจากสัญญาณบ่งบอก สถาบันศึกษารวมถึงสถาบันทางการแพทย์จึงพยายามสร้างแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าและแบบประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบสภาพจิตใจเบื้องต้น (ด้วยตัวเอง) ซึ่งก็คาดว่าจะช่วยกระตุ้นตัวของผู้ป่วยให้เข้าสู่ขั้นตอนการรักษาได้อย่างทันท่วงที ในช่วงเวลาที่ไล่เลี่ยกัน งานวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพจิตได้หันมาสนใจประเด็นเรื่องภาวะซึมเศร้า (วัยรุ่นและผู้ใหญ่) เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

งานวิจัยทางภาษาศาสตร์ในวงวิชาการต่างประเทศเริ่มมองหาลักษณะเด่นทางภาษา โดยใช้เป็นหนึ่งในเครื่องมือบ่งชี้ภาวะซึมเศร้า นักวิชาการพยายามสังเกตรูปแบบภาษาเพื่อแกะรอยทิศทางการสื่อสารของตัวผู้ป่วย รูปแบบชี้ทางภาษาที่กลุ่มนักวิชาการเห็นสอดคล้องกันมีอยู่ 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ การสื่อสารด้วยน้ำเสียงราบเรียบ (Monotone) การใช้คำศัพท์บ่งบอกอารมณ์เชิงลบ (Shame, Grief, and Miserable) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ (Me, Myself, and I) การใช้ตัวบ่งชี้กาลอดีต และการกำหนดประเด็นหลัก (Theme) ที่เกี่ยวพันกับความรู้สึกเชิงลบ (Bernard et al., 2015; Jaeger et al., 2014) จากนั้นในช่วงถัดมา งานของ Trifu et al. (2017) เสนอรูปแบบชี้ทางภาษาเพิ่มเติม นั่นก็คือการผูกพันตำแหน่งทาง

¹ ตัวเลขผู้ป่วยซึมเศร้าในประเทศไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปถูกประมาณไว้ราว ๆ 1.5 ล้านคน ที่สำคัญภาวะซึมเศร่ายังสัมพันธ์กับการพยายามฆ่าตัวตาย (Suicide attempt) ซึ่งเกิดขึ้นชั่วโมงละ 6 คน หากพิจารณาเป็นรายปีจะอยู่ที่ประมาณ 53,000 คน (Department of Mental Health, 2022)

ไวยากรณ์ (Inversion) และการใช้ประโยคหัวสั้นที่ใจจะข้อมูลบางส่วน (Truncated sentences) เช่น “She does... on a truck...” ประเด็นที่น่าสนใจปรากฏในงานของ Smirnova et al. (2018) ซึ่งขั้นตอนการทำงานพยายามแยกแยะระหว่างรูปภาพาบบ่งชี้ภาวะซึมเศร้าและรูปภาพาบบ่งชี้ความรู้สึกเศร้าทั่วไป การทำงานตามแนวทางภาษาศาสตร์จิตวิทยาให้คำตอบว่าผู้ป่วยซึมเศร้ามีแนวโน้มใช้สำนวนซ้ำ (Tautologies) ในลักษณะที่เป็นการซ้ำความโดยไม่ระบุจุดสิ้นสุด (I was doing it, doing it again and again) นอกจากนี้ ยังพบการใช้อุปสรรค การผกผันตำแหน่งทางไวยากรณ์ และการใช้ประโยคความเดียว (Single-clause sentences) มากกว่าบุคคลที่แสดงเพียงความรู้สึกเศร้าทั่วไป

อีกด้านหนึ่งในวงวิชาการไทย แม้งานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ยังเผยแพร่ออกมาไม่มากนัก แต่ประเด็นเกี่ยวกับภาษาและภาวะซึมเศร้าก็ให้ข้อมูลการต่อแวดวงการศึกษาอยู่มาก รูปภาพาบบ่งชี้ภาวะซึมเศร้าหลายประเด็นมีทิศทางที่สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ เช่น การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 การใช้กริยาบ่งบอกอารมณ์เชิงลบ การอ้างถึงข้อผิดพลาดในอดีต (Angkapanichkit et al., 2019; Kawilanan, 2022) ขณะเดียวกัน นักวิชาการยังค้นพบลักษณะการสื่อสารของผู้ป่วยซึมเศร้าที่แสดงแง่มุมเฉพาะในสังคมไทยเช่นกัน เริ่มที่งานวิจัยของ Angkapanichkit et al. พบวิธีเล่าเรื่องข้อบกพร่องเล่าเรื่องปรากฏว่ามีการใช้สรรพนาม “เรา” แบบร่วมเรื่อง (Inclusive storytelling) ซึ่งตัวผู้ป่วยซึมเศร้าจะรวมตัวเองเข้ากับเหตุการณ์ในเรื่องเล่า และสังเกตเห็นวิธีที่ผู้ป่วยซึมเศร้าใช้หน่วยสร้างกรรมาจกร่วมกับกริยาประสพการณ์ รูปภาพาบบ่งชี้ภาวะซึมเศร้าที่ระบุความเป็นผู้ถูกกระทำและภาวะไร้อำนาจควบคุมสถานการณ์ ถัดมาในงานวิจัยของ Sathientharadol (2020) พบเครือข่ายความหมายจากถ้อยคำของผู้ป่วย 4 แวดวง คือ ตัวเอง โรค สังคม และความหวัง โดยที่แวดวงทั้ง 4 ทำหน้าที่ก่อรูปทัศนคติและมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของตัวผู้ป่วย นอกจากนี้ Teeranon et al. (2022) ยังเสนอให้ตรวจสอบค่าทางกลศาสตร์จากเสียงพูดของผู้ป่วยซึมเศร้าตั้งแต่การหยุด (Pause) ความดัง (Loudness) ระดับเสียง (Pitch) ทำนองเสียง (Intonation) ไปจนถึงเสียงหนัก-เบา (Stress) เนื่องจากสมมติฐานว่าด้วยเรื่องหน่วยเสียง ข้อที่บ่งชี้ภาวะซึมเศร้ายังคงขาดแคลนงานวิจัยอยู่เป็นจำนวนมาก

นอกเหนือจากตัวบ่งชี้ทางภาษา สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งอยู่ตรงข้อเสนองานวิจัยที่สันนิษฐานว่าผู้ป่วยซึมเศร้ามีแนวโน้มแยกตัวออกจากสังคม และไม่ต้องการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง (Angkapanichkit et al., 2019; Maneenil, 2020; Suriyo, 2016) ข้อสันนิษฐานนี้จะผกผันกับแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยพบในทวิตเตอร์ กล่าวคือ กลุ่มผู้ใช้งานจำนวนมากพยายามสื่อสารให้ผู้ใช้งานบัญชีอื่นรับรู้ถึงปัญหา อาการซึมเศร้า และความรู้สึกดิ่งลงต่ำหลายประการ ผู้ใช้งานระบุแฮชแท็ก (Hashtag) ประกอบกับคำสำคัญอย่าง “โรคซึมเศร้า” และ “ซึมเศร้า” เพื่อบ่งบอกถึงอาการหรือความเป็นผู้ป่วย แม้ไม่มีข้อมูลยืนยันว่าการสวมทับความเป็นผู้ป่วยซึมเศร่านั้นจริงหรือเท็จ แต่ผู้ใช้งานกลุ่มนี้แสดงท่าทีที่มากกว่าการสื่อความหมายตามรูปภาพาบบ่งชี้ภาวะซึมเศร้า บางรายยังนำเสนอข้อความพร้อมกับแนบรูปภาพที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วอย่างละเอียด เช่น รูปหยดเลือดบนกลีบดอกกุหลาบที่ไหลลงมาจากข้อมือ (ของตัวเอง) จริงอยู่ว่าการปฏิสัมพันธ์ผ่านตัวตนสมมติในพื้นที่ออนไลน์นั้นต่างจากชีวิตจริง แต่การสร้างตัวตนสมมติพร้อมกับการสื่อสารถึงภาวะซึมเศร้าอย่างเป็นระบบจะต้องดำเนินไปด้วยเจตนาสำคัญ และน่าจะไม่ใช่การระบายความคับข้องใจเพียงเพราะอยากใช้ชีวิตอย่างสันโดษ คำถามสำคัญคืออะไรเป็นเหตุปัจจัยของภาวะซึมเศร้าและเพราะเหตุใดผู้ใช้ทวิตเตอร์จึงพยายามสร้างสำนึกและสวมทับความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าขึ้นมา ที่สำคัญคือเมื่อย้อนไปพิจารณาช่องว่างจากงานวิจัย (Research gap) ที่ผ่านมา ผู้วิจัยสังเกตว่าการศึกษาทั้งไทย

และต่างประเทศพยายามสืบค้นลักษณะเด่นทางภาษาที่ใช้บ่งชี้ภาวะซึมเศร้า และคาดหวังว่าจะใช้มันคัดกรองผู้ที่มีความเสี่ยง นับเป็นคุณูปการของงานด้านภาษาที่มีส่วนสนับสนุนสุขภาพของพลเมือง ขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างก็ถูกตรวจสอบและยืนยันความเป็นผู้ป่วยจากสถาบันทางการแพทย์อย่างรัดกุม เมื่อถึงตรงนี้ ยังไม่ปรากฏงานวิจัยใดที่ให้คำตอบว่านอกเหนือจากการบ่งบอกถึงภาวะซึมเศร้าแล้ว สำนึกในความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร หากว่าภาวะซึมเศร้าเป็นอาการเจ็บป่วยที่ไม่พึงประสงค์ เหตุใดปัจเจกบุคคลโดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้งานทวิตเตอร์จึงพยายามสื่อสารออกมาว่าตนเป็นหนึ่งในผู้มีภาวะซึมเศร้า เป็นไปได้หรือไม่ว่าการสวมทับและการแสดงความเป็นผู้ป่วยในพื้นที่เสมือนจริงกำลังสนับสนุนให้ปัจเจกบุคคลเข้าถึงโอกาสบางประการ ช่องว่างตรงนี้เองที่บทความวิจัยนี้จะเข้าไปหาคำตอบ โดยมีสมมติฐานว่าการสื่อสารถึงภาวะซึมเศร้ากำลังสร้างและยืนยันสำนึกร่วมของความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าขึ้นมาในสังคมทวิตเตอร์ แม้จะตรวจสอบอย่างเป็นทางการไม่ได้ว่าผู้ใช้งานมีภาวะซึมเศร้าจริงหรือไม่ แต่คำตอบของการวิจัยจะอธิบายให้เห็นกลไกของภาษาในฐานะตัวแสดงอัตลักษณ์ และยิ่งช่วยยืนยันสาเหตุสำคัญที่สัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า

วัตถุประสงค์

วิเคราะห์ข้อความที่บ่งบอกภาวะซึมเศร้าและความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าของผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์

บททวนวรรณกรรม

1. โรคซึมเศร้ากับความรู้สึกเศร้าต่างกันหรือไม่

คำว่า “ซึมเศร้า” ใช้สื่อความในทิศทางเดียวกับคำว่า “Depression” รากศัพท์หมายถึงการตกลงหรือจมลง (Sink) เมื่อปรากฏในบริบททางการแพทย์จะใช้อ้างถึงความผิดปกติทางอารมณ์ (Mood disorder) โดยมีระดับบ่งบอกความผิดปกติต่างกันออกไปตั้งแต่ นิ่ง ซึม หดหู่ชั่วคราว ไปจนถึงความเจ็บปวดทางจิตที่รุนแรงและเรื้อรัง ภาวะซึมเศร้าสามารถแสดงอาการทางกายภาพและอาการทางจิตหลายรูปแบบ เช่น อ่อนเพลีย ซุปผอม เจ็บปวด ตลกร้าย ทุกข์ทรมาน ผวา ขาดแรงจูงใจ หลงผิด หากอาการไม่รุนแรง ผู้ป่วยสามารถเข้ารับการรักษาเชิงคลินิกได้ แต่เมื่อมีอาการรุนแรง แพทย์จำเป็นต้องใช้ยาร่วมกับการรักษาเชิงคลินิก (Rivas-Acuna et al., 2011, as cited in Bernard, 2018) สถาบันทางการแพทย์ใช้คำว่าซึมเศร้าอยู่ 3 ลักษณะ ลักษณะแรกบ่งชี้ถึงอาการ (Symptom) ซึ่งจะวินิจฉัยร่วมกับความผิดปกติทางจิตแบบอื่น ลักษณะต่อมาบ่งชี้กลุ่มอาการของโรค (Syndrome) ซึ่งเน้นกระบวนการที่สัมพันธ์กับความโศกเศร้า ความรู้สึกผิด และการขาดความยั้งคิด ลักษณะสุดท้ายใช้บ่งชี้โรค (Disease) โดยยืนยันถึงความผิดปกติทางชีววิทยาที่สามารถสืบหาสาเหตุและกำหนดวิธีการรักษาเฉพาะได้

แม้ว่าความรู้สึกเศร้าในชีวิตประจำวันอาจส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ แต่ทั้งสองต่างกันด้วยนัยยะของความรุนแรง รวมถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกเศร้าที่ไม่ใช่อาการเจ็บป่วยนั้นสัมพันธ์กับการสูญเสียบางสิ่งบางอย่างในอดีต ซึ่งไม่อาจย้อนกลับไปแก้ไขได้ และท้ายที่สุด บุคคลจะสามารถควบคุมความรู้สึกเหล่านั้นได้โดยไม่ส่งผลเสียต่อการใช้ชีวิต (Vallejo Ruiloba, 2015, as cited in Bernard, 2018) อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าคำจำกัดความที่ใช้แยกความแตกต่างของทั้งสองคำยังคงหาข้อสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ เช่นเดียวกับ Angkapanichkit et al. (2019) ให้ข้อสังเกตว่าเมื่อคนทั่วไปพูดหรือเขียนถึงโรคซึมเศร้า สาระที่ตั้งใจจะหมายความถึงอาจคลาดเคลื่อนและซ้อนทับกันระหว่าง โรคซึมเศร้าและความรู้สึก

เศร้าหมองทั่วไป ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าการเข้าถึงองค์ความรู้ทางการแพทย์นั้นมียุ่อย่างจำกัด รวมถึงระดับการรับมือกับความรูสึกเศร้ายังเป็นเรื่องปัจเจก แม้กระทั่งสถาบันทางการแพทย์เองก็ยังอธิบายสาเหตุของภาวะซึมเศร้าไว้หลายประเด็น ตั้งแต่ความผิดปกติทางพันธุกรรม สารเคมีในสมอง เหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับชีวิตของบุคคล ตลอดจนเงื่อนไขทางสังคม ด้านอื่น เช่น การว่างงาน หนี้สิน ความเจ็บป่วย

สำหรับบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “ภาวะซึมเศร้า” “อาการซึมเศร้า” “โรคซึมเศร้า” และ “ผู้ป่วยซึมเศร้า” ให้กินความถึงอาการ กลุ่มอาการ และชื่อโรคเนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถยืนยันได้ว่าผู้ใช้บัญญัติศัพท์กลุ่มตัวอย่างเข้าใจภาวะซึมเศร้าในทัศนะหรือฐานคิดแบบเดียวกันหรือไม่ ขณะเดียวกัน ก็ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลที่จะช่วยยืนยันระยะเวลาและระดับความรุนแรงของภาวะซึมเศร้า อย่างไรก็ดี เป้าหมายสำคัญของงานวิจัยนี้มีได้มุ่งหมายที่จะแยกแยะความเข้าใจถูก-ผิดเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า และมีได้มุ่งหมายที่จะสืบค้นข้อเท็จจริงว่าผู้ใช้ทวิตเตอร์เป็นผู้ป่วยซึมเศร้าจริงหรือไม่ แต่เป้าหมายของการทำงานสนใจวิธีที่ผู้ใช้งานบัญญัติศัพท์ยืนยันอัตบุคคล (Subject)² อย่างตรงไปตรงมาว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้ป่วยซึมเศร้า การออกมาสื่อสารถึงภาวะซึมเศร้าและสวมทับอาการเจ็บป่วยคงไม่น่าจะระอการยืนยันว่าเป็นจริงหรือเท็จ แต่เป็นไปได้ว่าผู้ป่วยซึมเศร้ากำลังใช้ภาษาปฏิบัติหรือทำหน้าที่บางประการให้เกิดขึ้นในโลกเสมือนจริง (Virtual community)

2. แนวคิดวัจนกรรม

วัจนกรรมเป็นแนวคิดที่พิชุจน์สมมติฐานสำคัญระหว่างภาษาและการกระทำ สาระสำคัญเสนอว่าทุกการกล่าวถ้อยคำจะเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอย่างน้อยหนึ่งชุดเสมอ ภาษากระตุ้นให้เกิดการกระทำโดยมีเจตนากำกับอยู่ในทุกบริบทการสื่อสาร Searle (1969) พัฒนาแนวคิดวัจนกรรมต่อจาก John L. Austin เพื่อใช้อธิบายเจตนาของผู้ส่งสารในแต่ละสถานการณ์ (ชีวิตประจำวัน) ก่อนหน้านั้น แนวคิดวัจนกรรมจำกัดแ่งมุ่ศึกษาอยู่เพียงการสื่อสารในพิธีการสำคัญ Searle เสนอว่าการกล่าวถ้อยคำในแต่ละครั้ง ผู้ส่งสารจำเป็นต้องแสดงการกระทำ 3 ประการ เริ่มที่การเปล่งถ้อยคำ (Utterance act) ออกมาเป็นพยางค์ ตามด้วยการสื่อเนื้อความ (Propositional act) จากนั้นผู้ส่งสารจะคาดหวังให้ผู้รับสารตีความเจตนา (Illocutionary act) ในแต่ละครั้ง ซึ่งประเด็นเรื่องเจตนาเนี้เอง ภายหลังถูกจำแนกให้เป็นวัจนกรรม 5 ประเภท ได้แก่ (1) วัจนกรรมนำเสนอ (Representatives) ให้ข้อเท็จจริง ยืนยัน สรุป (2) วัจนกรรมชี้แนะ (Directives) สั่ง ขอร้อง แนะนำ (3) วัจนกรรมผูกมัด (Commissives) สัญญา สาบาน รับประกัน (4) วัจนกรรมแสดงความรู้สึก (Expressives) ขอโทษ เสียใจ ยินดี และ (5) วัจนกรรมประกาศ (Declarations) ประกาศสงคราม แต่งตั้ง ตั้งชื่อ นอกจากนี้ วัจนกรรมแต่ละประเภทจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีเงื่อนไขที่เหมาะสม (Felicity conditions) ได้แก่ (1) เงื่อนไขด้านเนื้อความ (Propositional condition) (2) เงื่อนไขด้านเตรียมการ (Preparatory precondition) (3) เงื่อนไขด้านความจริงใจ (Sincerity condition) และ (4) เงื่อนไขด้านสาระสำคัญ (Essential condition)

² ตำแหน่งของตัวตนที่ถูกสร้างให้มีหรือเป็นภายใต้ภาษาและโครงสร้างทางสังคม-วัฒนธรรม กระบวนการดังกล่าวรับหน้าที่ยืนยันการดำรงอยู่ของบุคคลทั้งที่เหมือนหรือต่างจากบุคคลอื่น ส่วนใหญ่มักอยู่ในตำแหน่งของผู้ถูกทำให้กลายเป็น (ตามการเปลี่ยนผ่านประวัติศาสตร์สังคม) มากกว่าผู้กระทำในฐานะองค์ประธาน อัตบุคคลเป็นสำนึกที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการประกอบสร้างของวาทกรรม ทำหน้าที่ระบุว่าตัวเราสัมพันธ์กับสังคมในทิศทางใด (Butler, 1999)

ผู้วิจัยวิเคราะห์และจำแนกประเภทวัจนกรรมที่พบตามข้อเสนอของ Searle (1969) เหตุผลประการแรก คือ สมมติฐานว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและการกระทำเป็นจุดเน้นของงานวิจัย เหตุผลประการที่สอง คือ สภาวะเกิดก่อนอันเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของเจตนาจะเป็นเครื่องมือตีความถ้อยคำของผู้ป่วยซึมเศร้า ขั้นตอนสำคัญอยู่ที่การวิเคราะห์และตีความเงื่อนไขที่เหมาะสมในแต่ละวัจนกรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยจะตีความเงื่อนไขที่เหมาะสมในระดับที่สอง ซึ่งจะไม่ใช่แค่การระบุเงื่อนไขเฉพาะเพื่อใช้แยกประเภทของวัจนกรรมเท่านั้น แต่ผู้วิจัยจะพิจารณาสาระสำคัญ ความรู้พื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม ชุดความคิด ความเข้าใจ เหตุการณ์ที่เกิดก่อน และความคาดหวังบางประการที่สัมพันธ์กับวิธียืนยันความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าซึ่งถูกสื่อสารออกมาจากถ้อยคำของผู้ใช้บัญชีทวีตเตอร์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากฐานงานทวีตเตอร์ จำนวน 300 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เก็บข้อมูลจากผู้ใช้งานทวีตเตอร์บัญชีละ 5 ข้อความ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 คัดเลือกจากข้อความที่ถูกระบุแฮชแท็กสำคัญคือ “โรคซึมเศร้า” และ “ซึมเศร้า” เนื้อหาของข้อความจะต้องนำเสนอให้เห็นว่าตัวของผู้ส่งสารคือหนึ่งในผู้มีภาวะซึมเศร้า จะต้องไม่ใช่เนื้อความที่ระบุถึงผู้ป่วยรายอื่น เก็บรวบรวมเฉพาะตัวอย่างที่เป็นวัจนภาษาและไม่ใช่วัตถุโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ ด้วยเหตุที่งานวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบตัวต่อตัว (Face to face) และไม่ได้มีการขอรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ (Human ethics) ผู้วิจัยจึงไม่เปิดเผยความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งานทวีตเตอร์ ซึ่งรวมถึงชื่อบัญชีและภาพประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากต้องการจะตรวจสอบแหล่งที่มาของตัวอย่าง ผู้อ่านสามารถสืบค้นจากแฮชแท็กสำคัญดังกล่าวไปแล้วในตอนต้น

2. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทำงานตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตัวอย่าง หากต้องเกี่ยวข้องไปยังบริบทภายนอก ผู้วิจัยจะตีความเชื่อมโยงจากหลักฐานทางภาษาที่บ่งชี้ที่อยู่ในตัวอย่าง หลังจากสำรวจงานวิจัยและจัดระเบียบข้อมูล ผู้วิจัยจะพิจารณาเจตนาในการสื่อสารโดยอาศัยแนวคิดวัจนกรรม ทุกครั้งที่มีการแยกประเภทวัจนกรรม ผู้วิจัยจะพิจารณาถึงเงื่อนไขที่เหมาะสมในเบื้องต้นก่อน จากนั้นผู้วิจัยจะตีความเงื่อนไขที่เหมาะสมในระดับที่สองโดยเฉพาะเงื่อนไขด้านเนื้อหา ความ เงื่อนไขด้านเตรียมการ และเงื่อนไขด้านสาระสำคัญ คำตอบของการวิจัยในส่วนแรกจะนำเสนอให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อนภาวะซึมเศร้า จากนั้นจะนำไปสู่ประเด็นเรื่องสำนึกในระดับอัตบุคคลที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ยืนยันความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้า หลังจากนั้นจะเป็นส่วนสรุปและอภิปรายผล ข้อจำกัดสองประการของการทำงานครั้งนี้ คือ การตัดแยกองค์ประกอบหรือบริบทอื่น ๆ ที่แวดล้อมตัวอย่าง (รูปภาพ ข้อความตอบกลับของผู้ใช้งานอื่น) รวมถึงการศึกษาผ่านตัวตนสมมติหรือตัวตนในโลกเสมือนจริง ซึ่งอาจกล่าวอ้างอย่างตรงไปตรงมาไม่ได้ว่าผู้ป่วยโรคซึมเศร้า (ผู้ใช้งาน) มีภูมิหลังที่มาอย่างไร หรือเป็นผู้มีภาวะซึมเศร้าจริงหรือไม่

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์ที่สวมทับความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าตั้งใจจะส่งต่อวีจนกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ วีจนกรรมกลุ่มนำเสนอบทวิจารณ์กลุ่มแสดงความรู้สึก และวีจนกรรมกลุ่มผู้ก้มหน้า นอกจากวีจนกรรมทั้ง 3 กลุ่ม จะทำหน้าที่ส่งต่อเจตนาหรือตั้งใจจะกระทำการบางอย่างผ่านถ้อยคำแล้ว เจื่อนไขที่เหมาะสมในแต่ละวีจนกรรมยังบ่งบอกถึงสาเหตุของภาวะซึมเศร้า และเผยให้เห็นวิถีก่อรูปสำนึกในระดับอัตบุคคลถึง 4 ประเด็น คือ (1) ผู้แบกรับผลของการกระทำ (2) ผู้หลุดออกจากบรรทัดฐานทางสังคม (3) ผู้อ่อนไหวและเปราะบางทางอารมณ์ และ (4) ผู้รับมือกับภาวะซึมเศร้าในฐานะโรคประจำตัว เมื่อถึงตรงนี้ การอ่านวีจนกรรมจึงไม่ใช่แค่การระบุประเภทของวีจนกรรมที่พบ แต่จำเป็นต้องอธิบายว่าเจตนาในการสื่อสารทำหน้าที่หรือเปิดโอกาสให้ตัวตนสมมติได้บรรลุวัตถุประสงค์ใด ลำดับต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์และรายละเอียดสำคัญที่ได้จากการตีความเจื่อนไขที่เหมาะสมของวีจนกรรม

1. ผู้แบกรับผลของการกระทำ

แรงกระทำจากคนรอบข้างและการกระทำในอดีตของผู้ป่วยถูกบ่งบอกว่าเป็นหนึ่งเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า ผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์ตั้งใจนำเสนอสาระเหล่านี้ผ่านวีจนกรรมแสดงความรู้สึกเจ็บปวด (กลุ่มแสดงความรู้สึก) และวีจนกรรมบรรยาย (กลุ่มนำเสนอบทวิจารณ์) เจื่อนไขด้านเนื้อหาของวีจนกรรมแสดงความรู้สึกเจ็บปวดบ่งบอกความรู้สึกที่สัมพันธ์กับการถูกซ้ำเติม แม้ว่าโครงสร้างถ้อยคำจะแสดงออกอย่างหลากหลาย แต่เนื้อหาของวลีถูกกำกับไว้ด้วยโครงสร้างทางความหมายในทิศทางเดียวกัน นั่นก็คือ [แรงกระทำจากสังคม ^{cause} ความรู้สึกเจ็บปวด] ขณะที่เจื่อนไขด้านเตรียมการโยงให้เห็นการกระทำที่มีอยู่ก่อน ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด หลายกรณี ผู้ป่วยซึมเศร้าได้สื่อให้เห็นการกระทำที่มีอยู่ก่อนอย่างชัดเจนโดยโยงไปใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบแทน อีกด้านหนึ่ง เจื่อนไขด้านเนื้อหาของวีจนกรรมบรรยายบ่งบอกการกระทำของตัวผู้ป่วยซึมเศร้า เนื้อความหลักถูกกำกับไว้ด้วยโครงสร้างทางความหมาย [ผู้ส่งสาร ^{suppress} ความรู้สึกที่แท้จริง] ผู้ป่วยซึมเศร้าเชื่อว่าผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์รายอื่น (ผู้รับสาร) น่าจะไม่เคยรับรู้ (หรือแทบจะไม่) ถึงความยากลำบากในการกดข่มความรู้สึกที่แท้จริง (เจื่อนไขด้านเตรียมการ) นอกจากนี้ วีจนกรรมทั้งสองชุดยังนำไปสู่ชุดความคิดเรื่องการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกและการวางตัวที่เหมาะสมเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง (เพื่อมิให้เป็นคนก้าวร้าว) เพราะหากไม่มีการทำงานของชุดความคิดดังกล่าว ผู้ส่งสารคงไม่จำเป็นต้องกดข่มอารมณ์ที่แท้จริงเอาไว้

สำนึกของการเป็นผู้แบกรับผลของการกระทำนอกจากจะนำเสนอให้ผู้รับสารมองเห็นวิถีกดข่มความรู้สึกและการตกเป็นผู้ถูกกระทำของตัวผู้ป่วยซึมเศร้า ซึ่งมักพบในงานวิจัยช่วงก่อนหน้าแล้ว สาระสำคัญยังกลับไปยืนยันถึงความเป็นคนใส่ใจผู้อื่น การกำหนดความสำคัญไว้ที่ความรู้สึกของคนรอบข้าง แม้จะให้ความรู้สึกที่เป็นมิตร แต่ก็ก็เป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลให้ผู้ป่วยซึมเศร้าวันแรมวันไม่กล้าที่จะส่งต่อความรู้สึกหรือความคิดเห็นของตนเองกลับอย่างตรงไปตรงมา เป็นไปได้ว่าการส่งต่อความคิดเห็นหรือการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกไปโดยตรงอาจทำให้สำนึกในความเป็นคนใส่ใจผู้อื่นลดต่ำลงจนมีท่าทีว่าจะกลายเป็นคนก้าวร้าวในทัศนะของผู้อื่น เจื่อนไขด้านเตรียมการของวีจนกรรมกลับมายืนยันการมีอยู่ของความคาดหวังในสังคมไทยที่ไม่อนุญาตให้ปัจเจกบุคคลแสดงทัศนะหรือความรู้สึกออกมาตรง ๆ

- ตัวอย่าง (1) ฉันเป็นแก้วที่แตกละเอียด แต่ก็ยังโดนค้อนทุบอยู่ซ้ำ ๆ
- ตัวอย่าง (2) ต้องแบกรับความรู้สึกแย่ ๆ ไปถึงเมื่อไหร่ มันจะไม่ไหวแล้วนะ โลกนี้ช่วยใจดีกับเราหน่อยได้ไหม เราก็แค่อายุ 18 ทำไมต้องใจร้ายกับเราขนาดนี้
- ตัวอย่าง (3) ทำไมการที่หนูรู้สึกแย่กับการกระทำของคนคนหนึ่ง หรือใครก็ตามแล้วหนูหนึ่งเจ็บ ทำไมถึงกลายเป็นหนูอะที่ดูเป็นคนนิสัยเสีย ทั้ง ๆ ที่หนูก็เสียใจ
- ตัวอย่าง (4) หลาย ๆ คนรวมทั้งคุณตอนนี้เลือกดราม่าตัวเองเพื่อให้คนอื่นคิดว่าปกติดีโดยที่รู้อยู่แะใจว่า มันเสี่ยงระเบิดได้ตลอดเวลาและส่งผลกระทบต่ออารมณ์ในระยะยาว เช่น กูที่กดไว้ไม่กรีดแขนมาเป็นปีนิต ๆ มีนาคมปีหน้าก็จะผ่านแล้ว แต่ตอนนี้มันเหมือนจะเริ่มกดไม่ได้แล้วนี่สิ

ตัวอย่าง (1) – (3) ผู้ป่วยซึมเศร้าส่งต่อวัจนกรรมแสดงความรู้สึกเจ็บปวด ในขณะที่ผู้ป่วยซึมเศร้าในตัวอย่าง (4) เลือกส่งต่อวัจนกรรมบรรยาย เงื่อนไขด้านเนื้อความในตัวอย่าง (1) – (3) บ่งบอกความรู้สึกเจ็บปวดที่เป็นผลจากการกระทำของกลุ่มคนที่ผู้ส่งสารเคยปฏิสัมพันธ์ด้วย ในตัวอย่าง (1) ผู้ป่วยซึมเศร้าเปรียบเทียบให้ตัวเองเป็น “แก้ว” และกำหนดให้ผู้กระทำ (คนอื่น) เป็น “ค้อน” เช่นเดียวกับคำว่า “โลก” ในตัวอย่าง (2) ก็ตั้งใจจะให้หมายถึงผู้คนรอบข้าง เงื่อนไขด้านเตรียมการบ่งบอกถึงที่มาที่ไปของภาวะซึมเศร้า ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากแรงกระทำของบุคคลอื่น ในตัวอย่าง (4) เงื่อนไขด้านเนื้อความบ่งบอกวิธีที่ผู้ป่วยซึมเศร้ากดข่มความรู้สึกที่แท้จริงของตัวเองไว้โดยมิให้คนรอบข้างผิตสังเกตุ และก็ดูเหมือนว่าความอดทนของผู้ป่วยนั้นใกล้จะหมดลง เงื่อนไขด้านเตรียมการได้ยืนยันทัศนคติของผู้ป่วยซึมเศร้าในประเด็นที่ว่าผู้ใช้บัญญัติวิตเตอร์รายอื่นคงไม่เคยรับรู้ถึงความยากลำบาก (ที่ต้องวางตัวปกติ) ของตัวผู้ป่วยซึมเศร้า และการจะส่งต่อวัจนกรรมทั้งสองชุดออกมาได้นั้น ผู้ป่วยซึมเศร้าจะต้องรับรู้ความคาดหวังเรื่องวิธีควบคุมอารมณ์และการวางตัวที่เหมาะสมเพราะหากไม่เป็นเช่นนั้น ผู้ป่วยซึมเศร้าก็ไม่จำเป็นต้องแบกรับการกระทำหรือกดอารมณ์ที่แท้จริง

นอกเหนือจากการแสดงความรู้สึกและการบรรยายข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วัจนกรรมดังกล่าวยังช่วยนำเสนอและสนับสนุนสำนึกของการเป็นคนใส่ใจผู้อื่น โดยที่ผู้ส่งสารจัดวางผู้อื่นให้อยู่ในตำแหน่งของศูนย์กลาง หลักฐานทางภาษาที่ใช้สนับสนุนการตีความประเด็นดังกล่าวแสดงผ่านส่วนขยายแสดงจำนวนครั้ง (อยู่ซ้ำ ๆ) หน่วยสร้างรับการกระทำ (โดนค้อนทุบ ต้องแบกรับความรู้สึกแย่ ๆ) การไม่ปรากฏกริยาโต้กลับ รวมถึงการไม่ปรากฏเงื่อนไขด้านเตรียมการที่สัมพันธ์กับแรงกระทำต่อคนรอบข้าง ผู้วิจัยตีความว่าวิธีนำเสนอถึงสภาวะจำยอมหรือความพยายามที่จะกดข่มความรู้สึกกำลังทำหน้าที่ปฏิเสธข้อสันนิษฐานเรื่องการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางของผู้ป่วยซึมเศร้า (Self-focus) หลักฐานตรงนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ Angkanichkit et al. (2019) ที่ว่าจริงอยู่ที่ผู้มีภาวะซึมเศร้าใช้รูปภาพแบบเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลาง แต่เป็นการเน้นถึงสถานะของผู้ถูกกระทำหรือผู้แบกรับปัญหา มากกว่า จำนวนของการ (Case) ผู้รับ (Patient- PAT) และหน่วยสร้างกรรมวาทกรรมไม่น่าจะใช้สัญญาณของการเพิกเฉยผู้อื่น แต่น่าจะเป็นสัญญาณขอความเห็นใจจากคนรอบข้างมากกว่า เพราะที่ผ่านมามีตัวของผู้ป่วยใส่ใจต่อความรู้สึกของคนรอบข้างมาโดยตลอด

2. ผู้หลุดออกจากบรรทัดฐานทางสังคม

เมื่อบุคคลต้องเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในระดับสังคม ปฏิเสธไม่ได้ว่าบรรทัดฐานในปฏิบัติการชุดต่าง ๆ นั้น มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวิธีทำความเข้าใจในตำแหน่งและความสัมพันธ์ในระดับสังคม บรรทัดฐานเป็นหนึ่งในกลไกที่ช่วยให้ผู้คน

เกิดสำนึกในทิศทางที่สัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยซึมเศร้าหลายรายตั้งใจจะนำเสนอสถานะของการอยู่นอกบรรทัดฐานทางสังคม โดยเลือกส่งผ่านวัจนกรรมแสดงความรู้สึกท้อแท้ เงื่อนไขด้านเนื้อความของวัจนกรรมมิได้ปรากฏชุดกริยาที่บ่งชี้ถึงความรู้สึกท้อแท้อย่างตรงไปตรงมา บางครั้งผู้ป่วยซึมเศร้าแสดงกริยา “ขอโทษ” และแสดงตัวบ่งชี้การปฏิเสธ “ไม่” ออกมาแบบชัดเจน แต่รูปภาพเหล่านั้นไม่ได้มุ่งหมายที่จะขอโทษหรือปฏิเสธเนื้อความก่อนหน้าแต่อย่างใด เพราะเงื่อนไขด้านความจริงใจไม่ได้ถูกยืนยัน ขณะเดียวกัน เงื่อนไขด้านเตรียมการก็เกี่ยวโยงถึงสมมติฐานเบื้องต้น 2 ชุด ชุดแรก ผู้ส่งสารรับรู้ว่ามีบรรทัดฐานบางประการที่ใช้ยืนยันคุณลักษณะหรือตัดสินคุณค่าให้ตัวบุคคล (เก่ง ดี สำคัญ น่าภูมิใจ น่าชื่นชม) สมมติฐานชุดถัดมาผู้ป่วยซึมเศร้าพยายามไปให้ถึงคุณลักษณะเหล่านั้นมาก่อนแล้ว แต่กลับไม่บรรลุผลสำเร็จ และดูเหมือนว่าจะเกี่ยวพันกับเรื่องการเรียนและการทำงาน เนื่องจากเป็นอาณาบริเวณสาธารณะที่กลไกของบรรทัดฐานสามารถเข้ามาจัดการคุณค่าในตัวบุคคลได้ คำว่าจัดการในที่นี้ก็คือการยืนยันว่าคุณกลุ่มใดถือเป็นเก่ง สำคัญ ดี หรือคนที่น่าภูมิใจ แม้ว่าบรรทัดฐานจะไม่ได้ถูกสื่อออกมาอย่างชัดเจน แต่สิ่งนี้ได้กลายเป็นสมมติฐานเบื้องต้นที่ผู้ป่วยซึมเศร้าคาดหวังว่าผู้รับสารในทวิตเตอร์คงจะรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้เช่นเดียวกัน เมื่อกลับไปทีเงื่อนไขด้านเนื้อความหลักฐานทางภาษาบ่งบอกถึงความรู้สึกที่สัมพันธ์กับการไปไม่ถึงบรรทัดฐานทางสังคม เนื้อความหลักถูกกำกับไว้ด้วยโครงสร้างทางความหมาย [บรรทัดฐานทางสังคม _{cause} ความรู้สึกท้อแท้] ฉะนั้นผู้ป่วยซึมเศร้าจึงตั้งใจจะแสดงความรู้สึกท้อแท้มากกว่าจะกล่าวขอโทษหรือปฏิเสธเนื้อความใดใด (เงื่อนไขด้านสาระสำคัญ)

สำนึกของการเป็นผู้หลุดออกจากบรรทัดฐานทางสังคมไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเพื่อจะส่งสัญญาณขอความเห็นใจหรือขอความช่วยเหลือเท่านั้น แต่การบ่งบอกว่าตนเป็นหนึ่งในผู้มีคุณสมบัติหรืออยู่ในอาณาบริเวณที่ไม่ใช่บรรทัดฐาน ก่อนหน้านั้นมันได้ยืนยันให้เห็นถึงความพยายามในการเป็นที่ยอมรับในสังคมมาแล้ว อีกแง่หนึ่ง สิ่งนี้เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซึมเศร้าสร้างพื้นที่และสำนึกเพื่อจะเข้าใจตำแหน่งนอกระบบบรรทัดฐานของสังคมกระแสหลักขึ้นมาใหม่ ในเวลาเดียวกัน การอยู่นอกบรรทัดฐานเปิดโอกาสให้ผู้รับสารในทวิตเตอร์รายอื่นเข้ามาให้กำลังใจ และกลับไปเสนอชุดคุณค่าที่มีอยู่ก่อนอีกครั้ง ซึ่งผู้ป่วยซึมเศร้าอาจไม่เคยได้รับในโลกทางกายภาพ (Physical world) หมายความว่า ผู้ป่วยจะได้รับการยืนยันคุณค่าของการเป็นคนดี คนเก่ง คนสำคัญ หรือคนที่น่าภาคภูมิใจภายใต้ตัวตนสมมติ การตีความในประเด็นดังกล่าวยังได้อาศัยข้อมูลจากช่องแสดงข้อความโต้ตอบ โดยที่ผู้วิจัยไม่พบผู้ใช้งานทวิตเตอร์บัญชีอื่นส่งต่อข้อความซ้ำเติมผู้มีภาวะซึมเศร้าว่าสมควรเผชิญกับความล้มเหลวในชีวิต

- ตัวอย่าง (5) ไม่เคยอยากเป็นคนเก่งเลย พอเราไม่เก่งแล้วเราก็กลายเป็นว่าไม่สำคัญ
- ตัวอย่าง (6) โตขนาดนี้แล้วยังดูแลตัวเองไม่ได้เลย
- ตัวอย่าง (7) ขอโทษที่เคยเก่งจนคุณสามารถไปพูดกับคนอื่นได้อย่างภูมิใจ ขอโทษที่ตอนนี้เราพยายามไม่มากพอให้คุณภูมิใจในตัวเราได้อีกแล้ว
- ตัวอย่าง (8) ถ้าตายไปก็ไม่ต้องพยายามอะไร มันจริงนะ การมีชีวิตอยู่มันต้องพยายาม เราไม่อยากจะพยายาม พยายามไปก็ไร้ความหมาย ดีไม่พอ เก่งไม่พอ

ตัวอย่าง (5) – (8) ผู้ป่วยซึมเศร้าส่งต่อวัจนกรรมแสดงความรู้สึกท้อแท้ โดยไม่ปรากฏชุดกริยาบ่งชี้อย่างชัดเจน เงื่อนไขด้านเนื้อความของถ้อยคำทั้งหมดแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของการเป็นคนสำคัญ การเป็นคนเก่ง การเป็นคนน่าภาคภูมิใจ และการเป็นคนดี ในแต่ละข้อความบ่งชี้เงื่อนไขด้านเตรียมการค่อนข้างหลายประเด็น ตัวอย่าง (5) ผู้ป่วยซึมเศร้ายืนยันสมมติฐานเรื่องการเป็นคนสำคัญเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และตระหนักดีว่าความเก่งนั้น บางครั้งก็ช่วยสนับสนุนให้กลายเป็นคนสำคัญขึ้นมาได้ (แม้ว่าก่อนหน้านี้จะปฏิเสธการเป็นคนเก่ง) ตัวอย่าง (6) ผู้ป่วยซึมเศร้าอ้างถึงการเติบโตและความสามารถที่จะดูแลตัวเองได้เพื่อยืนยันสมมติฐานเรื่องการเป็นผู้ใหญ่ ช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตได้กลายเป็นเครื่องบ่งชี้ทักษะในการพึ่งพาตัวเอง คำว่า “ดูแล” ในความหมายนี้เอื้อให้ตีความหมายในระดับที่สองได้หลายมิติตั้งแต่เรื่องการเงิน ครอบครัวยุติธรรม และความรัก ซึ่งท้ายที่สุด ความสามารถที่จะดูแลตัวเองได้นั้นก็กลับมาเป็นตัวชี้วัดความเก่งหรือความน่าภาคภูมิใจสำหรับใครคนใดคนหนึ่งเสมอ ตัวอย่าง (7) เงื่อนไขด้านเตรียมการบ่งชี้ถึงความคาดหวังตามบรรทัดฐานทางสังคม ถึงแม้จะระบุชี้ชัดไม่ได้ว่าสรรพนาม “คุณ” อ้างอิงถึงใคร แต่ก็ยืนยันถึงความคาดหวังที่ไม่อาจทำให้ใครบางคน (หรือตัวเอง) ภาคภูมิใจได้อย่างเคย เช่นเดียวกับตัวอย่าง (8) ผู้ป่วยซึมเศร้ายืนยันสมมติฐานเรื่องการเป็นคนดี และคนเก่ง โดยที่ตัวของผู้ป่วยเองยังไม่ถึงคุณค่าชุดนั้น ฉะนั้นเงื่อนไขด้านความจริงใจจึงไม่ได้อยู่ที่การปฏิเสธ หรือการขอโทษตามรูปภาษา แต่สาระสำคัญอยู่ที่ตรงความรู้สึกเชิงลบที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลถูกแยกออกไปจากการเป็นคนดีและคนเก่ง ทั้ง ๆ ที่ผู้ส่งสารก็ตั้งใจจะพิสูจน์ตัวเอง

ประเด็นสำคัญคือสำนึกของการเป็นผู้หลุดออกจากบรรทัดฐานทางสังคมกำลังเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซึมเศร้าแสดง ความผิดหวังเหล่านั้นออกไปเพื่อที่ว่าผู้ใช้บัญญัติชีวิตเตอร์รายอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่ยืนยันคุณค่าแทนบรรทัดฐานชุดเดิม ในทัศนะของผู้ใช้งานคนอื่นคงพิจารณาแล้วว่าผู้ป่วยซึมเศร้าเป็นคนเก่งและเป็นคนดีมากพอแล้ว เพราะหากผู้ป่วยซึมเศร้า ตั้งใจจะไปให้ถึงคุณค่าตามบรรทัดฐานที่มีอยู่ก่อนจริง ผู้ป่วยน่าจะแสดงวัจนกรรมชี้แจงโดยเฉพาะการตั้งคำถามเพื่อ เปิดรับแนวทางในการแก้ปัญหา แต่เมื่อพิจารณาข้อความของผู้ส่งสาร กลับไม่พบวัจนกรรมถามหรือวัจนกรรมขอความเห็น อยู่เลย กล่าวก็คือผู้ป่วยซึมเศร้าไม่ได้ถามถึงวิธีที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ หรือวิธีที่จะทำให้คนในครอบครัวกลับมา ภาคภูมิใจ ขณะเดียวกัน ข้อความตอบกลับจากผู้ใช้บัญญัติอื่นก็ไม่ปรากฏข้อเสนอแนะถึงเป้าหมายเช่นนั้นเหมือนกัน นั่นเป็นไปได้ว่าตัวของผู้รับสารเองเข้าถึงเงื่อนไขด้านสาระสำคัญของวัจนกรรมแสดงความรู้สึกท้อแท้ในข้างต้น การตอบ กลับจึงเต็มไปด้วยวัจนกรรมให้กำลังใจและแนะนำให้เห็นคุณค่าของตัวเอง ดังตัวอย่าง

“เหตุการณ์คล้ายกันเลย โคตรแยอะ ความรู้สึกตอนนี้”

“คุณทำดีที่สุดแล้วล่ะ ความพยายามของคุณมีค่าเสมอค่ะ”

“เราก็กังในแบบฉบับของเรา หากทำจนสุดความสามารถแล้ว เราควรภูมิใจในตัวเองนะค่ะ”

“ใครจะว่าเราห่วยไม่เป็นไรค่ะ อย่าลืมหักำลังใจตัวเองนะ โอบกอดตัวเรา คน ๆ นี้จะอยู่กับเราตลอดไปนะ”

“มองข้อดีของตัวเองให้มาก ๆ นะครับ ให้กำลังใจตัวเองบ่อย ๆ นะครับ จงภูมิใจกับสิ่งที่ตัวเองได้ทำไปแล้ว เพราะยังงี้ก็มีแต่ตัวเราเท่านั้นที่เข้าใจ”

3. ผู้อ่อนไหวและเปราะบางทางอารมณ์

บ่อยครั้งที่ผู้ป่วยไม่ได้บ่งบอกถึงที่มาที่ไปหรือการกระทำก่อนหน้าภาวะซึมเศร้าอย่างชัดเจน ถ้อยคำที่สื่อสารออกมาถูกเสนอผ่านวัจนกรรมแสดงความรู้สึกเจ็บปวด แต่ความรู้สึกเจ็บปวดในกลุ่มนี้ยังเจ็บไปด้วยความสิ้นหวังและความปรารถนาที่จะไปถึงจุดจบของชีวิต แม้ว่ารูปภาษาหลายกรณีดูเหมือนจะกำลังตั้งคำถาม บอกเล่า หรือนำเสนอความประสงค์ที่จะกระทำการบางอย่าง แต่เงื่อนไขด้านความจริงใจไม่ได้ถูกยืนยัน หากพิจารณาเงื่อนไขด้านเนื้อหาความหลักฐานทางภาษาบ่งบอกถึงความรู้สึกเจ็บปวดที่สัมพันธ์กับกริยากริต (Causative verb) บางครั้งกริยากริตยังถูกแปลงให้เป็นหน่วยนามเพื่อสื่อถึงชุดเหตุการณ์ในอดีตด้วย ชุดกริยากริตที่กล่าวมานี้ล้วนมีเป้าหมายคือความเจ็บปวดทางกายและการพยายามฆ่าตัวตาย เช่น กรีดแขน กรีดคอ โดดน้ำตาย ขอพรให้หมดลมหายใจ การชกตัวเอง การทำร้ายตัวเอง เนื้อความหลักของถ้อยคำจึงถูกกำกับไว้ด้วยโครงสร้างทางความหมาย [ผู้ส่งสาร attempt ฆ่าตัวตาย] เงื่อนไขด้านเตรียมการนอกจากจะแสดงให้เห็นอารมณ์ที่ดิ่งลงต่ำแล้ว ยังยืนยันสมมติฐานเรื่องเหตุการณ์ก่อนหน้าที่เข้ามากระทบอารมณ์ความรู้สึก (แต่ไม่ชัดเจน) ดังนั้น เงื่อนไขด้านสาระสำคัญของวัจนกรรมจึงมุ่งหมายที่จะแสดงความรู้สึกเจ็บปวด บางครั้งความเจ็บปวดนี้เองที่กระตุ้นให้เกิดการทำร้ายร่างกายของตัวผู้ป่วยซึมเศร้า

สำนึกของการเป็นผู้อ่อนไหวและเปราะบางทางอารมณ์บ่งบอกนัยยะสำคัญว่าระดับอารมณ์ที่ดิ่งลงต่ำนั้นมีมากเพียงใด และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีใครสักคนมาประคับประคองจิตใจเมื่อประสบกับเหตุการณ์กระตุ้น แม้ว่าตัวผู้ป่วยเองจะไม่ได้ส่งสัญญาณขอความเห็นอกเห็นใจหรือขอความช่วยเหลืออย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้ใช้บัญชีทวีตเตอร์รายอื่นรับรู้ข้อตกลงพื้นฐานที่จะต้องคัดเลือกถ้อยคำเพื่อส่งสารกลับไปอย่างเหมาะสม น่าสังเกตว่าผู้ป่วยซึมเศร้าในกลุ่มนี้เลือกให้รายละเอียดวิธีทำร้ายร่างกาย หรือแสดงท่าทีว่าจะพยายามฆ่าตัวตาย แต่เมื่อพิจารณาความเคลื่อนไหวในทวีตเตอร์แล้ว ผู้ส่งสารดูเหมือนจะไม่ได้มุ่งหมายที่จะจบชีวิต ณ ตอนนั้น หรือตั้งใจจะทำร้ายตัวเองเสมอไป อาจเอื้อให้ตีความว่าการส่งต่อวัจนกรรมแสดงความรู้สึกเจ็บปวดแห่งหนึ่งช่วยสร้างสำนึกของความเป็นผู้อ่อนไหวและเปราะบางทางอารมณ์ และที่ต้องเป็นเช่นนั้นก็เพราะผู้ป่วยซึมเศร้าได้ดิ้นรนและเผชิญหน้ากับปัญหาที่ก่อนหน้านี้มาอย่างโดดเดี่ยว ผู้ป่วยซึมเศร้าจึงคาดหวังให้ผู้ใช้อื่นทวีตเตอร์รายอื่นซึมซับรับรู้ และสนทนาได้ตอบด้วยทัศนคติเชิงบวกแบบใดแบบหนึ่ง

ตัวอย่าง (9) อยากกรีดแขน กรีดคอ เหนื่อยแล้ว ไม่ไหวแล้วเว้ยแก

ตัวอย่าง (10) เดินไปโดดน้ำตายที่ทำน้ำเลยดีไหม

ตัวอย่าง (11) ฉันทขอพรให้หมดลมหายใจในเร็ววัน อย่าได้มีชีวิตที่ยืนยาวที่ต้องทนทุกข์ทรมานขอให้
ความทรงจำแย่ ๆ หายไป

ตัวอย่าง (12) ตื่นเข้ามาพร้อมกับมองกำแพงที่มีเลือดจากการชกของตัวเอง มองผ้าปูที่นอนที่เปื้อนเลือด
เพราะการทำร้ายตัวเอง กรีดไม่ลึกพอใช่ไหม เลยยังต้องตื่นมาแบบนี้ผ่านไปเป็นวันแผลยังไม่
แห้ง แต่ก็ไม่เจ็บไม่รู้สึกอะไรเลย

ตัวอย่าง (9) – (12) ผู้ป่วยซึมเศร้าไม่ได้บ่งบอกความรู้สึกเจ็บปวดออกมาผ่านรูปภาษาโดยตรง อาจกล่าวถึงความรู้สึกเหนื่อย (9) และทุกข์ทรมาน (11) อยู่บ้างตามตัวอย่าง แต่เจตนาสำคัญของวัจนกรรมข้างต้นกำลังแสดงความรู้สึกเจ็บปวด ซึ่งเจ็บไปด้วยความสิ้นหวังและความปรารถนาที่จะไปถึงจุดจบของชีวิต เงื่อนไขด้านเนื้อหาความบ่งบอกถึง

ความรู้สึกเจ็บปวดที่สัมพันธ์กับภรรยาหรือเหตุการณ์การิต ได้แก่ กรีดแขน กรีดคอ โดนน้ำตาย ขอพรให้หมดลมหายใจ การชกของตัวเอง การทำร้ายตัวเอง และกรีดไม้ลี้กพอ ขณะเดียวกัน เงื่อนไขด้านเตรียมการกำลังเกี่ยวโยงให้เห็นอารมณ์ที่ ดิ่งลงต่ำซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากปมปัญหาที่ก่อนหน้านี้ (แต่ระบุไม่ได้) หลักฐานทางภาษายืนยันว่าผู้ป่วยซึมเศร้าไม่ได้มี สมมติฐานถึงข้อเท็จจริงที่ผู้รับสารมีอยู่ และไม่ได้มีสมมติฐานเรื่องการให้คำตอบของผู้รับสาร (เงื่อนไขด้านเตรียมการของ วัจนกรรมบรรยายและวัจนกรรมถาม) เหตุนี้ทำให้เงื่อนไขด้านความจริงใจไม่ถูกยืนยัน นั่นก็หมายความว่าผู้ป่วยซึมเศร้า ไม่ได้ต้องการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง หรือต้องการคำตอบจากผู้รับสาร เงื่อนไขด้านสาระสำคัญจึงเป็น ความตั้งใจที่จะแสดงความรู้สึกเจ็บปวดอย่างรุนแรง

นอกเหนือจากการส่งต่อความรู้สึกเจ็บปวด เงื่อนไขด้านเนื้อความของวัจนกรรมยังสร้างสำนึกให้ตัวผู้ป่วยและ ผู้รับสารมองเห็นอารมณ์อ่อนไหวและเปราะบางของผู้มีภาวะซึมเศร้า ทุก ๆ การกระทำและความมุ่งหมายของผู้ป่วย ได้ยืนยันอย่างชัดเจนว่าระดับอารมณ์ที่ดิ่งลงต่ำนั้นค่อนข้างรุนแรง แม้ว่าผู้ป่วยจะไม่ได้บ่งบอกที่มาที่ไปของปมปัญหา ก่อนหน้านั้น แต่ผู้รับสารสามารถคาดเดาถึงปัจจัยเชิงลบเหล่านั้นได้ และสิ่งนี้กำลังทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นในทวิตเตอร์ นั่นก็คือการเข้ามาแสดงความเข้าใจ และเปิดเผยประสบการณ์ร่วมของผู้รับสาร (และส่งสารกลับไป) แม้ว่าผู้ป่วย ซึมเศร้าจะตรวจสอบไม่ได้ว่าประสบการณ์ร่วมเหล่านั้นจะเป็นจริงหรือเท็จ แต่ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวได้สร้างความสัมพันธ์ ชุดใหม่ขึ้นแล้ว โดยเกี่ยวโยงเหตุการณ์ก่อนหน้า (หนึ่งในเงื่อนไขด้านเตรียมการ) ทั้งจากตัวผู้ป่วยและผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์ รายอื่นให้เป็นไปในทิศทางที่คล้ายกัน ปฏิสัมพันธ์ตรงนี้เองที่น่าจะเข้ามาช่วยลดความรู้สึกท้อแท้และโดดเดี่ยวให้ผู้ป่วย ซึมเศร้า ปรากฏตามตัวอย่าง

“สู้ครับ เดี่ยวทุกอย่างก็ดีขึ้น”

“ทุกปัญหามีทางออกครับ”

“อย่าทำเลยคะ เดี่ยวร่างกายสวย ๆ ของคุณจะมีรอยเยอะน้ำ”

“อยู่เป็นเพื่อนคอยให้กำลังใจกันก่อนคะ”

“เราไม่รู้ว่าคุณเจออะไรบ้าง แต่ขอเป็นกำลังใจให้น้า”

4. ผู้รับมือกับภาวะซึมเศร้าในฐานะโรคประจำตัว

ผู้ป่วยซึมเศร้ามุ่งสุดท้ายตอบรับขั้นตอนรักษาของสถาบันทางการแพทย์ผ่านการส่งต่อวัจนกรรม 3 ชุด ได้แก่ วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมแสดงความรู้สึกคาดหวัง และวัจนกรรมสัญญา เนื้อความหลักของวัจนกรรมดังกล่าวต่างอ้างอิง ถึงอาการข้างเคียง การรักษา แพทย์ การปฏิบัติตามขั้นตอนการรักษา และการปรับเปลี่ยนตัวยา เนื้อความยืนยันสมมติฐาน เรื่องการบ่งชี้โรคทางสุขภาพจิต วัจนกรรมบรรยายมีเงื่อนไขด้านเนื้อความบ่งบอกถึงอาการข้างเคียงเมื่อผู้ป่วยไม่ได้ รับประทานยาตามคำสั่งแพทย์ เงื่อนไขด้านเตรียมการยืนยันสมมติฐานเรื่องโรคซึมเศร้า (ต้องรักษา) วัจนกรรมแสดง ความรู้สึกคาดหวังมีเงื่อนไขด้านเนื้อความบ่งบอกถึงการหายจากโรคซึมเศร้าในอนาคต เงื่อนไขด้านเตรียมการชุดแรกยืนยัน สมมติฐานชุดเดียวกับวัจนกรรมบรรยาย ส่วนชุดที่สอง ผู้ป่วยซึมเศร้าเชื่อว่าการปฏิบัติตามขั้นตอนทางการแพทย์จะช่วยให้ หายจากโรคซึมเศร้าได้ สำหรับเงื่อนไขด้านเตรียมการของวัจนกรรมสัญญา (สัญญากับตัวเอง) บ่งบอกว่าผู้ป่วยซึมเศร่ารับรู้ สมมติฐานเรื่องประโยชน์ที่อาจจะเกิดกับตัวผู้พูดเองในอนาคต ขณะเดียวกัน ก็มีสมมติฐานเรื่องการปฏิบัติตามขั้นตอน

ทางการแพทย์ ดังปรากฏในวัจนกรรมแสดงความรู้สึกคาดหวังด้วย นอกจากนี้ เงื่อนไขด้านเตรียมการของวัจนกรรมทั้งหมดยังโยงกลับถึงชุดความรู้ทางการแพทย์ว่าด้วยเรื่องโรคซึมเศร้าในสังคมไทยด้วยเช่นกัน วัจนกรรมทั้งสามชุดจึงร่วมกันทำหน้าที่บ่งชี้การรับเอาภาวะซึมเศร้าเป็นหนึ่งในโรคประจำตัว (จับต้องได้) และที่สำคัญคือทำหน้าที่ยืนยันว่าผู้ส่งสารเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าอย่างเป็นทางการ (แม้มิได้มีเอกสารทางการแพทย์) เนื้อความหลักของถ้อยคำถูกกำกับไว้ด้วยโครงสร้างทางความหมาย [ผู้ส่งสาร_{be under} การแพทย์]

สำนึกของการเป็นผู้รับมือกับภาวะซึมเศร้าในฐานะโรคประจำตัวช่วยยืนยันความรู้และวิธีรับมือให้ตัวผู้ป่วยเอง นอกจากนี้ ยังอาจสื่อให้ผู้ใช้ทวิตเตอร์บัญญัติอื่นพิจารณาถึงความพยายาม ซึ่งไม่ใช่แค่การพยายามสู้กับอาการหรือผลข้างเคียง แต่ยังกินความถึงการต่อสู้เพื่อให้มีชีวิตรอด สิ่งที่น่าสังเกตคือผู้ป่วยซึมเศร้ากลุ่มนี้มีแนวโน้มสนับสนุนการรักษาด้วยยาตามการแพทย์แผนปัจจุบัน และบ่งบอกความหมายอีกระดับว่าหากปฏิบัติตามขั้นตอนการรักษา อาการซึมเศร้าน่าจะทุเลาลง และมีความหวังที่จะกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ท้ายที่สุด การรับมือและต่อสู้กับโรคซึมเศร้านอกจากจะสนับสนุนการทำงานของสถาบันทางการแพทย์แล้ว ยังสร้างสำนึกร่วมระหว่างผู้ส่งสารและผู้ป่วยซึมเศร้าคนอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจว่าตนไม่ได้ต่อสู้กับโรคและใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว

ตัวอย่าง (13) เป็นการขาดยาที่ทรมานสุด ๆ ทำงาน 10 ชั่วโมง และนอนไม่หลับเลย หลับได้ไม่เกิน 30 นาที จะตายก่อนไหม

ตัวอย่าง (14) จะปีใหม่นี้แล้วนะ ผ่านมาหลายปีแล้วด้วย เมื่อไรกันเราจะได้เลิกกินยาด้านเศร้า มีชีวิตชีวาเหมือนเช่นคนทั่วไปที่ไม่ต้องฝืนในทุก ๆ วันเช่นที่ผ่านมา เราอยากเจอ เราอยากที่จะมีชีวิตรอดในอนาคตจัง

ตัวอย่าง (15) โดนปรับยาอีกแล้ว ฮีป ลู้อุดทน เลิกไม่ได้โรคมันเกิดขึ้นกับเราแล้ว ทำได้แค่อดทนและรักษา กันต่อไป ได้แต่หวังว่าเราจะได้ตัวตนของตัวเองกลับมาเร็ว ๆ

ตัวอย่าง (16) สัญญากับตัวเองว่าเดือนหน้าจะไปหาหมอ และพยายามจะไม่ขาดนัดอีก

ตัวอย่าง (13) – (16) นำเสนอให้เห็นการส่งต่อวัจนกรรมอยู่ 3 ชุด ได้แก่ วัจนกรรมบรรยาย (13) วัจนกรรมแสดงความรู้สึกคาดหวัง (14) – (15) และวัจนกรรมสัญญา (16) ในตัวอย่าง (1) วัจนกรรมบรรยายแสดงเนื้อความเกี่ยวกับอาการข้างเคียงหลังจากที่ขาดยารักษา โดยมีสมมติฐานเรื่องการใช้อารมณ์ภาวะซึมเศร้าเป็นหนึ่งในเงื่อนไขด้านเตรียมการ ขณะเดียวกัน ตัวบ่งชี้คำถาม (Interrogative marker) “ไหม” ในท้ายข้อความเป็นการถามที่ไม่ถูกยืนยันด้วยเงื่อนไขด้านความจริงใจ (ไม่มีเจตนาถาม) ถัดมาในตัวอย่าง (14) และ (15) ผู้ป่วยซึมเศร้าแสดงความรู้สึกคาดหวังโดยที่เนื้อความบ่งบอกถึงการหายจากโรคในอนาคต ขณะที่เงื่อนไขด้านเตรียมการชุดแรกยืนยันสมมติฐานเดียวกับตัวอย่าง (13) สำหรับเงื่อนไขด้านเตรียมการชุดที่สองบ่งบอกว่าผู้ป่วยซึมเศร้าเชื่อมั่นในผลลัพธ์จากขั้นตอนทางการแพทย์ การให้คำสัญญาในตัวอย่าง (16) ช่วยยืนยันสมมติฐานเรื่องประโยชน์ที่อาจจะเกิดกับตัวผู้พูดเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนทางการแพทย์ วัจนกรรมทั้งหมดได้กลับไปยืนยันชุดความรู้ทางการแพทย์ว่าด้วยเรื่องโรคซึมเศร้าในสังคมไทย ซึ่งกำลังบอกว่าภาวะซึมเศร้าสามารถจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม (เหมือนโรคอื่น ๆ)

อย่างไรก็ดี การออกมายอมรับและอธิบายถึงขั้นตอนการรักษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า แต่การแสดงวัจนกรรมดังกล่าวกำลังก่อรูปสำนึกของการเป็นผู้มีภาวะซึมเศร้าในฐานะโรคประจำตัว ผู้ส่งสารคาดหวังให้ผู้รับสารเห็นถึงความพยายามที่จะมีชีวิตรอด ขณะเดียวกัน ก็ได้สร้างสำนึกร่วมระหว่างผู้ส่งสารและผู้ป่วยซึมเศร้าคนอื่น ๆ เพื่อให้ใครก็ตามเข้าใจว่าไม่ได้ต่อสู้กับโรคเพียงลำพัง ที่สำคัญคือเงื่อนไขของความของวัจนกรรมยังทำหน้าที่ยืนยันการเป็นผู้ป่วยอย่างเป็นทางการด้วย และเมื่อเกิดสำนึกร่วม อาจเป็นไปได้ว่าในอนาคตผู้ป่วยซึมเศร้าจะใช้พื้นที่ทวิตเตอร์แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนอาจมองทวิตเตอร์เป็นอาณาบริเวณสำคัญในการสวมทับอัตลักษณ์บางชุดเพื่อทดแทนอัตลักษณ์ที่ขาดหายไปในโลกทางกายภาพ

สรุปและอภิปรายผล

ผู้ป่วยซึมเศร้าอาศัยฐานงานของทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ส่งสารถึงเรื่องราวของตัวเองไปยังกลุ่มผู้ใช้งานคนอื่น ๆ เจตนาในการสื่อสารมิได้เพียงเพื่อจะบรรยายเหตุการณ์ แสดงความรู้สึกเจ็บปวด ท้อแท้ หรือให้คำมั่นสัญญาเท่านั้น แต่การแสดงวัจนกรรมในแต่ละถ้อยคำยังถูกใช้เป็นเครื่องมือยืนยันสำนึกในระดับอัตบุคคลของผู้ส่งสารอยู่หลายมิติ ตั้งแต่การเป็นผู้แบกรับผลของการกระทำ การเป็นผู้หลุดออกจากบรรทัดฐานทางสังคม การเป็นผู้อ่อนไหวและเปราะบางทางอารมณ์ และการเป็นผู้รับมือกับภาวะซึมเศร้าในฐานะโรคประจำตัว ทั้งนี้ สภาวะก่อนซึมเศร้าหรือเหตุการณ์ที่มีอยู่ก่อนบ่งชี้ว่าภาวะซึมเศร้ามีมูลเหตุมาจากแรงกระทำภายนอก โดยที่ตัวผู้ป่วยวางตำแหน่งของตัวเองให้เป็นทั้งผู้ถูกกระทำและผู้ยินยอมให้ผู้อื่นกระทำด้วย นอกจากนี้แล้ว การถูกตัดสินว่าไม่มีคุณลักษณะหรือคุณค่าตามบรรทัดฐานในสังคมยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดภาวะซึมเศร้า ข้อค้นพบในเรื่องมูลเหตุของภาวะซึมเศร้ามักต่างไม่แตกต่างไปจากงานในอดีต (Song et al., 2011; Chensy, 2021)

ประเด็นสำคัญคือผู้ป่วยซึมเศร้าอาจมิได้ใช้พื้นที่ทวิตเตอร์เพียงเพื่อจะส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือให้เกิดขึ้นในโลกทางกายภาพ หรือเพียงเพื่อจะส่งเสียกับผู้ใช้งานทวิตเตอร์บัญชีอื่นแต่อย่างใด เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ในสังคมออนไลน์อนุญาตให้ผู้ป่วยซึมเศร้าสร้างตัวตนสมมติขึ้นมา ซึ่งตัวตนที่วาทนี้ก่อรูปสำนึกของการมีความหมาย (เป็นใครคนหนึ่ง) ต่อผู้ใช้งานคนอื่น ๆ จนอาจกลายเป็นพื้นที่ที่ช่วยสร้างสำนึกร่วมหรือการรวมกลุ่มของผู้ป่วยซึมเศร้าขึ้นมาในทวิตเตอร์ เป็นไปได้ว่าในโลกทางกายภาพอาจไม่เคยให้ความหมายหรือคุณค่าบางประการแก่ผู้ป่วยซึมเศร้าเช่นโลกเสมือน แม้ว่ากลุ่มผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์จะไม่เคยปฏิสัมพันธ์กันซึ่งหน้า แต่ความสำคัญอยู่ตรงที่ว่าสำนึกต่ออัตบุคคลในพื้นที่ออนไลน์ กลับมาสนับสนุนให้ผู้ป่วยซึมเศรารู้สึกมีความหมายอีกครั้ง และเป็นพื้นที่ทางเลือกที่ยังคงเปิดโอกาสให้กลุ่มคนนิรนามเข้ามาปฏิสัมพันธ์กัน (อาจพัฒนาต่อไปยังโลกทางกายภาพ) ซึ่งก็นับเป็นความสัมพันธ์ที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาจะพบพฤติกรรมแยกตัวหรือขาดการเชื่อมโยงทางสังคมของผู้ป่วยซึมเศร้า พบทั้งงานวิจัยต่างประเทศ (Kupferberg et al., 2016) และงานวิจัยไทย (Angkapanichkit et al., 2019; Maneenil, 2020; Suriyo, 2016) แต่ผลการศึกษานี้กลับพบว่าผู้ป่วยซึมเศร่ากำลังมองหาการเชื่อมโยงทางสังคมในอาณาบริเวณใหม่ โดยใช้เรื่องราวที่สัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า (ความรู้สึก ปัญหา เหตุการณ์ก่อนหน้า อาการป่วย) เข้ามาเป็นเครื่องมือในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์บัญชีอื่น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับหนึ่งในประเด็นสำคัญจากงานวิจัยของ Biester et al. (2022) ที่พบว่าผู้ใช้งานเว็บบอร์ด Reddit (กระดานสนทนา) พยายามยืนยันอัตลักษณ์ความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าเมื่อต้องสนทนาใน

ห้องสุขภาพจิต (Mental health subreddits) ผู้ใช้งานจำนวนมากเชื่อมโยงภาวะซึมเศร้าของผู้ใช้งานอื่นให้สอดคล้องกับประสบการณ์ส่วนตัว หากผู้ใช้งานคนใดคนหนึ่งต้องการคำแนะนำหรือประสบปัญหาบางอย่าง ผู้ใช้รายอื่นจะเข้ามาช่วยเหลือพร้อมแสดงความเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งหลายกรณีก่อนหน้า ผู้ใช้งานที่สวมทับความเป็นผู้ป่วยซึมเศร้าไม่เคยกล่าวถึงมาก่อน

ข้อสังเกตสำคัญซึ่งควรศึกษาต่อไปมีอยู่ 3 ประเด็น ประเด็นแรก ผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์กลุ่มหนึ่งพยายามบอกเล่าเรื่องราวที่ต้องรับมือกับภาวะซึมเศร้า ขณะเดียวกัน ก็แสดงทัศนคติให้กำลังใจและทัศนคติกลุ่มชั้นนำ ผู้ป่วยซึมเศร้าคนอื่น ๆ เป็นไปได้หรือไม่ว่าผู้ใช้งานกลุ่มนี้พยายามสร้างสำนึกร่วมบางอย่างโดยอาศัยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้ใช้งานกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นหนึ่งในผู้ป่วยซึมเศร้า แต่กำลังช่วยเหลือผู้ป่วยซึมเศร้าในโลกออนไลน์ ประเด็นถัดมา ผู้วิจัยพบถ้อยคำของผู้ป่วยซึมเศร้าหลายรายกำลังตั้งข้อสงสัยถึงกระบวนการรักษาทางการแพทย์โดยเฉพาะเรื่องยารักษาภาวะซึมเศร้าและทัศนคติเชิงลบของแพทย์ ส่วนประเด็นสุดท้าย มีผู้ใช้บัญชีทวิตเตอร์จำนวนหนึ่งแสดงถ้อยคำเชิญชวนให้ผู้ป่วยซึมเศร้าเข้ามาพูดคุยปรึกษาในฐานะเพื่อน คนดูแลพิเศษ หรือคู่ความสัมพันธ์ลึกซึ้ง ซึ่งก็มีทั้งที่คิดค่าใช้จ่ายและไม่ได้ระบุข้อมูล ช่องว่างการวิจัยเหล่านี้ควรมีการศึกษา และผู้วิจัยคาดว่าจะนำไปสู่แง่มุมการศึกษาในประเด็นเรื่องภาษา ตัวตน และโลกเสมือนจริงต่อไป

References

- Angkapanichkit, J., Rochanahastin, A., & Intasian, S. (2019) *Communication and depression: A survey of depression communication development methods for sustainable quality of life among Thai youth (การสื่อสาร และโรคซึมเศร้า: การสำรวจแนวทางพัฒนาการสื่อสารด้านโรคซึมเศร้าเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของเยาวชนไทย)*, Bangkok: Amarin Printing. (in Thai)
- Bernard, J. D., Baddeley, J. L., Rodriguez, B. F., & Burke, P. A. (2015) Depression, language, and affect: An examination of the influence of baseline depression and affect induction on language, *Journal of Language and Social Psychology*, vol. 35, no. 3, pp. 317-326. <https://doi.org/10.1177/0261927X15589>
- Bernard, J. E. R. (2018) Depression: A review of its definition, *MOJ Addiction Medicine & Therapy*, vol. 5, no. 1, pp. 6-7. <https://doi.org/10.15406/mojamt.2018.05.00082>
- Biester, L., Pennebaker, J., & Mihalcea, R. (2022) Emotional and cognitive changes surrounding online depression identity claims, *PLoS ONE*, vol. 17, no. 12, e0278179. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0278179>
- Butler, J. (1999) *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*, New York: Routledge, Chapman & Hall.

-
- Chensy, P. (2021) *Depression associated role commitment and coping strategies in female patients with depressive disorders in psychiatric outpatient Department King Chulalongkorn Memorial Hospital (ภาวะซึมเศร้า ความผูกพันต่อบทบาท และกลวิธีการเผชิญปัญหาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเพศหญิงที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก จิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์)*, Master's thesis, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Department of Mental Health. (2022) *Statistics of depression in Thailand 2022 (สถิติการเป็นโรคซึมเศร้าของประเทศไทย 2565)*, Available: <https://mhc13.dmh.go.th/> [1 October 2022] (in Thai)
- Jaeger, J., Lindblom, K. M., Parker-Guilbert, K., & Zoellner, L. A. (2014) Trauma narratives: It's what you say, not how you say it, *Psychological Trauma*, vol. 6, no. 5, pp. 473-481. <https://doi.org/10.1037/a0035239>
- Kawilanan, S. (2022) Communicative elements and linguistic strategies for commenting on depression pages: A discourse analysis and pragmatics approach (องค์ประกอบการสื่อสารและกลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นในเพจโรคซึมเศร้า: การศึกษาตามแนวบริจเจทวิเคราะห์และวัจนปฏิบัติศาสตร์), *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, vol. 10, no. 1, pp. 224-247. (in Thai)
- Kupferberg, A., Bicks, B., & Hasler, G. (2016) Social functioning in major depressive disorder, *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, vol. 69, no. 1, pp. 313-332. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2016.07.002>
- Maneenil, A. (2020) *Factors influencing depression among late adolescents (ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนปลาย)*, Master's thesis, Burapha University. (in Thai)
- Sathientharadol, P. (2020) A semantic network analysis of Thai utterances used by depression patients (การวิเคราะห์เครือข่ายทางความหมายของถ้อยคำภาษาไทยที่พบในผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า), *Journal of Humanities and Social Sciences, Burapha University*, vol. 28, no. 3, pp. 116-143. (in Thai)
- Searle, J. R. (1969) *Speech acts: An essay in the philosophy of language*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Smirnova, D., Cumming, P., Sloeva, E., Kuvshinova, N., Romanov, D., & Nosachev, G. (2018) Language patterns discriminate mild depression from normal sadness and euthymic state, *Frontiers in Psychiatry*, vol. 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2018.00105>
- Song, S. J., Ziegler, R., Arsenault, L., Fried, L. E. & Hacker, K. (2011) Asian student depression in American high schools: Differences in risk factors, *Journal of School Nursing*, vol. 27, no. 6, pp. 455-462.

Suriyo, T. (2016) *The effect of a group counseling program to enhance the social intelligence of adolescents at risk as depression (ผลกระทบของโปรแกรมให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมในวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงของภาวะซึมเศร้า)*, Master's thesis, Srinakharinwirot University. (in Thai)

Teeranon, P., Hantrakul, A., & Paicharoen, N. (2022) A review of studying a role of linguistic features in detecting depression in Thailand (ภาพรวมการศึกษาบทบาทของตัวบ่งชี้ทางภาษาในการประเมินภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย), *Journal of Humanities, Naresuan University*, vol. 19, no. 2, pp. 55-73. (in Thai)

Trifu, R., Nemes, B., & Cozman, C. (2017) Linguistic indicators of language in Major Depressive Disorder (MDD): An evidence based research, *Journal of Evidence-Based Psychotherapies*, vol. 17, no. 1, pp. 105-128. <https://doi.org/10.24193/jebp.2017.1.7>

การปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอกับการเรียกร้องสิทธิชุมชน: กรณีศึกษากันสบลาน ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ปาลินดา รัมมิงควงศ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Practices of Pga K'nyau Women and Advocating for Community Rights: A Case Study of Soblan Village, Samoeng Tai Sub-district, Samoeng District, Chiang Mai Province

Palinda Ramingwong

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

Corresponding author e-mail: palinda_ram@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

มีงานศึกษาเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอเป็นจำนวนมาก แต่มีงานไม่มากนักที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้หญิงปกากะญอในกระบวนการเคลื่อนไหว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานที่แสดงถึงความสำคัญของการได้รับสิทธิชุมชน (2) ศึกษาทุนประเภทต่าง ๆ ที่ผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานนำมาใช้เพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบสตรีนิยม ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานไม่ได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนการเรียกร้องสิทธิ ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติในระดับชีวิตประจำวันที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในบริเวณชุมชนเพื่อยังชีพ การทำไร่หมุนเวียน การทอผ้า และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับลูกหลาน รวมถึงมีการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะด้วยการเข้าร่วมการชุมนุมต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชนและการไปช่วยเจ้าหน้าที่รัฐทำแนวกันไฟ เมื่อใช้แนวคิดของปีแอร์ บูร์ดิเยอ มาวิเคราะห์พบว่า การปฏิบัติของพวกเขาสอดคล้องกับ (Habitus) ของความเป็นผู้หญิงปกากะญอ สนามหรือพื้นที่ที่พวกเขาต้องเข้าร่วมเพื่อช่วงชิงสิทธิชุมชน และทุนประเภทต่าง ๆ ที่พวกเขามี ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาการทำไร่หมุนเวียน ทุนทางสังคมในรูปแบบเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งภายในและภายนอกชุมชน และทุนทางสัญลักษณ์ในรูปแบบของการนำเสนอภาพลักษณ์การเป็นผู้ดูแลป่าของชาวปกากะญอ เพื่อให้สังคมเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นที่ชาวบ้านต้องมีสิทธิในการอยู่อาศัยและดูแลทรัพยากรในชุมชนด้วยตนเอง

คำสำคัญ: ผู้หญิงปกากะญอ, การปฏิบัติ, ทุน, สิทธิชุมชน, บ้านสบลาน

Abstract

Several studies have been carried out on Pga K'nyau Ethnic resource management claims. However, few have focused on the role of Pga K'nyau women in the process of movement. The objectives of this research were (1) to study the practices of Pga K'nyau women in Soplan village that showed the importance of obtaining community rights, and (2) to study the different types of capital used by Pga K'nyau women in Soplan village to claim community rights. This research used a feminism qualitative research approach to study by employing documentary research method, in-depth interviews, and focus group discussions with 10 informants. The study found that Pga K'nyau women in Soplan village did not form a group to drive their rights. Mostly, it involved a practice at the daily level concerning the use and preservation of natural resources within the community for subsistence, conducting rotational cultivation, weaving, and transferring knowledge to children, including practice in public areas by participating in various rallies to claim community rights and helping government officials build fire breaks. When employing Pierre Bourdieu's concept for analysis, it was found that their practices reflected the Habitus of Pga K'nyau femininity, field or arena, where they must join to compete for community rights and the different types of capital they possess including cultural capital in the form of a way of life and rotational cultivation wisdom. Thus, social capital in the form of a network of social relationships, both within and outside the community, along with symbolic capital in the form of presenting the image of the forest steward of the Pga K'nyau people to society, help make society understand and realize the need for villagers to have the right to live and take care of the resources in the community by themselves.

Keywords: Pga K'nyau women, Practices, Capitals, Community right, Sob Lan Village

บทนำ

ชุมชนบ้านสะเมิงใต้ ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยบ้านสบลาน บ้านแม่ลานคำ บ้านห้วยเหี้ยะ บ้านห้วยหญ้าไทร บ้านใหม่ บ้านอุโก้น บ้านป่าคานอก และบ้านป่าคาโน ทั้ง 8 หย่อมบ้าน เป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอหรือกะเหรี่ยง มีประชากร 1,201 คน 293 หลังคาเรือน ชุมชนแห่งนี้มีอายุกว่า 150 ปี ทั้ง 8 ชุมชนได้ร่วมกันดูแลรักษาพื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน รวมทั้งพื้นที่จิตวิญญาณทั้งสิ้น 70,627 ไร่ โดยรัฐได้ประกาศว่าพื้นที่บริเวณนี้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2516 ทั้งที่ชาวบ้านอยู่ในพื้นที่นี้มาก่อน ชุมชนบ้านสะเมิงใต้ในอดีตดำรงชีพด้วยการทำไร่หมุนเวียนและนาข้าว ไร่หมุนเวียนเป็นวิถีเกษตรหลักของคนในชุมชน ไร่หมุนเวียนเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารที่สำคัญของคนในชุมชนตลอดทั้งปี หลังฤดูเก็บเกี่ยวในพื้นที่ไร่หมุนเวียน ชุมชนจะพักหน้าดินไว้ประมาณ 7-10 ปี เพื่อให้ธาตุอาหารในดินฟื้นตัวคืนความอุดมสมบูรณ์สู่ผืนดินดั้งเดิม แต่ปัจจุบันเริ่มมีการลดรอบไร่หมุนเวียนลงเพราะนโยบายป่าไม้ของรัฐที่ไม่เข้าใจวิถีการทำไร่หมุนเวียน โดยรัฐมีฐานคิดว่าไร่เหล่านี้คือป่า ดังนั้น เมื่อชาวปกากะญอแผ้วถางพื้นที่ไร่เหล่านี้เพื่อปลูกข้าวไร่ รัฐจึงคิดว่าเป็นการทำลายป่า (Center for Ethnic Studies and Development, 2019)

ในปี พ.ศ. 2557 ที่มีการรัฐประหารและตั้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือรัฐบาล คสช. ซึ่งได้จัดทำแผนแม่บทป่าไม้ และมีนโยบายการทวงคืนผืนป่าเกิดขึ้น ทำให้ตัวเลขการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ อัตราร้อยละ 40 กลับมาอีกครั้ง มีการจัดเจ้าหน้าที่ป่าไม้ลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อขับไล่ชาวบ้านออกจากป่า ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2565 มีคดีความที่เกี่ยวข้องกับการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่ของกรมป่าไม้และกรมอุทยานฯ รวมกันอย่างน้อย 34,692 คดี (People Movement Thailand; P-Move, 2022) ในปี พ.ศ. 2559 ชาวบ้านในตำบลสะเมิงได้ร่วมกับกลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ เครือข่ายภาคประชาชนองค์กรพัฒนาเอกชนและสถาบันการศึกษา ในนามของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-Move) เคลื่อนขบวนเดินก้าวแลกเพื่อหยุดนโยบายทวงคืนผืนป่า และในปี พ.ศ. 2562 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งหากพิจารณาแบบผิวเผินจะพบว่า พ.ร.บ. ฉบับนี้ เปิดพื้นที่ให้ชาวบ้านได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ แต่การใช้ประโยชน์นี้ขึ้นกับการสำรวจของกรมอุทยานฯ เช่น การเข้าไปหาของป่าหรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในโครงการอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ารวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งความไม่ชัดเจนของแนวทางในการสำรวจของเจ้าหน้าที่ ประกอบกับการเพิ่มโทษหากมีผู้ฝ่าฝืนข้อกฎหมายยังคงเป็นคำถามที่ชาวบ้านกังวลใจ (Northern Peasant Federation, 2019)

จากปัญหาข้อพิพาทเรื่องสิทธิที่ทำกินและที่อยู่อาศัยในพื้นที่ดั้งเดิม และยังคงเผชิญกับความไม่แน่นอนในชีวิต อันเป็นผลมาจากนโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาครัฐ ส่งผลให้ชาวบ้านของหมู่บ้านสบลาน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีการประกาศเป็นเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษแบบขยายผล ในปี พ.ศ. 2559 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เนื่องจากบ้านสบลานเป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม ทั้งด้านการทำไร่หมุนเวียน การดำรงรักษาความเชื่อ ภูมิปัญญาต่าง ๆ จากบรรพบุรุษ ได้ออกมาดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องแหล่งที่อยู่อาศัยและที่ทำกินด้วยการพยายามนำเสนอปัญหาความวิตกกังวล ความเดือดร้อนจากนโยบายของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และพยายามสร้างตัวตนในแง่ของการเป็นผู้ดูแลรักษาป่าและผู้มีความสามารถในการอยู่ร่วมกับป่าด้วย ซึ่งภาพการเคลื่อนไหวของชาวบ้านสบลานที่ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่สาธาณณะนั้น มักมีการดำเนินการผ่านตัวแทนของชุมชนเพศชาย แต่ในความเป็นจริงแล้วปฏิบัติการต่อสู้เรียกร้องสิทธิชุมชนของชาวบ้านนั้นมีหลายระดับและหลายรูปแบบ การนำเสนอองค์ความรู้ของชาวปกากะญอในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตามวิถีแห่งความยั่งยืนสามารถจัดอยู่ในรูปแบบหนึ่งของการเคลื่อนไหวของพวกเขา ซึ่งทั้งหญิงและชายปกากะญอต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนร่วมกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าที่ผ่านมามบทบาทของผู้หญิงปกากะญอในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของชุมชนแทบไม่ได้ถูกนำเสนอในพื้นที่สาธาณณะอย่างชัดเจนมากเท่าผู้ชาย แต่ในระดับชุมชนนั้น บทบาทของผู้หญิงในหมู่บ้านสบลานได้รับการยอมรับจากผู้นำชุมชนดังที่ได้มีการยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูดในเวทีเสวนาในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งว่า ผู้หญิงในชุมชนมีส่วนร่วมสำคัญทั้งในการดำรงรักษาวิถีการทำไร่หมุนเวียนของคนปกากะญอจนสามารถประกาศเป็นเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ และมีบทบาทในการสนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของชุมชน ดังนั้น ถ้าหากว่าสิทธิชุมชนเป็นเรื่องของทุกคนในชุมชน การนำเสนอประสบการณ์ของผู้หญิงหรือให้คุณค่ากับชาวบ้านผู้หญิงซึ่งเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อดำรงรักษาวิถีชีวิตและร่วมในการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้ได้มาซึ่งสิทธิชุมชนนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาการปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานที่แสดงถึงการเรียกร้องสิทธิชุมชน ด้วยการใช่วิธีการวิจัยแบบสตรีนิยม (Feminism Research

Method) เพื่อนำเสนอเรื่องเล่า ประสบการณ์ ความคิดเห็นของผู้หญิงปกากะญอจากชุมชนแห่งนี้ เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งที่น่าไปสู่การขยายความเข้าใจและการยอมรับที่มากขึ้นของสาธารณชนเกี่ยวกับความจำเป็นที่ชุมชนปกากะญอควรจะต้องได้รับสิทธิในการดูแลและจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเองผ่านเสียงของผู้หญิง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติ (Practices) ของผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานที่แสดงถึงความสำคัญของการได้รับสิทธิชุมชน
2. เพื่อศึกษาทุนประเภทต่าง ๆ ที่ผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานนำมาใช้ในการเรียกร้องสิทธิชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบสตรีนิยม (Feminism Research Method) ที่พยายามทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้หญิง (Women's Experience) และมองว่าประสบการณ์ของผู้หญิงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ วัฒนธรรมที่มีการลดคุณค่าและทำให้เสียงของผู้หญิงไม่ถูกได้ยินนั้นจะส่งผลให้เราทำความเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัวได้เพียงบางส่วนเท่านั้น และยังเป็นโลกที่มีลักษณะบิดเบือนอีกด้วย (Harding, 1987) ในการทำวิจัยแบบสตรีนิยม คือการมุ่งสร้างความรู้เกี่ยวกับผู้หญิงที่มีจากผู้รู้ที่เป็นผู้หญิง เพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญคือการปลดปล่อยผู้หญิงจากการกดขี่และความไม่เท่าเทียมที่เกิดจากระบบปิตาธิปไตย (Tavisith, 2006) โดยผู้วิจัยตระหนักดีว่าเรื่องเล่าของผู้ให้ข้อมูลทุกคนนั้นคือสิ่งที่พวกเขาได้รับการปลูกฝังเรียนรู้ ถูกสอนมาตลอดชีวิต และพวกเขาสามารถนำมาใช้ในรูปแบบของการปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอในระดับชีวิตประจำวันและในสนาม (Field) ของการต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยที่จะต้องตีความหมายของการปฏิบัติต่าง ๆ และนำเสนอให้อยู่ในรูปของเสียงของผู้หญิงที่ต้องการเรียกร้องสิทธิชุมชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บ้านสบลานมีประชากรทั้งสิ้น 108 คน เป็นเพศหญิง 43 คน เพศชาย 65 คน 28 หลังคาเรือน งานวิจัยนี้มีวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากผู้หญิงในหมู่บ้านสบลานจำนวน 10 คน โดยเลือกจากเกณฑ์คือทุกคนต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ โดยกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ ได้แก่ ภรรยาของผู้นำชุมชน แม่ครูภูมิปัญญา ผู้อาวุโส ตัวแทนชาวบ้านหญิง และเยาวชนหญิงในหมู่บ้าน ผู้วิจัยมีการปกปิดตัวตนของผู้ให้ข้อมูลด้วยการใช้รหัสประจำตัวแทนการระบุชื่อจริงของพวกเธอ กลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงวัย คือ กลุ่มสตรีวัยรุ่น กลุ่มวัยกลางคน และกลุ่มวัยชรา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรหัสประจำตัวของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเพื่อมิให้กลุ่มตัวอย่างต้องเปิดเผยตัวตน โดยมีรหัส ดังนี้

P01 – สตรีวัย 33 ปี สถานภาพ สมรส อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ที่นี้มาแล้ว 13 ปี

P02 – สตรีวัย 64 ปี สถานภาพ สมรส อาชีพแม่บ้าน อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด

P03 – สตรีวัย 62 ปี สถานภาพ สมรส อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ที่นี้มาแล้ว 35 ปี

P04 – สตรีวัย 68 ปี สถานภาพ สมรส อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด

- P05 – สตรีวัย 15 ปี สถานภาพ โสด อาชีพนักเรียน อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด
- P06 – สตรีวัย 15 ปี สถานภาพ โสด อาชีพนักเรียน อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด
- P07 – สตรีวัย 40 ปี สถานภาพ สมรส อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ที่นี้มาแล้ว 30 ปี
- P08 – สตรีวัย 58 ปี สถานภาพ หม้าย (สามีเสียชีวิต) อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด
- P09 – สตรีวัย 16 ปี สถานภาพ โสด อาชีพนักเรียน อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด
- P10 – สตรีวัย 68 ปี สถานภาพ หม้าย (สามีเสียชีวิต) อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยเป็นวิธีการในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือ คือ แบบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ที่สามารถเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนคำถามได้ตามสถานการณ์และบริบท และแบบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินคุณภาพและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์วิจัยของคำถามในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีจัดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยมีผู้ช่วยในการเป็นล่ามแปลภาษาไทยเป็นปกากะญอ และปกากะญอเป็นไทย สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่อาจจะไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดีนัก ซึ่งส่วนใหญ่คือกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกคำสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยด้วยตนเอง โดยประเด็นในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือ ทุนประเภทต่าง ๆ ที่พวกเขานำมาใช้ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของผู้หญิงปกากะญอผ่านวิธีการดำเนินชีวิตและองค์ความรู้ของผู้หญิงปกากะญอในด้านต่าง ๆ รวมถึงการแบ่งบทบาทตามเพศสภาพ (Gender Division of Labour) และนำมาวิเคราะห์พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น เพื่อนำข้อมูลมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

3) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อดำเนินการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มุมมองเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ความรู้สึกของผู้หญิงปกากะญอเกี่ยวกับกรณีความขัดแย้งต่อภาครัฐ และบทบาทของพวกเธอที่แสดงถึงการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชน และนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยมาเรียบเรียง วิเคราะห์ตามประเด็นเพื่อนำข้อมูลมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา โดยมีผู้ช่วยเป็นล่ามแปลภาษาไทยเป็นปกากะญอและปกากะญอเป็นไทย และผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนา (Descriptive Research) มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้วยข้อมูล (Data Triangulate) ด้วยการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากบุคคลที่แตกต่างกัน ในเวลาที่ต่างกัน ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล ได้แก่ แนวคำถามซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนามได้เพียงพอต่อการศึกษาตามวัตถุประสงค์แล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยนำมาจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบตามเค้าโครงเรื่องแล้วสรุปออกมา เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป หลังจากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์โดยการสัมภาษณ์ซ้ำในบางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด โดยนำกรอบแนวคิดเรื่องผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อม แนวคิดเรื่องการปฏิบัติและทุนของบุรุษิเยอ และแนวคิดเรื่องสิทธิชุมชนมาใช้ในการวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยมี 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอที่แสดงถึงความสำคัญของสิทธิชุมชน และ (2) ทุนประเภทต่าง ๆ ที่ผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลานนำมาใช้ในการเรียกร้องสิทธิชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอที่แสดงถึงความสำคัญของสิทธิชุมชน

การปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอบ้านสบลาน ส่วนใหญ่เป็นปฏิบัติการเคลื่อนไหวในระดับชีวิตประจำวัน (Everyday Life's Practices) โดยเป็นการปฏิบัติในพื้นที่ส่วนตัว ได้แก่ ในครัวเรือนและภายในชุมชน ในรูปแบบของการทำกิจกรรมประจำวันที่มีความเกี่ยวพันกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติรอบชุมชน และการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะ คือเวลาที่มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกชุมชน ซึ่งการปฏิบัติในชีวิตประจำวันสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ที่มีต่อชีวิตของพวกเขาและครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการหาฟืนมาประกอบอาหาร การหาวัตถุดิบมาทำอาหารจากในป่า การหาปลาเล็กปลาน้อยจากในห้วย เป็นต้น โดยผู้หญิงปกากะญอในแต่ละช่วงวัยจะมีกิจกรรมประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการดูแลปากท้องของสมาชิกในครอบครัวและสัตว์เลี้ยงที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นเด็กสาวก็ต้องช่วยแม่หุงหาอาหาร ถ้าเป็นวัยผู้ใหญ่ก็จะรับผิดชอบทั้งการหาฟืนมาใช้สำหรับทำกับข้าว รวมถึงไปหาวัตถุดิบสำหรับทำอาหารจากในป่าหรือในห้วย ตักน้ำ รวมถึงรับผิดชอบการทำงานในไร่นาด้วย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าทั้งสิ้น

“ตื่นมาตอนเช้าก็ทำอาหารให้ลูก วัตถุดิบก็หามาจากในป่า อย่างหน่อไม้ เห็ด หรือผัก ฟืน เราก็ได้จากในป่า ส่วนกลางวันเราก็ไปตักน้ำจากบ่อ ทำงานบ้าน ซักผ้า ตากผ้า เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู หาฟืน หาปลาในห้วยแม่ลานเงิน ตอนเย็นเราก็ทำกับข้าวให้ลูก ให้หมู แล้วก็ต้มข้าวให้หมู”

(P01, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“แม่จะตื่นนอนแต่เช้า ตื่นมากก็หุงข้าว ให้อาหารหมู ไก่ ใช้ผักที่หามาจากในป่า ไปหาพื้น ทำกับข้าว แล้วก็ไปทำไร่ ไม่ก็ไปเลี้ยงควาย แม่มีอยู่ 10 กว่าตัวนี่แหละ ไปเลี้ยงในป่า กลับมาตอนเย็นก็ทำกับข้าว แล้วก็ไปตักน้ำบ่อ”

(P02, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“หนูตื่นมาตอนเช้าก็จะทำงานบ้าน กวาดบ้าน ทำอาหาร แล้วก็ไปโรงเรียน ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ก็จะไปช่วย พ่อแม่ทำงานในไร่ ถอนหญ้า ดายหญ้า เก็บผลผลิตอะไรแบบนี้ค่ะ”

(P05, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

นอกจากการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อดำรงชีพแล้ว พวกเธอยังมีการทำกิจกรรมที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของผู้หญิงปกากะญอ เช่น การทอผ้า ซึ่งทอจากฝ้ายที่ย้อมจากสีธรรมชาติ โดยวัตถุดิบที่นำมาย้อมสีฝ้ายนั้นก็ได้อาจมาจากป่ารอบหมู่บ้านเช่นกัน

“แต่ละวันแม่ก็จะหุงข้าว ทำกับข้าว ให้อาหารสัตว์เลี้ยง แล้วก็ทอผ้า ไปหาเปลือกไม้ หาสีย้อมผ้าจากในป่า อย่างเคาะ (รากยอ) มะริดไม้ ใบไม้อะไรแบบนี้ ตอนนี้ไปทำไร่ไม่ไหวแล้ว แก่แล้ว (หัวเราะ)”

(P10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 สิงหาคม 2565)

กิจวัตรประจำวันต่าง ๆ เหล่านี้ของพวกเธอ แสดงถึงการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของผู้หญิงปกากะญอที่จะต้องรับผิดชอบเรื่องของปากท้องของคนในครอบครัวจากการถ่ายทอดของแม่ เพราะเมื่อเด็กผู้หญิงปกากะญอโตพอรู้ความ ก็จะต้องมีหน้าที่ช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น การหุงหาอาหาร การเก็บพืช การไปหาอาหารในป่า การให้อาหารสัตว์ที่เลี้ยงไว้ การช่วยงานในไร่ และเรียนรู้ความเชื่อในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้ที่แสดงถึงความเคารพต่อสิ่งที่ไม่เห็นที่ชาวบ้านเชื่อว่าปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้อยู่ เป็นการสะท้อนภูมิปัญญาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“แม่สอนลูก ๆ ตั้งแต่เด็ก ๆ เวลาพาไปป่าก็จะสอนเขาว่าต้องดูแลป่าอย่างไรบ้าง สอนวิธีการใช้ประโยชน์จากป่า วิธีการตัดไม้อะไรแบบนี้ให้เขา พื้นที่ไหนตัดได้ตัดไม่ได้ หรือตอนพาไปไร่ก็จะสอนเขาว่าต้องทำอะไรบ้าง”

(P03, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“หนูเรียนรู้เรื่องการใช้ประโยชน์จากป่าจากพ่อแม่ปู่ย่าค่ะ แล้วก็ไปเข้าร่วมเวลาที่หมู่บ้านมีพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น เลี้ยงผีฝ่าย ผีน้ำ แล้วแม่ก็เล่าเรื่องป่าสะเดาของหมู่บ้านให้ฟังด้วยค่ะ”

(P06, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

ผู้หญิงกลุ่มนี้ได้เรียนรู้และยอมรับแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่แสดงถึงการเคารพและความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านี้ให้คงอยู่เพื่อคนรุ่นต่อไป รวมถึงมีการถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวให้กับคนรุ่นต่อไปและคนภายนอกชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้ พวกเธอยังมีส่วนสำคัญในการทำเกษตรแบบไร้หมุนเวียนซึ่งถือเป็นวิถีการดำรงชีวิตของชาวปกากะญอ และมีส่วนร่วมในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับ

การทำไร่หมุนเวียนซึ่งเป็นแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่สูงได้อย่างลงตัว การทำไร่หมุนเวียนนั้นถือเป็นการปฏิบัติเพื่อการยังชีพหลักของชาวบ้าน ไร่หมุนเวียนเป็นแหล่งที่มาของอาหารที่ชาวบ้านรับประทานในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นข้าวและพืชผักต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้หญิงปกากะญอต่างมีหน้าที่ในการทำไร่หมุนเวียนไม่ต่างจากผู้ชาย เพราะพวกเขามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่วัยเด็กโดยพ่อแม่จะพาออกไปทำงานในไร่ด้วย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำไร่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำไร่ ความเชื่อต่าง ๆ และขั้นตอนวิธีการทำไร่ พวกเขาต่างทราบดีว่าไร่หมุนเวียนคือแหล่งอาหารของครอบครัวและชุมชนที่ไม่ต้องใช้เงินไปซื้อหา ซึ่งหากชาวบ้านไม่สามารถทำไร่หมุนเวียนได้ก็จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา เพราะการทำไร่หมุนเวียนนอกจากเป็นการสร้างแหล่งอาหารให้กับชาวบ้านแล้ว ยังเป็นการรักษาจิตวิญญาณของชาวปกากะญออีกด้วย ดังนั้น การทำไร่หมุนเวียนจึงเปรียบเสมือนเป็นปฏิบัติการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ของชาวปกากะญอเอาไว้ และยังเป็นการผลิตเพื่อยังชีพของพวกเขาอีกด้วย เหมือนดังที่ P08 ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าไม่ได้ทำไร่หมุนเวียน ความเชื่ออะไรต่าง ๆ ก็จะหายไป แล้วเราจะเหลืออะไร”

“แม่อีกจะถอนหญ้า เมาไร่ เวลาเผาก็จะต้องเอาพริกกับเกลือไปไหว้ ไม่ให้เพลามาเข้าป่า แล้วก็ทำรั้วกันเขต ซึ่งก็ต้องเลือกพื้นที่ ๆ จะทำไร่ด้วย เราจะไม่เลือกที่ ๆ มันอยู่ตรงกลางระหว่างไร่ของคนอื่นเพราะเชื่อว่าจะไม่ดี แล้วก็หยอดข้าว ใส่เมล็ดพันธุ์พืช พวกแตงกวา พักทอง ผักกาด ถั่ว พริก หรือหัวหอม เอาไว้กินในครอบครัว”

(P02, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“เวลาไปช่วยพ่อแม่ทำไร่ หนูก็จะช่วยถางไร่ เลี้ยงผีไร่ แล้วก็ช่วยเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตค่ะ”

(P05, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

เมื่อมีการออกกฎหมายจากทางราชการให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ ผู้หญิงกลุ่มนี้รวมถึงชาวบ้านคนอื่น ๆ มีการแสดงออกถึงการไม่ยอมรับวิธีการของทางภาครัฐที่ต้องการกีดกันไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าด้วยอ้างว่าเป็นความต้องการอนุรักษ์ผืนป่าให้เป็นสมบัติของประเทศชาติ โดยไม่ได้มองว่าในความเป็นจริงแล้วคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่กับป่ามาเป็นเวลานานและช่วยปกป้องดูแลผืนป่าเป็นอย่างดี เพราะป่าเปรียบเสมือนเป็นชีวิตของพวกเขา ทำให้เกิดการปฏิบัติในรูปแบบของการต่อต้านหรือท้าทายอำนาจรัฐที่แสดงออกในพื้นที่สาธารณะ เช่น การเดินขบวนประท้วง หรือการถ่ายทอดเรื่องราวการเป็นผู้ดูแลป่าของพวกเขาให้คนภายนอกได้รับรู้รับทราบ

“แม่เคยไปเข้าร่วมประท้วงที่ศาลากลาง 1 ครั้ง ที่ไปร่วมเพราะมีข่าวว่าจะโดนอพยพออกจากป่า ไปก็ไม่ได้ทำอะไรหรอก ไปยืน ๆ ร่วมกับเค้า ไปฟังเค้าพูด แล้วก็ไปประชุมร่วมกับเครือข่ายลุ่มน้ำขานตอนที่มีข่าวจะประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ”

(P02, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“เคยไปร่วมชุมนุมกับชาวบ้านที่ศาลากลาง ตอนนั้นไม่กลัวเลยนะ ไปยืนให้กำลังใจ ช่วยปรบมือ ที่ไปเพราะมีคนขอให้ไปร่วมมาก ๆ เพื่อให้วิถีชีวิตยังคงอยู่”

(P04, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“หนูเคยไปร่วมชุมนุมเหมือนกันค่ะ ไปกับพะตี่ ตอนนั้นไปประท้วง เดินจากดอยสุเทพไปศาลากลาง แล้วก็ไป
จัดแสดงผลงานทอผ้ากะเหรี่ยงที่กรุงเทพฯ ค่ะ”

(P05, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

“แม่ไปเข้าร่วมประชุม ไปสัมมนา ได้พูดเรื่องสิทธิของตัวเอง เพราะถ้าไม่ได้อยู่ที่นี้ก็จะไม่มีจิตวิญญาณเหลืออยู่
ไปเคลื่อนไหวคัดค้านการสร้างเขื่อนแม่ชาน ไปยื่นหนังสือให้ทางการ แล้วก็ไปดูงานต่างจังหวัดกับเครือข่ายลุ่มน้ำชานด้วย”

(P10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 สิงหาคม 2565)

นอกจากการไปร่วมชุมนุมในปริมาณพลสาธารณะของผู้หญิงปกากะญอกลุ่มนี้แล้ว พวกเธอยังมีส่วนร่วมใน
การแสดงออกให้หน่วยงานภาครัฐรับทราบถึงปัญหาและชาวบ้านคนอื่น ๆ มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ดูแลรักษาป่า
ในรูปแบบของการทำแนวกันไฟบริเวณรอบป่าที่มีความยาวรวมกันกว่าร้อยกิโลเมตร โดยการทำแนวกันไฟเป็นงาน
ที่ชาวบ้านเกือบทุกคนร่วมมือร่วมใจไปช่วยกันทำเพื่อปกป้องผืนป่าที่เปรียบเสมือนบ้านของพวกเขา ซึ่งหากไม่มีชาวบ้าน
ช่วยทำแนวกันไฟแบบนี้ก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดไฟป่าลุกลาม ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า รวมถึง
เกิดปัญหาหมอกพิษทางอากาศที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อคนในเมืองเป็นอย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้หญิงปกากะญอ
บ้านสบลานนั้นมีการปฏิบัติในระดับชีวิตประจำวันเป็นกิจวัตรที่ทำเป็นประจำเพื่อดูแลคนในครอบครัวด้วยการใช้สอย
ทรัพยากรธรรมชาติภายในบริเวณชุมชนเพื่อยังชีพเป็นหลัก เป็นการเก็บ หา ใช้ ที่คำนึงถึงความยั่งยืนตามคำสอนที่ได้รับ
การถ่ายทอดจากผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน และมีการแสดงความเคารพต่อธรรมชาติผ่านการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในส่วน
ของการทำเกษตรแบบไร่หมุนเวียนนั้นก็เป็นการทำเพื่อยังชีพ โดยมีขั้นตอนของการทำไร่ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า
เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งพวกเธอก็ได้ถ่ายทอดส่งต่อความรู้ให้กับรุ่นลูกเพื่อรักษา
ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอไว้ และยังส่งต่อองค์ความรู้ที่สั่งสมภายนอก รวมถึงมีการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะ
ด้วยการเข้าร่วมการประชุม และการชุมนุมเพื่อแสดงพลังของชาวบ้านให้หน่วยงานรัฐได้รับทราบ

ทั้งนี้ การปฏิบัติทั้งในระดับชีวิตประจำวันและการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะของผู้ให้ข้อมูลนั้น แม้คนภายนอกอาจจะ
มองว่าเป็นประเด็นไม่สำคัญหรือเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่สำหรับภายในชุมชนหรือแม้กระทั่งตัวผู้หญิงเองนั้นมองว่าสิ่งที่
พวกเธอทำก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยต่อยอดถึงความจำเป็นที่ชาวบ้านควรจะต้องมีสิทธิในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ
เพราะสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ไม่มีทั้งเสียงและอำนาจที่จะไปต่อสู้กับรัฐหรือมายาคติของคนส่วนใหญ่ สิ่ง
ที่พวกเขาจะนำมาเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เรียกร้องสิทธิได้ก็คือ การปฏิบัติที่แสดงถึงความเคารพธรรมชาติ และการดูแล
ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ เพื่อให้ผู้มีอำนาจได้มองเห็นและยอมรับความรู้เหล่านั้นนอกเหนือไปจากวาทกรรมที่ว่า
คนไม่ควรอยู่ในป่าเพราะจะทำลายป่า ซึ่งผู้หญิงปกากะญอล้วนมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นเพื่อนำมาใช้ใน
กระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชน ไม่เฉพาะแต่ในชุมชนนี้แต่ในหลาย ๆ ชุมชนที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน

2. ทูนประเภทต่าง ๆ ที่ผู้หญิงปกากะญอนำมาใช้เพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชน

ตามแนวคิดของบูร์ดิเยอ (Bourdieu, 1986) นั้น ทูนที่มนุษย์ครอบครองอยู่มีหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นทูนทาง
เศรษฐกิจ ทูนทางวัฒนธรรม ทูนทางสังคม และทูนทางสัญลักษณ์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน มีการนำทูนประเภทต่าง ๆ

มาใช้ในการเรียกร้องสิทธิ รวมไปถึงการปกป้องสิทธิชุมชน เริ่มจากทุนทางเศรษฐกิจ หรือ Economic capital ซึ่งหมายถึง การครอบครองในทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของผู้กระทำในสังคม ซึ่งหากจะว่าไปแล้วชาวบ้านมี ทุนประเภทนี้น้อยที่สุด เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายวัว ควาย หรือหมู รวมถึงรายได้จากเบี้ยผู้สูงอายุรายเดือน ส่วนรายได้อื่น ๆ นั้นแทบไม่มี ส่วนผ้าทอนั้นจัดเป็นรายได้เสริมเพราะยอดขายไม่ค่อยดีในช่วงโควิดแพร่ระบาด ทำให้ไม่มีคน เข้ามาในหมู่บ้านจึงขาดรายได้จากส่วนนี้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้รายได้ของชาวบ้านจะไม่ได้มาก แต่พวกเขาก็สามารถ ดำรงชีวิตในชุมชนได้เนื่องจากมีแหล่งอาหารที่เข้าถึงได้ ไม่ว่าจะเป็นป่าหรือไร่หมุนเวียน นั้นหมายความว่าพวกเขามีทุนทาง เศรษฐกิจในรูปแบบของที่ดินและผืนป่าที่เป็นแหล่งอาหารของพวกเขา ซึ่งในหมู่บ้านมีการจัดตั้งโฉนดชุมชนขึ้นเพื่อกำหนด อาณาเขตที่ทำกินของชาวบ้านและกำหนดเขตป่าอนุรักษ์ที่จะไม่อนุญาตให้เข้าไปทำกินหรือใช้ประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตาม การครอบครองพื้นที่ดังกล่าวก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากทางภาครัฐ ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตสำหรับชาวบ้าน และ ส่งผลกระทบให้เกิดความรู้สึกเป็นกังวลมาโดยตลอด

สำหรับทุนประเภทที่เด่นที่สุดที่พวกเขานำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียกร้องสิทธิชุมชนคือทุนทางวัฒนธรรม หรือ Cultural capital ซึ่งหมายถึง สิ่งที่คุณค่าได้รับจากกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมอันกลายเป็นคุณสมบัติที่เอื้อให้คุณค่า สามารถนำไปเพิ่มมูลค่าของตนได้ (Saghiampaisansuk, 2007, p. 79) ในที่นี้คือการใช้วัฒนธรรมของชาวปกากะญอมาเป็น ส่วนหนึ่งในการเรียกร้องสิทธิชุมชนของพวกเขา โดยบ้านสบลานได้ประกาศเป็นพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษแบบขยายผลตาม มติคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม 2553 ในปี พ.ศ. 2559 เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นในเรื่องของการรักษาผืนป่าและการทำ ไร่หมุนเวียน ซึ่งผู้หญิงกลุ่มนี้ต่างมีส่วนสำคัญในการรักษาประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรในบริเวณชุมชน เป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าสำนึกคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติเหล่านี้สะท้อนฮาบิทัส (Habitus) หรือโครงสร้างที่มีอยู่ในตัวบุคคล อันเกิดจากการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นหรือสิ่งที่อยู่รอบตัว ฮาบิทัสเกิดจากโครงสร้างทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอก บุคคล ผสมผสานกับการปฏิบัติทางร่างกายของคน ซึ่งการทำอะไรซ้ำ ๆ กันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะทำให้โครงสร้างจาก การปฏิบัติที่อยู่ในรูปของความรู้หรือประสบการณ์ทางสังคมเข้าไปอยู่ภายในร่างกาย หรือที่บูร์ดิเยอเรียกว่าเป็น “การรับวัฒนธรรมเข้ามาในตัว” (Embodiment) (Prasongbundit, 2010, pp. 75-76) จึงทำให้ผู้หญิงปกากะญอกลุ่มนี้เต็มไปด้วยจิตสำนึกของการรักษาและดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการถ่ายทอด ปลูกฝังขัดเกลาในตัวของคนปกากะญอจากรุ่นสู่รุ่น และนำมาปฏิบัติในรูปแบบของการทำไร่หมุนเวียนที่เป็นวิถีการเกษตรหลักของชุมชน เพราะ องค์ความรู้ของการทำไร่หมุนเวียนนั้นมีทั้งเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธา พิธีกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ ในการทำไร่หมุนเวียน เช่น การบูชาผีไฟก่อนทำไร่ การเลือกพื้นที่ในการทำไร่ การทำแนวกันไฟเวลาเผาไร่ เป็นต้น การทำไร่ หมุนเวียนนั้นได้กลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ถูกทำให้เป็นสถาบัน (Institutionalized Form) ด้วยการได้รับการประกาศเป็น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ประเภทการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติในชื่อ “คี๊ฉียงของกะเหรี่ยง” เมื่อปี พ.ศ. 2556 โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และ ได้กลายเป็นเงื่อนไขสนับสนุนให้หลาย ๆ ชุมชนรวมถึงชุมชนบ้านสบลานทำการประกาศพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษตาม มติคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม 2553

“ทุกวันนี้เราอยู่กับป่า ถ้าเราไม่รักษาป่าแล้วจะเอาอะไรกิน เพราะเราไม่มีรายได้ประจำที่จะมีเงินไปซื้อของได้ ป่าคือแหล่งข้าวแหล่งน้ำของเรา พวกเราจะมีการทำพิธีไหว้ผีป่า ผีน้ำ มีการบวชป่า มีการอนุรักษ์เขตป่าต้นน้ำ ชาวบ้านรู้ดีว่า ห้ามไปตัดไม้ในบริเวณนั้น เรามีการปลูกไม้ทดแทนด้วยถ้าเราไปตัดไม้เอามาสร้างบ้าน พวกเราถูกสอนมาแบบนี้ตั้งแต่เด็ก เห็นคนเฒ่าคนแก่ทำแบบนี้มาโดยตลอด เราก็ซึมซับ”

(P01, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“ป่าให้ออกซิเจนกับเรา ให้อากาศบริสุทธิ์ ทำให้เรามีน้ำสะอาดกิน ใช้ มีปลา มีอาหาร มีสมุนไพร เราจึงต้องรักษาไว้”

(P02, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“แม่ชอบอยู่กับธรรมชาติ อยู่กับป่าแบบนี้ เพราะถ้าไปอยู่ข้างนอกก็กลัวจะทำอะไรกิน อยู่ที่นี่ยังไงก็มีกิน ถ้าไม่มีอะไรกินก็เข้าป่าไปหาหน่อ หาอะไรมากินได้ แต่ถ้าไปอยู่ในเมืองก็อยู่ไม่ได้ เพราะต้องซื้อทุกอย่างแม้แต่ไม้ แต่ที่นี่ไม่ต้องเสียเงินก็อยู่ได้ แล้วเราจะไม่ดูแลป่าได้อย่างไร”

(P03, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้จะมีทั้งการรับรองการทำไร่หมุนเวียนจากทางภาครัฐในเชิงหลักการ แต่ในทางปฏิบัติและในทางกฎหมายนั้นยังไม่มีมาตรการคุ้มครองการทำไร่หมุนเวียน และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในพื้นที่ยังมองว่าการทำไร่หมุนเวียนเป็นการทำลายป่าและทำให้เกิดฝุ่น PM 2.5 อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการออกนโยบายห้ามเผาในช่วงเวลาที่ไม่สอดคล้องกับวิธีการทำไร่หมุนเวียนของชาวบ้าน ทำให้ในปัจจุบันการทำไร่หมุนเวียนของชาวปกากะญอในพื้นที่ต่าง ๆ ค่อย ๆ ลดน้อยถอยลงไป

ทุนประเภทต่อมาที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้ในการเรียกร้องสิทธิชุมชนก็คือทุนทางสังคม หรือ Social capital ที่หมายถึงเครือข่ายทางสังคมหรือเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สามารถสร้างมูลค่าและแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ได้ (Yanyongkasemsuk, 2014) พวกเขาสร้างทุนทางสังคมด้วยการเข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนสม่ำเสมอ ทั้งที่เป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การรวมกลุ่มทอผ้า และงานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การทำพิธีกรรมไหว้ผีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในชุมชน เป็นการต่อยอดความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนซึ่งจะเป็นประโยชน์เมื่อมีสถานการณ์ที่ต้องการการแสดงผลของชุมชน นอกจากนี้ ชาวบ้านสบลานได้มีการสร้างเครือข่ายกับชาวบ้านในหย่อมบ้านอื่น ๆ ของชุมชนบ้านแม่ลานคำ และรวมตัวกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอสะเมิงและอำเภอฮอดในเขตลุ่มน้ำขาน กลายเป็นเครือข่ายลุ่มน้ำขานเพื่อคัดค้านการสร้างเขื่อนแม่ขานและคัดค้านพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฉบับปี พ.ศ. 2562 โดยผู้หญิงกลุ่มนี้ก็ไปเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้น เช่น การประชุมรับฟังข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น หรือการเข้าร่วมชุมนุมเพื่อแสดงพลังชาวบ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการปฏิบัติที่เป็นการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านทั้งภายในและภายนอกชุมชน รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายภายนอกด้วย เช่น กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนหรือสถาบันการศึกษาที่เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการเรียกร้องสิทธิให้กับชาวบ้าน แม้ว่าส่วนใหญ่พวกเขาจะไม่ได้มีบทบาทสำคัญในการประชุม นอกจากการเป็นผู้เข้าร่วมเพื่อแสดงพลังเท่านั้น แต่การไปเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็แสดงถึงการสร้างและการใช้ทุนทางสังคมในรูปแบบของความสามัคคีและการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชนและภาคีเครือข่าย

“ก็จะมีไปทอผ้ากับคนอื่น ๆ หรือไปทำงานเอามื้อ เอววันในไร่กับเค้าบ้าง ส่วนเวลาที่มีการจัดงานในชุมชน เราก็ไปเข้าร่วม ไปช่วยทำกับข้าว หรือไปนั่งฟังเค้าเวลาที่มีประชุม หรือไปร่วมกิจกรรมนอกชุมชนบ้างเวลาที่เค้าต้องการแนวร่วม”

(P07, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

“เวลามีงานก็จะไปช่วยทำกับข้าว หรือไม่ก็ช่วยฮอมข้าวสาร ฮอมเงินช่วยเค้า ถ้าเค้าจะไปประท้วงที่ไหน ๆ”

(P08, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 สิงหาคม 2565)

“เวลาในชุมชนมีงานก็จะไปเข้าร่วมหมด ไม่ว่าจะป็นงานบวชป่า เลี้ยงผี ก็จะช่วยทำกับข้าวบ้าง ไปร่วมพิธีเฉย ๆ บ้าง ส่วนงานข้างนอกก็มีไปร่วมประชุม ไปประท้วงกับเขาบ้าง เพราะกลัวโดนอพยพออกจากป่า หรือถ้าไม่ได้ไปก็เข้าร่วมสนับสนุนข้าวสารหรือเงินบ้างตามกำลัง”

(P01, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

ฮาบิทัสที่อยู่ในรูปแบบของความรักในหมู่พวกพ้องของตนเอง ความอ่อนน้อมถ่อมตนและความจริงใจ นำไปสู่การปฏิบัติของพวกเธอในการสร้างทุนทางสังคมในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในชุมชนที่มีความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ และการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่สัมพันธ์กับคนกลุ่มอื่น ๆ ภายนอกชุมชนอันเกิดจากสถานการณ์ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้ผู้หญิงกลุ่มนี้สามารถมีบทบาททั้งในการเป็นผู้รักษาและสืบทอดวิถีชีวิตของชุมชน และมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแสดงพลังและความต้องการของชุมชนต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของภาครัฐซึ่งเป็นบทบาทที่พวกเธอไม่คุ้นเคยแต่จำเป็นต้องทำเพื่อร่วมส่งเสียงให้ภาครัฐรับฟังและมองเห็น

ส่วนทุนชนิดสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้ในการเรียกร้องสิทธิชุมชนของพวกเธอก็คือทุนทางสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) ที่หมายถึง คุณสมบัติบางอย่าง เช่น พละกำลัง ทรัพย์สมบัติ ซึ่งต้องอาศัยการตีความโดยหมู่สมาชิกในสังคมที่มีกระบวนการรับรู้และประเมินคุณค่าชุดเดียวกัน จึงจะสามารถก่อผลหรือมีมูลค่าได้ ซึ่งเราอาจจะมองได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอคือกลุ่มคนชายขอบของสังคมไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีถิ่นฐานตั้งอยู่ในพื้นที่สูงหรือในป่า และมีวิถีชีวิต ภาษา วัฒนธรรม องค์ความรู้ ความเชื่อที่แตกต่างจากคนไทยพื้นราบ เรื่องราวของพวกเขายู้งานไกลจากการรับรู้ของคนในสังคมกระแสหลักและถูกสร้างภาพจากรัฐในสมัยหนึ่งว่าเป็นชาวเขาผู้ตัดไม้ทำลายป่า แต่ปัญหาความเดือดร้อนที่พวกเขาเผชิญนั้นทำให้พวกเขาต้องออกมาทำการเคลื่อนไหวในระดับต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องถึงสิทธิที่พึงได้รับ นับตั้งแต่สิทธิของความเป็นพลเมืองไทย ตลอดจนถึงสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของพวกเขา ดังนั้น ชาวปกากะญอมีความพยายามนำเสนอตัวตนแก่สังคมภายนอกในสถานะของการเป็นผู้ที่อยู่ร่วมกับป่าและเป็นผู้ดูแลป่า (Boonlue, 2002) ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือกันทำแนวกันไฟ การอธิบายประโยชน์ของไร่หมุนเวียนที่มีต่อความสมบูรณ์ของดิน ป่า และสัตว์ป่า จนกลายเป็นทุนทางสัญลักษณ์ที่สำคัญของชาวปกากะญอทั้งชายและหญิงใช้ในการต่อสู้ในสนาม (Field) เพื่อช่วงชิงการตระหนักรู้และสิทธิในการอยู่กับป่าจากคนในสังคม หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่รับรู้กันว่าผู้หญิงปกากะญอนั้นมีส่วนสำคัญในการทำไร่หมุนเวียนเป็นอย่างมาก (The Pgakenyaw Association for Sustainable Development, 2019, p. 91)

“อยากให้เค้ามาดูกับตว่าเราอยู่ในป่า เราก็ไม่ได้ทำลายป่า เราแค่ทำไร่เพื่อหากิน คนที่พูดแบบนี้คือคนที่ไม่รู้ บ้านสบลานไม่ค่อยมีไฟฟ้า เพราะเราดูแลรักษาป่าเป็นอย่างดี”

(P07, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

“ตั้งแต่เกิดมาก็โดนว่า ว่าชาวเขาทำลายป่ามาโดยตลอด ก็เสียใจนะ ทำไมเค้าไม่มองว่าต้นไม้รอบ ๆ ตัวเรายังเขียวอยู่ เวลาป่าไม่เข้ามาก็มาว่า มากล่าวหาว่าปกากะญอทำไร่ เผาป่า ซึ่งไม่จริง ทำไมเค้าไม่สังเกตบ้างว่าเราทำไร่ไฟไหม้ไหม แต่ที่อื่นไม่ได้ทำไร่ ป่ายังไหม้เลย เวลาทำแนวกันไฟชาวบ้านก็ไปด้วยใจ ไม่ได้เงิน ไปครั้งละ 2-3 วัน ก็ต้องออกเงินเอง หาข้าวกินเองทุกอย่าง ถึงให้เงินก็ให้ไม่มาก”

(P08, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 สิงหาคม 2565)

นอกจากการนำเสนอทุนทางสัญลักษณ์ในรูปแบบของการเป็นผู้ดูแลป่าของชาวปกากะญอ ผู้หญิงปกากะญอกลุ่มนี้ยังมีทุนทางสัญลักษณ์ในรูปแบบของความภาคภูมิใจของการเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อครอบครัวและชุมชนด้วย กล่าวคือ พวกเขาเห็นความสำคัญของตนเองทั้งในฐานะที่เป็นผู้ดูแลครอบครัว ดูแลป่า และรักษาภูมิปัญญาของชาวปกากะญอด้วย ทำให้พวกเขารู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นผู้หญิงปกากะญออย่างยิ่งและสามารถนำสิ่งนี้มาใช้ในการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิชุมชนในสังคมภายนอกได้ด้วยการสื่อสารผ่านการแต่งเครื่องแต่งกายประจำเผ่าเวลาที่ไปร่วมต่อสู้เคลื่อนไหว เพื่อให้คนเกิดการรับรู้และสนใจรับฟังปัญหาของพวกเขา

“ภูมิใจที่เกิดเป็นผู้หญิงกะเหรี่ยง เพราะเกิดมาก็ได้ทอผ้า ได้ทำหลายอย่าง ได้อยู่กับลูก รู้สึกว่าตัวเองทั้งเก่งทั้งแกร่ง”

(P07, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2565)

“เราเป็นคนทำไร่หมุนเวียนที่เป็นลมหายใจของปกากะญอ เรามีภูมิปัญญาการทอผ้า ผู้หญิงต้องเลี้ยงดูคนในบ้าน ดูแลสัตว์เลี้ยง”

(P02, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“ในฐานะผู้หญิงกะเหรี่ยง เราสามารถทำอะไรเองได้หมด ทอผ้าเองได้ เวลาไปประชุมผู้หญิงยังไปมากกว่าผู้ชายอีก เราพูดเยอะกว่า เถียงเวลามีอะไรที่ไม่ถูกต้องหรือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของตนเอง”

(P01, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 กันยายน 2564)

“เราเป็นส่วนหนึ่งของที่นี่ มีความภูมิใจที่ได้ให้กำเนิดลูกหลานให้สืบทอดวัฒนธรรมของเราต่อไป”

(P10, การสนทนากลุ่มย่อย, 24 มกราคม 2565)

พวกเขามีความตระหนักรู้ในความสำคัญของตนเองที่มีต่อชุมชนบ้านสบลาน ซึ่งแม้ส่วนใหญ่จะเป็นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและดูเป็นเรื่องพื้นฐานทั่วไป แต่พวกเขาก็มองว่าสิ่งที่พวกเขาทำนั้นมีความสำคัญและมีส่วนช่วยชุมชนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการผลิตสร้างคนรุ่นต่อไป การอนุรักษ์และถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชนและคนภายนอก ชุมชน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างภายในกับภายนอก การร่วมแสดงออกซึ่ง

ความต้องการของชุมชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน แสดงให้เห็นว่าพวกเขามองว่าทุกสิ่งที่พวกเขาทำนั้นล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อชุมชนแห่งนี้ ทั้งที่เป็นการทำหน้าที่ของผู้หญิงปกากะญอและเป็นหน้าที่ของสมาชิกของชุมชน การยอมรับและให้คุณค่ากับความเป็นตัวตนของพวกเขาเองซึ่งสามารถนำไปสู่ความต้องการที่จะออกไปแสดงพลังร่วมกับคนอื่น ๆ เมื่อมีสถานการณ์จำเป็นได้เป็นอย่างดี ซึ่งทุนทางสัญลักษณ์ในรูปแบบของความภาคภูมิใจในความเป็นผู้หญิงปกากะญอของพวกเขาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำเสนอให้คนภายนอกเกิดความสนใจและเกิดการรับรู้ในการมีอยู่ของชาติพันธุ์ปกากะญอและปัญหาที่พวกเขา กำลังเผชิญอยู่ได้

ถึงแม้ว่าการต่อสู้ต่อรองเพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชนของบ้านสบลาน (และชุมชนอื่น ๆ) จะยังไม่ปรากฏผลสำเร็จ เนื่องจากยังมีขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมายที่ชาวบ้านต้องต่อสู้อีกมากมาย แต่อย่างน้อยผู้หญิงปกากะญอกลุ่มนี้ ก็แสดงให้เห็นว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหว และมีบทบาทสำคัญที่ทำให้สิ่งที่ชาวปกากะญอหยิบยกมาใช้ในการต่อรองกับสถาบันรัฐนั้นเป็นรูปธรรมจับต้องได้ ด้วยการปฏิบัติทั้งในระดับชีวิตประจำวันในรูปแบบของการหาอยู่หากินที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเคารพและเข้าใจ การอนุรักษ์และสืบทอดวิถีชนเผ่าที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวปกากะญอ และการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะเมื่อมีความต้องการพลังเสียงและพลังชุมชน ซึ่งเป็นปฏิบัติการที่คนชายขอบอย่างผู้หญิงชาติพันธุ์เช่นพวกเขาสามารถทำได้และมุ่งหวังให้เกิดผล เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนของพวกเขา ยังคงดำรงอยู่ต่อไปได้

การอภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายประเด็นที่สำคัญจากผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การจำกัดสิทธิของชุมชนในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของรัฐบาลนั้นสะท้อนการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเป็นหลัก โดยรัฐมุ่งเน้นพัฒนาประเทศโดยอาศัยกลไกการผูกขาดการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ในระดับที่ไม่มากนัก ซึ่งหากวิเคราะห์ตามแนวทางสตรีนิยมจะพบว่าการใช้อำนาจของรัฐสะท้อนรูปแบบการใช้อำนาจแบบชายเป็นใหญ่ที่แสดงพลังผ่านกฎหมายที่อยู่ในรูปของสถาบัน การรวมศูนย์อำนาจในลักษณะนี้สะท้อนการผูกขาดอำนาจไว้ที่รัฐเป็นหลัก เปรียบเสมือนการยอมรับการใช้อำนาจของเพศชายในการกำกับควบคุมสังคมและกดขี่กีดกันผู้ที่ด้อยอำนาจกว่า เช่น ผู้หญิง คนพื้นเมืองหรือชนชาติ (Ganjanapan, 2011, p. 162) ให้ได้รับผลกระทบ เนื่องจากกระบวนการพัฒนาและสถาบันรัฐนั้นต่างถูกกำหนดขึ้นมาโดยผู้ชายและมีลักษณะความเป็นชาย คือเน้นการกอบโกยทรัพยากร การจำกัดการเข้าถึงของชุมชนและการทำลายธรรมชาติให้เสื่อมโทรม และเนื่องจากผู้หญิงเป็นเพศที่ต้องปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่าผู้ชายในแง่ของการดูแลเรื่องอาหารการกินและความเป็นอยู่ของสมาชิกในครัวเรือน (Sakkawattana, 1994; Sitthivorada, 2009; Phomun et al., 2017) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติเป็นหลัก ดังนั้น ในกรณีนี้เมื่อพวกเขาเจอภัยคุกคามที่อยู่ในรูปแบบของกฎหมายที่ออกโดยรัฐ จึงต้องทำการต่อสู้ต่อรองด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะของผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของการเข้าร่วมเวทีต่าง ๆ การร่วมประท้วงกับภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างอำนาจของรัฐที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สร้างความไม่มั่นคงให้กับชาวบ้าน ทำให้พวกเขาต้องมีการออกมาเรียกร้องเคลื่อนไหวในพื้นที่สาธารณะตามวาระและ

โอกาสถึงแม้จะเป็นรูปแบบของการปฏิบัติที่พวกเขาไม่เคย

2. ความเป็นผู้กระทำการ หรือ Agent ของผู้หญิงปกากะญอที่แสดงออกทั้งในรูปแบบของการต่อต้านขีดขึ้น การกระทำของภาครัฐด้วยการออกไปชุมนุมประท้วง และในรูปแบบของการสนับสนุนหรือส่งเสริมกิจกรรมของภาครัฐ เช่น การไปช่วยทำแนวกันไฟหรือการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ในเรื่องของการงดเผาไร่ในช่วงเวลาที่รัฐกำหนดนั้น สามารถตีความได้ว่าการปฏิบัติของผู้หญิงกลุ่มนี้เป็นการปฏิบัติเพื่อช่วงชิงอำนาจในสนาม (Field) ซึ่งเป็นพื้นที่ทางสังคมที่ทั้งฝ่ายชาวบ้านและฝ่ายรัฐต่างใช้ทุนที่ตนเองมีอยู่เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตนเอง กล่าวคือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้ทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบขององค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ใช้ทุนทางสังคมในรูปแบบของความสามัคคีในชุมชนและการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และใช้ทุนทางสัญลักษณ์ในรูปแบบของการเป็นผู้ดูแลและผู้รักษาภูมิปัญญาการทำไร่หมุนเวียน และความเป็นผู้หญิงปกากะญอที่พร้อมจะทำทุกอย่างเพื่อปกป้องชุมชนของตนเอง ในขณะที่ฝ่ายรัฐก็มีการใช้ทุนทางสัญลักษณ์ในรูปแบบของกฎหมายและอำนาจหน้าที่ของข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อหวังคืนพื้นที่ป่าจากชาวบ้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ Bourdieu (1986) ที่ว่าการกระทำของคนเรานั้นเชื่อมโยงกับฮาบิทัส สนามและทุนเสมอ พฤติกรรมของผู้กระทำการทางสังคมคือการแสดงออกซึ่งฮาบิทัส สมรรถภาพความสามารถที่เขามีและแนวโน้มที่จะกระทำบางอย่างและไม่กระทำบางอย่างบนสนามแห่งการปฏิบัติ (Boonwanno, 2022, p. 10) ถึงแม้ว่ารัฐจะมีอำนาจมากกว่าและเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบ แต่การปฏิบัติของผู้หญิงปกากะญอที่ชุมชนแห่งนี้ก็ถือว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้การต่อสู้ต่อรองของชาวบ้านถูกนำมาพิจารณาในกระบวนการเรียกร้องสิทธิ

3. การปฏิบัติของผู้หญิงกลุ่มนี้นั้นสะท้อนรูปแบบของสตรีนิยมเชิงนิเวศสายชนพื้นเมืองดั้งเดิม (Native Ecofeminism) ซึ่งหมายถึงกลุ่มผู้หญิงที่อาศัยอยู่อย่างใกล้ชิดกับธรรมชาติ มีการบำรุงรักษาและฟื้นฟูพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ภายในชุมชน และเป็นกลุ่มที่ถูกกระทำจากอำนาจรัฐและแนวทางการพัฒนาแบบชายเป็นใหญ่ (Ganjanapan, 2011, p. 174) พวกเขามีศักยภาพและมีพลังในการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม เพราะการทำงานในชีวิตประจำวันเพื่อการยังชีพในฐานะเกษตรกร ผู้ดูแลป่าและผู้จัดการน้ำ ทำให้พวกเขามีความรู้ด้านนิเวศวิทยาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ถึงแม้พวกเขาไม่ได้ออกมาทำหน้าที่เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเหมือนแกนนำสตรีในชุมชนอื่น ๆ (Sujinpram, 2001; Kuendee & Phomun, 2012; Phomun et al., 2017) หรือมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเฉพาะของผู้หญิงเพื่อเคลื่อนไหวคัดค้านนโยบายของรัฐเหมือนขบวนการเคลื่อนไหวผู้หญิงเพื่อสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ (Grassroots Ecology Movement) (Agarwal, 1992) เนื่องจากชุมชนนี้มีผู้นำชายที่เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับในวงกว้างอยู่แล้ว แต่การปฏิบัติของพวกเขาก็ในระดับชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการหาอยู่หากิน การทำไร่หมุนเวียน และการปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะในรูปแบบของการเป็นผู้สนับสนุนขบวนการเคลื่อนไหวและช่วยสื่อสารภาพลักษณ์ของคนปกากะญอด้วยการแต่งกายชุดประจำเผ่าไปในเวทีต่าง ๆ นั่นก็สะท้อนภาพของความเป็นผู้หญิงปกากะญอที่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่เกิด ผู้มีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งต่อครอบครัวและชุมชน รวมถึงต่อทรัพยากรธรรมชาติรอบตัว และเมื่อมีปัญหาเข้ามากระทบกับวิถีชีวิตก็พร้อมที่จะนำทุนประเภทต่าง ๆ ที่พวกเขามีมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเพื่อดำรงรักษาวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบชาวปกากะญอไว้ให้ได้นั่นเอง เพราะหากพวกเขาและคนอื่น ๆ ในชุมชนไม่มีสิทธิใช้ทรัพยากรเพื่อการยังชีพเหมือนเช่นเคย ก็จะทำให้เกิดความยากลำบากและเป็นการทำลายวิถีชีวิต วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญออย่างแน่นอน จึงมี

ความจำเป็นที่จะต้องนำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ให้สังคมได้รับทราบ เพื่อให้บุคคลภายนอกเกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของชาวปกากะญอกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ถือเป็น การแปรเรื่องราวในปริบทท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของพวกเขาให้กลายเป็นเรื่องสาธารณะผ่านการปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ (Ganjanapan, 2011; Tanthuvanich et al., 2002; Pattaraphokinphiban & Ongkasingha, 2020)

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ควรทำความเข้าใจว่าไม่สามารถใช้มาตรการเพียงอย่างเดียวในการจัดการพื้นที่ป่าไม่ได้ ควรมีวิธีการในการพิจารณาออกกฎหมายข้อบังคับที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจสังคม ความเชื่อ โดยควรปรับเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การตั้งคณะกรรมการในการจัดการดูแลพื้นที่ที่มีตัวแทนจากคนในแต่ละชุมชน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้หญิงอย่างเท่าเทียม

2. นักวิจัยที่สนใจประเด็นผู้หญิงชาติพันธุ์กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดเวทีสาธารณะที่ผู้หญิงชาติพันธุ์ได้มีโอกาสสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับสังคมและทำให้เสียงของผู้หญิงชาติพันธุ์ถูกรับฟังมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างพื้นที่ในการแสดงตัวตนให้กับผู้หญิงชาติพันธุ์และเสริมพลังอำนาจให้พวกเขามีความมั่นใจและเห็นความสำคัญของตนเองในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและยอมรับว่าผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวที่สำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณสตรีผู้ให้ข้อมูลทุกท่านและผู้นำชุมชนที่สละเวลาแบ่งปันประสบการณ์และให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยขอเป็นอีกหนึ่งกำลังใจให้ชาวบ้านสบลานทุกท่านได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมีพึงได้ของพลเมืองไทย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการอยู่อาศัยและทำกิน และขออน้อมคารวะทุกท่านที่ช่วยดูแลผืนป่าให้กับพวกเราด้วยใจจริง

References

- Agarwal, B. (1992) The gender and environment debate: Lessons from India, *Feminist Studies*, vol. 18, no. 1, pp. 119-157. <https://doi.org/10.2307/3178217>
- Boonlue, W. (2002) *Cultural capital and struggle for symbolic power of a Pgak'nyau community (ชุมชนทางวัฒนธรรมและการช่วงชิงอำนาจเชิงสัญลักษณ์ของชุมชนชาวปกากะญอ)*, Master's thesis in Social Development, Chiang Mai University. (in Thai)
- Boonwanno, T. (2022) The relationships among the core concepts of Pierre Bourdieu (ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์หลักของปีแอร์ บูร์ดิเยอ), *Journal of Liberal Art, Ubon Ratchathani University*, vol. 18, no. 1, pp. 1-33. (in Thai)

-
- Bourdieu, P. (1986) 'The forms of capital', in J. G. Richardson (ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education*, pp. 241-258, New York: Greenwood Press.
- Center for Ethnic Studies and Development. (2019) *Karen community, Ban Samoeng Tai, areas in special cultural zones according to the cabinet resolution of August 3, 2010* (ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านสะเมิงใต้ พื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษตามมติ ครม. 3 สิงหาคม 2553), Chiang Mai: Center for Ethnic Studies and Development. (in Thai)
- Ganjanapan, S. (2011) *Green idea: Discourse and movement* (ความคิดสีเขียว: วาทกรรมและการเคลื่อนไหว), Chiang Mai: Wanida Press. (in Thai)
- Harding, S. (1987) 'Is there a feminist method?', in S. Harding (ed.), *Feminism and methodology*, pp. 1-14, Bloomington: Indiana University Press.
- Kuendee, S., & Phomun, T. (2012) *Mae Ying (Female), Mae Moon: Way of life and struggle* (แม่หญิง (ผู้หญิง) แม่มูน: วิถีชีวิตและการต่อสู้), Ubonratchathani: Living River Association. (in Thai)
- Northern Peasant Federation. (2019) *Dear Pga K'nyau* (ปลาเกะญอที่รัก), Chiang Mai: Northern Development Foundation. (in Thai)
- Pattaraphokinphiban, J. L., & Ongkasingha, C. (2020) Eco-feminist identity and environmental conservation (อัตลักษณ์สตรีนิเวศนิยมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม), *Journal of Rangsit Graduate Studies in Business and Social Sciences*, vol. 6, no. 2, pp. 95-105. (in Thai)
- People Movement Thailand (P-Move). (2022, July 29) 'P Move' urges the state of 'Amnesty' to return the rights of victims of 'reclaiming the forest' ('พีมูฟ' จี้รัฐ 'นิรโทษกรรม' คืนสิทธิเหยื่อ 'ทางคืนผืนป่า'), Available: <https://theactive.net/news/lawright-20220729/> [4 September 2022] (in Thai)
- Phomun, T., Ratchathani, A., & Muangwong, N. (2017) *Ing River's women* (แม่หญิงลุ่มน้ำอิง), Chiang Mai: Wanida Press. (in Thai)
- Prasongbundit, S. (2010) *Pierre Bourdieu's Habitus concept and anthropological theory* (แนวความคิดฮาบิทัสของปีแยร์ บูร์ดีเยอ กับทฤษฎีทางมานุษยวิทยา), Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation). (in Thai)
- Saghiampaisansuk, C. (2007) *The economy of symbolic property* (เศรษฐกิจของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์), Bangkok: Torch Printing. (in Thai)

-
- Sakkawattana, C. (1994) *Woman and environment in a changing society: A case study of Ban Don Samran Mu 4 Tambol Yongkom, Amphoe Phon Sai, Changwat Roi Et* (ผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อมในสังคมที่ปรับเปลี่ยน: กรณีศึกษาบ้านดอยสำราญ หมู่ 4 ตำบลยางคำ อำเภอพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด), Master's thesis in Anthropology, Silpakorn University. (in Thai)
- Sitthivorada, K. (2009) *Gender relations in natural resources management in changing community ecosystems in Lao* (ความสัมพันธ์หญิง-ชาย ในการจัดการทรัพยากรและระบบนิเวศชุมชนที่กำลังเปลี่ยนแปลงของลาว), Chiang Mai: Women's Studies Center. (in Thai)
- Sujinpram, W. (2001) *Women's movement in public space for community forest management in Lamphun* (การเคลื่อนไหวในพื้นที่สาธารณะของผู้หญิงในการจัดการป่าชุมชน จังหวัดลำพูน), Master's thesis in Social Development, Chiang Mai University. (in Thai)
- Tanthuvanich, N., Chonwilai, S., & Kotawinont, S. (2002) 'Battle experience of the people of the Mun River Basin: Case study of Pak Mun Dam and Rasi Salai Dam (ประสบการณ์การต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูล กรณีศึกษาเขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศล)', in P. Khattiyoes (ed.), *Way of life, way of fighting, contemporary people's movement (วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย)*, pp. 182-240, Chiang Mai: Silkworm Books. (in Thai)
- Tavisith, S. (2006) Feminist ethnography: Challenging the positivity paradigm (ชาติพันธุ์นิพนธ์แนวสตรีนิยม: การท้าทายกระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยม), *Journal of Social Sciences, Chiang Mai University*, vol. 18, no. 1, pp. 22-57. (in Thai)
- The Pgakenyaw Association for Sustainable Development. (2019) *Taj Auf Le Quv: Cooking in the rotational farming (ตำ เาะะ เลอะ คี: อาหารในไร่หมุนเวียน)*, Bangkok: Amarin Printing and Publishing. (in Thai)
- Tunpattrakul, W. (2018) Through ecofeminist eyes: Woman, nature and maternal absence in Linda Hogan's *Solar Storm* (ผู้หญิง ธรรมชาติ และการหายไปของ "แม่" กับมุมมองสตรีนิยมสายนิเวศในนวนิยายเรื่อง *Solar Storm* ของลินดา โฮแกน), *Humanities Journal*, vol. 25, no. 1, pp. 79-103. (in Thai)
- Yanyongkasemsuk, R. (2014) Concepts of class and capital of Pierre Bourdieu (มโนทัศน์ชนชั้นและทุน ของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ), *Burapha Journal of Political Economy*, vol. 2, no. 1, pp. 29-44. (in Thai)

Received: November 9, 2022

Revised: June 26, 2023

Accepted: June 27, 2023

Published: June 28, 2023

Develop a User-Friendly Stock Management Application for Small Businesses: A Case Study of Community Enterprises in Thailand

Nuttaya Iam-Khong

Faculty of Management of Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University

Corresponding author e-mail: nuttaya.iam@vru.ac.th

Abstract

This research aimed to develop an information system that aids in the storage of product quantities inventories and product sales revenue. The application operates on the Android platform. This research used qualitative interviews with OTOP entrepreneur and community enterprises in Thailand to develop a user-friendly stock management application for small businesses. Results showed that the IOK Stock inventory application improved inventory tracking and sales revenue management, leading to increased efficiency and profitability.

Keywords: OTOP entrepreneur, Android application, Stock management, Digital business, Potential

Introduction

Today, the properties of good data must include accuracy, completeness, relevance to the user's needs, and verifiability, which is a characteristic of information that has become an important marketing tool to enhance performance and help adjust the products and services of businesses until they can compete with their competitors (Lotame, 2020). Vendors are currently adjusting their business platforms by communicating via social media. The products sold must have a product identity (Boberts, 2021). Customers can be attracted to a product's unique point of interest through visibility and trials, and build brand loyalty to create sales opportunities and quickly close deals. Therefore, information is essential for establishing a positive brand image. Easy-to-understand communication creates lasting impressions that encourage customers to make quick purchasing decisions. Relationship management facilitated by communication yields a competitive advantage, increased sales and a good long-term relationship (Knippe, 2021; Cognism, 2021). The current OTOP businesses, or community enterprises, have transformed their business model from selling products in storefronts or at trade shows to selling products on social media. Most of the products of community enterprises are unique and have

their own distinctive features, including story-telling (Lotame, 2020) about the history of the community that has already made an impression on the products. In addition, the quality standard of One Tambon One Product (OTOP product) is a local entrepreneurship stimulus program designed by Thailand's and aimed to support locally made and marketed products or a community enterprise (Business Development, 2021; Community Development Department, 2021; Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2021). The problems that are often encountered by OTOP entrepreneurs, or community enterprises, involve a lack of knowledge in marketing analysis, Online communication skills, Photography skills, Only the knowledge of production has been inherited; they are unable to understand the use of technology for business management tools and have poor product information management, which greatly curtails their ability to reach their competitive potential in stock management e.g. manual recording or handwritten in transaction business processes and lack of use of application or online technology for stock management. It is difficult for today's OTOP entrepreneurs who are elderly. The researcher therefore conducted a study on the needs of OTOP operators, or community enterprises, through an analysis and design of business systems in order to use the information obtained to develop IOK stock inventory application for business information management system.

Research by Fenelli (2021) discusses the application of technology to small businesses. Research indicates that development must consider the availability of entrepreneurial resources and the investment of entrepreneurs in the business field. Due to the restricted funding of small businesses, it is difficult to expect public or private investment. Also, if there is new technology that can help small business owners reach their full potential, they will be willing to learn how to use it. The cost of managing a small business's resources should also be based on the owners' knowledge of the technology that will help them run their business. This will be part of the decision to develop technology for small business entrepreneurs (Akpan et al., 2021). Research by Mkansi et al. (2020) says small e-retailers can leverage their stock storage data to quickly close sales electronically. Then it is an important strategy for small e-retailers business. Interviews should be conducted to discuss a business's problems and requirements in order to study its business model for promoting products through social media, e-commerce or at the shop. The information acquired to develop information systems has the potential to help for entrepreneurs in the future (Iam-khong & Teerawut, 2021; Iam-khong, 2022a).

Through the development of IOK stock inventory application, this study sought to resolve the problem of product information management. The researcher thinks that community enterprise business owners will be able to use the information from the developed system to collect product details, remaining quantity, inventory, cost, and revenue information that can then be used to communicate with customers about product offerings and increase sales through social media, e-commerce or at the shop. The application should also improve their ability

to clear product inventory and issue reports quickly. As a result, the application will potentially help create more sales opportunities by using the data obtained from the application to forecast production planning, list of products to be produced, view popular product from application reports, and notification of product low stock. The information available in the application should be useful for deciding which product to promote in order to gain an advantage against similar business competitors.

Research Objectives

1. To identify common problems faced by OTOP entrepreneur in managing inventory using existing technology solutions.
2. Development a user-friendly stock management application for small business or community enterprises in Thailand.

Materials and Method

The samples used in the research

This research combined experimental and qualitative research methods, and the data were collected using formal interview forms. The sample group used in this research consisted of 5 specifically selected OTOP product operators, or community enterprises (A-E operators) located provinces of Pathumthani and Sa Kaeo in Thailand.

The tools used and research processes in the research consisted of:

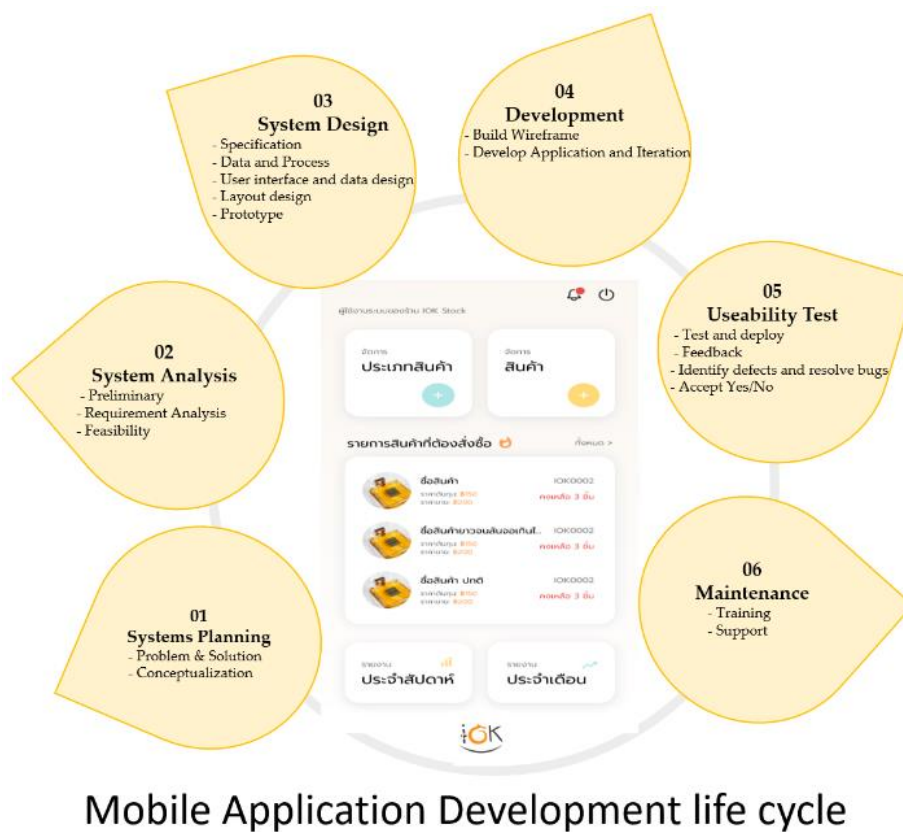
The tools of this research consist of 3 items:

1. An open-ended interview question and need of OTOP product operators and community enterprises to be used in the development of IOK Stock inventory applications.
2. A tool by Google was used to develop the IOK stock inventory applications with Android Studio as an IDE tool. This tool is for developing applications running on the Android operating system and Android Virtual Devices. It is a product used to simulate a phone on a computer. The system development language is Dart, developed by Google as a structured programming language with capabilities in Object Oriented Programming. The framework used was Flutter. It is a framework used to create user interfaces for mobile applications and SQL language used to store databases.
3. A performance evaluation and user satisfaction form was used to assess with IOK Stock inventory management application for OTOP product operators or community enterprises. The assessment form used a rating scale, and was divided into 4 parts: (1) system functionality; (2) design and formatting; (3) data and content; and (4) utilization, through IOC testing with 3 experts.

The research process consists of two parts:

Part 1 Official interviews inquiring about the problems and needs of the product operators. (OTOP and community enterprises) and asking for information about the general status of the interviewees, problems they encounter with sales, inventory amounts and recording business sales revenue data. The information obtained is then used to develop the IOK Stock inventory application further.

Part 2 The process for developing the IOK Stock inventory application for OTOP product operators and community enterprises is shown in Figure 1.

Mobile Application Development life cycle

Figure 1 Mobile Application Development Life Cycle

Figure 1 shows that this research follows the guidelines for application development from Rosenblatt and Tilley (2016) which mentioned the adoption of System Design Life Cycles Methodology. It starts from design conceptualization created according to user requirements using the results of the data collected from the interviews. The design application is developed using a paper-based map Combe (2006) and then tested according to Hassan et al. (2021) research. In addition, the application development is done according to the process of The Software Development Life Cycle and the researcher has modified it to be more suitable for this research. Starting from Systems Planning: study the existing literature and conduct preliminary research according to the requirements and design. Analysis and Design: the concept was picked out and created to

produce a set of design guidelines which are utilized in the design and implementation phase. In the testing process, the system performs tests according to the established requirements. When problems are detected or the system crashes, or the defects are identified and resolved. The process then goes to evaluating the performance of the system from the user's perspective. Changes are made until an efficient system and a design that is suitable for the needs of users are achieved (Hassan et al., 2021).

There are 6 steps for system development as follows:

1. System Planning: starting with a study of the problems and identification of the solutions in order to come up with the idea of developing a system. Conceptualization: determining what the work process is by observing and visiting sites. It has similar characteristics to a feasibility study.

2. System Analysis conducted from observation and site visits to create an understanding of the work process and become familiar with the interviewees. Therefore, the information used to determine the scope of the interview objectives is summarized in order to create the official interview form. In this step, a preliminary investigation overview is conducted and data are collected from past community enterprise documents, along with relevant research studies to define the project scope and constraints, and fact-finding tools for the requirement analysis. Interviews are held with community enterprise entrepreneurs to summarize the results for the evaluation of the feasibility.

3. System Designs started when the conceptualization of the requirements has been analyzed and the evaluation feasibility has been done. Specifications are developed into the user interface and data design of the IOK Stock inventory application by considering the historical data of the OTOP product operators or community enterprises (business profiles) from the data collection and operational processes of the businesses (business process). A layout design is then drafted for the operators the OTOP products or community enterprises to consider. After being considered and approved by the operators, a prototype will be created for further testing. This section includes the design of the business report screen.

4. Development starts by building a wireframe before developing the actual application. The wireframe is then brought to the users, who are OTOP product operators or community enterprises, to consider the app's working process, applications and procedures. These will be the characteristics of the developed application and iteration. At this stage, community enterprise A is selected for consider action of the application trials are done involving community enterprises B to E.

Table 1 Information (Business Profile and Business Process) of Community Enterprise Operators: Problems and Needs of Community Enterprises and The Need for Information System Development to Promote Sales Potential

Enterprise Name	Products, Business Models, Problems and Needs for Information System Development to Promote Entrepreneurial Potential	Experience in a Community Enterprise Business / Year
A	<p>Products: Tableware sets, coffee sets and other kitchenware with Benjarong pattern.</p> <p>Business process: Make pottery and containers then add Benjarong patterns on it.</p> <p>Sales channels and Business profile: Sold through a middleman and a Facebook page and Shopee Market Place. Started an online sales 4 years ago. There are more than 20 types of products, with about 350 pieces in stock.</p> <p>Problems: Trouble finding the log entry document. Trouble finding the product, not sure if it exists or has been sold. Trouble remembering the cost of products. The sales revenue cannot be calculated precisely, only estimate.</p> <p>Needs: Need a system to record product costs, remaining balance, and sales revenue. In order to estimate production, it is necessary to have sales history information and market products based on when customers have ordered them.</p>	10
B	<p>Products: Artificial flowers made with from Thai clay. There are a variety of shapes of flowers, such as lotus flowers, orchids, jasmine, garlands, and Mon-saree.</p> <p>There are more than 20 shades of colors and more than 50 patterns of embroidery on the fabric. Each color used in embroidery had different patterns.</p> <p>Business process: The clay is shaped into lotus flowers for worshipping Buddha images or decorating homes and embroidered with Mon-saree.</p> <p>Sales channels and Business profile: Exhibitions and sales via Facebook pages.</p> <p>There are two types of products in stock; there is no more than 100 pieces of each type.</p> <p>Problems: There are many products, difficulty in finding the products. No products in stock, difficulty in finding pictures to send to customers. No exact product details, lack of product images for customers to purchase, handwritten cost and sales records.</p> <p>Needs: Need a system to help record product information, product prices and sales revenue that can be done on the phone easily.</p>	7

Table 1 (continued)

Enterprise Name	Products, Business Models, Problems and Needs for Information System Development to Promote Entrepreneurial Potential	Experience in a Community Enterprise Business / Year
C	<p>Products: Mon clothing, swan tail flags, centipede flags</p> <p>Business process: Craft products made from fabric embroidery, sewing, Mon clothes and Mon patterns that include Matat flowers, swans, ivy patterns, invented paper to make swan tails and centipede flags, all used to decorate Mon houses.</p> <p>Sales channels and Business profile: Selling through retail shops and online. There are five product categories. The quantity of products in stock exceeds 300 units.</p> <p>Problems: There are numerous products but the exact number, colors and patterns of products in stock are not known.</p> <p>The product information and details not recorded. Each time a customer contacts for information, fresh photographs and measurements must be taken.</p> <p>Needs: Need a mobile application that can store product information such as color, size, and length, as well as product costs and profit per unit, and provide the current number of items in stock, notify when a product is nearing depletion and display current sales revenue.</p>	5
D	<p>Products: Organic products, pickled fish and processed organic products</p> <p>Business process: Cultivate organic products and harvest agricultural products such as fish, fruits, and vegetables, and process organic agricultural products.</p> <p>Sales channels and Business profile: Retailing by means of a store and selling via the LINE mobile application. There are seven product categories. The number of products in stock does not exceed a weight of 50 kilograms.</p> <p>Problems: Lack of product information and illustrations when customers ask for product information. Unable to view customer order history and estimate revenue from sales of products.</p> <p>Needs: An application to work on a mobile phone that does not require the internet to work. It should help to take notes and keep detailed information and product images, and display sales items to estimate production needs.</p>	3

Table 1 (continued)

Enterprise Name	Products, Business Models, Problems and Needs for Information System Development to Promote Entrepreneurial Potential	Experience in a Community Enterprise Business / Year
E	<p>Products: Processed food products made from local ingredients such as cookies, compotes, and seasonal snacks.</p> <p>Business process: Bringing raw materials from the community to process them into preserved foods so that they can be kept for a longer time, packing and selling.</p> <p>Sales channels and Business profile: Selling through store exhibitions and Facebook pages. There are more than 10 product categories; the number of products in stock is not more than 50 pieces for each category.</p> <p>Problems: Product image information is hard to find because it is collected through Facebook. Lack of keeping product details, as well as income, sales history, and product origins. The number of stock products that are currently available is unknown.</p> <p>Needs: To help develop an application that can work offline and collect detailed information such as product illustrations. The data from the application should be easily sent to customers. An application that can keep the history of purchases and sales items to estimate production needs and post information to promote products.</p>	8

The reason for choosing Community Enterprise A stems from the nature of the product listing, recording product details, and the storage of documents that entrepreneurs have listed in detail and completed. Community Enterprise A thus serves as a model and co-developer that can offer advice that can be useful in the development of the application to reduce errors before testing the functionality with other community enterprises by Blackbox testing it to check for deficiencies in the use of various user functions. Community Enterprise A does a one-month trial system test by logging into the system and inputting product information, managing inventory, and generating a sales revenue summary report prepared to promote product information using information from the application's conversations, engagement, and information exchange with customers. When a problem is discovered during testing, the researcher is notified so that the program can be modified to fix the issue and meet the requirements of Community Enterprise A. The researcher makes the necessary adjustments based on the gathered information then retests the application to make it more useful and easier to access.

5. Usability Test is done using feedback from the test and the deployment section to see if defects and bugs it can be identified and resolved. The researcher tests the application with the OTOP operators and Community Enterprises B to E for a period of 3 months (beta testing). At the end of the test period, problems encountered during use are identified and a questionnaire is answered to assess the performance of the system and the satisfaction obtained from using the IOK Stock inventory application. This is a test to see the level of acceptance of the IOK Stock inventory application.

6. Maintenance is done once the application passes the test and receives user approval. To increase the benefits, the researcher will share the training with other community enterprise users. If users discover issues or have questions, they can provide feedback.

Results

The results of this research consist of two parts:

Part 1: Problems and needs of OTOP product operators and community enterprises to be used in the development of the IOK Stock inventory application. This was the first step in the development using interviews with five community enterprise operators in Pathumthani Province and Sa Kaeo Province. The preliminary data are summarized and shown in Table 1, and consist of information on the general status of the interviewees, problems encountered in data recording inventory and sales revenue, as well as the need to develop information systems to boost sales potential.

As can be seen from Table 1, the problems encountered by OTOP product operators and community enterprises can be summarized as being the overall data storage that is currently done by taking notes on notebook paper. In each note, there is a lack of consistency and granularity because there is no standardized form as shown in Figure 2,

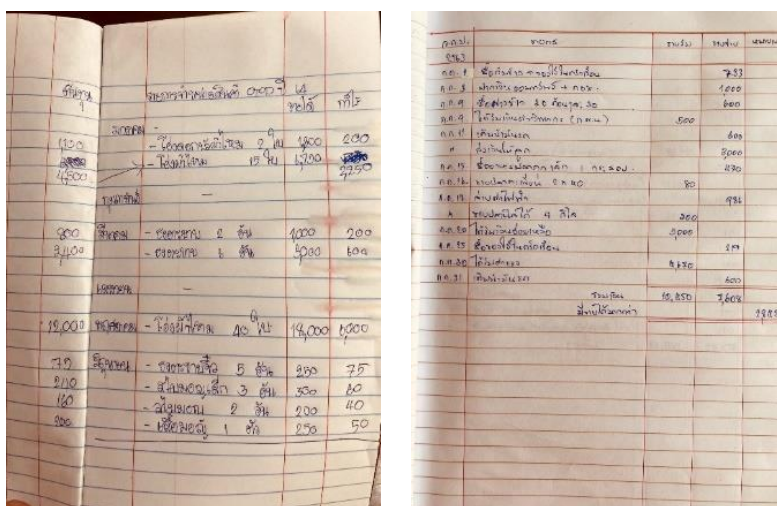

Figure 2 Example of Recording Product Cost, Income and Profit Data

This leads to problems such as not remembering a product's cost or revenue, not being able to locate a product, not knowing the cause of its disappearance, or simply misplacing the logbook altogether. The quantity of items might not match the actual count. These issues impact trade opportunities that are missed as a result of stockpiles. It also impacts the ability to build consumer connection by providing buyers with product-specific information such as color, size, and shape. The data might be still lacking when communicating with clients, either through messages or speaking, without the needed attachments. This leads to a lack of corporate image standardization for communication, thus impacting the ability of OTOP product operators' and community businesses to build strength and confidence.

The researcher can conclude from the analysis of the needs of the OTOP product operators or community enterprises that they require a system that can work on a phone without relying on the internet because some locations do not have internet access. The developed information system should help them record product details, collect information and product images, and provide sources and sales history. It should provide inventory sales revenue and a notify the user when a product is about to run out of stock in order to help with decision making so that products can be produced on time to meet customer demands. The information that is gathered could then be used to decide how to manage marketing, product, product's cost, revenue and estimate how many produce the product were made correct the problem in the past.

Part 2: IOK Stock inventory application development for OTOP product operators and community enterprises has the following process.

After having defined the steps, this will be the second step: observations and site visits.

The analysis of the data obtained from the OTOP product operators and community enterprises can be used to create a conceptualization that will be developed as a tool to help manage the information systems for OTOP product operators and community enterprises. A context diagram of the application IOK stock inventory is shown in Figure 3 and a function decomposition diagram of the application IOK stock inventory is shown in Figure 4.

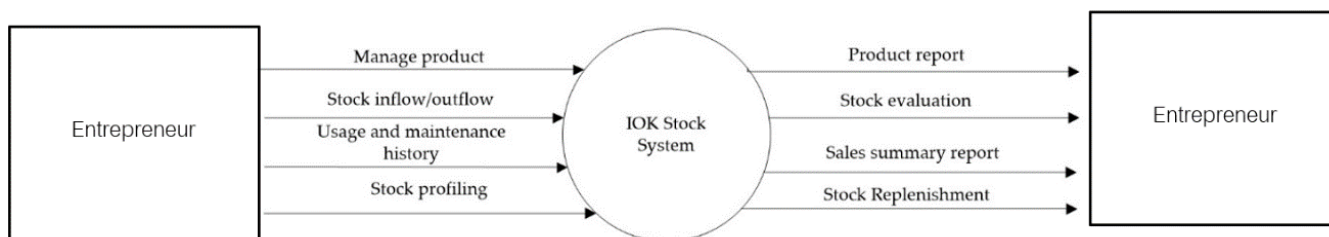

Figure 3 Context Diagram of Application IOK Stock inventory

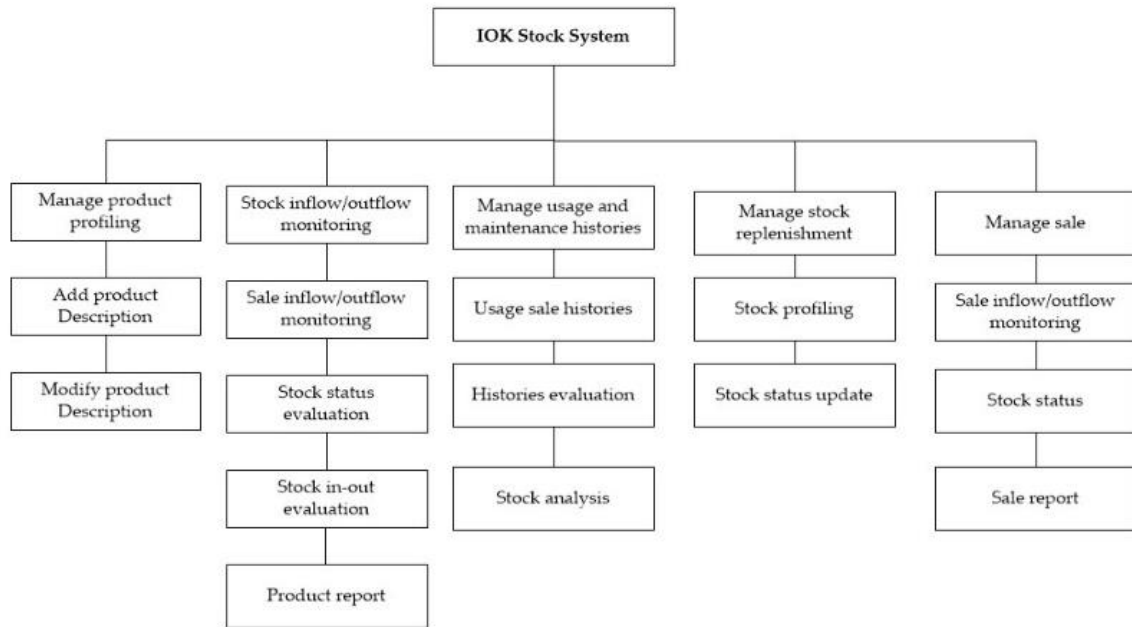

Figure 4 Function Decomposition Diagram

Figure 3, the context diagram should contain external entity to interact IOK Stock System. Figure 4, the function decomposition diagram, is divided into the main functions as follows: Manage product profiling for management and modify products in detail; monitor stock inflow and outflow for stock monitoring and evaluation; manage usage and maintenance histories, manage stock replenishment, and manage sales.

Step 3: System Design from Conceptualization. The system was created as a user interface and data design of the IOK stock inventory application. It was then brought to community enterprise entrepreneur A for their consideration. Adjustments were made according to the recommendations, resulting in a work structure as shown in Figure 5, the main screen layout, and Figure 6, the sub screen layout.

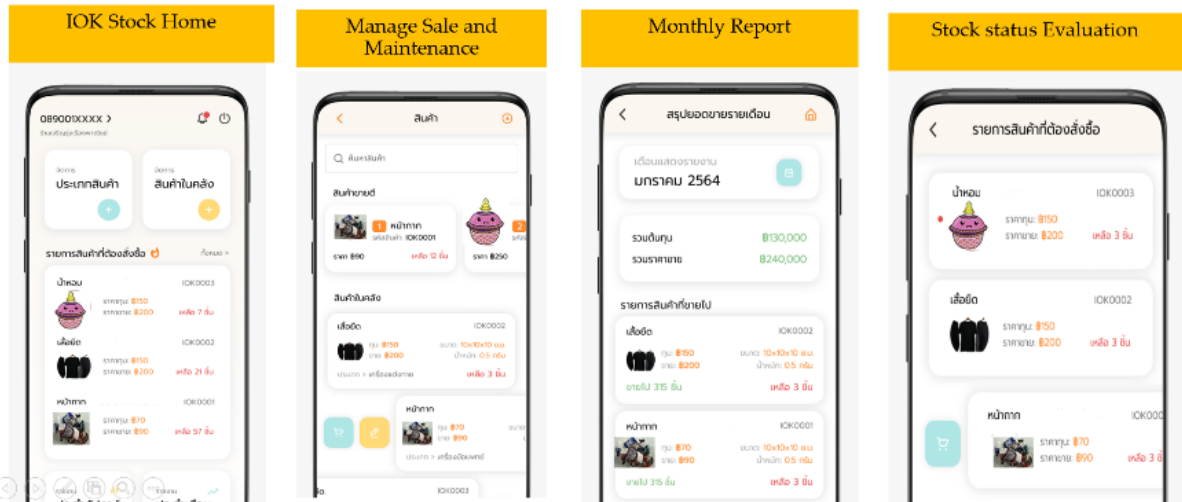

Figure 5 Main Screen Layout

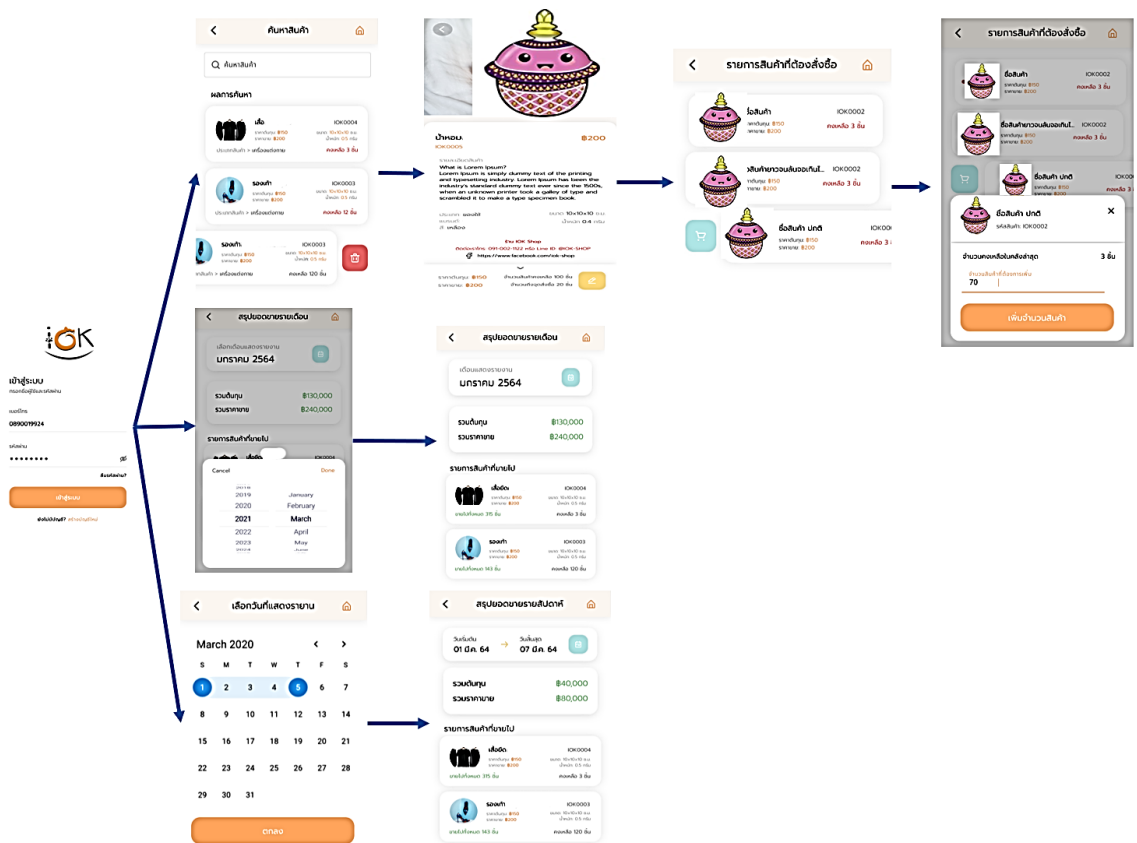

Figure 6 Sub Screen Layout

Steps 4, Development, and 5, Usability Test, are combined for the development. The screen layout is user-considered, and a wireframe was created. The system development was done together with the test and its deployment. Therefore, the tested application was brought to community enterprise A for a trial period of 1 month in order to identify and fix bugs and defects.

The results of the test run helped determine the unit of measure, the number of pieces, and the weight of the product. Each type of product has a different measurement resolution. Users recommended that the system should not be specific to the units used and should be flexible for ease of use in the future. The quantity of goods at the point of purchase should allow the user to customize it. The writing-off of products in stock and addition of products to the system stock should be automatically calculated according to the inventory. The report summary format should be weekly and monthly, and the user should be able to choose to display them at the desired time interval. The system should display the best-selling products and notify the user when inventory is almost depleted, allowing the user to estimate future production. After adapting it to customer needs, it was launched for a new two-month trial. There were no new recommendations for any changes. As a result, the IOK Stock inventory application was made available to community enterprise operators B to E for a three-month beta testing period. Users were able to report any problems so that further adjustment could be made in accordance with their recommendations.

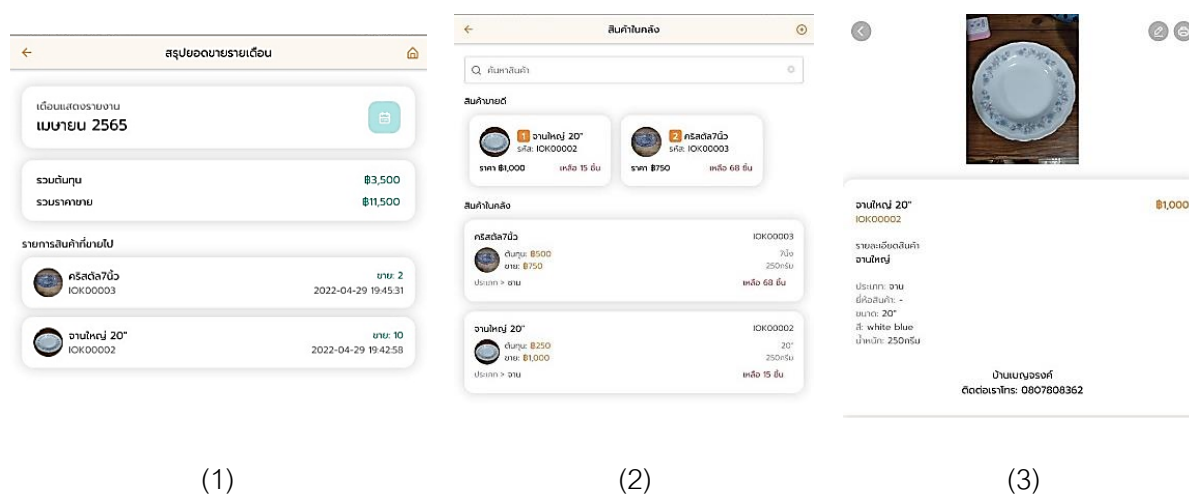

Figure 7 List of Products; Bestsellers and Inventory; Product Detail Information

The results of the trial, as shown in figure 7, (1) show the list of products, (2) the list of best-selling items, and (3) the amount of inventory and product detail information. The community enterprise operators B to E conducted the beta testing. They used the system and found that it had the ability to help them decide which items in the shop should be advertised by analyzing the stock quantity. The application also helped them to answer customer questions about product information, which was provided in an easier to read format with

illustrations. OTOP entrepreneur or community enterprises B to E then evaluated their level of satisfaction with the IOK stock inventory application and incorporated their feedback was incorporated into the IOK stock inventory application. The satisfaction evaluation of the IOK stock inventory application on the Android operating system revealed that the users were satisfied with the system operation design and its performance, with an average satisfaction rating of 4.90 ($\bar{X}= 4.90$). The reasons given were that the application was simple to use, it managed of product information and inventories, as well as provided a compilation of sales reports with a profit and loss summary. Users were quickly able to find information, answer customer questions, and give customers information and pictures about their products.

Step 6, Maintenance When users use the system and need advice, they can inquire or report back to the researcher. In addition, the researcher also made the application widely available and provided training to OTOP operators or other community enterprises who wish to use the application as shown in Figure 8.

Figure 8 Application Publication and Training to OTOP Operators or Other Community Enterprises

Discussion

The potential for development of OTOP entrepreneurs or community businesses begins with the provision of information based on the entrepreneurs' demands. Therefore, the researcher created the IOK stock inventory application. The procedure began by examining the demands of the entrepreneurs by questioning them about their difficulties and the need for information technology solutions to handle product information. Similar to the research of Islind and Lundh Snis (2017), the interviewing process for software development began with the generation of conceptualization and a working process based on the interview data, and the building of comprehension by explaining to the interviewees the research tools employed. Consequently, the interviewee procedure involves three components for the researcher: (1) introduction talks to create familiarity with the interview in order to reduce or eliminate negative bias; (2) interview chats regarding the ability to use information technology to make a transition to the business process; and (3) discussion/questions concerning the issue of data storage requirements and expectations as a result of information technology use; the data entry procedure; data display; report and screen layout production; and system evaluation (Islind & Lundh Snis, 2017). In the

process of collecting data, the researcher remained consistent with the theory of Rosenblatt and Tilley (2016) and used the fact-finding tool as an important tool for interviewing. This consisted of 7 steps: determine the people to interview, establish objectives for the interview, develop interview questions, prepare for the interview, conduct the interview, document the interview and evaluate the interview.

The interviews were done with entrepreneurs who chose to use applications on the Android operating system, and they described the business process that corresponded to their choice of using the Android operating system. The researcher used this data to develop the IOK stock inventory application to store product data instead of the original data storage model, which is consistent with the research of Emmanuel et al. (2020) that stated that business processes developed into applications should be designed with a user-centric approach so that the applications are ultimately designed to solve problems and increase work efficiency. Research by Vandana et al. (2020) states that application development requires user feasibility studies to meet their needs and purposes. Most users choose applications that run on the Android operating system because it is versatile enough to be used according to the needs, the structure is easy to modify and the cost of use is minimal. It's easy to update versions in the future without any additional cost for using the application. Research by Holzer and Ondrus (2011) provides the point of view that developers who use the open technology parts of the SDK and OS source code and make use of open technology offered by platform providers encourages the gathering of a community of developers. In the current market, Linux and Google have chosen to provide open platforms. The user interface and application design were then created by the researcher using the conceptualization information gathered from the interviews. The process of developing user flow diagrams and wireframes, using requirements as screen layouts, using wireframes in design implementations, using visual layouts to communicate with the users, and creating a consistent understanding of the layout implementation were all used in the development of the design applications. The layout screen is used to test the screen's design and adjust an object's size on the screen. As for the reporting system, the researchers developed it in accordance with the research of Muhamat et al. (2021) that states that feasibility studies should be conducted to formulate reporting strategies to avoid the risk of loss, to make planning easier, to make it easier to implement, to simplify supervision, and to make it easier to control, depending on the suitability of the business model used. If there is an unsuitable aspect, suggestions for improvements should be given, so that the proper criteria are met. As for the design of business reports, studies include legal aspects, marketing aspects, financial aspects, technical and operational aspects, management and organizational aspects, economic and social aspects, and environmental impact aspects (Pathak, 2016). They can also be used for income benefits as well (Vandana et al., 2020). The development and usability test that was co-developed with community enterprises involved black box testing techniques to

evaluate usability. This was done from the user test and deployment development using a prototype model in conjunction with an iterative model. This can be modified using user feedback, shortening the development time and leading to the best solution in less time and with lower costs. The advantages of an iterative model are that it allows the step-by-step building and improving of applications, and the ability to track defects at early stages. It also allows participation in the development and commenting on the application throughout the development period. Users get real access to productivity and so users can imagine how the application will work. Iterative models reduce design and documentation time (Pathak, 2016; Kirmani, 2017). Application satisfaction and acceptance assessments were conducted to test the performance and functionality of the software. Users can contact the application developer should they experience any issues or have any questions about how the system works. Future application developments should heed to user feedback by incorporation innovations that bring together fresh concepts to help increase the commercial potential of information technology. It should develop ties with customers to boost business performance (Kruachottikul et al., 2021; lam-khong, 2022b) and make business operations more competitive than those of other companies. As the business model is being modified (Kotler & Keller, 2021), it should encourage the use of marketing strategies that will help products be sold and promoted using digital systems. Service improvements are necessary (Deloitte, 2020; Kotarba, 2018) for transforming business processes into potential digital business operations. They should have the capacity to compete with businesses elsewhere. Additionally, developing long lasting relationships with customers is crucial to operating a digital business (Gumasing et al., 2022). The IOK stock inventory application provides operators with ways to satisfy the needs of their customers, including raising awareness of the added value of the product by providing information about the product's components. Every time information is provided to customers online, the same standards should be met in order to earn their trust and confidence. This includes inventories and shipping estimates that correspond to reality (Seitz et al., 2017).

Conclusion

To increase the potential development of OTOP entrepreneurs or community enterprises, the researcher has developed an information system in the form of an application by collecting data concerning their problems and needs. Community enterprise operators and OTOP entrepreneurs want applications that can run on the Android operating system, that can run offline and be used to record information and product images, inventory costs of goods, and income from sales of goods. The researcher has developed the IOK stock inventory application according to the needs of entrepreneurs by applying the application development process of Rosenblatt and Tilley (2016) which suggests the application of the System Design Life Cycles Methodology in the development stage along black box testing and user testing. Users have expressed satisfaction with the

application system. The developed application system has been made available on google play store for the benefit of OTOP entrepreneurs and other community enterprises.

A follow up on the research findings of the application development should be done in the future. The use of information communication, the use of information derived from the application, and the outcomes of its implementation should be discussed. The transfer of knowledge from successful OTOP entrepreneurs or community enterprises to serve as guidelines for transforming business models into digital business enhancing capabilities, it encourages the use of information technology applications by upcoming small business owners.

A guideline for developers of mobile applications for small businesses must be simple and relevant, like using apps that serve a purpose. With a lot of options available, users and entrepreneurs tend to prefer apps whose designers managed to avoid overcomplication while keeping the interface minimalistic and close to universally accepted standards.

References

- Akpan, I, J., Soopramanien, D., & Kwak, D. (2021) Cutting-edge technologies for small business and innovation in the era of COVID-19 global health pandemic, *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, vol. 33, no. 6, pp. 607-617. <https://doi.org/10.1080/08276331.2020.1799294>
- Roberts, J. (2021) *The four key types of customer data for marketing or...how valuable is knowing my customer's pet's name?*, Available: <https://www.smartinsights.com/customer-relationship-management/customer-privacy/types-customer-data/> [9 August 2022]
- Business Development. (2021) *The project to enhance the potential of Thai community shops budget of 2017*, Available: https://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=469405537&filename=index [9 August 2022]
- Cognism. (2021) *What is marketing data?*, Available: <https://www.cognism.com/what-is-marketing-data> [14 August 2022]
- Combe, C. (2006) *Introduction to e-business management and strategy*, 5th edition, Oxford: Elsevier.
- Community Development Department. (2021) *Download/community development announcement*, Available: <https://cdd.go.th/content/download> [20 May 2022]

-
- Deloitte. (2020) *Digital disruption in retail*, Available: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/consumer-business/in-consumer-Digital%20Disruption%20in%20Retail_Retail%20Leadership%20Summit%202020%20Report.pdf [24 June 2022]
- Emmanuel, G., Emanuel, A. W. R., & Setyohadi, D. B. (2020) Design of mobile application for community health workers: A case study in Rwanda, *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, vol. 14, no. 11, pp. 271-280. <https://doi.org/10.3991/ijim.v14i11.13307>
- Fenelli, R. M. (2021) Barriers to adopting new technologies within rural Small and Medium Enterprises (SMEs), *Social Sciences*, vol. 10, no. 11, pp. 430-445. <https://doi.org/10.3390/socsci10110430>
- Gumasing, J. J., Prasetyo, Y. T., Persada, S. F., Ong, A. K. S., . . . Redi, A. A. N. P. (2022) Using online grocery applications during the Covid-19 pandemic: Their relationship with open innovation, *J. Open Innov. Technol. Mark. Complex*, vol. 8, no. 2, pp. 93-119. <https://doi.org/10.3390/joitmc8020093>
- Hassan, N. A. M., Baharum, A., Sani, Z. H. A., Chau, K., & Noor, N. A. M. (2021) Reducing cognitive impairment among dementia users through mobile application, *Pertanika J. Sci & Technol*, vol. 29, no. 2, pp. 863-883. <https://doi.org/10.47836/pjst.29.2.09>
- Holzer, A., & Ondrus, J. (2011) Mobile application market: A developer's perspective, *Telematics and Informatics*, vol. 28, no. 1, pp. 22-31. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2010.05.006>
- lam-khong, N. (2022a) Marketing mix factors affecting consumers' decision to buy community enterprise products through e-commerce system (ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชนผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์), *Journal of Mass Communication Technology*, vol. 7, no. 1, pp. 9-20. (in Thai)
- lam-khong, N. (2022b) The development of digital transformation for improving business potential: A case study of Banbenjarong Bommunity Enterprise in Pathumthani Province (การพัฒนาความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลในการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันของธุรกิจ: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านเบญจรงค์ จังหวัดปทุมธานี), *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, vol. 22, no. 11, pp. 35-48. (in Thai)

-
- lam-khong, N., & Teerawut, T. (2021) The development of stickers for line application: The pink mushroom family set for promotion OTOP products of Klang Baan Mushroom Farm, Pathumthani Province (การพัฒนาสติ๊กเกอร์บนแอปพลิเคชันไลน์ชุดครอบครัวเห็ดสีชมพูเพื่อส่งเสริมการขายสินค้าโอท็อปฟาร์มเห็ดกลางบ้านจังหวัดปทุมธานี), *Management Sciences Valaya Alongkorn Review*, vol. 2, no. 2, pp. 27-35. (in Thai)
- Islind, A. S., & Lundh Snis, U. (2017) Learning in home care: A digital artifact as a designated boundary object-in-use, *Journal of Workplace Learning*, vol. 29, no. 7-8, pp. 577-587. <https://doi.org/10.1108/JWL-04-2016-0027>
- Kirmani, M. M. (2017) Agile development method for mobile application: A study, *International Journal of Advanced Research in Computer Science*, vol. 8, no. 5, pp. 1421-1425. <https://doi.org/10.26483/ijarcs.v8i5.3370>
- Knippe, E. (2021) *What is data-driven marketing? How to use smart data to deliver a higher marketing ROI*, Available: <https://www.adverity.com/data-driven-marketing> [16 May 2022]
- Kotarba, M. (2018) Digital transformation of business models, *Foundations of Management*, vol. 10, no. 1, pp. 123-142. <https://doi.org/10.2478/fman-2018-0011>
- Kotler, P., & Keller, K. (2021) *Marketing management*, 16th edition, New Jersey: Pearson Education.
- Kruachottikul, P., Cooharajanane, N., Phanomchoeng, G., & Kovitangoon, K. (2021) Development of a user-centric bridge visual defect quality control assisted mobile application: A case of Thailand's department of highways, *Applied Sciences*, vol. 11, no. 1, pp. 9555-9568. <https://doi.org/10.3390/app11209555>
- Lotame. (2020) *How brands can use data to improve customer relationships*, Available: <https://www.lotame.com/use-data-to-improve-customer-relationships/> [22 July 2022]
- Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2021) *Community enterprise information system about the department of enterprise promotion community*, Available: <https://smce.doae.go.th/aboutus.php> [10 march 2022]
- Mkansi, M., Leeuw, S., & Amosun, O. (2020) Mobile application supported urban township e-grocery distribution, *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, vol. 50, no. 1, pp. 26-53. <https://doi.org/10.1108/IJPDLM-10-2018-0358>

Muhamat, N. A., Hasan, R., Saddki, N., Arshad, M. R. M., & Ahmad, M. (2021) Development and usability testing of mobile application on diet and oral health, *PLOS One*, vol. 16, no. 9.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257035>

Pathak S. V. (2016) Acceptance testing technique: A survey along with its operating frameworks, *International Journal on Recent and Innovative Trends in Computing and Communication*, vol. 4, no. 4, pp. 772-775.

https://ijritcc.org/download/conferences/ICMTEST_2016/ICMTEST_2016_Track/1463810661_21-05-2016.pdf

Rosenblatt, H. J., & Tilley, S. (2016) *System analysis and design*, 11th edition, Boston, MA: Cengage Learning.

Seitz, C., Pokrivcak, J., Toth, M., & Plevny, M. (2017) Online grocery retailing in Germany: An explorative analysis, *Journal of Business Economics and Management*, vol. 18, no. 6, pp. 1243-1263.

<https://doi.org/10.3846/16111699.2017.1410218>

Vandana, Gupta, P., Kumar, A., & Verma, C. (2020) Feasibility study of android application in architectural education, *International Journal of Scientific & Technology Research*, vol. 9, no. 2, pp. 2682-2686.

<https://www.ijstr.org/final-print/feb2020/Feasibility-Study-Of-Android-Application-In-Architectural-Education.pdf>